

DILIGÈNCIA.- La present fotocòpia és fidel reproducció de l'original que obra en aquesta Secretaria.
Castellar del Vallès,
EL SECRETARI

7578

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme

Aprobat definitivament per la Comissió
Territorial d'Urbanisme de Barcelona
en sessió de **24 MAIG 2016**
i acordada la seva publicació a l'efecte
d'executivitat en sessió de **04 OCT. 2016**

La secretària

Teresa Manté
M. Teresa Manté i Prats

CATÀLEG DE BÉNS A PROTEGIR DEL MUNICIPI (Volum 2)

PLA D'ORDENACIÓ URBANÍSTICA MUNICIPAL DE CASTELLAR DEL VALLÈS .
TEXT REFÓS .

CASTELLAR DEL VALLÈS, JUNY 2016

NÚM. REF.: ARU-14 / 001

DENOMINACIÓ: Casa Esteve (Les Arenes I)

Altres denominacions:

SITUACIÓ: Camí de les Arenes, núm. 1.

DATA DE CONSTRUCCIÓ: Començaments del segle XX

AUTORS: -

PROMOTOR: -

TIPOLOGIA: Arquitectura residencial urbana. Habitatge unifamiliar aïllat.

CONTEXT: La primera casa que es troba des del camí d'accés pel sud-oest al nucli de Les Arenes.

RÈGIM URBANÍSTIC

Planejament Vigent: PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005

Classificació: Sòl urbà

Qualificació: Residencial en edificació aïllada. Nuclis aïllats. (Clau 4.5)

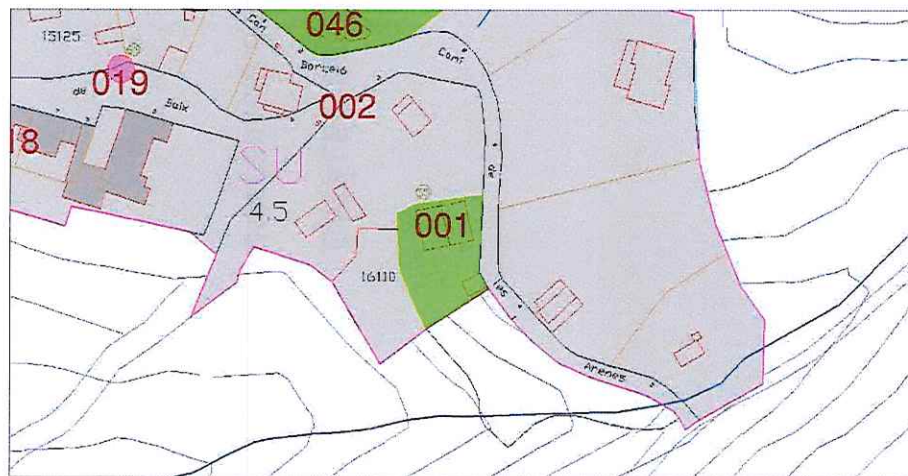
Protecció existent: BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 55

RÈGIM JURÍDIC

Titularitat: Privada.

Condicions/servituds: No es coneixen.

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1:2000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Habitatge aïllat situat en solar de grans dimensions, amb terrassa, jardí i zones d'esbarjo orientats a migdia. Edifici principal compacte, de dues plantes i golfes des de l'accés, i una planta més sota rasant per salvar el desnivell del terreny, amb coberta a dues vessants paral·leles a les façanes principals. Aquestes presenten els capcers esglaonats amb formes arrodonides als cantons, destaca l'òcul central (inscrit en un rombe i decorat amb elements vegetals), que correspon a la zona de les golfes, i el conjunt de set finestres amb arc d'ogiva de la planta primera, tota l'ornamentació és d'estil modernista amb elements eclèctics. Adossats a la façana, i en l'espai que resta entre la porta d'accés i les finestres, hi ha dos bancs d'obra amb el respallier de formes ondulants. El garatge, petit volum separat de l'edifici principal, presenta una teulada de ceràmica de colors.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Habitatge
Actual: Habitatge

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo.

VALORACIÓ:

Habitatge de tractament modernista amb interès per si sol i també com a part del conjunt de les Arenes.

PROPOSTES:

Incloure en el Catàleg
Mantenir la categoria de BPU.
Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui el garatge.
Nivell de protecció 2: Conservació
En properes actuacions caldrà mantenir la volumetria, les façanes i el cromatisme dels paraments exteriors.

DADES HISTÒRIQUES:

A començaments del segle XX en la zona coneguda amb el nom de Les Arenes, situada als voltants de la masia de can Barceló, es va construir aquesta casa d'estil modernista, emprada com a casa d'estiueig.

TOPOGRAFIA
Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

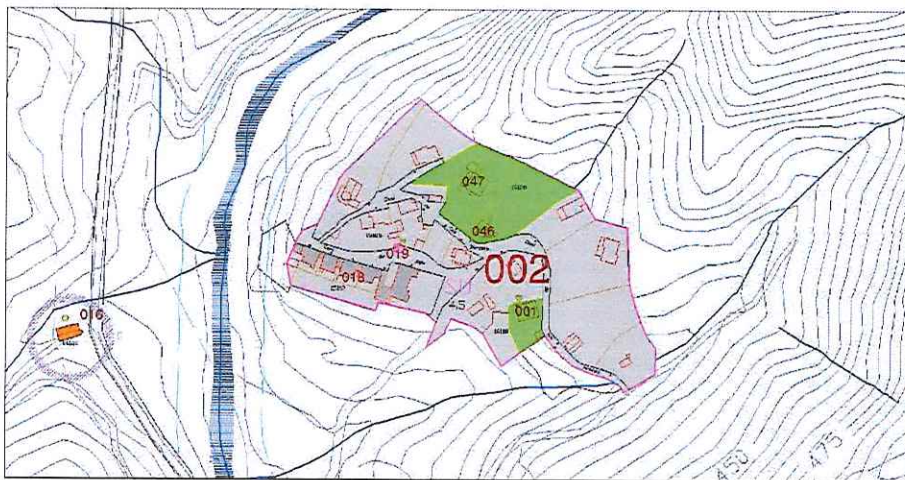
Gràfica: -
Escrita: -
Oral: -

7580

NÚM. REF.:	CU-01 / 002
DENOMINACIÓ:	Conjunt del nucli d'estiueig de Les Arenes
Altres denominacions:	-
SITUACIÓ:	Ctra. B-124 de Castellar del Vallès a Sant Llorenç Savall, PK. 13.3, sota l'empar de la masia de Can Barceló.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Començaments del segle XX
TIPOLOGIA:	Conjunt d'habitatges aïllats
CONTEXT:	Al nord del terme municipal, a l'est del riu Ripoll i la carretera B-124, en una zona muntanyosa, amb orientació de vistes cap a la Mola de Terrassa.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Residencial en edificació aïllada. Nuclis aïllats (Clau 4.5)
Protecció existent:	Cap
AMPLADA CARRER:	Variables.
ALÇADA EDIFICABLE:	Planta baixa i pis.
ELEMENTS INVENTARIATS:	Casa Esteve (001), el Conjunt Urbà de Cases Seriadades i Antic Hostal (018), Torre-dipòsit d'aigua (019), Casa Romaguera (046), Casa Samaranch (047).
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:5000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
de Barcelona

7581

DESCRIPCIÓ:	Conjunt urbà format per diversos habitatges unifamiliars aïllats en parcel·les de grans dimensions, un grup de quatre cases seriadades, un dipòsit d'aigua potable i els carrers que els envolten. Si bé els carrers no estan encara pavimentats, la bona cura dels veïns així com la qualitat de les tanques i edificacions li permet assolir un bon nivell de qualitat ambiental.
EVOLUCIÓ D'USOS	
Original:	Cases d'estiueig
Actual:	Cases d'estiueig
ESTAT DE CONSERVACIÓ:	Bo
VALORACIÓ:	Es tracta d'un dels nuclis poblacionals més antics del terme municipal amb l'afegit d'incloure alguns elements amb certs trets modernistes.
PROPOSTES:	Incloure en el catàleg. Elevat a la categoria de BPU. Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui: -els arbres monumentals llistats de l'annex III del PGO: núm. 13 (avet de les Arenes), i l'arbrada núm. 8 (font de l'Espígol). -les fonts llistades pel Centre Excursionista Castellarenc: núm. 55 (Font de l'Espígol) i núm. 57 (Font Rodona). Nivell de protecció 4: Ambiental.

DADES HISTÒRIQUES:

La presència humana en el sector de Les Arenes data, almenys, de la Prehistòria, tal i com ho demostren diversos elements arqueològics que han estat descoberts en coves situades a les parts més altes de la zona. El lloc de Les Arenes es troba ja citat en documents del segle X i sembla que aquest indret ja estava, aleshores, poblat. Les Arenes formava part de la parròquia de Sant Feliu del Racó (Valrà) que depenia de Sant Esteve de Castellar (Castellar Vell). La jurisdicció corresponia al Castell de Castellar. Sembla ser que el cenobi de Sant Cugat tenia propietats a la zona: el 10 d'agost de 1060 l'abat de Sant Cugat va rebre unes propietats per part de Berenguer Bernat de Petra i Raimon i Guillem Amat, i, a canvi, els va donar 16 unces, un mas situat a Sant Llorenç "de Muntada" i un altre "in ipsas Arenas". Anys més tard, certs masos de Les Arenes passarien, per adquisició, a mans dels abats de Sant Llorenç del Munt, que també estava, aleshores, sota el control de Sant Cugat. Amb tot, durant el segle XII es troben diverses notícies sobre compres, donacions i arrendaments entre la família Horta de Les Arenes i el monestir de Sant Llorenç. Malauradament durant el període medieval es perden les notícies relatives a la zona de Les Arenes i els seus masos. El conjunt de masos de Les Arenes i del sector del Carner deuen arribar a poc més de mitja dotzena en el seu millor moment.

El nucli principal de població es concentrava, doncs, en la zona de Can Barceló, just a sota les roques d'Aguilar, on avui hi ha prop d'una trentena de segones residències que formen el raval de Les Arenes, originat a principis del segle XX i on destaquen alguns edificis modernistes.

7582

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

Can Barceló fou la masia més antiga de l'actual raval de Les Arenes; es trobava situada sobre la riba esquerra del riu Ripoll, on actualment es dreça un xalet modern, prop de l'Hostal. La masia era un edifici de proporcions modestes, amb la façana orientada a migdia, on hi havia un rellotge de sol. Tenia planta baixa i pis; a la part de baix hi havia l'entrada, la cuina i el menjador. La part superior estava ocupada pels dormitoris. La casa tenia un altre habitatge annex que restà desocupat les darreres dècades.

La família que habitava Can Barceló, els Pobra, conreaven les feixes del rodal i les que hi havia en els costers de sota la casa fins el riu, espai que ara ocupa la petita urbanització del raval de Les Arenes. Tenien vinyes i produïen blat, moresc... L'hort el tenien lluny, aigües amunt, poc abans de les balnes del Carner, en un paratge que encara avui en dia es coneix com els *horts de Can Barceló*. Els homes de la masia treballaven la terra i el bosc, netejant-lo i fent feixos de llenya per als forns. També, coneixien l'ofici dels pilers i feien carboneres que cremaven durant dies. Les dones grans, com les de les altres masies de la zona, cuidaven el bestiar domèstic, feien el pa... mentre que els més joves treballaven en les fàbriques tèxtils del voltant del riu Ripoll.

La família Pobra va deixar Can Barceló a les darreries dels anys quaranta del segle XX i, posteriorment, la masia i els conreus foren substituïts, a poc a poc, per l'actual urbanització del raval de Les Arenes.

El 1933 l'Hostal Les Arenes, propietat de Francesc Orpí Pelfort, hostal oferia un espai envoltat de boscos, aigües, habitacions i servei de restaurant. Un servei d'autobusos portava el viatger fins al paratge de Les Arenes. En aquest hostal el president de la Generalitat de Catalunya, Lluís Companys, hi havia fet estada. Per ordre de la Presidència de la Generalitat, l'Hostal fou intervingut el 13 d'octubre d 1937 per a ésser destinat a finalitats adequades al moment.

Durant la Guerra Civil de 1936-1939 les cases de Les Arenes foren la residència de nombroses famílies de refugiats provinents de Madrid, prop d'un centenar de persones vivien en aquell paratge en règim de colònia. Tots ells foren repartits entre les diferents cases. Malgrat tot, els refugiats van causar força desperfectes en les cases ocupades. Tot i que les diferents famílies vivien en les cases, els àpats es feien en un menjador col·lectiu i el menú, servit per personal escollit a qui s'havia donat consignes de correcció i de voluntat de servei, era el mateix per a tothom. Hem de suposar que els àpats es servien a les antigues dependències de l'Hostal de Les Arenes. La colònia de refugiats disposava també d'un servei d'assistència mèdica en previsió de qualsevol incident i els seus responsables eren Joan Antonell i Joan Homet.

Un cop s'acabà la Guerra Civil, els estiuejants del raval de Les Arenes ja havien recuperat les seves cases. Entre 1941 i 1958, l'antic Hostal de les Arenes del senyor Orpí fou l'allotjament dels joves d'Acció Catòlica i, en algunes ocasions, dels "Camaradas del Frente de Juventudes".

7583

Els nois venien a passar part de l'estiu i feien sortides, passejades, jocs, focs de campament... un pont flotant unia el raval de Les Arenes amb l'altra banda del riu i, pel seu voltant, els nois jugaven tirant-se amb les corrioies, nedant pel riu i realitzant diferents activitats esportives. Els castellarencs hi acudien, ben entrats els anys cinquanta, a les ballades de sardanes que s'hi celebraven, tot i que no existia, pràcticament, cap relació. Els estadants de Les Arenes sí que tenien una relació més estreta amb els nois i els monitors de Falange, ja que els nens i joves participaven dels jocs. En l'actualitat l'antic Hostal de Les Arenes és propietat de les Germanes Serventes de Maria, Ministres dels Malalts que tenen la casa com a centre de repòs i de lleure de les germanes; la casa només és utilitzada els mesos d'estiu. Les altres cases adjacents són de propietat privada i són emprades com a segones residències.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Catalunya Il·lustrada. Guia del Estiuejant 1933-1934. 1934. Edicions del Foment de Turisme i de la Producció Nacional. Vol I. Barcelona. Fons Municipal d'Imatges.

FERRANDO ROIG, ANTONI. 1997. *Itineraris pel massís de Sant Llorenç del Munt*. I. La Vall del riu Ripoll. La vall d'Horta, la vall de Mur, les Arenes i Cadafalc. Barcelona. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Imatges cortesia de la web www.lesarenes.com

Escrita:

FERRANDO ROIG, ANTONI. 1983. *El Parc natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac. Història i arqueologia vistes per un excursionista*. UES. El Pot. Cooperativa Sabadell.

FERRANDO ROIG, ANTONI. 1997. *Itineraris pel massís de Sant Llorenç del Munt*. I. La Vall del riu Ripoll. La vall d'Horta, la vall de Mur, les Arenes i Cadafalc. Barcelona. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

La Farga, setmanari castellarenc. Any 1933 a 1938.

MONTAGUT HOMET, LLUÍS. 1977. *Crònica del període extraordinari (1931-1939) viscut a Castellar del Vallès*. Edició pròpia. Castres.

SÁIZ CALVÓ, SÍLVIA. 2005. "La visió de la Guerra Civil a través del setmanari *La Farga* (setembre de 1937-abril de 1938)".

Recerca. Núm. 4. Castellar del Vallès.

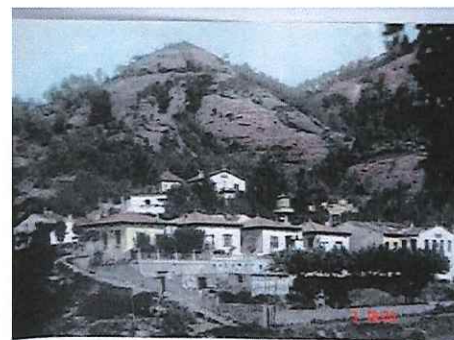
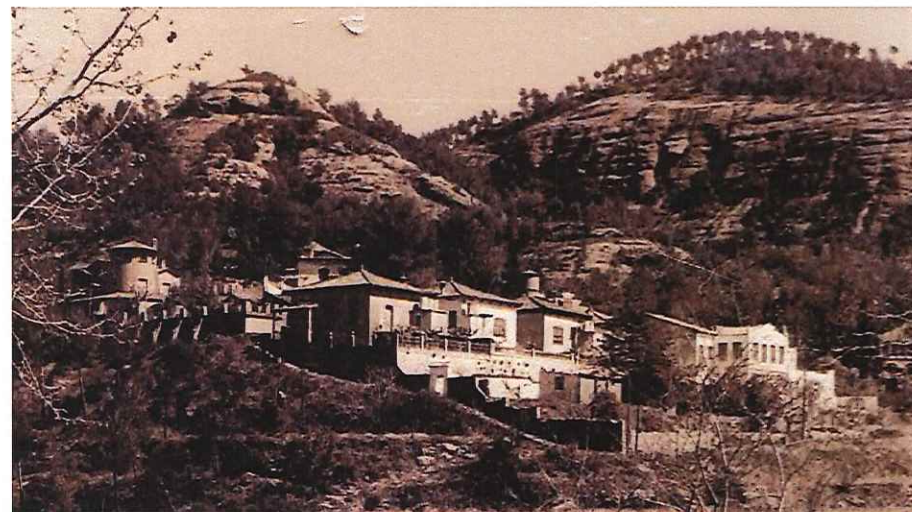
SÁIZ CALVÓ, SÍLVIA. 2009. "Castellar del Vallès a començament dels anys trenta: El dia a dia de la II República a través del setmanari *La Farga*". *Recerca*. Núm. 7. Castellar del Vallès.

VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers.

VERGÉS I SOLÀ, LLUÍS. 1972. *El llibre de Castellar. Història i vida d'un poble del Vallès i dels seus agregats, Sant Feliu del Racó i Les Arenes*. Sant Llorenç Savall. Emegé.

Charles Casanovas Dosrius (Sabadell, 1960), Manuel Duran Samaranch (Lisboa, 1934), Ernest Gallart Vivé (Sabadell, 1964), Josep M. Sáiz Solanes (Torregrossa, 1936) i Jaume Torrens Calvó (Castellar del Vallès, 1946).

Oral:

1927

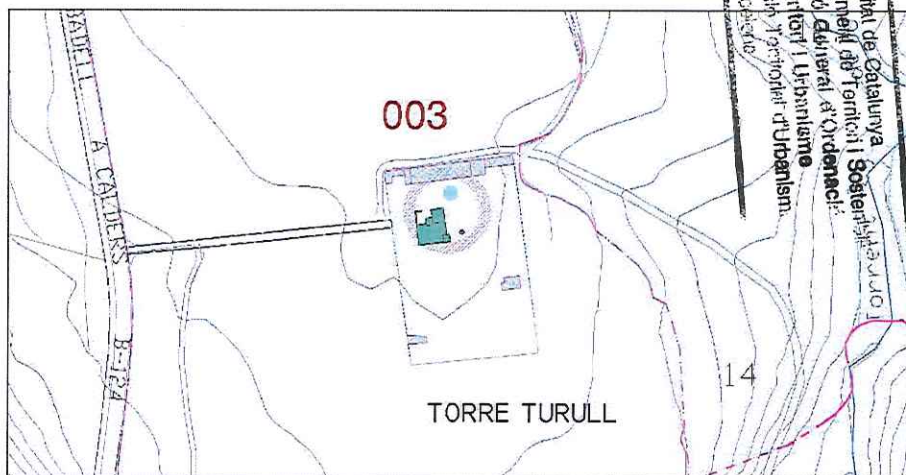

1918

7584

NÚM. REF.:	ARR-33 / 003
DENOMINACIÓ:	Torre Turull
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	Carretera B-124, PK. 4,3
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Construcció del segle XIX. Últimes reformes efectuades a començaments del segle XX.
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial rural. Casa senyorial
CONTEXT:	Al límit meridional del terme municipal, a llevant de la carretera B-124, i a sud del polígon industrial del Pla de la Bruguera. La finca disposa de grans extensions de terreny que limiten amb Can Casamada, el Pla de la Bruguera, Can Bages, Can Santpere i Can Pagès; en depèn Can Moragues.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbanitzable
Qualificació:	Residencial en poble vell, ordenació singular. (Clau 1.3)
Protecció existent:	BCIL. Inclòs al Catàleg del PG de la comarca de Sabadell 1978, element núm. 23 Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 30
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 5000

DESCRIPCIÓ:

Finca de grans dimensions limitada per la carretera a ponent, a nord pel polígon industrial, i a sud pel límit termenal. Propietat extensiva i plana de conreus de cereals amb franja de bosc contigua a la carretera. Conjunt edificat amb jardins de gran varietat d'espècies, ubicat al mig de la finca en recinte rectangular clos per mur de pedra de gran alçària. Accés per camí perpendicular a la carretera amb arbrada de plataners fins al portal del recinte, amb dos pilars quadrats de maó ornamentats.

Edificacions de servei, masoveria i coberts adossats al mur perimetral a nord, i dipòsit i cobert de grans dimensions a sud. Casa senyorial aïllada de forma rectangular envoltada pels jardins, de planta baixa i dues plantes, i coberta a quatre vents amb barbacanes prominents i ornamentades. Façanes de composició clàssica amb basaments amb grans carreus de pedra (de Castellar), finestres d'estil neogòtic de triple arcada a la planta principal i sèrie de finestres motllurades de remat a la planta superior sota la barbacana. Dues torratxes, la més gran a la façana nord d'accés (amb certa semblança a la Torre Balada), i la de menor dimensió a la cantonada a sud est s'adossen elevant-se una planta més amb remat fortificat de merlets. Tot el conjunt edificat presenta un estil eclèctic i sumptuós, amb combinació de tècniques i materials propis del modernisme.

A l'interior destaquen dues llars de foc de grans dimensions, sostres enteixinats, arcs ogivals de pedra, i terres de mosaic i fusta decorats a les estances principals. La casa és molt gran, té uns 1400m².

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Habitatge. Agrícola i ramader. Casa de vacances
Actual: Habitatge. Agrícola. Casa de vacances

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo**VALORACIÓ:**

Exemple notable de segona residència castellanenca, amb aire sumptuós. Interès històric i arquitectònic

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.
 Mantenir la categoria de BCIL.
 Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui:
 -els espais susceptibles de contenir restes arqueològiques
 -l'arbre monumental llistat de l'annex III del PGO amb el núm.1 (pi blanc de la torre Turull) i totes les espècies arbòries d'interès del jardí interior, inclosa l'avinguda arbrada de plataners exterior des de la carretera.
 -els voltants del recinte per remarcar el caràcter aïllat, protegint la conca visual des de la carretera i el valor paisatgístic del conjunt.
 Nivell de protecció 2: Conservació
 Nivell de protecció 4: Ambiental
 Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica.
 Mantenir l'ordenació de caràcter singular.

DADES HISTÒRIQUES:

Tota la casa està emmurallada per una paret amb un gran pati i un luxós jardí interior, al qual es té accés per una gran portalada que dona just davant del camí que la comunica amb la carretera de Sabadell a Castellar. La muralla de pedra que envolta la casa fou obra del picapedrer local Joan Sampere, el Meima.

Es diu que la fortuna dels Turull era tan immensa com les seves excentricitats. Aquesta gran fortuna es va obtenir, principalment, a base d'usura i també d'estranyes viatges amb el bergantí-goleta *Pedro Turull*. L'excentricitat més esbojarrada fou la de comprar un elefant de l'Índia per llaurar els camps del Pla de la Bruguera pensant que faria més feina que un bou. A l'elefant el van portar en el seu vaixell amb un home encarregat de cuidar-lo, però finalment van haver d'acabar regalant l'animal.

Durant la Guerra Civil (1936-1939) la torre Turull va hostatjar tècnics soviètics adscrits al Servicio Aeronáutico de Fábricas, el conegut popularment com a SAF-16.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Escrita:

Oral:

-
 PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellanenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
 ERNEST GALLART VIVÉ (Sabadell, 1964).

NÚM. REF.: AI-04 / 004

DENOMINACIÓ: Can Turuguet
Altres denominacions: -

SITUACIÓ: C. Can Turuguet cantonada Ronda Turuguet. Ctra. Sabadell, PK. 6'8

DATA DE CONSTRUCCIÓ Edifici: 1914-1919; mur exterior i pas per a carros: 1917.

AUTORS: -

PROMOTOR: Miquel Turuguet i Viñas

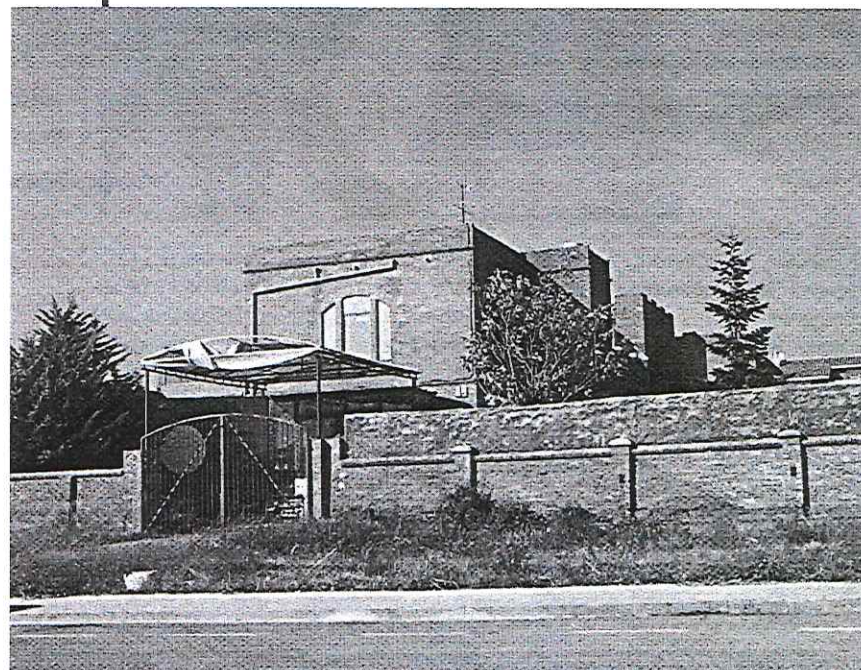
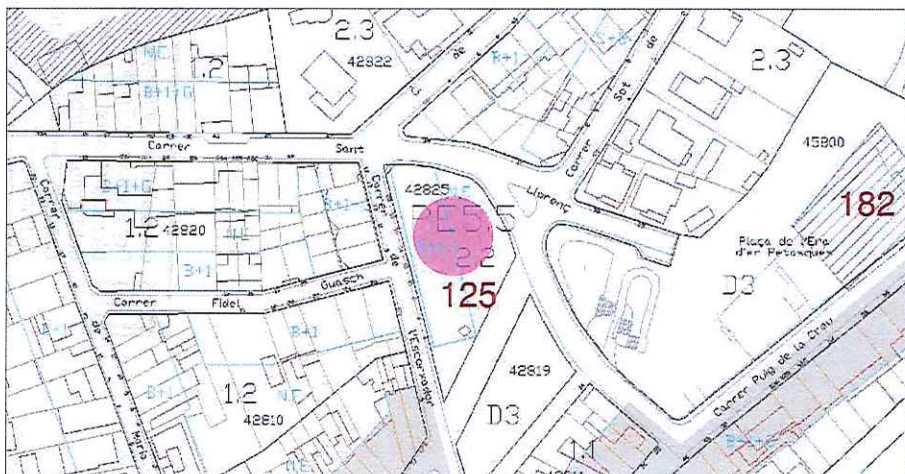
TIPOLOGIA: Arquitectura industrial

CONTEXT: Vora la carretera de Sabadell a uns 600 m de l'antic nucli urbà, davant de l'Espai Tolrà.

RÈGIM URBANÍSTIC
Planejament Vigent: PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
 Pla Especial de Protecció de Can Turuguet (30/03/06)
Classificació: Sòl urbà
Qualificació: Residencial en poble vell. Ordenació singular (Clau 1.3)
Protecció existent: BCIL. Inclòs al Catàleg del PG de la comarca de Sabadell 1998, element núm. 21.
 Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 82.

RÈGIM JURÍDIC
Titularitat: Municipal
Condicions / servituds: No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1:2000

DESCRIPCIÓ:

Edificació industrial amb l'habitatge i la fàbrica de teixits de vellut, propietat de la família Turuguet. Presenta una estètica modernista amb treballs de maó vist propis de l'època. La part corresponent a l'habitatge mostra una volumetria asimètrica, amb acabats de teulada a diferents nivells. La part de la indústria és de composició simètrica, amb una nau rectangular amb alternança de finestres d'arc rebaixat i pilastres a banda i banda de les façanes. El remat de les pilastres és amb capitell de pedra, alternat amb merlets esglaonats de maó vist. Originàriament la propietat estava encerclada per un mur de maó, alternat amb pilastres.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Indústria. Fàbrica de teixits de vellut.
Actual: Restauració.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo. Recentment reconstruït.

VALORACIÓ: Rehabilitació exterior amb elements impropis de l'estat original (baixants de coure, fusteries alienes). Decoració interior poc curiosa amb la volumetria originària.

PROPOSTES:

Incloure en el Catàleg.
 Mantenir la categoria de BCIL.
 Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui el jardí exterior fins a límit de tanca original.
 Nivell de protecció 2: Conservació
 En properes actuacions caldrà recuperar la tanca exterior.
 Conservació integral de volumetria exterior i façanes. Caldrà aconseguir una decoració interior amb elements més respectuosos amb el conjunt de la construcció.

DADES HISTÒRIQUES:

La fàbrica i la casa van ser construïts pel senyor Miquel Turuguet i Viñas entre el 1914-1919, en la zona coneguda amb el nom de Pla de Can Carner. La indústria estava dedicada als teixits de vellut i també a la fabricació de sido, un reforç per a les americanes dels vestits dels senyors. L'abril de 1917 Miquel Turuguet va demanar una permís d'obres a l'Ajuntament de Castellar del Vallès per tal d'aixecar un mur d'uns seixanta metres de longitud per tal de tancar el terreny que envolta la fàbrica i per a defensar la propietat; en un altre document, també datat l'abril de 1917, Miquel Turuguet demanava permís per obrir un pas per als carros a la cuneta de la carretera de Sabadell a Prats de Lluçanès, entre els quilòmetres 6 i 7, per tal de facilitar l'entrada i la sortida del carros que es dirigien a la fàbrica de la seva propietat.

En destacava el mur del pati del voltant; la muralla de tanca era reforçada per unes pilastres que estaven coronades per uns petits blocs de pedra de Castellar. La part dedicada a vivenda mostra una distribució asimètrica mentre que la zona de la indústria és la que mostra més simetria.

Al 1938 can Turuguet fou la seu dels soldats del CRIM (Centro de Reclutas e Instrucción Militar) número 15, que depenia de Terrassa. En aquesta caserna s'hi realitzaven tasques d'instrucció i formació militar, bàsicament adreçats a serveis auxiliars.

Al 1989 l'edifici va albergar l'economat laboral de l'empresa Vda. J. Tolrà, ja que l'empresa havia comprat la fàbrica a Miquel Turuguet quan aquest la va vendre l'any 1955; després d'una forta remodelació va acollir, a començaments dels anys noranta dues discoteques, primer la discoteca Turó i després Pacha Vallès que va tancar després d'un incendi el 1993. Actualment, i després d'una nova remodelació, l'edifici municipal de Can Turuguet acull el Viena Castellar des de la primavera de 2007; en aquesta remodelació es va enderrocar el mur que envoltava l'antiga fàbrica construït el 1917.

BIBLIOGRAFIA:

Gràfica: *Casa de la Vila*. Núm. 10. Fons Municipal d'imatges.
Escrita: AMC: Llicències d'obres. Contribució Industrial. Arbitris.
Oral: Cinta Fornós Oller (Castellar del Vallès, 1933), Manuel Fortes Pérez (Viñuela, 1932) i Ernest Gallart Vivé (Sabadell, 1964).

2508

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació
 del Territori i Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

NÚM. REF.: AI-07 / 005

DENOMINACIÓ: Fàbrica i xemeneia del Molí de Fontscalents
Altres denominacions:

SITUACIÓ: B-124 a Sant Llorenç, quilòmetre 8,5

DATA DE CONSTRUCCIÓ: Segle XVIII, com a molí bataner

AUTORS: -

PROMOTOR: -

TIPOLOGIA: Arquitectura industrial

CONTEXT: A la riba dreta del Ripoll, a nord del nucli i enfront de la urbanització Airesol

RÈGIM URBANÍSTIC

Planejament Vigent: PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005

Classificació: Sòl urbà

Qualificació: Zona industrial/terciària. Indústria riu Ripoll (Clau 7.4b)

Protecció existent: BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 94

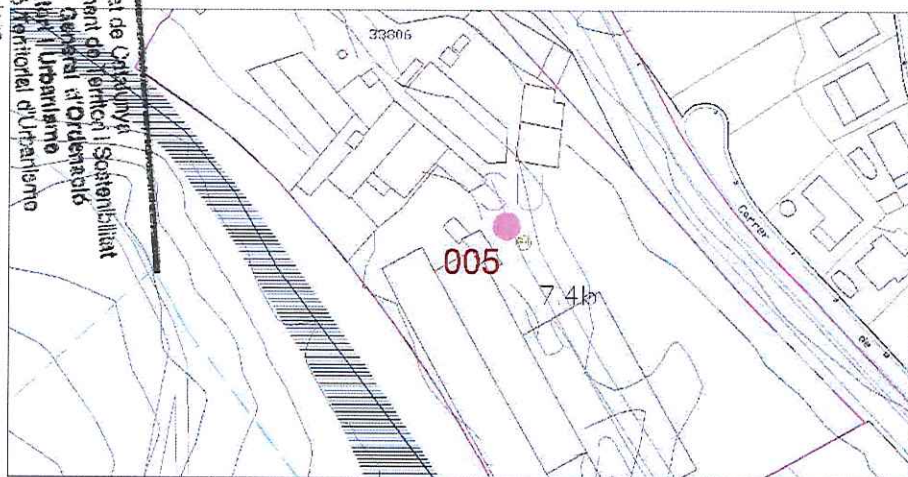
RÈGIM JURÍDIC

Titularitat: Privada.

Condicions servituds: No es coneixen

SITUACIÓ

e. 1:2000

DESCRIPCIÓ:

Edificació de tipus industrial formada per diversos edificis, disposats de manera esglaonada seguint el pendent que marca el terreny en els marges del riu Ripoll. El formen tres grans naus. L'estructura de l'edifici és l'habitual en els molins situats a la riba del Ripoll a Castellar: factura senzilla de planta baixa i dos o tres pisos d'alçada amb un gran nombre de finestres petites.

Conserva actualment dues xemeneies. La més gran és cilíndrica i és situada davant la fàbrica. L'altra, més bàsica, és de base quadrangular prismàtica amb dues motlures a la part superior. Es troba a la part del darrera de la fàbrica. Les dues són d'obra vista.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Industrial i habitatges
Actual: Industrial en desús

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Precari**VALORACIÓ:** Exemple notable de l'arquitectura industrial castellanera.**PROPOSTES:**

Inclusió en el catàleg.
Mantenir la categoria de BPU
Nivell de protecció 4: Ambiental.

DADES HISTÒRIQUES:

Al segle XVIII hi funcionava un molí bataner. Entre 1815 i 1822 el va fer funcionar l'industrial Ilaner Bonaventura Benet. El març de 1815 Joan Baptista Galí, paraire terrassenc, va obtenir permís per a la construcció d'un molí paperer al costat del molí bataner del seu soci, Ignasi Vidal. Un dels cossos industrials estava destinat a habitatge i des d'una galeria es comunicava amb la capella que hi feu construir dedicada a la Mare de Déu de la Mercè.

El molí disposa d'una important mina d'aigua; una deu diuen que sortia calenta, a 28°C, d'aquí l'origen del seu nom. A finals del segle XIX, Agustí Galí es va encarregar del molí; el salt d'aigua estava accionat per set grans rodes de fusta i tenia 600 pues per a retorçar llana i instal·lacions per a la fabricació de paper, filatura i tissatge de cotó. El 1872 el salt d'aigua accionava set rodes de fusta situades des de la carretera fins al riu de manera esglaonada, aprofitant el desnivell.

Entre 1881 i 1893 Francesc Panadès, industrial paperer procedent del Molí d'en Mornau de Sabadell, hi va fer funcionar una fàbrica de paper. Posteriorment, a partir de 1907, es va fer càrrec de la fàbrica el seu gendre, Blai Blanquer Mecier fins el 1929. Des de principis de segle fins al 1929 en el cos central de l'edifici hi havia la fàbrica de cartró d'Antoni Raduà i la d'assortiments de llana de Fèlix Llobet. El 1927 Francesc Blanquer i Panadès va crear-hi la primera impremta de Castellar, Gràfica F. Blanquer.

En els anys 1920 la família Tolrà fou la propietària de l'edifici. Es va buidar de maquinària el cos superior i fou enderrocat, perquè les

seves condicions de conservació no eren les més adequades per continuar funcionant. S'hi van construir uns quants habitatges.

Durant els anys 1930 el senyor Soley, de Sabadell, hi va instal·lar, en la quadra principal, una petita indústria d'aprestos i acabats tèxtils. Cap als anys 1940, la família Clols va encarregar-se de la represa industrial, en actiu actualment, dedicada al curtí de pells i de rentat i preparació de llanes.

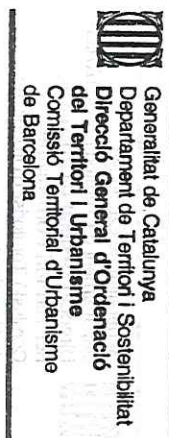
Fontscalents va ser un dels casos en què al voltant de la fàbrica es va formar un petit veïnat de treballadors. A començaments dels anys 1920 una quinzena de persones vivien al nucli de Fontscalents i ja al padró d'habitants de 1930 hi constaven 29 persones.

La capella de la Mare de Déu de la Mercè de Fontscalents, d'estil neoclàssic, formava part de l'edifici de l'antic molí de Fontscalents, convertit en fàbrica-molí. La construcció de l'habitatge i la capella no era del mateix temps que el molí, més anterior, sinó que correspon a l'any 1819. El seu propietari la va fer construir per la devoció que sentia cap a aquesta marededéu i alhora perquè els habitants del veïnat de Fontscalents poguessin assistir a missa sense la necessitat de desplaçar-se a Sant Esteve de Castellar.

La capella fou edificada al mateix nivell de la galeria de la casa, en la qual hi havia una porta que hi comunicava; l'entrada principal era a la part lateral que donava al camí. L'edifici tenia un campanar i dues entrades: una de privada, per l'interior de l'habitatge a través d'una galeria, i una altra de pública, pel camí vell que anava de Sant Esteve de Castellar a Sant Feliu del Racó i passava entre els murs dels edificis de la fàbrica. Fou beneïda i consagrada sota l'advocació de la Mare de Déu de la Mercè l'1 d'octubre de 1819. Degut al pendent del terreny, la part que dona a la casa té un fort desnivell. Els elements que ens indiquen un cert neoclassicisme el podríem trobar seguint les formes geomètriques bàsiques del quadrat, cercle i triangle al portal d'entrada rectangular amb un ornament triangular sobre la llinda. Es comenta que antigament l'interior era gran i molt luxós, on hi destacava l'ornamentació i una magnífica pintura, tant en els altars com en els retaules. Segons el Dr. Vergés, els quadres de l'altar vingueren d'Itàlia. Malauradament, el daurador va utilitzar una cola massa forta i per aquest motiu el seu treball es va clivellar i va sofrir grans desperfectes: en l'actualitat no en queda absolutament res. Les parets exteriors eren esgrafiades amb unes columnes gregues, amb basament i capitell dòric, que sustentaven la cornisa, també esgrafiada amb sanefes. Fins el 1936 s'hi va celebrar missa en diferents festes.

El campanaret també era una mostra d'aquest estil neoclàssic. Sobre el portal d'entrada es llegia en llatí: "D.O.M.A.N MDCCCXIX. KAL OCTOBR HOC SACEL. RITE BENEDIT. ET SUB TUTELA DEIPARAE VIRGINIS DICAT. FVIT". (Aquesta capella, el primer

2590

dia d'octubre de l'any 1819, ha estat beneïda i posada sota la protecció de la Verge de la Mercè).

Mn. Joan Abarcat Bosch va fer la lletra i la música dels goigs, que el 1987 va gravar al plom Antoni M. Castells Casas. El 12 d'agost de 1988 es va enrunar el campanar i amb les obres d'arrebossament de la façana i de construcció d'una teulada, va quedar completament desvirtuada la imatge antiga de la capella.

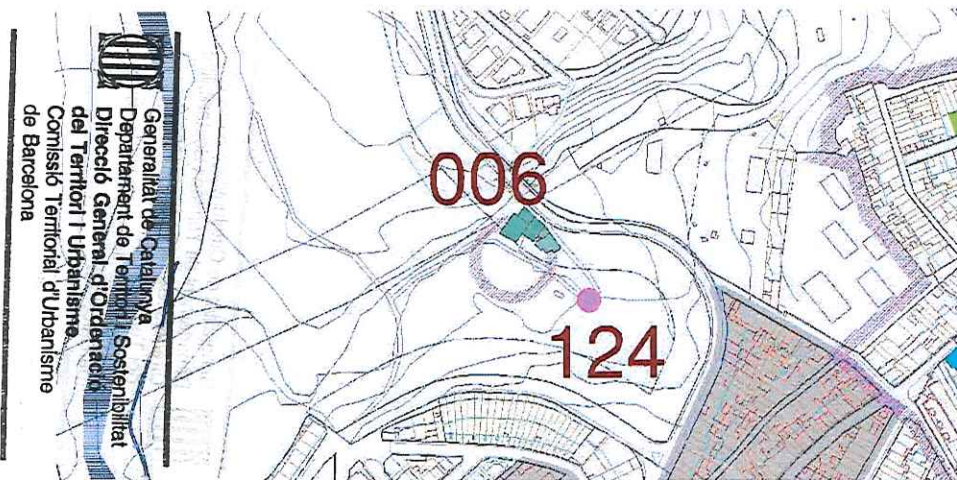
Sembla que el mateix artista que vingué d'Itàlia per decorar la capella va ser també l'autor de les pintures murals de la galeria d'arcades de la casa residencial adossada a la mateixa capella i per on es podia entrar mitjançant una porta que comunicava amb aquesta galeria coberta. La galeria té unes arcades força originals quant a ornamentació a l'igual que la barana. Les pintures poden ser fetes al fresc o bé amb algun tremp de cola i són de dimensions força grans; reflecteixen el paisatge d'uns temes més aviat orientals, amb unes palmeres en unes extensions desèrtiques i amb uns rius molt planers. Predominen els colors rosats i ocres amb una mica de verd, per la poca vegetació plasmada, i les palmeres. Les dues parets laterals que tanquen la galeria també estan pintades. La part inferior d'aquestes pintures acaba en forma de barana pintada.

BIBLIOGRAFIA

- Gràfica:** Fons Municipal d'Imatges
- Escrita:** AMC: Padró Municipal d'Habitants. Anys: 1917, 1920, 1924 i 1930.
BLANQUER, JOAN. 1999. *Castellar en el meu record*. Ajuntament de Castellar del Vallès.
PLAÇA VELLA. 2005. *L'aigua a Castellar del Vallès. Una història a través de la hidràulica*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 50.
PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
VERGÉS VERNIS, PEDRO. 1895. *Topografia mèdica de Castellar (San Esteban) o del Vallès*. Barcelona. La Hormiga de Oro.
- Oral:** -

NÚM. REF.:	ARR-21 / 006
DENOMINACIÓ:	El Brunet
Altres denominacions:	Mas Brunet, Mas Torrents del Pont (a finals del segle XV), Can Fatjó (durant el segle XIX).
SITUACIÓ:	Ctra. B-124 en direcció a Sant Llorenç Savall. PK.8
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Edifici fundacional segle XIII. Cos principal segle XIV-XV. Reformes i ampliacions durant el segle XIX. Petites reformes entre 1911 i 1914 i l'any 2002.
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial rural.
CONTEXT:	A nord oest del nucli, limitat pel marge esquerre del torrent de Can Canyelles al seu pas per sota la carretera de Sant Llorenç de Munt. Envoltat d'horts i amb la gran bassa que porta el seu nom.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl No Urbanitzable
Qualificació:	Zona agrària. Hortícola (clau 13.2)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO, element núm. 4
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:5000

7592

DESCRIPCIÓ:

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

Conjunt format per dos cossos principals i dependències annexes adossades, amb ordenació lineal i camí d'accés pel nord en paral·lel i a tocar de la carretera de Sant Llorenç. Gran pati posterior, a migdia, abocat als marges de pedra que configuren els horts de la fondalada anomenada del Brunet, limitada pel revolt de la carretera amb la gran bassa al centre de la finca.

El cos a ponent i vora el torrent, el més antic, amb planta baixa i pis amb coberta de dues vessants, amb carener perpendicular a les façanes, terrassa afegida a migdia i galeria coberta per tres grans pilars amb balustrada a nord. El cos principal o masia, de planta baixa, pis i golfes amb coberta a quatre vents i composició simètrica d'obertures, amb l'accés principal pel nord amb porta d'arc escarser, dos balcons a la planta pis i obertures amb arcs de mig punt a les golfes. Les dependències adossades, antics coberts i magatzems, són menor alçària.

Destaquen els finestrals de l'edifici més antic, de factura gòtica de pedra sorrenca amb decoració de figures i ornaments propis de la zona (veure Can Quer)

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Habitatge, agrícola i ramader.

Actual:

Habitatge i restaurant

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Precari

VALORACIÓ:

La proximitat amb la carretera fa perillar la perdurabilitat del conjunt edificat. A destacar els finestrals gòtics amb elements ornamentals de notable interès i les pintures dels paraments de la galeria coberta a nord.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg

Mantenir la categoria de BPU.

Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:

-els espais al voltant de la masia susceptibles de contenir restes arqueològiques.

-l'arbre monumental del llistat de l'annex III del PGO: núm. 101 (lledoner dels Horts del Brunet).

-les fonts llistades pel Centre Excursionista Castellarenc: núm. 92 "font del Brunet" i núm. 93 "mina del Tio".

-els horts i la bassa

Nivell de protecció 2: Conservació

Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica.

Plantació d'arbres com a barrera visual i sonora pel límit de la carretera i sobretot en l'àmbit d'accés. Recuperació dels marges de pedra seca.

Protecció de la volumetria exterior dels dos volums principals.

DADES HISTÒRIQUES:

La masia del Brunet pren el nom dels seus primers propietaris i, com altres cognoms mencionats en el fogatge de 1553, coincideix el cognom familiar amb la denominació del mas que encara avui es conserva.

Però el primer nom conegut d'aquest mas fou Torrents. Un pergami, conservat a l'Arxiu d'Història de Castellar, de l'any 1282 constata l'establiment d'un nou mas Torrents (Brunet), de la parròquia de Castellar a Pere i Guilleuma de Torrents, conjuges de la parròquia de Sant Esteve de Castellar. Afronta a llevant amb un cam del mas i part amb l'alou de Sant Feliu de Astellar. A ponent amb el riu Ripoll, a tramuntana, amb l'alou de Vallverd i part amb els honors del mas Borrell.

L'Arxiu d'Història de Castellar també conserva una època de Guilleuma Torrents en la qual firma a Ramon Juliana en lo contracta de son matrimoni, l'any 1346, i un pergami on consta que Bernat Carner per causa de núpcies entrà en lo mas Torrents de Castellar, l'any 1364.

La masia serà reconeguda com a Brunet des de finals del segle XV quan Joan Brunet, de la vila de Sanahuja de la diòcesi d'Urgell, es casa amb Constança de Fontanelles i Torrent des Pont. Pere Brunet fou alcalde de Castellar des de 1556 a 1565.

L'any 1653 es va produir la venda per part de Joan Prats, pagès i hostaler de Mollet, a Ramon Sagués, passamaner, de Barcelona del Mas Torrent del Pont, vulgament dit el Mas Brunet.

El cos a ponent i vora el torrent, el més antic, tradicionalment ha estat habitat pels masovers de la masia. Consta de planta baixa amb cuina, menjador i diverses dependències i un primer pis amb habitacions i golfes. Actualment hi viuen els germans Agustina i Lluís Bordó, antics masovers de la casa, ara jubilats.

Fins ben entrada la meitat del segle passat, el cos principal o masia, de planta baixa, pis i golfes, també va ser habitada. En els baixos de la masia es conserva l'estructura d'un celler amb cubs, bótes i dues premses per a vi que denoten la importància de la vinya al municipi fins a mitjans del segle XIX.

Abans de la construcció de l'actual carretera, el camí per accedir a la masia coincidia amb el camí que conduïa en direcció a Sant Feliu del Racó i Sant Llorenç Savall. El camí sortia del carrer de Sant Feliu, travessava l'actual carretera i seguia pel camí estret que passa entre els horts.

Així s'explica la situació de l'entrada més antiga que es conserva de la masia que és de pedra tosca i dona al celler del cos principal o masia.

El cos principal o la masia va ser objecte de reformes entre 1911 i 1914, consistents en la cobertura d'un habitacle destinat a galliner i a la façana de la carretera s'hi va afegir un balcó que va amagar el pou d'aigua que es troba justament al cantó de les cases, a tocar del torrent de Canyelles.

La compra de la masia per part de la família Margalef, l'any 2002, suposà l'inici de les reformes de la masia per obrir un negoci de restauració. La restauració d'aquests darrers anys s'ha centrat en les dependències adossades a la masia, antics coberts i magatzems agrícoles, entorn a un pati pels carros i l'era de batre els cereals.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica: Escrita:

Fons Municipal d'Imatges
IGLÉSIES, JOSEP. *El fogatge de 1553*. 1979. VOL. 1- Fundació Salvador Vives Casajuana. Barcelona.
PINYOT I GARRÓS, JOAN. 1985. *El Reial Cadastre de Castellar del Vallès, 1716*. Arxiu d'Història de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. 1974.
Agustina i Lluís Bordó, Joan Margalef Martínez (Sabadell, 1982), Just Margalef Rabasall (Botarell, 1944).

Orals:

NÚM. REF.: OE-02 / 007

DENOMINACIÓ: Pont de Sant Feliu
Altres denominacions:

SITUACIÓ: Carretera BV-1249, PK. 2,095
Ctra. B-124 PK. 9

DATA DE CONSTRUCCIÓ: 1896 (data de la subhasta). Ampliació el 1987

AUTORS: -

PROMOTOR: -

TIPOLOGIA: Obra d'enginyeria

CONTEXT: Al nord del nucli urbà, davant de la urbanització Aïresol A-B

RÈGIM URBANÍSTIC
Planejament Vigent: PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació: Sòl no urbanitzable
Qualificació: Espais lliures, sistema fluvial. (Clau D1)
Protecció existent: Cap

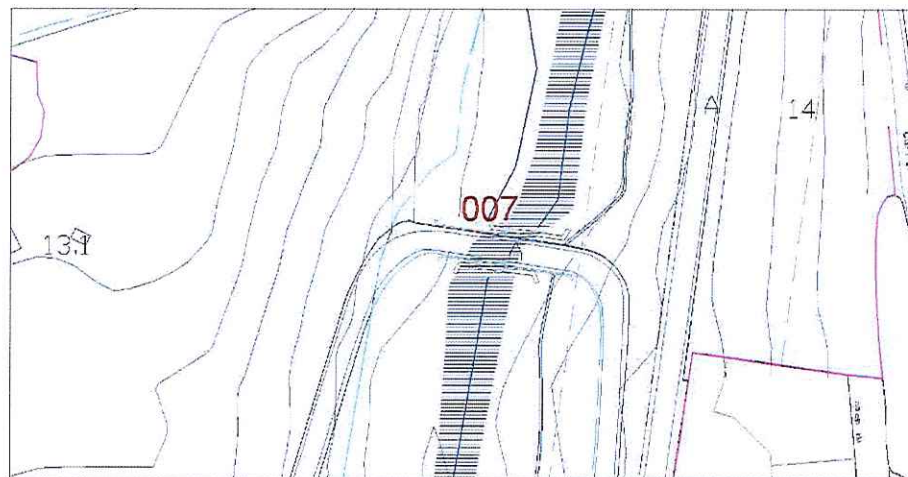
Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7595

RÈGIM JURÍDIC
Titularitat: Pública
Condicions/servituds: No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 2000

DESCRIPCIÓ: Pont de la carretera de Sant Feliu del Racó, sobre el riu Ripoll. El pont, d'uns 56 m de longitud i amplada de tauler de 9 m, té dos ulls iguals de 23 m amb voltes rebaixades. Basaments bastits de carreus de pedra tallada. Impostes, voltes i tallamar arrodonit de pedra tallada. La barana, originàriament també de pedra, és a hores d'ara metàl·lica. Pel vessant esquerra del riu es troba la canalització de la Sèquia Monar del riu Ripoll.

LACUESTA, RAQUEL; GONZÁLEZ TORÁN, XAVIER. 2008. *Ponts de la província de Barcelona. Comunicacions i paisatge*. Diputació de Barcelona.

PLAÇA VELLA. 2005. *L'aigua a Castellar del Vallès. Una història a través de la hidràulica*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 50.

Oral:

-

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Viari. Pont de trànsit rodat
Actual: Viari. Pont de trànsit rodat

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo

VALORACIÓ: Element destacable de l'obra pública hidràulica castellarenca.

PROPOSTES:

Incloure al catàleg.
Elevat a la categoria de BPU.
Incorporació d'un àmbit de protecció a ambdós costats.
Nivell de protecció 2: Conservació
En properes actuacions caldrà canviar la barana per materials més adients amb el pont original.
Caldrà respectar l'element sense entrar en contradicció amb el règim de protecció de xarxa bàsica territorial, ni el de la protecció de cursos fluvials.

DADES HISTÒRIQUES:

Es creu que el pont de Sant Feliu no es va començar a construir fins passat l'any 1908, any en què fou aprovada la construcció del ramal de la carretera que unia Sant Esteve de Castellar i Sant Feliu del Racó. El creixement de la població de Sant Feliu del Racó es diu que va unida a la construcció del ramal d'aquesta carretera i, posteriorment, als ponts de Sant Feliu i de Turell.
Entre el 5 d'octubre i finals de novembre de 1987 es van dur a terme diferents obres de millora i ampliació del pont de Sant Feliu del Racó; les obres van anar a càrrec de la Diputació Provincial de Barcelona i van contribuir a l'apropament entre Castellar del Vallès i Sant Feliu del Racó. El 19 de desembre de 1987 va tenir lloc la inauguració del pont de Sant Feliu del Racó. Les obres havien consistit en engrandir la calçada del pont i millorar la seguretat. També es van procurar uns marges pels vianants i es va millorar la protecció de les tanques a l'entrada i a la sortida del pont. Cal fer esment que aquestes obres de millora es van centrar en els accessos d'entrada al pont i també en l'asfaltat de la carretera que arriba fins a l'entrada de Sant Feliu del Racó.

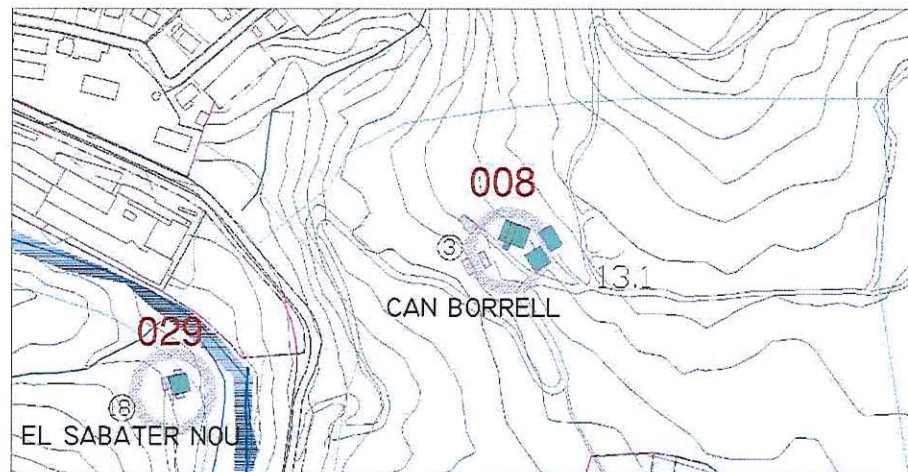
BIBLIOGRAFIA

Gràfica: *Casa de la Vila*. Núm. 2 (novembre de 1987) i núm. 4 (gener de 1988).
Escrita: ANTONELL RIBATALLADA, ALBERT. 2006. *Descobrir Castellar*. Setmanari *Forja*. Castellar del Vallès.
Casa de la Vila. Núm. 2 (novembre de 1987) i 4 (gener de 1988).

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

NÚM. REF.:	ARR-07 / 008
DENOMINACIÓ:	Can Borrell
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	Carretera B-124, direcció Sant Llorenç Savall, PK. 9,2
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Origen segles XVI o XVII. Restauració modernista al 1912 i reformes amb ampliació al 1947.
AUTORS:	—
PROMOTOR:	De la reforma de 1912: Família Oliver
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial rural
CONTEXT:	Al nord del nucli urbà, finca de grans dimensions ubicada entre les dues urbanitzacions Airesol A-B i Airesol D, amb accés des de la carretera de Castellar a Caldes B-124.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl no urbanitzable
Qualificació:	Zona Agrària. Agrícola - ramadera (Clau 13.1)
Protecció existent:	BCIL. Inclòs al Catàleg del PG de la comarca de Sabadell 1978, element núm. 27. Inclòs al Catàleg del PGO, element núm. 3
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:5000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Finca de més de 100 ha formada per l'agrupació de diverses parcel·les, amb el conjunt edificat agrupat per volums ordenats pels diversos replans del terreny, amb tres nivells diferenciats.

Accés principal als dos volums més importants pel nivell intermig pel camí d'entrada, de sud est, marcat amb grans xipresos. El primer volum, a llevant, de planta baixa i pis i teulada amb dues vessants, amb una portalada cap al pati (amb pèrgola i moreres) orientat a migdia que presideix el volum principal de la masia, de planta basilical, pis i golfes.

La casa principal, amb porxo marcant l'entrada i façana a migdia, amb capcer ondulat i remat amb creu de pedra, façana lateral a ponent amb accés secundari, i façana de llevant amb tribuna i font lateral, tot d'estil modernista amb vitralls, ceràmiques policromades, esgrafiats, trencadís vidriat, fusteria i reixats. A ponent del pati es troba una edificació d'una sola planta com aparcament.

A nivell més elevat, conjunt edificat de planta baixa i pis d'estil més senzill, com a masoveria, i encara més enlairat volum de grans dimensions de magatzem.

A nivell més baix esplanada amb piscina, solàrium i porxo.

De l'interior es conserven la distribució original, amb successió seqüencial dels espais en planta baixa i l'escala d'accés als pisos superiors, com també els paviments, arrimadors, mobiliari i aparells de llums originals. La masia disposa de capella interior, així com d'una llar de foc d'estil modernista.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original:

Habitatge, agrícola i ramader

Actual:

Habitatge, agrícola i ramader

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Molt bo. Restauració modernista al 1912 i reforma amb ampliació al 1947.

VALORACIÓ:

Conjunt ben integrat i en perfecte estat de conservació. Exemple notable de decoració modernista al municipi. A destacar treballs florals policromats de la façana principal de la masia amb la inscripció d'Ave Maria, i en general tots els elements decoratius.

PROPOSTES:

Incloure en el Catàleg

Mantenir la categoria de BCIL.

Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui:

-els espais al voltant de la masia susceptibles de contenir restes arqueològiques.

-els arbres monumentals llistats de l'annex III del PGO: núm. 39 (pi blanc gros), núm. 40 (càdec), núm. 41 (arboç), núm. 42 (ametller), núm. 43 (alzina), núm. 44 (figuera) i núm. 45 (alzina gran).

Nivell de protecció 2: Conservació

Nivell de protecció 4: Ambiental

Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica(AEA).

7598

DADES HISTÒRIQUES:

Conservació integral de volumetria exterior i elements decoratius modernistes de façanes.

La masia de Can Borrell es pot datar gràcies a una data esgrafiada a una rajola de les golfes que data de l'any 1600.

La reforma més important d'aquesta masia, realitzada l'any 1912 i promoguda per mossèn Enric Oliver, va dotar-la d'un embolcall modernista. Mossèn Enric Oliver era l'oncle de Joan Oliver (Pere Quart), família vinculada a Castellar a través de diverses propietats al municipi.

La religiositat del promotor de les obres queda palesa en el predomini dels colors blanc i blau, dedicats a la Verge Maria, i en l'evident trencadís circular, que hi ha a cada banda de la finestra de la façana, on es llegeixen les paraules "Ave Maria".

La reforma d'estil modernista es va concentrar en la façana principal i en els baixos de l'interior de la masia. La intervenció a la façana va ressaltar la simetria dels elements que la componen. La cornisa de la façana es va ondular, donant cert aire barroc, i s'accentuà el seu contorn amb l'ús de maó vist. Les finestres i obertures es decoraren amb l'ús de ceràmica vidriada i la façana es decorà amb profusió de trencadís blau i blanc.

Durant aquesta reforma, a l'antiga porta d'accés a l'interior de la casa, es va sobreposar una avantsala o pòrtic de maó vist i vidrieres decorades amb vitralls. El porxo descendeix a nivell pla a base d'uns esgraons que formen escala, a banda i banda, i tenen als costats uns bancs adossats. El sostre d'aquesta pèrgola forma un allargament de la finestra o balcó que ja devia existir al primer pis.

El sostre i les parets interiors d'aquesta avantsala modernista estan decorades amb pintures que representen fulles de parra i orenetes. L'element més destacable de l'interior és una llar de foc modernista realitzada amb els mateixos materials que la façana: maó a vista, trencadís blau i blanc i rajola verda vidriada. Destaca la data 1912 esgrafiada a la xemeneia.

L'any 1940 passà a ser propietat de la família Clols, que encarregà l'any 1947 noves reformes entre les que cal destacar construcció de la pèrgola i del garatge.

7509

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

BIBLIOGRAFIA

Gràfica: -

Escrita:

PINYOT I GARRÓS, JOAN. 1985. *El Reial Cadastre de Castellar del Vallès, 1716*. Arxiu d'Història de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PLANES, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

PUIG USTRELL, PERE. 1995. *El monestir de Sant Llorenç del Munt. Diplomatarí dels segles X i XI*. 3 Vols. Fundació Noguera. Barcelona.

VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers.

VERGÉS VERNIS, PEDRO. 1895. *Topografia mèdica de Castellar (San Esteban) o del Vallès*. Barcelona. La Hormiga de Oro.

Oral:

Félix Company Gubern

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

NÚM. REF.: OE-03 / 009

DENOMINACIÓ: Pont de Turell

Altres denominacions: -

SITUACIÓ: Carretera B-124, PK. 11, de Castellar a Sant Llorenç Sav

DATA DE CONSTRUCCIÓ: 1915

AUTORS: -

PROMOTOR: Diputació de Barcelona

TIPOLOGIA: Obres d'enginyeria

CONTEXT: A nord del nucli urbà, davant la masia de Can Turell, en direcció a Sant Feliu del Racó.

RÈGIM URBANÍSTIC

Planejament Vigent: PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005

Classificació: Sòl no urbanitzable

Qualificació: Espais lliures, sistema fluvial. (Clau D1)

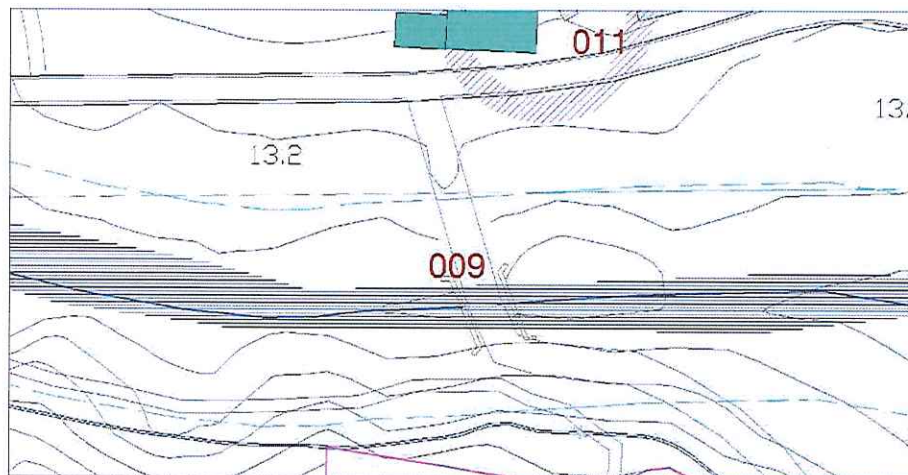
Protecció existent: Cap

RÈGIM JURÍDIC

Titularitat: Pública

Condicions/servituds: No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 2000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ: Pont de la carretera de Sabadell a Caldes, sobre el riu Ripoll. El pont, d'uns 37 m. de longitud i una amplada de tauler de 6, 30 m té tres ulls iguals de 15 m amb voltes de mig punt. Basaments bastits de carreus de pedra tallada. Impostes, voltes i tallamars de pedra tallada. La barana reconstruïda, és metàl·lica amb xapa i passamans tubulars.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Viari. Pont de trànsit rodat
Actual: Viari. Pont de trànsit rodat

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

VALORACIÓ: Element destacable de l'obra pública hidràulica castellerenca.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.
Elevar a la categoria de BPU.
Incorporació d'un àmbit de protecció a ambdós costats.
Nivell de protecció 2: Conservació
En properes actuacions caldrà canviar la barana per materials més adients amb el pont original.
Caldrà respectar l'element sense entrar en contradicció amb el règim de protecció de xarxa bàsica territorial ni el de la protecció de cursos fluvials.

DADES HISTÒRIQUES:

El pont de Turell sembla que fou contruït el 1915 en unir la carretera de Sant Feliu del Racó a Sant Llorenç Savall, just a l'alçada de la masia de Turell, d'aquí el seu nom.
Amb anterioritat a la construcció del pont de Turell hi havia un pont de fusta a l'indret conegut popularment com el gorg de l'Oller o gorg de les Anelles i s'anomenava pont dels Troncs. Aquest pont fou fotografiat cap el 1910-1920 pel castellarenc Joan Rocavert i Argelaguers (1885-1947) a qui podem considerar un pioner de la fotografia i de l'excursionisme a casa nostra.
El nom del gorg de les Anelles prové per la presència d'anelles de ferro clavades a la roca que resten en el punt just on es bastia el pont de fusta; també es poden veure uns traus i assentaments picats a la roca de cada cantó per a l'encaix i afermament dels troncs. Lluís Montagut l'anomenava el Pont de l'Oller però més aviat era una passera.
Es creu que aquest pont de fusta, el pont dels Troncs, va funcionar fins el moment en què es va construir el pont de Turell, al voltant de 1915.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica: ANTONELL RIBATALLADA, ALBERT. 2006. *Descobrir Castellar*. Setmanari Forja. Castellar del Vallès.

Escrita: ANTONELL RIBATALLADA, ALBERT. 2006. *Descobrir Castellar*. Setmanari Forja. Castellar del Vallès.
LACUESTA, RAQUEL; GONZÁLEZ TORÁN, XAVIER. 2008. *Ponts de la província de Barcelona. Comunicacins i paisatge*. Diputació de Barcelona.
MONTAGUT, LLUÍS. 1973. *Història breu de Castellar del Vallès*. Ateneu Castellarenc.
PLAÇA VELLA. 2005. *L'aigua a Castellar del Vallès. Una història a través de la hidràulica*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 50.

Oral: -

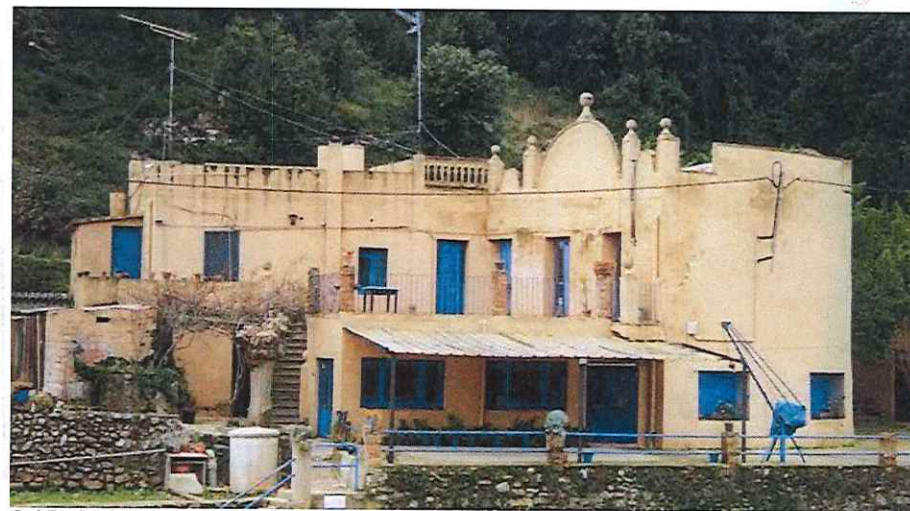
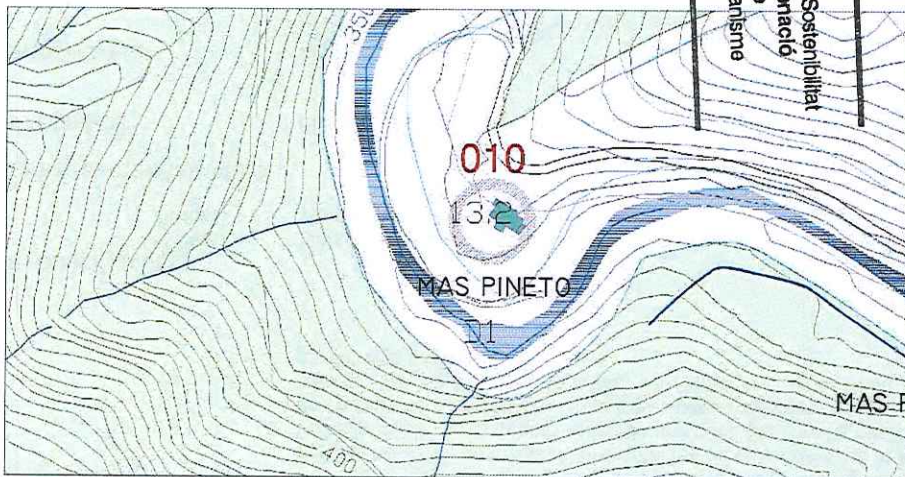
Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7602

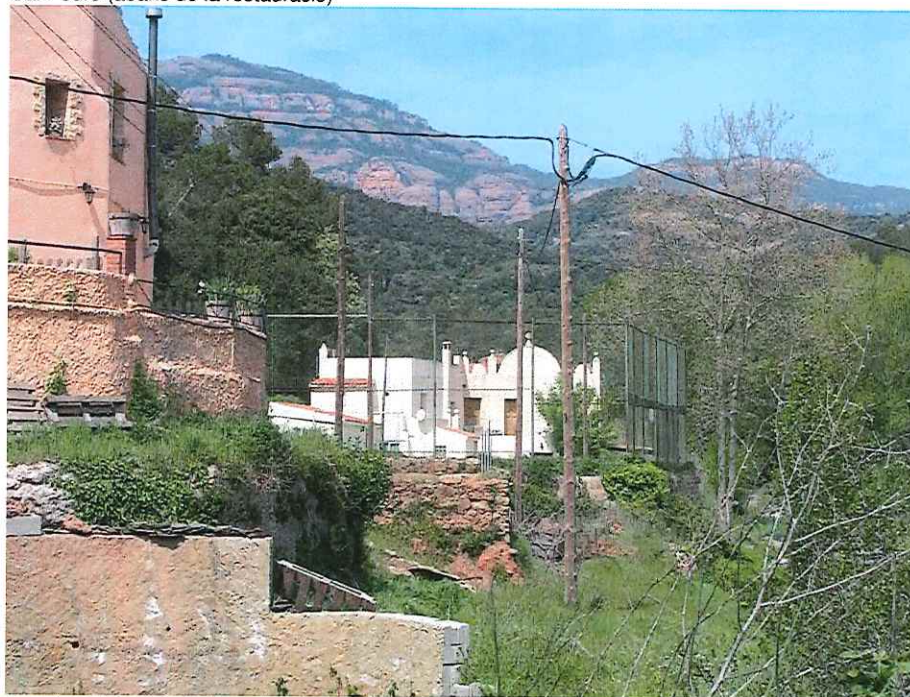

NÚM. REF.:	ARR-28 / 010
DENOMINACIÓ:	MAS PEDRO, CAL CLOSES, CAL SELLARÉS, CAL CARGOL I CANAL DEL REG
Altres denominacions:	Veïnat de Cal Joan Coix i El Raval de Dins.
SITUACIÓ:	Ctra. B-124 en direcció Sant Llorenç Savall, PK. 11
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Segle XIX
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial rural.
CONTEXT:	A la riba dreta del Ripoll, a sud del pont del Turell
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl no urbanitzable
Qualificació:	Zona agrària, hortícola. (Clau 13.2)
Protecció existent:	Cap
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 5000

Cal Pedro (abans de la restauració)

En primer terme Cal Closes i al fons Cal Pedro

DESCRIPCIÓ:

Conjunt format per dos petits nuclis Cal Joan Coix i el Raval de Dins. Cal Joan Coix amb una ordenació lineal en feixa superior al camí del mas Olivet.

El Raval de Dins està format per Cal Closes, Cal Sellarès i Cal Cargol en primer terme, i el Mas Pedro al fons del camí. L'ordenació respon al rec del molí d'en Barata, on les edificacions es troben a banda i banda del mateix.

Cal destacar el Mas Pedro per les seves formes actuals, fruit de les reformes dels anys 1920, que li donen una aparença modernista gràcies a les cornises i els elements ornamentals de la façana.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Agrícola i ramader
Actual: Habitatges

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Divers

VALORACIÓ: -

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.
Elevat a la categoria de BPU.
Nivell de protecció 3: Parcial.
Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

DADES HISTÒRIQUES:

El veïnat de Cal Joan Coix i el Raval de Dins són dos petits nuclis d'habitatges i de terres habitades i cultivades, fora del nucli de Sant Feliu del Racó, lligats als recursos hidràulics del riu, de les seves fonts i regadius.

El veïnat de Cal Joan Coix està constituït per les cases de Cal Manyosa i Cal Reig. Formen un petit conjunt poblacional amb uns conreus al costat est i per la banda nord, tenen un vertical desnivell fins al riu Ripoll. Fins fa pocs anys, la masia de Cal Manyosa es trobava en estat semiruïnós, però actualment s'està restaurant. Veïna de la masia hi ha també una nova vivenda, construïda no fa molts anys pels propietaris de llavors, els Mañosa-Marsol.

El Raval de Dins es troba, sobre del pont del Turell, a banda i banda del riu. A Cal Closes i Cal Cargol s'hi accedeix per un camí de terra a l'esquerra del pont del Turell. Travessa en conjunt de cases del Raval de Dins el rec del molí d'en Barata, datat de l'any 1858. El rec del Molí d'en Barata arrenca a la resclosa del mas Pinetó seguint cap al mas Pedro i passa per més d'un centenar de metres per dins d'una mina entre el mas Pedro i Cal Closes. A l'entrada de la mina hi ha un bonó per obtenir aigua pels horts i, a la sortida, un pedrís per rentar roba i l'ús de les cases veïnes. Aquest rec salva el torrent del Sot del Guix amb un pontet a Cal Closes al costat del pont de tosca del rec Vell, un altre pontet el cobreix a sota Cal Reig on hi ha una altra pica rentadora de roba. Al llarg del recorregut d'aquest rec, d'uns 1.300 metres, es troben diferents bagants pel regadiu dels antics horts de la zona.

Pas elevat de l'aigua de la sèquia per lliurar el desnivell del Sot del Guix.

A l'altra banda del riu es troba Cal Tico, també coneguda com Cal Mesquita. La construcció de la carretera separar Cal Tico de Cal Voltà, un petit habitatge rural que es va mantenir ocupat fins l'any 1948, les runes del qual encara es poden veure, mig tapades de vegetació, entre la carretera i el torrent que baixa del Sot de Turell.

Mas Pedro situat molt a prop de la riba dreta del Ripoll, és un habitatge antic la funció del qual podria haver estat estretament lligada als recursos hidràulics del riu. Per la seva proximitat amb el riu, es va dedicar des dels anys 1960 fins a mitjans dels anys 1990 a la restauració i banys. Actualment és un habitatge d'estiueig, objecte de reformes.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Escrita:

- ANTONELL RIBATALLADA, ALBERT. 2009. *Descobrir Castellar*. Castellar del Vallès.
- LAUDO CORTINA, DAVID 2009. *Estudi de la sèquia Monar del Riu Ripoll i proposta d'itineraris al seu pas pel terme municipal de Castellar del Vallès*. Castellar del Vallès –Sabadell
- PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
- PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
- PRAT PAZ, ESTEVE. 2005. *L'aigua a Castellar del Vallès. Història a través de la hidràulica*. Plaça Vella. N. 50. Castellar del Vallès
- VERGES I SOLA, LLUIS. 1972. *El llibre de Castellar. Història i vida d'un poble*. Castellar del Vallès

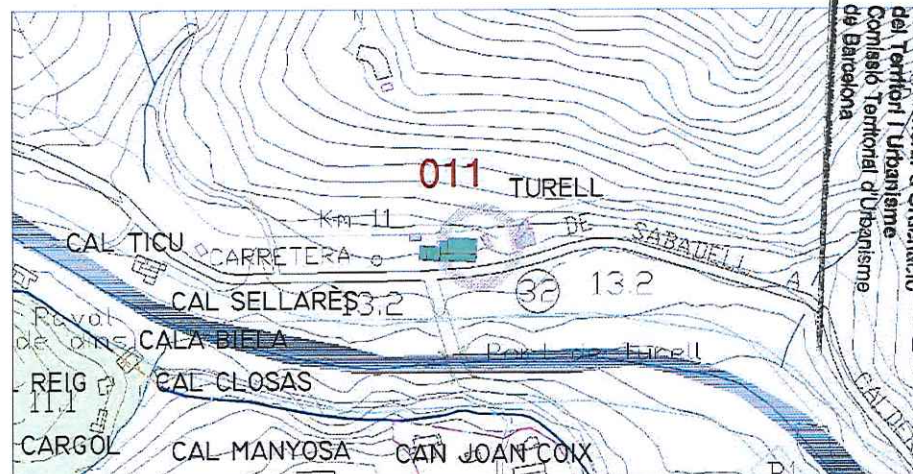

Cal Tico

7605

NÚM. REF.:	ARR-34 / 011
DENOMINACIÓ:	Turell
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	Ctra. B-124 direcció Sant Llorenç Savall PK. 11
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Origen segle XV. Reformes els segles XVIII i XX.
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial rural.
CONTEXT:	A la riba esquerra del riu Ripoll i a nord de Sant Feliu del Racó, a tocar de la carretera B-124 a l'alçada del Pont de Turell.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl no urbanitzable
Qualificació:	Parc forestal, parc forestal. (Clau 12.1)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 32
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 5000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Finca de grans dimensions que s'estén per ponent fins al torrent que porta el mateix nom i per llevant fins al límit amb la urbanització del Balcó de Sant Llorenç, tota ella orientada a migdia i delimitada pel riu Ripoll. El conjunt edificat s'ordena linealment i en paral·lel a la carretera.

Volum principal originari rectangular de grans dimensions, de planta baixa i dues plantes, i coberta a dues vessants amb carener paral·lel a migdia i accés per pati a llevant amb magatzems annexes d'una sola planta. A ponent, edifici d'estil modernista adossat de planta baixa, dues plantes i golfes amb coberta a dues vessants, carener perpendicular a façana principal de composició simètrica amb dues finestres centrades, tres a banda i banda (totes amb arc apuntats), i fornícula centrada a la planta de golfes amb la imatge d'una verge; a rasant de la carretera i a planta baixa dependències de garatge.

Disposa de mina d'aigua

EVOLUCIÓ D'USOS

Original:

Habitatge

Actual:

Habitatge

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Bo

VALORACIÓ:

Interès històric

PROPOSTES:

Inclusió en el catàleg.

Mantenir la protecció de BPU.

Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:

-els espais al voltant de la masia susceptibles de contenir restes arqueològiques.

-les fonts llistades per el Centre Excursionista Castellarenc amb el núm. 67 "Font del Turell" i amb el núm. 70 "Font del Frare".

-els arbres monumentals llistats de l'annex III del PGO: núm. 80 "l'entiscl de cal Mesquita" i núm. 81 "Desmai de Can Turell".

Nivell de protecció 2: Conservació

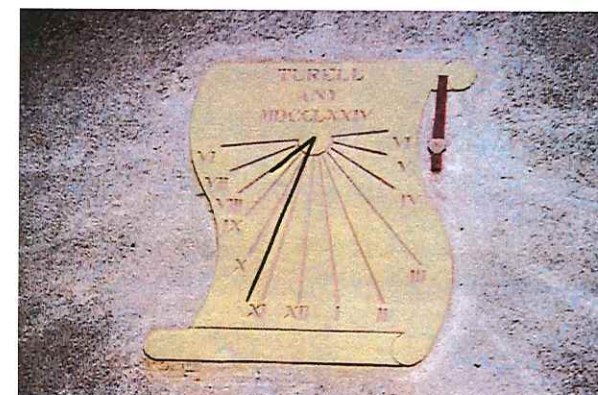
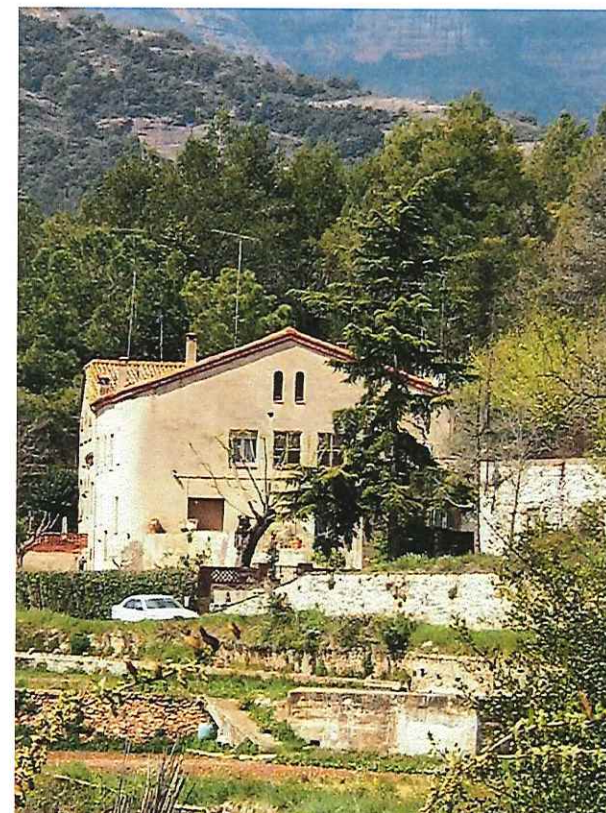
Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

DADES HISTÒRIQUES:

La documentació històrica fa pensar que, molt propera a l'actual finca de Turell, hi havia el Molí de Turell (Torell) dels Clasquerí. L'any 1246 Garsenda de Provença, vídua de Guillem de Montcada i Castellvell, i el seu fill Gastó estableixen a Pere de Clasquerí el dret que tenien en el molí de Torello (Turell), en la parròquia de Sant Esteve i Sant Feliu de Castellar. L'any 1247 Gerard de Vilar i Bernat de Pedra fan donació a Pere de Clasquerí de: "...actionis eis competitis in molendino de Torallo..."

Entre els segles XII i XIII l'antic molí es traslladà més avall del riu, en l'indret que avui ocupa el molí d'en Barata, sent propietat dels Turell fins al segle XVIII. La família Turell va vendre el Molí al Sr. Barata l'any 1723, quedant-se el dret de moldre de franc i

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

sense cap despesa mentre existís el molí i els amos de Turell i els seus successors sempre que fossin successors directes i amb el cognom Umbert.

A través de la documentació història coneixem alguns dels propietaris del Turell, l'any 1401 Guillem de Turell, l'any 1553 Pere Busqueta àlies Turell i entre 1716 i 1723 Miquel Turell.

La presència d'un rellotge de sol esgrafiat amb la data de 1774 inscrita podria ser una indicació d'una important ampliació de la masia. Malgrat tot aquest rellotge fou realitzat a mitjans del segle XX.

La transformació més important del Turell succeí a finals del segle XIX amb la construcció de la carretera de Sant Llorenç, finalitzada l'any 1884, i més endavant, amb la construcció del pont i l'enllaç amb el ramal de Sant Feliu.

La construcció de la carretera suposà una nova oportunitat pels propietaris del Turell, com demostra una fotografia dels anys trenta, que es conserva a l'Arxiu d'Història, d'uns traguers castellarencs amb les respectives cavalleries, davant de la casa de Turell. A la façana hi ha un rètol oferint menjars i begudes.

La masia del Turell va perdre personalitat quan es produí l'aprofitament de la font natural que hi aflora, conduït per a l'abastament d'aigua potable l'any 1927. Des d'aleshores, la captació soterrada amaga la surgència que donava protagonisme i riquesa a l'indret.

Segons el cens de l'activitat agrària de l'any 1998 el Turell compta amb tan sols 1 hectàrea dedicada a l'horta i 20 hectàrees forestals

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:
Escrita:

Fons Jordi Garrós
CENTRE EXCURSIONISTA DE CASTELLAR. 2004. *Fonts, mines i punts d'aigua*. Castellar del Vallès.
PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
CANYAMERES I RAMONEDA, ESTEVE. 1991. *Canvis de nom i maridatge a les masies de Castellar als ss. XV -XV*. Plaça Vella. Castellar del Vallès.
VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers.
VERGÉS I SOLÀ, LLUÍS. 1972. *El llibre de Castellar. Història i vida d'un poble del Vallès i dels seus agregats, Sant Feliu del Racó i Les Arenes*. Sant Llorenç Savall. Emegé.
VERGÉS VERNIS, PEDRO. 1895. *Topografia mèdica de Castellar (San Esteban) o del Vallès*. Barcelona. La Hormiga de Oro.

Oral: -

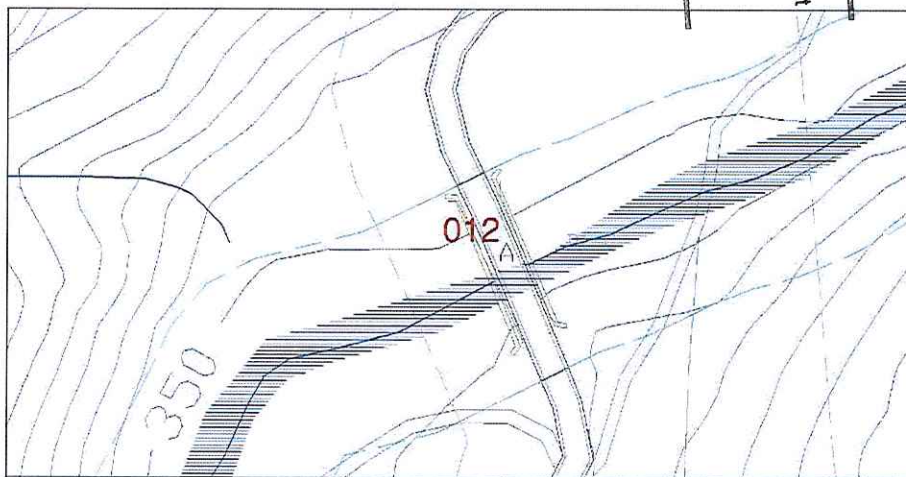
Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7608

NÚM. REF.:	OE-05 / 012
DENOMINACIÓ:	Pont del Pinetó
Altres denominacions:	Pont dels Bullidors del Sabater Vell
SITUACIÓ:	Carretera B-124, PK. 11'8, de Castellar a Sant Llorenç Savall
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	1915; 1896 data de la subhasta
AUTORS:	-
PROMOTOR:	Estat Espanyol
TIPOLOGIA:	Obres d'enginyeria.
CONTEXT:	A uns 200m. i a nord del Mas del Pinetó, situat a nord del nucli en direcció a Sant Llorenç del Munt.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refusat
Classificació:	Sòl no urbanitzable
Qualificació:	Espais lliures, sistema fluvial. (Clau D1)
Protecció existent:	Cap
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Pública
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 2000

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació
 del Territori i Urbanisme
 Consell Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

7609

DESCRIPCIÓ: Pont de la carretera de Sabadell a Caldes, sobre el riu Ripoll. El pont, d'uns 34m. de longitud, i una amplada de tauler de 6,45m. té tres ulls iguals de 9,90m. amb voltes rebaixades. Basaments bastits de carreus de pedra tallada. Impostes, voltes i tallamars arrodonits de pedra tallada. La barana, reconstruïda, és metàl·lica amb xapa i passamans tubulars.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Viari. Pont de trànsit rodat
Actual: Viari. Pont de trànsit rodat

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bó

VALORACIÓ: Element destacable de l'obra pública hidràulica castellerenca.

PROPOSTES: Incloure en el catàleg.
Elevar a la categoria de BPU.
Incorporació d'un àmbit de protecció a ambdós costats.
Nivell de protecció 2: Conservació
En properes actuacions caldrà canviar la barana per materials més adients amb el pont original.
Caldrà respectar l'element sense entrar en contradicció amb el règim de protecció de xarxa bàsica territorial ni el de la protecció de cursos fluvials.

DADES HISTÒRIQUES: El pont del mas Pinetó rep el seu nom degut a la seva proximitat al mas Pinetó que es troba a tocar; en l'actualitat el mas és un restaurant de cuina típica catalana.
Durant les riuades del setembre de 1962 la força amb la que va baixar l'aigua va malmetre les baranes de pedra originals que van haver de ser substituïdes per unes de noves, metàl·liques.
Uns quants metres més amunt del pont es pot observar el lloc per on el camí antic creuava a gual el riu. Unes traces i restes antigues ho indiquen. Aquest camí es troba situat en un tros ben pla i a cada banda de la ribera s'hi veuen, perfectament, les restes d'un camí de carro entallades en uns marges. A la banda dreta del gual del riu, trobem les restes dels ancoratges de la passera: uns ferros de perfil rodó clavats a la roca del riu.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica: -
Escrita: ANTONELL RIBATALLADA, ALBERT. 2006. *Descobrir Castellar*. Setmanari Forja. Castellar del Vallès.
LACUESTA, RAQUEL; GONZÁLEZ TORÁN, XAVIER. 2008. *Ponts de la província de Barcelona. Comunicacions i paisatge*. Diputació de Barcelona.
PLAÇA VELLA. 2005. *L'aigua a Castellar del Vallès. Una història a través de la hidràulica*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 50.
Oral: -

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7610

NÚM. REF.: ARR-24 / 013

DENOMINACIÓ: Sabater Vell

Altres denominacions:

SITUACIÓ: Ctra. B-124, PK. 12

DATA DE CONSTRUCCIÓ: Edifici fundacional segle XVI. Reformes importants entre els segles XVII i XIX.

AUTORS: -

PROMOTOR: -

TIPOLOGIA: Arquitectura residencial rural.

CONTEXT: A la riba dreta riu Ripoll, a la sortida del barranc del Sol de Carda, vora el Sot del Sabater, i del camí que du a la Focada, sector de les Arenes.

RÈGIM URBANÍSTIC

Planejament Vigent:

PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.

PE de Sant Llorenç del Munt i l'Obac 1998.

Classificació: Sòl no urbanitzable.

Qualificació: Pla Especial de protecció de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Àrea PEIN (Clau 11.1).

Protecció existent: BPU Inclòs al Catàleg del PGO, element núm. 19.

Inclòs al Catàleg del PEIN com a masies i altres construccions. Qualificació de zona agrícola.

RÈGIM JURÍDIC

Titularitat:

Privada

Condicions/servituds:

No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1:5000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació del Territori i Urbanisme
Consell de Territori d'Urbanisme de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Mas de proporcions mitjanes amb dos grans volums principals de planta baixa, pis i golfes -lleugerament desnivellats conformant angle obert-, que juntament amb els corrals i magatzems d'una sola planta conformen un pati orientat a migdia. L'antiga era, en un replà més baix, encara conserva part del paviment de terracuita formant espiga.

Façanes amb obertures senzilles, i rellotge de sol desdibuixat, a destacar una guaita espiellerada que domina l'entrada del mas.

Portal d'accés, cuina amb campana i llar de foc, sala menjador i dependències a planta baixa, dormitoris a la planta primera amb dos arcs de mig punt de pedra tosca. A l'interior de les finestres es conserven antics seients festejadors, i s'intueixen grans finestrals d'estil gòtic, desmuntats pels actuals de maó.

Cal destacar, a la planta de golfes, un gran cabiró i l'encavallada de fusta on es recolza la teulada.

Disposa d'una mina d'aigua.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Habitatge, agrícola i ramader

Actual:

Habitatge, agrícola i ramader

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Precari, sobretot pel que fa a les façanes.**VALORACIÓ:**

Conjunt harmoniós i ben integrat a l'entorn natural i al pendent del terreny.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg

Mantenir la categoria de BPU.

Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:

-els espais al voltant de la masia susceptibles de contenir restes arqueològiques.

-l'arbre monumental llistat de l'annex III del PGO: núm. 15 (pi pinyoner).

-la mina d'aigua llistada pel Centre Excursionista Castellarenc amb el núm. 33. "Font de la Solella de Sabater"

Nivell de protecció 2: Conservació.

Nivell de protecció 4: Ambiental.

Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

Seguiment dels art. 51 a 55 del PEIN en relació a les determinacions específiques a la zona agrícola.

Conservació integral de volumetria exterior i façanes.

DADES HISTÒRIQUES:

Malgrat la masia presenta indicis de ser més antiga, no s'ha trobat documentació anterior al segle XVII, probablement perquè la masia canvià de nom en algun moment de la Baixa Edat Mitjana.

El Sabater Vell és esmentat en documents del mas de l'Illa, que en fan referència com a límit, datats del 1637, 1638 i 1721. La masia i la propietat del Sabater Vell també és esmentada al Reial Cadastre de 1716.

Fins a les darreries del segle XIX, la propietat del Sabater Vell formava part del patrimoni dels hereus del mas de la Roca, de la vall d'Horta de Sant Llorenç Savall, que hi tenien establertes vinyes a rabassa morta. És el cas d'Andreu Roca, que l'any 1823 establí a

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

BIBLIOGRAFIA**Gràfica:****Escrita:**

Josep Julià, de Sant Feliu del Racó, una peça de terra d'aquest mas per plantar-hi vinyes. El Sabater Vell fou separat de l'heretat de la Roca el 1892.

Emília Olivé Torres fou la darrera masovera del Sabater Vell lloc on havia nascut el 1911 i on va viure fins a principis de 1995, quan ja era massa gran per viure-hi. Segons el seu testimoni, recollit per Antoni Ferrando Roig, el seu pare va decidir de fer el camí actual que comunica el Sabater Vell amb la carretera de Castellar del Vallès amb l'ajuda d'altres pagesos de la zona. Fins aleshores a la masia no hi podien arribar ni carros ni tartanes, que eren els mitjans de transport més habituals de l'època, perquè el camí primitiu només era apte per a persones i animals. A més de construir l'esmentat camí, el pare de l'Emília també va reparar i engrandir força les dependències del mas. El pi bord que hi havia sobre el coster de l'entrada del barri el va plantar l'avi de l'Emília al cap de poc de néixer ella. Aquest pi va caure arran les ventades de finals de gener de 2009.

El testimoni de l'Emília permet conèixer de la forma de vida al Sabater Vell durant el segle passat. El Sabater Vell no tenia ramat propi, però els pastors utilitzaven sovint els corrals i les pastures de la masia. La família vivia del conreu de vinya, blat, ordi i l'horta juntament amb la cria de bestiar i puntualment del treball a les fàbriques del riu. D'altra banda, com les altres masies de la vall, també anaren a fer carbó en els boscos de la propietat diverses colles de pilers tortosins.

L'aigua corrent fou portada al mas del Sabater Vell després de la guerra civil, conduïda fins a la casa des d'una deu que hi ha a l'altra banda del Ripoll, sota una carena que s'alça a llevant. Fins aquest moment, la masia s'havia recollit amb una cisterna o s'anava a buscar a les fonts del Turell.

El major incendi que ha afectat el terme del municipi de Castellar del Vallès es va produir el juliol de 1983, que va cremar 75 hectàrees al sector del Sabater Vell.

FERRANDO ROIG, ANTONI. 1997. *Itineraris pel Massís de Sant Llorenç del Munt i La Vall del riu Ripoll. La vall d'Horta, la vall de Mur, Les Arenes i Cadafalc*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

PINYOT I GARRÓS, JOAN. 1985. *El Reial Cadastre de Castellar del Vallès, 1716*. Arxiu d'Història de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

Joan Castells Solà (Castellar del Vallès, 1933), Albert Antonell Ribatallada (Castellar del Vallès, 1936).

Oral:

NÚM. REF.: OE-01 / 014

DENOMINACIÓ: Pont de les Arenes

Altres denominacions:

SITUACIÓ: Carretera B-124, PK. 13, de Castellar a Sant Llorenç Savall

DATA DE CONSTRUCCIÓ: 1880

AUTORS: -

PROMOTOR: Diputació de Barcelona

TIPOLOGIA: Obres d'Enginyeria

CONTEXT: A la riba de ponent del Ripoll, a nord de l'ermita de les Arenes

RÈGIM URBANÍSTIC

Planejament Vigent: PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.

Classificació: Sòl no urbanitzable

Qualificació: Sistema d'espais lliures. Protecció de cursos fluvials (Clau D.)

Protecció existent: Cap

RÈGIM JURÍDIC

Titularitat: Pública

Condicions/servituds: No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1:2000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7613

DESCRIPCIÓ:

Pont de la carretera de Sabadell a Caldes, sobre el Torrent de les Arenes el qual aboca a pocs metres al riu Ripoll. El pont, d'uns 30m de longitud, té tres ulls iguals amb voltes rebaixades i estreps de rajola que recolzen sobre la roca. Basaments bastits de carreus de pedra tosca. Impostes, voltes i tallamars de pedra tallada. La barana, reconstruïda, és metàl·lica amb xapa i passamans tubulars.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Viari. Pont de trànsit rodat

Actual:

Viari. Pont de trànsit rodat

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Precari**VALORACIÓ:**

Element destacable de l'obra pública hidràulica castellanenca.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Elevat a la categoria de BPU.

Incorporació d'un àmbit de protecció a ambdós costats.

Nivell de protecció 2: Conservació

En properes actuacions caldrà canviar la barana per materials més adients amb el pont original.

Caldrà respectar l'element sense entrar en contradicció amb el règim de protecció de xarxa bàsica territorial ni el de la protecció de cursos fluvials.

DADES HISTÒRIQUES:

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

La construcció del Pont de les Arenes és deu a la construcció de la carretera que unia Castellar del Vallès amb la població de Sant Llorenç Savall, donant continuïtat a la carretera que s'havia acabat de construir entre Castellar i Sabadell l'any 1865. Així doncs cal situar la construcció d'aquest pont entorn a l'any 1880.

El Pont de les Arenes, com gran part dels ponts del Ripoll, va patir importants desperfectes durant les riudes de l'any 1962, agreujat pel profund meandre que crea el riu al pas pel pont.

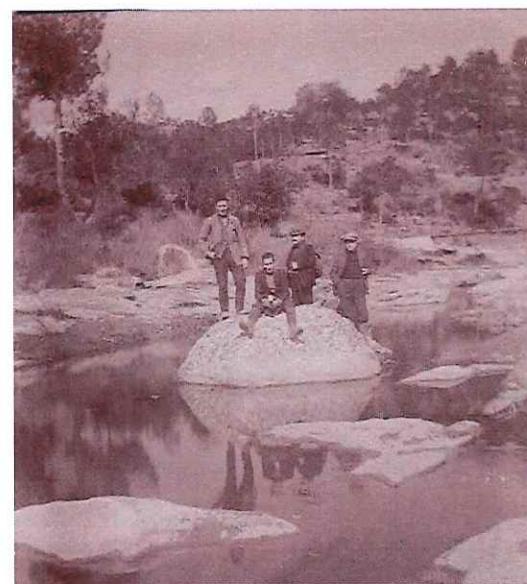
L'accés més comú a les Arenes es feia a peu des de la caseta que havia estat construïda com a parada poc després de la construcció de la carretera cap a l'any 1880. Calia baixar a creuar el riu per una llarga passarel·la, un pont de vianants, d'estructura i pilars de ferro ancorats amb suports de ciment. Avui encara es poden veure algunes restes d'aquests pilars. Malgrat l'alçada i la bona construcció li van permetre superar varies riudes, les inundacions del 25 de setembre de 1962 se'l va emportar definitivament. També es va emportar el pont del camí-pista situat un quilòmetre més avall, provocant l'aïllament temporal a l'accés rodat al barri de les Arenes.

BIBLIOGRAFIA**Gràfica:****Escrita:**

PLANES, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
LACUESTA, RAQUEL; GONZÁLEZ TORAN, XAVIER. 2008. *Ponts de la província de Barcelona. Comunicacions i paisatge*. Diputació de Barcelona.

Oral:

-

Pontó

NÚM. REF.: ARR-31 / 015

DENOMINACIÓ: Masia l'Illa

Altres denominacions:

SITUACIÓ: Ctra. B-124, PK. 13

DATA DE CONSTRUCCIÓ: Edifici fundacional S. XIV.

AUTORS: -

PROMOTOR: -

TIPOLOGIA: Arquitectura residencial rural.

CONTEXT: Antiga masia del sector de les Arenes de Sant Feliu de Riudor, situada a la riba dreta del Ripoll, sobre la carretera B-124 de Sabadell a Caldes. Un curt vial que es deriva a l'esquerra, puja fins al portal del barri.

RÈGIM URBANÍSTIC

Planejament Vigent:

Classificació:

Qualificació:

Protecció existent:

PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005

PE de Sant Llorenç del Munt i l'Obac 1998

Sòl No Urbanitzable

Pla Especial de protecció de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Àrea PEIN (Clau 11.1)

BPU Inclòs al Catàleg del PGO, element núm. 9

Inclòs al Catàleg del PEIN com a masies i altres construccions

RÈGIM JURÍDIC:

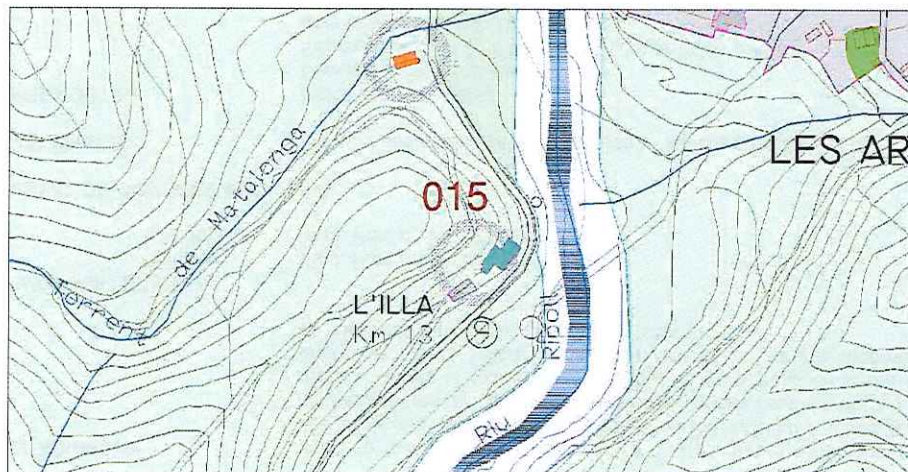
Titularitat:

Condicions / servituds:

Privada.

No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1:5000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Mas de proporcions mitjanes situat en un indret coster i accidentat. Compost per volums paral·lels orientats a llevant. Els corral·ls d'una sola planta conformen longitudinalment el primer pas per portella. L'antiga era, més elevada, conforma el segon clos d'entrada amb els dos cossos importants: el magatzem o celler arrapat al desnivell escarpat i el cos principal de masia, lleugerament més baix, de planta baixa, pis i golfes.

A la façana principal, a migdia, hi ha un portal adovellat i a sobre un finestral de pedra motllurat amb la inscripció *IHS Masia Illa 1571*, i dos rellotges de sol; diverses finestres a la gran façana de llevant, totes amb llindes de pedra amb motllures i relleus.

L'interior conserva finestres amb antics seients festejadors, arcs de mig punt de pedra tosca als passos de planta baixa i notable porta d'accés al dormitori, amb motllures del primer gòtic a la planta primera.

Cal destacar la llar de foc de la cuina amb ascó, forn de pa i gran campana, així com les rajoles decorades amb pintures populars del entrebogat del sostre dels dormitoris. Els motius són figures humanes, animals, sanefes, motius geomètrics i florals.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Habitatge, agrícola i ramader

Actual:

Habitatge, agrícola i ramader

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Precari. Les diferents restauracions han desfigurat el conjunt volumètric, sobretot pel que respecta als pendents de les cobertes.

VALORACIÓ:

Cal valorar la irregular juxtaposició dels diferents cossos per adaptar-se al pendent del terreny, així com els tancats amb portelles que confereixen un grau de privacitat dels diferents àmbits del mas. Element d'interès històric.

PROPOSTES

Incloure en el Catàleg

Mantenir la categoria de BPU.

Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:

-els espais al voltant de la masia susceptibles de contenir restes arqueològiques.

-els arbres monumentals llistats de l'annex III del PGO: núm. 34 (alzina gran de l'Illa), núm. 35 (ledoner gran de l'Illa).

-la font pròpia llistada pel Centre Excursionista Castellarenc amb el núm. 37 "Font de l'Illa".

Nivell de protecció 2: Conservació

Nivell de protecció 4: Ambiental

Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

Conservació integral de volumetria exterior i façanes. Recuperació de les cobertes segons els vessants originals. Conservar i protegir les rajoles pintades de l'entrebogat dels dormitoris.

DADES HISTÒRIQUES:

En documents del anys 977 i 1020 es cita una propietat anomenada *l'Illa rocosa*, del terme de Castellar, i situada a la vora del riu Ripoll. Es desconeix si aquesta propietat es correspon amb

l'actual mas de l'Illa. En aquest cas, l'Illa seria la masia amb les referències més antigues de l'alt Vallès.

La situació i la presència de la masia en la documentació antiga fa pensar que la masia de l'Illa era la més important del sector de les Arenes, ja que la propietat és el resultat de l'annexió d'altres masos.

Tot i això, la notícia concreta més antiga que coneixem d'aquesta casa data del 1364, quan Guillem d'Illa i la seva muller Elisendis deixaren els masos Illa i Arenes a la seva filla Elisendis perquè es casés. Les referències documentals a membres de la família Illa són nombroses, sovint per conflictes, com exemplifica un document de l'any 1603 segons el qual Sebastià Illa fou acusat, juntament amb el rector de Sant Feliu del Racó, d'haver col·locat unes fites per assenyalar la divisòria amb la parròquia limitrofa.

La Masia de l'Illa no escapà dels actes de bandolerisme estesos per la serra de Sant Llorenç del Munt i l'Obac durant el segle XVII, com demostren les diverses denúncies que presentà Valentí Illa entre l'any 1616 i 1656. El primer incident amb bandolers es produí el novembre de 1610 quan quatre bandolers armats amb pedrenyals curts es presentaren de nit a la masia i es van fer donar de sopar.

Aquesta casa disposa de font pròpia: la font de l'Illa, la qual es troba a tocar de la llera del Ripoll. També te grans feixes a la vora del riu. Fins fa quinze anys només eren conreades algunes d'aquestes feixes pel pastor que tancava el ramat en les corral·ls del mas. Durant més d'un segle l'Illa fou habitada per masovers: Carme Lleixà i Galve fou masovera de l'Illa des de 1938 fins a 1994. El 1938 es va casar amb el Miquel Torres, del mas de l'Illa, els pares del qual ja s'havien establert en aquest mas feia molts anys provinents de la masia de Pregona, de la vall d'Horta. El mas va començar a decaure a principis dels anys setanta i especialment quan la Carme Lleixà es quedà viuda.

BIBLIOGRAFIA**Gràfica:****Escrita:**

FERRANDO ROIG, ANTONI. 1997. *Itineraris pel Massís de Sant Llorenç del Munt I. La Vall del riu Ripoll. La vall d'Horta, la vall de Mur, Les Arenes i Cadafalc*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

FERRANDO ROIG, ANTONI. 2002. *Les sendes dels bandolers (Sant Llorenç del Munt- Serra de l'Obac)* Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

PINYOT I GARRÓS, JOAN. 1985. *El Reial Cadastre de Castellar del Vallès, 1716*. Arxiu d'Història de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

Oral:

Maria Teresa Armengol, Joan Castells Solà (Castellar del Vallès, 1933), Albert Antonell Ribatallada (Castellar del Vallès, 1936)

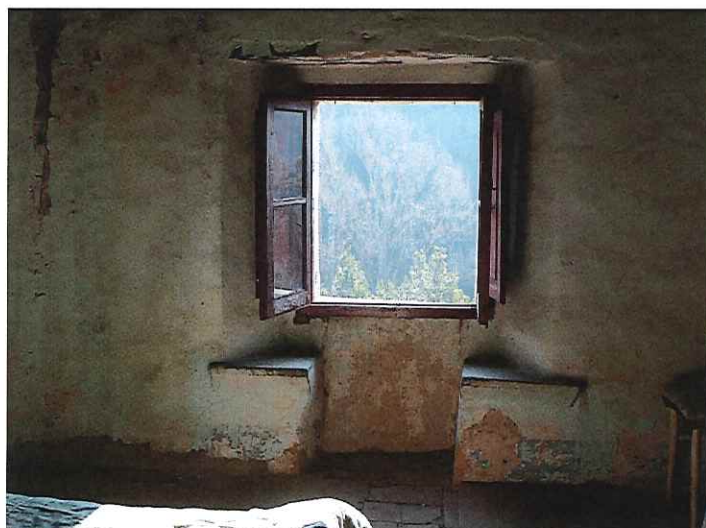

 Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació
 del Territori i Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

7617

NÚM. REF.: AR-04 / 016

DENOMINACIÓ: Mare de Déu de Les Arenes
Altres denominacions: Santa Maria de Les Arenes

SITUACIÓ: Ctra. B-124 a Sant Llorenç, PK. 13'3

DATA DE CONSTRUCCIÓ: Segle XII

AUTORS: -

PROMOTOR: Monestir de Sant Llorenç del Munt.

TIPOLOGIA: Arquitectura religiosa. Edifici aïllat.

CONTEXT: En un paratge pla, que fa de divisòria entre la riera Seca i el Torrent de Matalonga, envoltat de boscos.

RÈGIM URBANÍSTIC**Planejament Vigent:**

PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005

PE de Sant Llorenç del Munt i l'Obac 1998

Classificació: Sòl No Urbanitzable**Qualificació:** Pla Especial de protecció de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Àrea PEIN (Clau 11.1)**Protecció existent:** BCIL. Inclòs al Catàleg del PG de la comarca de Sabadell 1978, element núm. 20
Inclòs al Catàleg del PGO, element núm. 27
Inclòs al Catàleg del PEIN com a element d'arquitectura religiosa**RÈGIM JURÍDIC****Titularitat:**

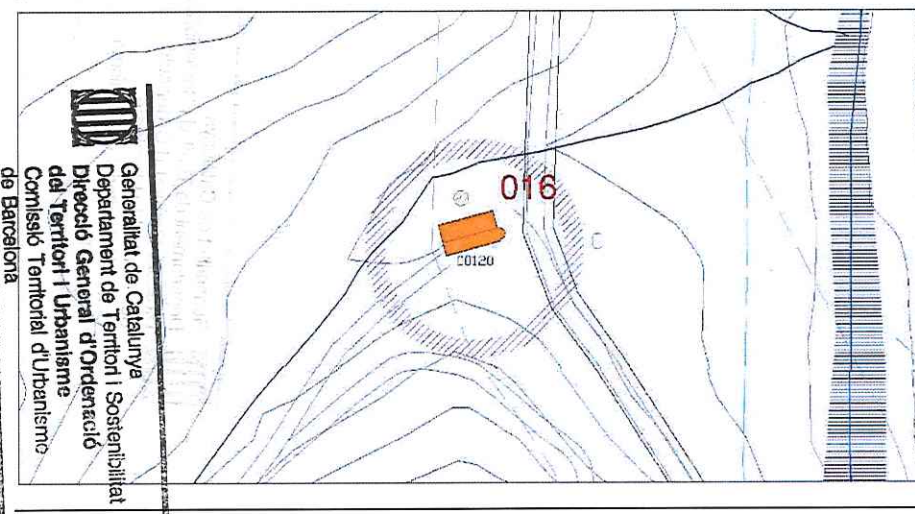
Privada.

Condicions / servituds:

No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ

e. 1:2000

DESCRIPCIÓ:

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

EVOLUCIÓ D'USOS

Original:
Actual:

Capella romànica d'una sola nau de volta de canó amb absis semicircular amb obertura d'arc de mig punt adovellat. Coberta de teula àrab a dues vessants. Conserva la porta original tapiada a la façana de migdia, a més de dues finestres d'arc de mig punt i tres grans contraforts, tot de pedra tosca. Gran campanar d'espadanya amb campana i creu de ferro. La façana principal, amb frontó triangular, cornisa, òcul i porta amb arc de mig punt amb impostes originals, forma part de l'atri d'accés d'una ampliació posterior (segle XVII); Adossada a tota la paret nord, la casa de l'ermità, de planta baixa pel bestiar i pis d'habitatge, amb basament formant un banc i coberta d'un sol aiguavés inclinat vers la capella. L'entrada queda emmarcada per una franja exterior pavimentada amb rajola i un banc allargassat de pedra. A l'interior, originàriament, l'absis estava pintat de blau amb estels com a fons de la talla de fusta de la Mare de Deu i el Nen; cal destacar també la pica d'aigua beneïda d'una peça de pedra amb una mà esquerra esculpida que la sosté. A sobre de l'atri d'entrada, la planta del cor té un harmonium.

Religiós
Religiós i lleure (lloc d'aplecs i d'esbarjo)

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo, recentment restaurada

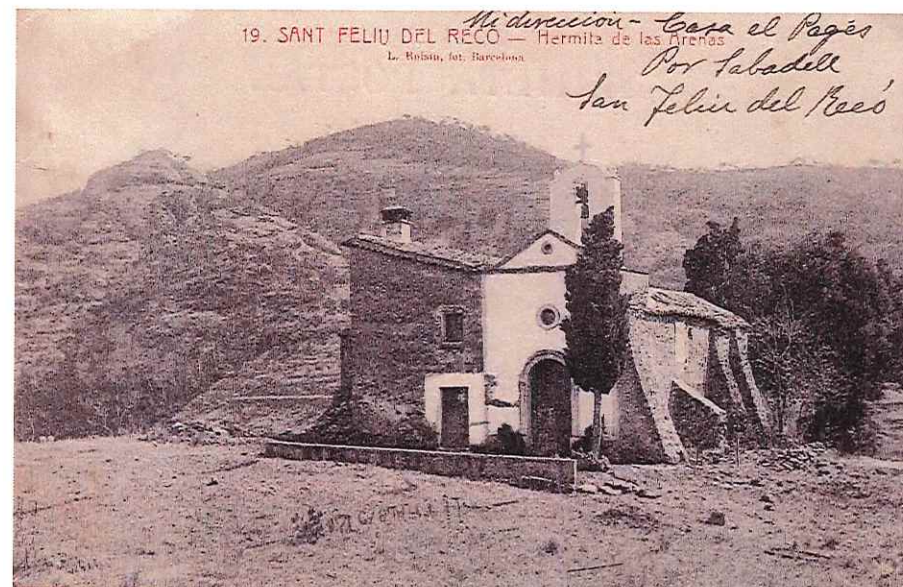
VALORACIÓ: Element d'interès històric i arquitectònic i ambiental per les característiques de la construcció. Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.
Mantenir la categoria de BCIL.
Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui:
-els espais al voltant d'ermita susceptibles de contenir restes arqueològiques.
-els arbres monumentals llistats de l'annex III del PGO: núm. 10 (alzina gran), núm. 11 (alzina mitjana) i núm. 12 (pi pinyer).
Nivell de protecció 1: Integral. Nivell de protecció 4: Ambiental. Nivell de protecció 6: AEA.
Conservació integral de volumetria exterior i façanes. En properes actuacions a façanes recuperació de colors més adients. Mantenir el pla pròxim d'entrada i el pla d'herba amb la important vegetació del paratge.

DADES HISTÒRIQUES:

En l'actualitat l'ermita es troba dins els límits del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, en els terrenys de la masia l'Illa; la seva propietat és privada, de la família Armegol, propietaris del mas l'Illa i de Can Carner però antigament havia estat propietat del bisbat.
El nom d'Arenes és mencionat ja l'any 954 en una donació del mas d'aquest nom als propietaris de la Vall d'Horta. També és documentada l'any 1060 en el Cartulari de Sant Cugat.

L'ermita, sota l'advocació de Santa Maria, es bastí el 1121, i es coneix en el llegat de Berenguer a la seva filla Agnès i al seu gendre Baldoví, de l'església de Santa Maria de les Arenes, amb el seu mas i les seves pertinences.

La iniciativa de la construcció de l'ermita s'atribueix a la comunitat benedictina que regia el Monestir de Sant Llorenç del Munt. L'ordre de Sant Benet, des del seu monestir de Sant Llorenç del Munt, tenia domini directa sobre aquesta comarca. La parròquia de Sant Feliu del Racó era del patronat del monestir i els rectors eren nomenats o presentats pel seu abat. Per aquestes raons podem suposar que l'ermita de les Arenes fou construïda el segle XII per l'esmentada comunitat o per ordre directa seva, i també hem de creure que l'entronització a l'ermita de la Mare de Déu de Les Arenes fou obra dels benedictins de Sant Llorenç del Munt. Al llarg del temps i adaptant-se a les necessitats, fou allargada i modificada, afegint-s'hi al segle XVII la casa de l'ermità.

Cal destacar la pica d'aigua beneïda, tota de pedra, i a sota té esculpida una mà esquerra amb els dits estesos que sembla sostenir-la; en l'actualitat aquesta pica es troba fora del seu emplaçament original i la seva posició és tan baixa que la mà esculpida passa desapercebuda. La pica medeix 27 cm d'alçada i 33 cm de radi.

L'harmonium que hi ha a l'ermita és una donació de la família de Can Borrell, que el tenia a la capella d'aquella finca. Després de la Guerra Civil la família en féu donació a la Parròquia de Sant Feliu del Racó on va restar molts anys. Finalment el pare Vidal el féu traslladar a l'ermita de Les Arenes. Josep Esteve va ser el promotor de la subscripció popular que es va realitzar per sufragar les despeses de la fundició de la nova campana. Aquesta fou beneïda el dia 13 de setembre de 1942 per mossèn Josep M. Esteve i Ribot, rector de la Parròquia de Castellar del Vallès i tingué com a padrina la senyoreta Maria Antonia Argemí.

A l'ermita en l'actualitat trobem dues fileres de bancs nou però, antigament, només n'hi havia en un cantó però eren d'unes dimensions més grans, com el que encara es conserva a l'entradeta de l'ermita i tres més que se'n conserven a l'interior de la casa de l'ermità, tots ells amb les inicials PJ. Sola el primitiu altar hi ha unes rajoles que tenen uns cinc-cents anys i que fa una centúria va donar Anton Costa Voltà, pare d'en Pere Costa Galceran; la ceràmica és d'origen valencià i a Catalunya només se'n van fer durant un temps perquè tenia unes mides molt especials i era difícil d'encaixar. El terra de l'ermita és de rajola en colors blanc i negre.

Després de la Guerra Civil Pere Costa Galceran i el seu fill l'Antoni Costa Romeu recuperen l'ermita que estava molt malmesa i abandonada arran dels fets del conflicte civil. Ambdós van refer altars, van rascar l'absis i amb pedra tosca van tancar les parts dels murs que faltaven. Posteriorment, durant els anys 1941 i 1958 els joves d'Acció Catòlica, juntament amb els estiuejants del raval de Les Arenes i, en algunes ocasions, els "Camaradas del Frente de Juventudes" van reprendre l'aplec. D'aquest moment n'és una

mostra la pedra que trobem davant la façana de l'ermita on es pot llegir: "Ave Maria. 1954. Año Mariano".

Des del cor es podia accedir directament a la casa de l'ermita a través d'una porta, que encara es conserva però que avui l'accés està tapiat. Des de casa de l'ermità, més concretament en el primer pis, encara es pot veure el portal que marca aquesta porta d'entrada.

De la casa de l'ermità la planta baixa era el lloc on es guardava el bestiar, un ramat de cabres i una mula. A la paret de l'esquerra encara es pot veure la porta per on antigament entrava el bestiar. El primer pis era la vivenda pròpiament dita amb una cuina que encara conserva una gran llar de foc a la part del davant, una sala menjador, una habitació al fons a la dreta i unes goles a la part superior-esquerra del menjador. El sostre de la casa de l'ermità està refet.

Nombrosos aplecs i commemoracions s'han celebrat a l'ermita; l'Aplec es celebrava el 8 de setembre; actualment s'hi celebra ofici cada primer diumenge de mes. L'ermita està vinculada a la parròquia de Sant Feliu del Racó.

Imatge de la Mare de Déu de Les Arenes

La primitiva imatge bruna de la Mare de Déu d'estil romànic tallada en fusta, podria ser datada a finals del segle XI, va desaparèixer el 23 de juliol de 1936, arran dels fets de la Guerra Civil quan l'aixovar litúrgic i l'imatgeria foren cremats davant l'ermita. També van patir desperfectes l'absis i els murs. La Mare de Déu estava asseguda en un tron baix de fusta; a la seva falda tenia el nen Jesús. Mare i fill duïen corones de fusta: tant les corones com el tron eren de la mateixa fusta de la talla. La Verge, amb la mà esquerra molt desproporcionada, típica de l'època, sostenia l'infant i, amb la dreta, aguantava una poma o fruit boscà. El seu fill tenia la mà dreta en posició de beneir i amb l'esquerra sostenia un llibre tancat. Ambdues figures tenien la mateixa expressió: sostenien una mirada llunyana i el color de les carnadures era molt fosc. L'alçada de la talla era d'una setanta centímetres i portava vestits de roba, donats per devots. En els darrers anys portava una petita galleda d'argent. Posteriorment, el 13 d'abril de 1941 la nova talla construïda per la casa Rius Massagué de Barcelona va ser beneïda.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:
Escrita:

Fons d'imatges municipals.

ANTONELL, ALBERT. 2004. *Ermita de la Mare de Déu de Les Arenes. Fe, tradició, història, llegendes, paisatges*. Amics de l'Ermita de les Arenes. Castellar del Vallès.

FERRANDO I ROIG, ANTONI. 1997. *Itineraris pel Massís de Sant Llorenç del Munt I. La vall del riu Ripoll. La vall de Mur, les Arenes i Cadafalc*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona.

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

VERGÉS I SOLÀ, LLUÍS. 1972. *El llibre de Castellar. Història i vida d'un poble del Vallès i dels seus agregats, Sant Feliu del Racó i Les Arenes*. Sant Llorenç Savall. Emegé.

1998. *Vuitè centenari de l'Ermida de la Mare de Déu de Les Arenes*. Amics de l'Ermida de la Mare de Déu de les Arenes. Castellar del Vallès.

Oral:

Joan Castells Solà (Castellar del Vallès, 1933), Antoni Costa Romeu (Castellar del Vallès, 1928), Josep Sors Badia (Castellar del Vallès, 1936), Jaume Torrens Calvó (Castellar del Vallès, 1946) i Ma. Teresa Umbert Valls (Castellar del Vallès, 1922).

7621

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

NÚM. REF.: AM-03 / 017

DENOMINACIÓ: Refugis del Pla de Bruguera
Altres denominacions: Refugi Antiaeri de l' Aeròdrom de la FARE

SITUACIÓ: C. del Solsonès cantonada C. del Bages

DATA DE CONSTRUCCIÓ: 29 de març de 1938-10 d'abril de 1938

AUTORS: Comandància d'Obres de la Tercera Regió Aèria

PROMOTOR: Ministeri de Defensa

TIPOLOGIA: Arquitectura militar. Element singular.

CONTEXT: Situat a una zona boscosa propera a l'actual polígon industrial del Pla de la Bruguera. A prop el tancat de la fàbrica del vidre.

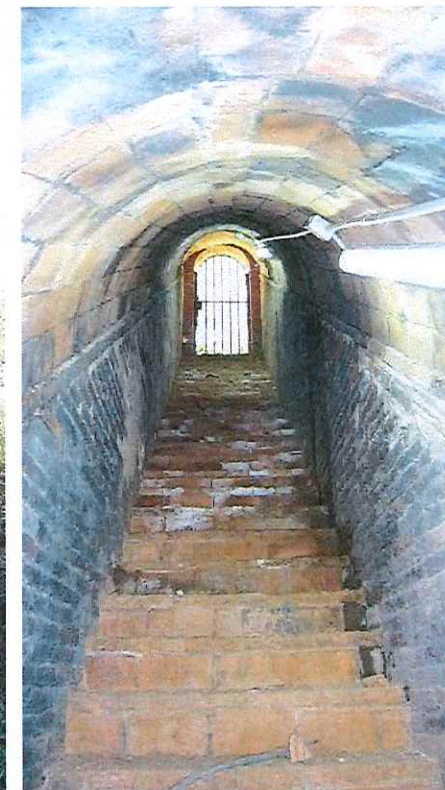
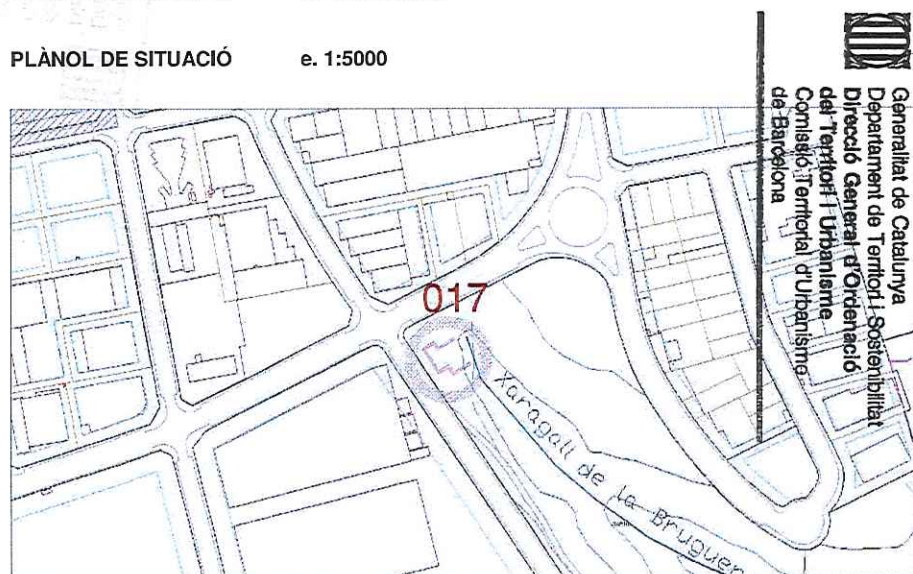
RÈGIM URBANÍSTIC

Planejament Vigent: Pla General d'Ordenació (16/07/99)
Classificació: Sòl no urbanitzable
Qualificació: Zona d'interès ecològic i paisatgístic (Clau 14)
Protecció existent: BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 35

RÈGIM JURÍDIC

Titularitat: Municipal
Condicions/servituds: No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1:5000

7622

DESCRIPCIÓ:

Refugi subterrani destinat a garantir la protecció del màxim de persones durant el temps que dura un atac aeri, construït amb maó massís, de secció constant rectangular de 1,2m de pas i tot cobert amb volta de canó, té dues boques d'entrada amb escales (fins una profunditat d'uns 6m) i un recorregut amb ziga-zaga. Originàriament disposava de dos conductes de ventilació natural a les cantonades. El sistema constructiu únic de maó massís, permet economitzar en temps i recursos, amb una gran resistència estructural: aixecant les parets laterals, cobrint voltes i entrades, i conformant els graons de les escales.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original:
Actual:

Serveis. Refugi militar
Cultural. Recorregut històric i museístic

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo**VALORACIÓ:**

Element d'interès històric .

PROPOSTES

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DATAMENTRIQUES:

Incloure en el catàleg
Mantenir la categoria de BPU.
Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:
- els espais al voltant del refugi susceptibles de contenir restes arqueològiques.
Nivell de protecció 2: Conservació
Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).
Neteja de l'àmbit exterior, així com de l'interior dels túnels.
Conservació de l'obra vista; manteniment de la volumetria exterior de les sortides del refugi.

La decisió d'instal·lar un aeròdrom militar a Castellar del Vallès es va deure al progressiu increment dels atacs aeris sobre Catalunya i sobre la ciutat de Barcelona, en particular, que va suposar la necessitat de construir nous camps d'aviació des d'on operar. Els bombardeigs sobre Barcelona del mes març de 1938 van ser l'impuls definitiu al procés.
La construcció de l'aeròdrom de Castellar del Vallès s'inicia el 29 de març de 1938 a redós del camp d'aviació de Sabadell. Per bastir el camp per a les FARE, el Ministerio de Defensa Nacional va expropiar les parcel·les d'un seguit de propietaris situades als terrenys coneguts com «la Bruguerola», l'actual pla de la Bruguera. El Consell Municipal de Castellar del Vallès, seguint directrius superiors, va mobilitzar la totalitat de la població masculina resident a la vila compresa entre els catorze i els seixanta anys sense cap mena d'excepció en règim de prestació personal. Aquesta crida general va afectar homes enquadrats en els serveis auxiliars, altres que es trobaven exempts de qualsevol prestació militar per raó de la seva edat, convalescents del front i joves que encara no s'havien incorporat a files. També es va admetre la participació d'infants si anaven acompanyats dels seus pares en tasques poc feixugues.

La direcció de les obres va ser confiada a la Comandància d'Obres de la Tercera Regió Aèria, que disposava d'una capçalera a Sabadell. La direcció tècnica era portada pel capità Niubó, un arquitecte militaritzat, amb la col·laboració de l'aparellador Renom i un sergent del SIM.

Els primers treballs es van adreçar a arrencar conreus, a desbrossar malesa, a talar superfície arbrada, i a fer desaparèixer marges a fi i efecte de preparar una superfície plana on situar les pistes i les instal·lacions de suport. La mobilització també afectava els animals de tir i els estris agrícoles que es poguessin posseir i que havien de ser aportats per tal de procedir a l'anivellament de terres i a d'altres treballs.

La majoria de la mà d'obra local va participar únicament en les tasques de condicionament dels terrenys. Un cop finalitzades, la seva relació amb l'aeròdrom es va acabar, i encara més en el moment en què s'equipava militarment el camp i que s'havia convertit en zona d'accés prohibit per als civils. Tot i això, un grup reduït d'operaris locals especialitzats del ram de la construcció que hi havien treballat des del principi van ser reclutats i emprats en les tasques i en els serveis necessaris per al funcionament diari de l'aeròdrom.

La urgència de l'acabament de la pista va obligar a convertir en laborable el diumenge. De la intensitat del treball n'és una mostra el termini previst d'acabament de les obres, cap al 10 d'abril de 1938. És a dir, poc més de tretze dies després de l'inici. Un cop es va condicionar el terreny, es van construir els refugis antiaeris del camp i l'edifici de comandament.

La reutilització, ja a la immediata postguerra, de la zona del camp d'aviació per a usos agroforestals, la desaparició de la pràctica totalitat d'allò que formava la cultura material i la posterior conversió en sòl industrial del polígon del Pla de la Bruguera, fan que sigui molt difícil situar des de la memòria històrica dels informadors l'extensió real i la ubicació exacta de l'aeròdrom. Tothom coincideix a situar-lo al sud de la ronda de Tolosa, a l'espai que delimiten els Pinetons, on es troba el centre comercial Maxi Dia, fins a l'emplaçament del Centre de Distribució de Sony España, S.A., uns centenars de metres abans d'arribar al límit del terme municipal de Sabadell.

L'aeròdrom militar de Castellar del Vallès es trobava situat a cent metres de la carretera de Prats de Lluçanès, paral·lel a aquesta, entre els quilòmetres cinc i sis, a la dreta, entre les localitats de Castellar del Vallès i de Sabadell, a cinc quilòmetres del primer i a tres del segon. De planta rectangular, estava format per una pista principal de 1.150 metres de llargada per 250 metres d'amplada, amb una segona pista al nord d'uns 600 metres de llargada per 250 metres d'amplada. La superfície de l'aeròdrom era plana, sense declivis, no s'embassava i permetia la possibilitat d'ampliació vers el nord, amb vents dominants del nord-oest i amb facilitat d'aproximació, d'enlairament i d'aterratge per a les aeronaus.

El camp constava d'una caseta de comandament situada a l'extrem est, al límit amb una pineda, i d'un allotjament per al personal de servei situat a un quilòmetre de distància. També disposava de refugis subterranis per a la dotació amb capacitat per a cent

persones. Les pinedes que envoltaven el perímetre al sud i a l'est permetien l'ocultació dels aparells entre el boscatge.

El camp era practicable amb facilitat per un accés en bon estat, recte, de 200 m fins a la carretera de Prats, que l'unia amb Castellar del Vallès i amb Sabadell i amb l'estació de ferrocarril d'aquesta ciutat. Estava comunicat telefònicament en línia directa amb l'aeròdrom de Sabadell i alhora disposava d'una centraleta a la caserna de la tropa. A la residència del personal de vol hi havia instal·lat un teletip. L'aeròdrom de Castellar tenia una funció secundària i depenia del de Sabadell. El seu ús, molt versàtil, li conferia una multiplicitat de funcions.

No podem quantificar els moviments d'avions ni el seu nombre, però els testimonis recorden la presència dels "Xatos", "Mosca" i "Paves". No hi ha cap referència que l'aeròdrom fos atacat. Malgrat això, sembla que disposava d'armament pesant antiaeri. El destacament militar de l'aeròdrom estava format per unes desenes de soldats forans que s'allotjaven a les masies de Can Carner i de Ca n'Oliver i que disposaven de la seva pròpia intendència. En canvi, el personal de vol era allotjat en una torre confiscada del casc urbà, a can Pallàs.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Escrita:

Archivo General Militar de Ávila; Archivo Histórico del Ejército del Aire (Villaviciosa de Odón).

LA FARGA, *setmanari castellarenc*. Any 1936 a 1938.

GALLART, ERNEST; RUIZ, GALDRIC; SÁIZ, SÍLVIA. 2007. "El cau de la Gloriosa. Una proposta educativa per al refugi antiaeri i l'aeròdrom de la FARE al Pla de la Bruguera, Castellar del Vallès". *Plecs de Recerca*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

GALLART, ERNEST. 2004. *Alguns aspectes de la quotidianitat a la rereguarda republicana durant la guerra civil espanyola (1936-1939) a Castellar del Vallès*. Assaig presentat al IV Certamen Literari Joan Arús. Castellar del Vallès. (Mecanoscrit inèdit).

GALLART, ERNEST. 2006. *Una proposta de museïtzació per al refugi antiaeri de l'aeròdrom del pla de la Bruguera*. Assaig presentat al VI Certamen Literari Joan Arús. Castellar del Vallès. (Mecanoscrit inèdit).

GALLART, ERNEST. 2004. "La guerra aèria a la rereguarda republicana a Catalunya (1938-1939) a Castellar del Vallès". *Recerca*. Núm. 3. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

GALLART, ERNEST; ÒSUL, ANDREU; SÁIZ, SÍLVIA. 2005. "Un testimoni de la lleva del biberó a Castellar del Vallès". *Recerca*. Núm. 4. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

Enregistrament de 32 testimonis orals sobre la Guerra Civil espanyola a Castellar del Vallès (1936-1939).

Oral:

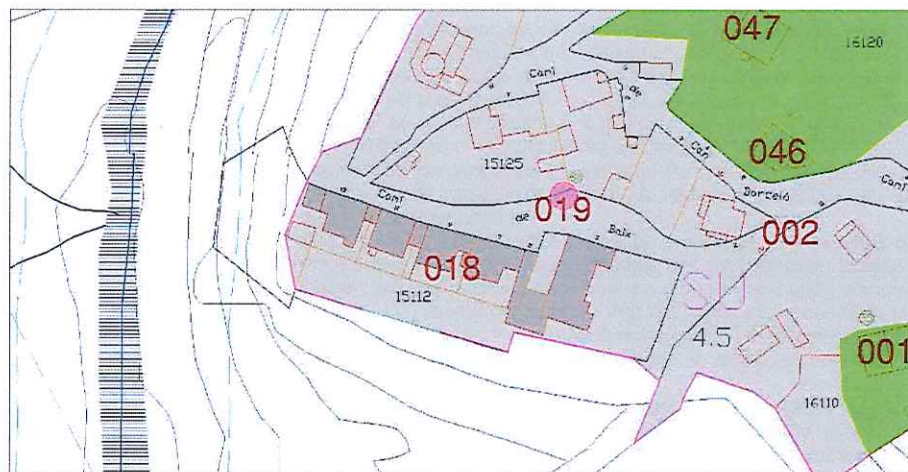

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

NÚM. REF.:	CU-02_018
DENOMINACIÓ:	Conjunt urbà de quatre cases seriadades del carrer de baix i antic hostal de les Arenes
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	Camí de Baix, núm. 3-13
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Inicis del segle XX.
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Conjunt urbà d' Arquitectura residencial urbana.
CONTEXT:	A la part baixa del nucli de les Arenes, orientat a migdia a Ripoll.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Residencial en edificació aïllada. Nuclis aïllats (Clau 4.5)
Protecció existent:	Cap.
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:5000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7625

DESCRIPCIÓ:

Conjunt de quatre cases i antic hostal amb accés pel carrer de Baix. Les cases, d'una sola planta, amb cobertes de pavelló amb ràfecs marcats, amb jardins posteriors i mur de contenció continu, teló de fons d'un passeig arbrat de plataners de l'antic hostal de les Arenes. L'hostal, de dimensions considerables, amb pati i edifici principal de forma rectangular de dues plantes amb coberta de dues vessants, i façana de migdia amb quatre finestres a planta principal i porxo a nivell de passeig arbrat, tot d'estil modernista.

consignes de correcció i de voluntat de servei, era el mateix per a tothom. Hem de suposar que els àpats es servien a les antigues dependències de l'Hostal de Les Arenes. La colònia de refugiats disposava també d'un servei d'assistència mèdica en previsió de qualsevol incident i els seus responsables eren Joan Antonell i Joan Homet.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Habitatges i hostal

Actual:

Habitatge i congregació religiosa (religiós)

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Precari. Les quatre cases presenten volums aliens incorporats als jardins.

VALORACIÓ:

Interès com a conjunt originàriament de les quatre cases aïllades agrupades per garatge (o antic pas a jardí).

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Mantenir la categoria de BPU.

Nivell de protecció 2: Conservació. Nivell de protecció 4: Ambiental.

Incloure també en la protecció dels bens l'entorn dels jardins.

En properes intervencions, caldrà eliminar els volums adossats al vessant de migdia. Manteniment dels jardins i passeig arbrat. Conservació de volumetria exterior, estructura i façanes (textures i colors).

DADES HISTÒRIQUES:

El 1933 l'Hostal Les Arenes, propietat de Francesc Orpí Pelfort, conegut popularment com el Paco de Les Arenes i la seva esposa, s'anunciava a la Guia de l'Estiuejant. L'hostal oferia un espai envoltat de boscos, aigües, habitacions i servei de restaurant. Un servei d'autobusos portava el viatger fins al paratge de Les Arenes. El 23 de setembre de 1934 el president de la Generalitat Lluís Companys inaugura el Grup Escolar Emili Carles-Tolrà; en acabar les autoritats locals encapçalades per l'alcalde Antoni Tort ofereixen un dinar al President i als seus consellers a l'Hostal de Les Arenes. Per ordre de la Presidència de la Generalitat, l'Hostal fou intervingut el 13 d'octubre d 1937 per a ésser destinat a finalitats adequades al moment.

Durant la Guerra Civil les cases de Les Arenes foren la residència de nombroses famílies de refugiats provinents de Madrid, prop d'un centenar de persones que vivien en aquell paratge en règim de colònia. Tots ells foren repartits entre les diferents cases, que segons les cròniques de l'època "eren de bona construcció, boniques i posseïnt tot el confort que era possible tenir en aquells temps puix que els propietaris eren gent de gust, avesada a viure bé i amb prous diners per a poder permetre's el luxe d'estiuejat amb el màxim de comoditats". Malgrat tot, els refugiats van causar força desperfectes en les cases ocupades. Tot i que les diferents famílies vivien en les cases, els àpats es feien en un menjador col·lectiu i el menú, servit per personal escollit a qui s'havia donat

7626

Un cop s'acabà la Guerra Civil, els estiuejants del raval de Les Arenes ja havien recuperat les seves cases. Entre 1941 i 1958, l'antic Hostal de les Arenes del senyor Orpí fou l'allotjament dels joves d'Acció Catòlica i, en algunes ocasions, dels "Camaradas del Frente de Juventudes". Els nois venien a passar part de l'estiu i feien sortides, passejades, jocs, focs de campament... un pont flotant unia el raval de Les Arenes amb l'altra banda del riu i, pel seu voltant, els nois jugaven tirant-se amb les corrioies, nedant pel riu i realitzant diferents activitats esportives. Els castellarencs hi acudien, ben entrats els anys cinquanta, a les ballades de sardanes que s'hi celebraven, tot i que no existia, pràcticament, cap relació. Els estadants de Les Arenes sí que tenien una relació més estreta amb els nois i els monitors de Falange, ja que els nens i joves participaven dels jocs i les activitats que s'hi realitzaven. En l'actualitat l'antic Hostal de Les Arenes és propietat de les Germanes Serventes de Maria, Ministres dels Malalts que tenen la casa com a centre de repòs i de lleure de les germanes; la casa només és utilitzada els mesos d'estiu. Les altres cases adjacents són de propietat privada i són emprades com a segones residències.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Escrita:

Oral:

Catalunya Il·lustrada. Guia del Estiuejant 1933-1934. Edicions del Foment de Turisme i de la Producció Nacional. Vol I. Barcelona. 1934. Fons Municipal d'Imatges

La Farga, setmanari castellarenc. Anys 1933 a 1938.

MONTAGUT HOMET, LLUÍS. *Crònica del període extraordinari (1931-1939) viscut a Castellar del Vallès*. Edició pròpia. Castres. 1977.

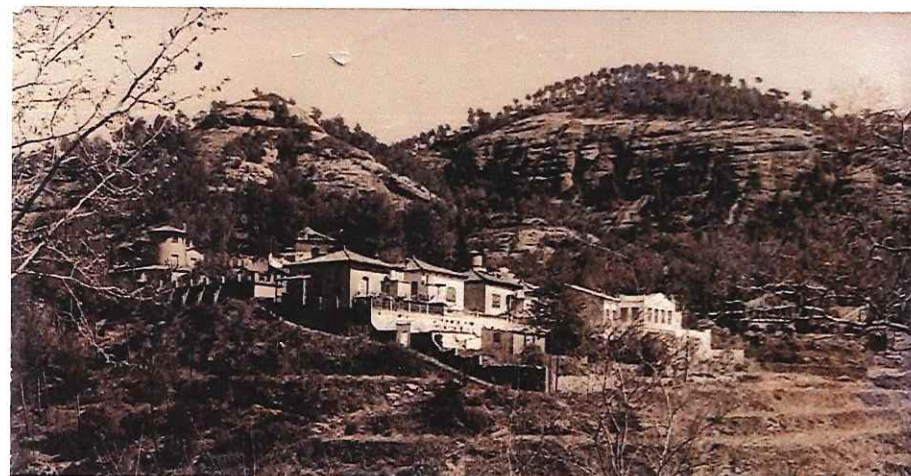
SÁIZ CALVÓ, SÍLVIA. "La visió de la Guerra Civil a través del setmanari *La Farga* (setembre de 1937-abril de 1938)". Recerca. Núm. 4. Castellar del Vallès. 2005.

SÁIZ CALVÓ, SÍLVIA. "Castellar del Vallès a començament dels anys trenta: El dia a dia de la II República a través del setmanari *La Farga*". Recerca. Núm. 7. Castellar del Vallès. 2009.

VERGÉS I SOLÀ, LLUÍS. *El llibre de Castellar. Història i vida d'un poble del Vallès i dels seus agregats, Sant Feliu del Racó i Les Arenes*. Sant Llorenç Savall. Emegé. 1972.

Vuitè centenari de l'Ermida de la Mare de Déu de Les Arenes. Amics de l'Ermida de la Mare de Déu de les Arenes. Castellar del Vallès. 1998.

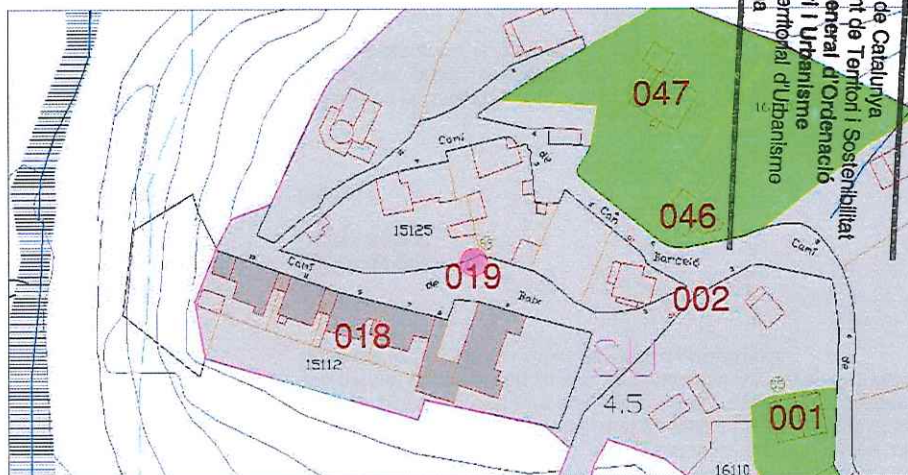
Carles Casanovas, Manuel Duran, Ernest Gallart, Josep Ma. Sáiz i Jaume Torrents.

NÚM. REF.:	AI-18 / 019
DENOMINACIÓ:	Torre-Dipòsit d'aigua de Les Arenes
Altres denominacions:	-
SITUACIÓ:	Carrer de Baix s/n. Les Arenes
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Principis del segle XX
AUTORS:	-
PROMOTOR:	Propietaris de les torres i cases del nucli de Les Arenes
TIPOLOGIA:	Arquitectura industrial
CONTEXT:	Dins del nucli de les Arenes, davant de l'antiga Fonda
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Residencial en edificació aïllada. Nuclis aïllats (Clau 4.5)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 89
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions/servituds:	No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1:2000

7628

DESCRIPCIÓ:

Estructura sostinguda per quatre pilars de base quadrada, de formigó armat, que suporten una plataforma circular també de formigó amb una barana ornamental de balustres, sobre la qual es troba el dipòsit de diàmetre més petit que la plataforma de manera que permet el pas al seu voltant. Originàriament donava i distribuïa aigua a totes les torres i cases del nucli de les Arenes.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Dipòsit d'aigua
Actual: Dipòsit d'aigua

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Precari

VALORACIÓ:**PROPOSTES:**

Inclusió en el catàleg.
Mantenir la categoria de BPU
Nivell de protecció 1: Integral

DADES HISTÒRIQUES:

El dipòsit dona i distribueix aigua a totes les cases i torres del nucli de Les Arenes. Segurament la seva construcció fou promoguda pels propietaris d'aquestes cases per assegurar-se el proveïment d'aigua a les seves propietats.

BIBLIOGRAFIA

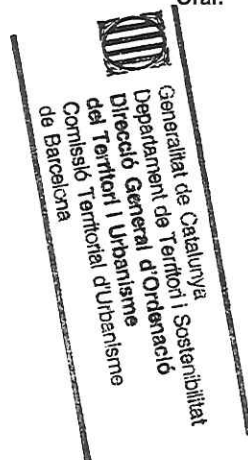
Gràfica: -
Escrita: -

Oral: -

PLAÇA VELLA. 2005. *L'aigua a Castellar del Vallès. Una història a través de la hidràulica*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 50.

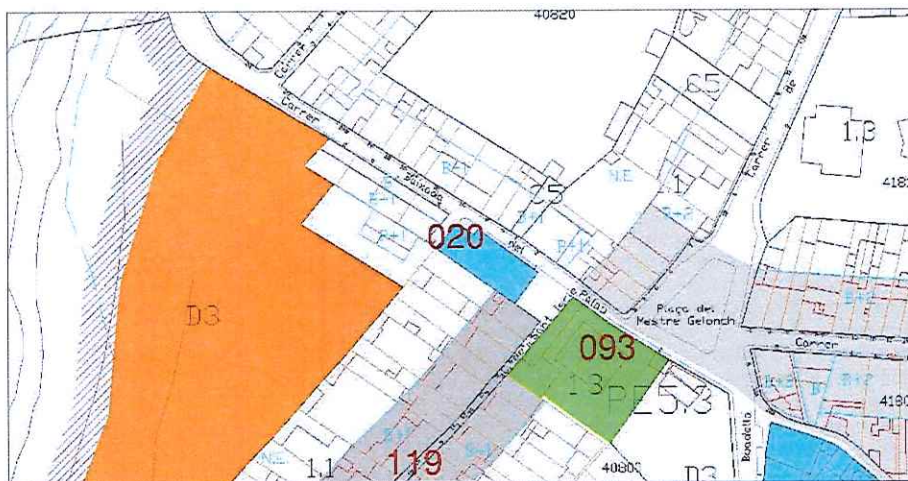

7629

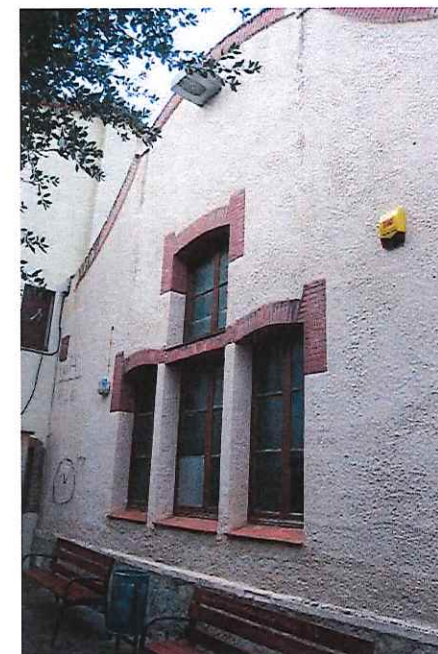

NÚM. REF.:	AP-12 / 020
DENOMINACIÓ:	Safareigs de la Baixada de Palau
Altres denominacions:	-
SITUACIÓ:	Baixada Palau cantonada, amb el carrer Sant Iscle
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	1925-1927
AUTORS:	-
PROMOTOR:	Ajuntament de Sant Esteve de Castellar
TIPOLOGIA:	Arquitectura pública
CONTEXT:	A nord oest del nucli antic, a la cantonada amb el carrer Sant Iscle
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Residencial en poble vell. Nucli antic (Clau 1.1)
Protecció existent:	BCIL. Inclòs al Catàleg del PG de la comarca de Sabadell, com a element núm. 11 Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 66
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Municipal
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:2000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Edifici de planta rectangular alineat i en paral·lel al carrer Baixada de Palau i enretirat respecte el carrer Sant Iscle, on conforma una petita plaça. Actualment dedicat a serveis municipals on s'ha respectat l'estructura externa, destacant la presència de grans finestres que il·luminaven i ventilaven l'antic recinte destinat a safareig. Coberta a dues aigües amb carener paral·lel a la façana principal enretirada amb un petit muret esglaonat que salva longitudinalment el fort desnivell del carrer, i la qual presenta una composició simètrica amb dues portes centrades i dues finestres a banda i banda. Les façanes laterals presenten una agrupació de tres finestres amb la central més elevada i remat d'acroteri de línies sinuoses, amb resalts laterals de maó vist a sardinell, també utilitzat com ornament als marcats de brancals i llindes de les portes i finestres.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Safareigs públics

Actual:

Centre d'activitats municipals

ESTAT DE CONSERVACIÓ:**VALORACIÓ:**

Exemple notable juntament amb el Safareig de la Baixada de Can Verge de la tradició de safareigs urbans.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg

Mantenir la categoria de BCIL.

Nivell de protecció 2: Conservació

DADES HISTÒRIQUES:

La primera notícia que tenim de l'existència dels safareigs de la Baixada Palau els podem trobar en una reunió celebrada a les Cases Consistorials de Sant Esteve de Castellar el 7 de novembre de 1920 s'acorda que l'Ajuntament traslladarà el safareig públic del carrer Sant Llorenç al terreny acabat d'adquirir a la cantonera del carrer Sant Iscle amb Baixada Palau.

Posteriorment, entre 1925 i 1927 es van construir els últims safareigs públics a la Baixada Palau.

En l'actualitat de l'edifici només en conservem la façana i el seu interior fou remodelat per altres usos i activitats que no conserva cap element original. A començament dels anys 90 s'hi instal·laren algunes aules del primer IES del poble i avui s'utilitza com un espai municipal on s'hi realitzen diferents activitats, moltes d'elles lligades a la gastronomia.

BIBLIOGRAFIA**Gràfica:**

-

Escrita:

PLAÇA VELLA. 2005. *L'aigua a Castellar del Vallès. Una història a través de la hidràulica*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 50.
PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

Oral:

-

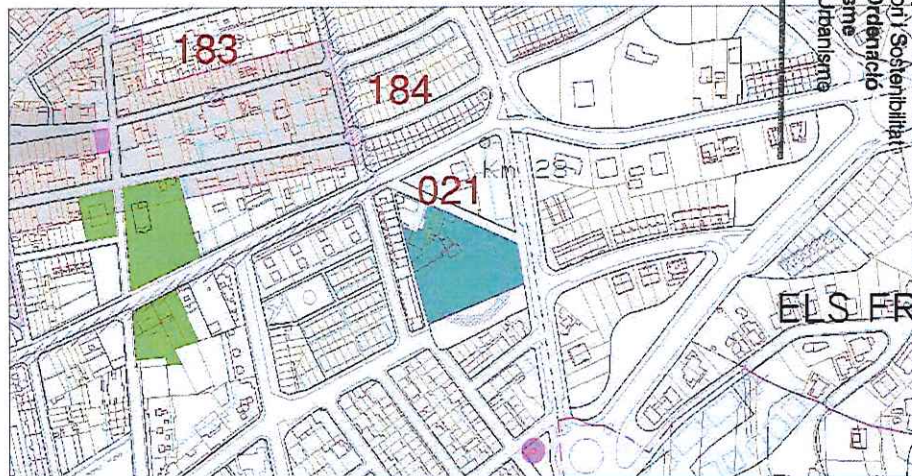

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

NÚM. REF.:	ARR-06 / 021
DENOMINACIÓ:	Can Bogunyà
Altres denominacions:	Can Bugunyà
SITUACIÓ:	Carrer de Bogunyà, núm. 7
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Masia construïda l'any 1780. Reformes dels segles XIX i XX
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial rural.
CONTEXT:	Finca engolida per la trama urbana a nord est del nucli, vora la carretera de Sentmenat, on encara resten camps de conreu.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Residencial en eixample, unifamiliar. (Clau 2.2)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 03
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 5000

Novembre 1982

DESCRIPCIÓ: Masia gairebé engolida per la trama urbana, que conserva en actiu l'activitat agrícola. Té premsa d'oli, o trull, en actiu.
Edifici principal de planta baixa, pis i golfes amb coberta a dues vessants amb carener perpendicular a la façana principal orientada a sud est. La premsa d'oli, ubicada en una edificació a sud de grans dimensions, limita amb les terres de conreu.
També té un pou i mina.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Habitatge, agrícola i ramader
Actual: Habitatge, agrícola i ramader

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Precari

VALORACIÓ: Interès històric. Disposa d'un trull en actiu.

PROPOSTES:

Incloure en el Catàleg
Mantenir la categoria de BPU.
Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:
-els espais al voltant de la masia susceptibles de contenir restes arqueològiques.
Nivell de protecció 2: Parcial
Nivell de protecció 4: Ambiental
Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).
Conservació integral de volumetria exterior i façanes.

DADES HISTÒRIQUES:

La masia de Can Bogunyà fou construïda entorn l'any 1780, fora del nucli urbà, però actualment es troba integrada dins el casc urbà. En el Reial Cadastre de Castellar del Vallès de l'any 1716 es cita un Pau Bugunyà per la limitació de les seves terres amb les d'Anton Gat i Rosa Romeu, però no se'l cita com a propietari de cap masia.

L'edifici fou objecte de reformes durant el segle XIX. A partir de l'any 1925 es va construir l'edifici que trobem a l'era per acollir la premsa de vi i el trull d'oli. El procés d'elaboració d'oli es remunta a l'any 1929, quan el molí va començar a moldre pel consum familiar. Quan va acabar la guerra es va construir una altra pedra per aixafar i es va començar a moldre no només per consum propi sinó també per d'altres pagesos. El trull d'oli ocupa tota una sala de la masia i consta de diverses parts mecàniques que permeten tot el procés del premsat: la bàscula, on es pesen les olives que porta cada productor, la *tramuja*, on s'empassen i són transportades cap a les moles, la batedora, on s'escalfa el pastat fins els 25 °C, fent servir la llenya com a combustible, i finalment la premsa on les còfies d'espart permeten la decantació de l'oli.

Actualment, Can Bogunyà continua la seva activitat d'horta, a l'escassa hectàrea de terra que conserva, i també manté viu el trull d'oli, que està actiu entre els mesos de novembre i gener. La família Torras és la propietària de la masia i s'ocupa del manteniment dels horts, la venda dels productes i del premsat de les olives, però no de la seva producció. A més d'elaborar oli, també tenen i venen verdura i fruita fresca, succhs naturals i conserves de tomàquet, llegums, fruita seca i algunes herbes aromàtiques.

Es premsen, principalment, les varietats blanqueta, blanc roig, arbequina i del país. Tot i que l'oli de Can Bogunyà no etiqueta, a les botigues convencionals s'informa de la qualitat i tipus d'oli, on s'especifica si és verge, verge extra, refinat o d'*orujo*. L'oli obtingut depèn, sobretot, de la qualitat de l'oliva.

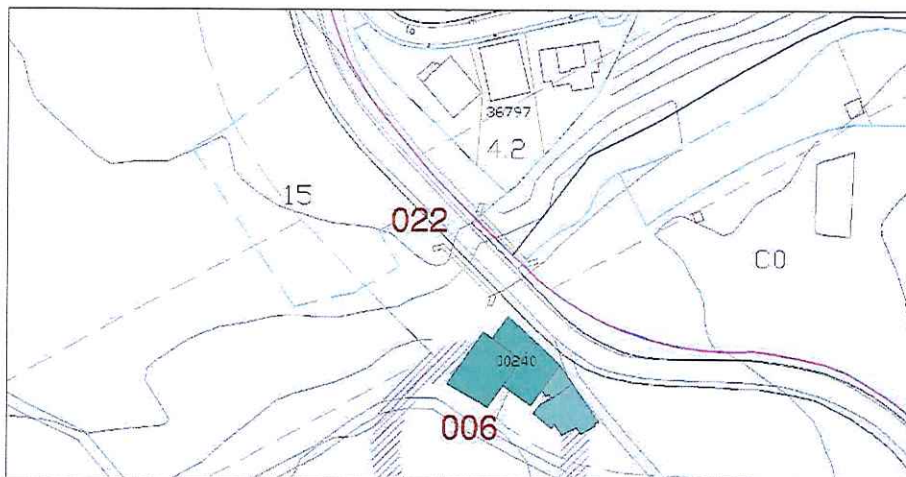
BIBLIOGRAFIA

- Gràfica:** Fons Jordi Garrós
Escrita: PINYOT I GARRÓS, JOAN. 1985. *El Reial Cadastre de Castellar del Vallès 1716*. Arxiu d'Història de Castellar.
 PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
 PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
 VERGÉS I SOLA, LLUIS. 1972. *El llibre de Castellar. Història i vida d'un poble*. Castellar del Vallès.
- Oral:** -

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació
 del Territori i Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

NÚM. REF.:	OE-04 / 022
DENOMINACIÓ:	Pontó del Brunet
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	Pontó: Carretera B-124, PK. 8, de Castellar a Sant Llorenç Savall Pontet: Zona dels horts del Brunet, entre la ctra. C-1415 i la B-124;
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Començament del segle XX
AUTORS:	-
PROMOTOR:	Pontó: Joan Baptista Galí "El Soris"; pont: Diputació de Barcelona
TIPOLOGIA:	Obres d'Enginyeria
CONTEXT:	Situats al voltant de la finca d'En Brunet, a ponent del nucli antic.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.
Classificació:	Sòl no urbanitzable
Qualificació:	Sistema d'espais lliures. Protecció de cursos fluvials (Clau D.1)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO, element núm. 97
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Pública
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:2000

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Urbanisme
 Direcció Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

El pontó de la carretera

1635

DESCRIPCIÓ:

S'ha considerat el pontó de la carretera i el pontet dels horts d'en Brunet, com a elements relacionats en un mateix entorn, que travessen el Torrent d'en Canyelles per dos punts propers de la finca d'en Brunet.

Pontó: el qual travessa el Torrent, al seu pas per la carretera, a nord de la masia. D'una sola volta de canó, de 1,5m de llum i de 2,5m d'alçària aproximada. Amb dovelles i estreps de pedra tallada.

Pontet: el qual travessa també el Torrent, per l'antic camí que portava a Fontscalents. De dues voltes rebaixades, de poca alçària, amb dovelles de pedra tosca

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Viari. Pont de trànsit rodat
Actual: Viari. Pont de trànsit rodat

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Dolent.

VALORACIÓ: Elements del conjunt de l'obra pública hidràulica castellerenca.

PROPOSTES: Incloure en el catàleg.
Mantenir la categoria de BPU.
Incorporació d'un àmbit de protecció per ambdós elements
Nivell de protecció 2: Conservació
Caldrà respectar l'element sense entrar en contradicció amb el règim de protecció de xarxa bàsica territorial ni el de la protecció de cursos fluvials.

DADES HISTÒRIQUES:

El pontó de la carretera de Sant Llorenç, situat al punt quilomètric 8 de la carretera B-124 fou construït segurament en perllongar la carretera de Prats, de Castellar fins a Sant Llorenç a primers del segle XX i transcorre quasi paral·lel al pontet del Brunet.

El pontet del Brunet va ser construït als voltants de l'any 1832 en el torrent de Canyelles. Està situat més avall de la masia, sobre el torrent de Canyelles, abans de desembocar al riu Ripoll. Es va construir per iniciativa de Joan Baptista Galí, "el Sorís", un industrial de Terrassa propietari, en aquella època, d'una indústria tèxtil al nucli de Fontscalents, a fi de vèncer una sobtada pujada que li impedia fer el transport dels seus productes, llanes i gèneres. Aquest pontet era d'ús comunitari per a tots els propietaris dels horts de la zona del Brunet i formava part de l'antic camí ral.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica: -
Escrita: PLAÇA VELLA. *L'aigua a Castellar del Vallès. Una història a través de la hidràulica*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 50. 2005.
PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès. 1995.

Oral:

VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martin. Granollers. 1974.
Just Margalef Rabassall (Botarell, 1944).

El pontet de la masia d'en Brunet, situat a la zona dels horts.

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7636

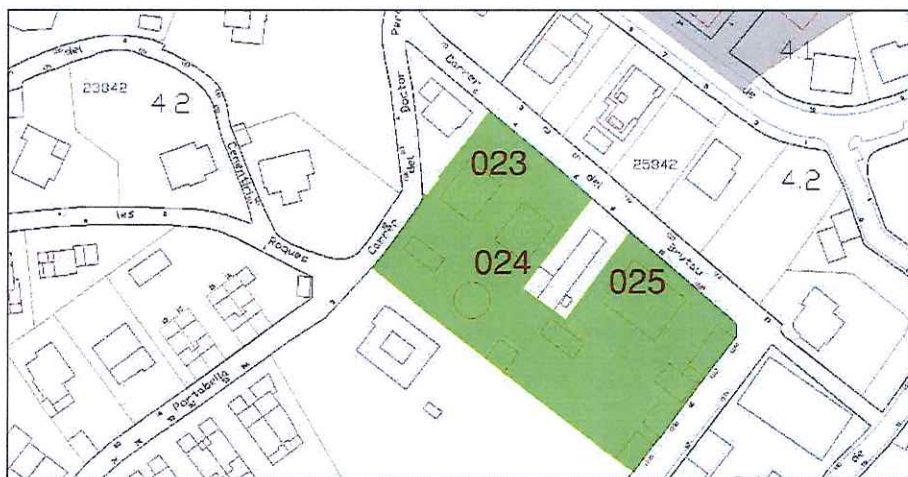

NÚM. REF.:	ARU-37_023
DENOMINACIÓ:	VILLA PAQUITA
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	Carrer de Brutau, núm. 4. Sant Feliu del Racó
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	1916
AUTORS:	-
PROMOTOR:	Senyor Miquel
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial urbana. Habitatge unifamiliar aïllat.
CONTEXT:	Al vessant sud del carrer Brutau, a Sant Feliu del Racó.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Residencial en edificació aïllada, parcel·la 400m2. (Clau 4.2)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 45
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 2000

DESCRIPCIÓ:

Habitatge unifamiliar aïllat de planta semisoterrada i planta pis amb coberta a dos vessants paral·leles al carrer. Una escalinata central d'accés condueix a la planta superior, amb terrassa amb barana de balustres correguda a tot ample.

La façana principal de clara influència modernista i de composició simètrica. Planta baixa amb portal central i finestres ampitadores laterals. Fris amb respiralls i acroteri amb trams laterals de barana amb esferes decoratives i tram central en forma de merlets esglaonats resseguint el timpà de la coberta. Element central destacat en arc de mig punt amb garlandes envoltant l'inscripció amb l'any 1916.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Habitatge.

Actual: Habitatge.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo.

VALORACIÓ:

L'interès d'aquest habitatge rau en formar part del conjunt de cases modernistes de Sant Feliu del Racó, i sobretot en la similitut amb Villa Carmen, al número 6 del carrer Brutau.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Mantenir la categoria de BPU.

Nivell de protecció 2: Conservació.

Nivell de protecció 4: Ambiental.

Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui els jardins amb l'arbrat al voltant de l'edificació.

En properes actuacions a les façanes caldrà utilitzar morters amb textura i cromatisme petri.

DADES HISTÒRIQUES:

La casa fou construïda l'any 1916 simètrica al xalet Assumpció, que es troba situat al seu costat, al carrer de Brutau número 6. El senyor Miquel, amic del senyor Moix, constructor del xalet Assumpció, va construir el seu habitatge igual que el seu amic, tot copiant la façana i l'escala d'accés a l'habitatge però sense cap element modernista en la seva decoració, tant interior com exterior.

BIBLIOGRAFIA

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

Vicenç Farriol Pérez (Sabadell, 1936); Montserrat Rafel Abad (Sabadell, 1937).

NÚM. REF.:	ARU-34_024
DENOMINACIÓ:	Villa Carmen
Altres denominacions:	Cal Moix; fins el 16 de febrer de 1951 era el xalet Assumpció.
SITUACIÓ:	Carrer de Brutau, núm. 6. Ctra. de Castellar 5 i 7. Sant Feliu del Racó.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Casa, 1916. Cotxera, 1919. Garatges, 1926.
AUTORS:	-
PROMOTOR:	Senyor Moix
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial urbana. Habitatge unifamiliar aïllat.
CONTEXT:	Al vessant sud del carrer Brutau, a Sant Feliu del Racó, i amb accés posterior pel carrer Pere Portabella.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Residencial en edificació aïllada, parcel·la 400m2. (Clau 4.2)
Protecció existent:	BCIL. Inclòs al Catàleg del PGC com a element núm. 35 Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 44
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 2000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Urbanisme
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Conjunt format per l'habitatge unifamiliar aïllat amb l'accés actual per Brutau 6, els jardins que l'envolten, els garatges situats al núm. 3 i 5 de la carretera de Castellar i el portal cobert del carrer Pere Portabella.

L'habitatge és de planta semisoterrada i pis amb coberta a dos vessants paral·leles al carrer. Una escalinata central d'accés condueix a la planta superior, amb terrassa amb barana de balustres correguda a tot ample.

La façana principal de l'habitatge és de clara influència modernista, de composició simètrica. Planta baixa amb portal central i finestres amplitadores laterals. Fris amb respiralls i acroteri amb trams laterals de barana amb esferes decoratives i tram central en forma de merlets esglaonats resseguint el timpà de la coberta. Element central destacat en arc de mig punt amb garlandes envoltant l'any 1916.

Els jardins posteriors disposen de zones enjardinades, un estany i també una piscina.

Els garatges que donen a la carretera de Castellar són de paredat vist amb l'obra ceràmica vista marcant brancals i cantonades, i també amb decoració de ceràmica vidriada; el del número 3 amb tres portals en arc carpanell de maó en sardinells, lligats per imposta ceràmica, cornisa d'imbricació ceràmica i barana de balustres amb pilastres amb gerros ornamentals amb element central de línies sinuoses amb majòlica decorada, amb la data 1926 el nom de "Xalet Assumpció".

La construcció amb el número 5 amb porta central amb brancals i llinda i arc de punta de llança fet amb sardinells. Fris amb ceràmica esmaltada i cornisa d'imbricació ceràmica i barana de balustres, amb pilastres i gerros ornamentals. Disposa de torre més elevada com a construcció annexa als horts.

Amb accés pel carrer Pere Portabella es disposa portal en arc carpanell, també de fàbrica de maó vist amb petit cobert de teula esmaltada, que condueix a la zona dels jardins posteriors, amb una cotxera també amb façana de composició modernista: portal central en arc escarser, panys amb decoració ceràmica i remat amb barana de línies sinuoses; cos lateral amb obertura en arc hiperbòlic.

Portabella, la cotxera posterior i el conjunt de garatges de la Carretera de Castellar.

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Habitatge.
Actual: Habitatge.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo.

VALORACIÓ:

Forma part del conjunt d'habitatges unifamiliars de línies modernistes de Sant Feliu, amb els garatges de la carretera de Castellar com a element més emblemàtic.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.
Mantenir la categoria de BCIL.
Nivell de protecció 2: Conservació. Nivell de protecció 4: Ambiental.
Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui els jardins i l'arbrat de la parcel·la, les tanques, el portal del carrer Pere

DADES HISTÒRIQUES:

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

Els primers propietaris de la finca del Xalet Assumpció eren la família Moix, una família sabadellenca que tenia uns magatzems de gènere de punt.

Pel poble de Sant Feliu del Racó es comentava que el senyor Moix va anar al Parc Güell per veure com el construïen i, després d'aquesta visita, va aplicar el modernisme a la seva finca. La finca que comprèn el xalet Assumpció és molt gran: té forma de T i té entrada pel carrer de Pere Portabella i pel carrer de Brutau, en dos llocs, mentre que per la seva part inferior llinda amb la Carretera de Castellar. La casa fou construïda l'any 1916 i al seu costat, al carrer de Brutau número 4 uns amics del senyor Moix, el senyor Miquel de Sabadell també es van fer construir una casa igual però invertida i sense cap element modernista en la seva decoració, tant interior com exterior. Més endavant el senyor Moix es fa construir la cotxera d'entrada a la finca pel carrer de Pere Portabella que data de 1919. La part inferior de la finca, la que llinda entre la Carretera de Castellar i el carrer de Brutau estava dedicada a l'horta i el 1926 s'hi van construir uns nous garatges. És en la ceràmica vidriada que decora l'entrada als garatges on es veuen les lletres amb el nom de xalet Assumpció.

La casa fou comprada per Ramon Serra Clerch, provinent d'una família molt religiosa que durant la dècada dels anys vint del segle passat col·loca un Sagrat Cor a la façana. Durant la Guerra Civil i degut a l'onada antireligiosa que s'entén pel país és arrencada aquesta imatge tot i que per fer-ho va haver d'anar-hi un camió. A més a més, durant el conflicte bèl·lic el xalet Assumpció fou incautat pocs dies després del seu començament per part de milicians i, a començaments de 1938 s'hi instal·len aviadors dels bàndol republicà que estaven destacats a l'aeròdrom de la FARE situat al Pla de la Bruguera.

Després de la Guerra Civil la casa no fou retornada al senyor Serra Clerch fins el juny de 1939 però degut al mal estat en què es trobava tant la casa com la finca van haver de realitzar-s'hi obres no podent-se habitar fins el mes de juliol de 1940.

La gent gran de Sant Feliu del Racó recorda com durant els anys quaranta i cinquanta del segle XX a la finca s'hi celebraven nombroses festes i revetlles, sobretot a l'estiu al voltant de la piscina que el senyor Ramon Serra Clerch va construir a la seva finca tot aprofitant l'aigua d'un torrent proper. Tot el poble podia banyar-se de forma gratuïta a la piscina i com a contraprestació el senyor Serra tenia l'aigua de franc. Malgrat tot hem de tenir present que la piscina no tenia filtres ni era tractada com es fa amb les piscines actuals per la qual cosa l'aigua s'havia de canviar sovint.

El senyor Fermín Abad Ribera, sabadellenc i propietari d'un taller de pues, llisos i rastells per a la indústria tèxtil, va comprar la casa coneguda com el xalet Assumpció el 16 de febrer de 1951. Malgrat que no va fer cap canvi a l'edifici sí que en va canviar el nom; al xalet li va donar el nom de la seva esposa, Carmen Font Homs i així, el xalet Assumpció va passar a anomenar-se Villa Carmen nom que encara es pot veure en la ceràmica de l'entrada del carrer de Pere Portabella.

Quan el senyor Fermín Abad compra la finca la part dels garatges construïda el 1926 no la va adquirir ja que havia estat venuda amb anterioritat pel seu antic propietari, Ramon Serra Clerch, als propietaris de la casa del costat, la casa de la Carretera de Castellar número 3 on hi vivia la família Bombardó. D'aquests garatges destaca la ceràmica de Sant Cristòfol de la façana. A començaments de la dècada dels anys seixanta del segle XX una forta ventada va fer caure un dels dos pins que tancaven la finca pel carrer de Brutau, davant de l'actual Casino del Racó tot trencant la tanca. En aquest moment el seu propietari ho aprofita per talar l'arbre que no havia caigut i hi construeix sis garatges deixant dos metres més d'amplada al carrer per tal de donar-li més amplitud. Fa uns vuit anys els actuals propietaris de la finca, Vicenç Farriol i Montserrat Rafel van vendre la part que restava de la finca inferior, la contigua als garatges que empraven com a horta al senyor Carpio qui s'ha fet construir una moderna torre que té l'entrada per la Carretera de Castellar mitjançant una petita porta ovalada d'estil modernista.

Actualment, la casa, emprada com a segona residència, no porta cap nom, ja que els propietaris actuals van tapar el nom de Villa Carmen que hi havia a la façana al pintar.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica: -

Escrita:

Oral:

PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
Ma. Teresa Umbert Valls (Sant Feliu del Racó, 1922); Vicenç Farriol Pérez (Sabadell, 1936); Montserrat Rafel Abad (Sabadell, 1937) ; Ernest Gallart Vivé (Sabadell, 1964)

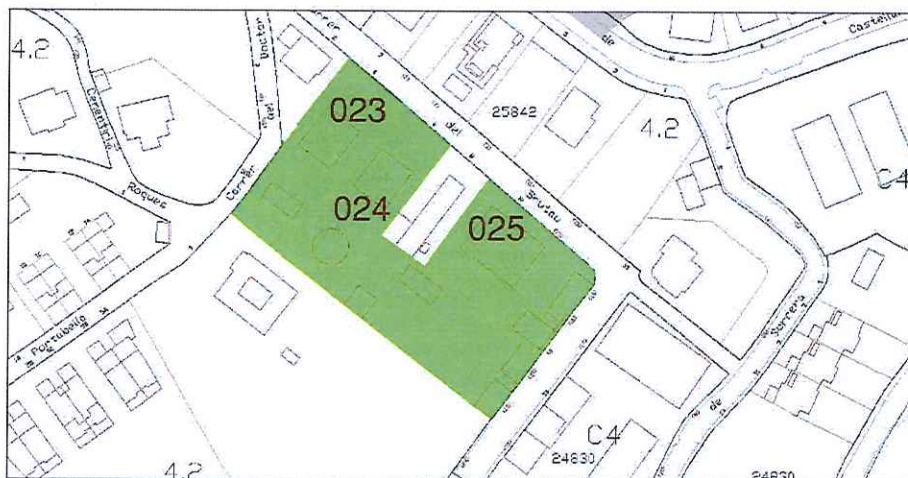
7642

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

NÚM. REF.:	ARU-36 / 025
DENOMINACIÓ:	Villa Teresa
Altres denominacions:	Torre Brutau
SITUACIÓ:	Carrer de Brutau, núm. 10. Sant Feliu del Racó
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Darrer terç del segle XIX, anterior al 1878
AUTORS:	-
PROMOTOR:	Bonaventura Brutau i Estop
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial urbana. Habitatge unifamiliar aïllat.
CONTEXT:	Al vessant sud del carrer Brutau, a Sant Feliu del Racó.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Residencial en edificació aïllada en parcel·la de 400 m2 (Clau 4.2)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 73
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 2000

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació
 del Territori i Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

7643

DESCRIPCIÓ:

Habitatge unifamiliar aïllat de planta baixa i dos pisos de planta rectangular, amb coberta de teula a quatre vessants amb important barbacana de bigues de fusta. Façana sud-est d'accés amb planta baixa amb cos afegit al volum principal amb portal d'entrada i finestres laterals, amb dues finestres més a cada costat; dues finestres laterals. Planta primera amb tres balconeres, la central a terrassa sobre cos d'accés. Planta segona amb tres finestres. Façanes laterals i posterior amb composició diversa d'obertures. Jardí perimetral amb arbres de grans dimensions.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Habitatge.
Actual: Habitatges.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo.

VALORACIÓ:

Forma part del conjunt d'habitatges unifamiliars aïllats de Sant Feliu, amb l'afegit de tractar-se d'una de les primeres construccions de la zona del primer eixample de Sant Feliu.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.
Mantenir la categoria de BPU.
Nivell de protecció 2: Conservació. Nivell de protecció 4: Ambiental.
Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui els jardins al voltant de l'edifici, l'arbrat i la tanca a carrer.
En properes actuacions a les façanes caldrà:

- neteja de façanes per donar textura i cromatisme adient
- retirada d'instal·lacions vistes.

DADES HISTÒRIQUES

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme de Barcelona

Segons es diu la torre Brutau fou la primera torre que es va construir a Sant Feliu del Racó, més antiga que la torre Puig i era propietat de Bonaventura Brutau i Estop nascut a Sabadell el 1817 i mort en aquesta localitat el 1878. Bonaventura Brutau fou el fundador del vapor Brutau l'any 1856 que estava situat a l'hort d'en Palà, corresponent a la cantonada del carrer Bosch i Cardellach i el carrer de Sant Oleguer de Sabadell. Fou un dels grans industrials tèxtils del cotó de la ciutat de Sabadell i un dels impulsors del desenvolupament de la indústria tèxtil vallesana. Originàriament la torre del carrer de Brutau era un sol habitatge; posteriorment es va convertir en dos: a la planta baixa hi tenia la seva segona residència una família de Barcelona i a la planta superior s'hi va establir una altra família. Per a solventar el problema d'accés a la segona vivenda la porta principal fou una antiga finestra reconvertida en porta a la qual s'hi accedia per mitjà d'un escala fixa.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:
Escrita:

- PLANAS, ESTER. 1994. *Castellar del Vallès. Entitats, Serveis, Carrers*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

Oral:

Ma. Teresa Umbert Valls (Sant Feliu del Racó, 1922); Vicenç Farriol Pérez (Sabadell, 1936).

NÚM. REF.: ARR-27 / 026

DENOMINACIÓ: Mas Olivet
Altres denominacions: Mas Olarin, Mas Barata

SITUACIÓ: Carretera BV-1249, direcció Sant Llorenç Savall, PK 0'4.

DATA DE CONSTRUCCIÓ: Segle XVI

AUTORS: -

PROMOTOR: -

TIPOLOGIA: Arquitectura residencial rural.

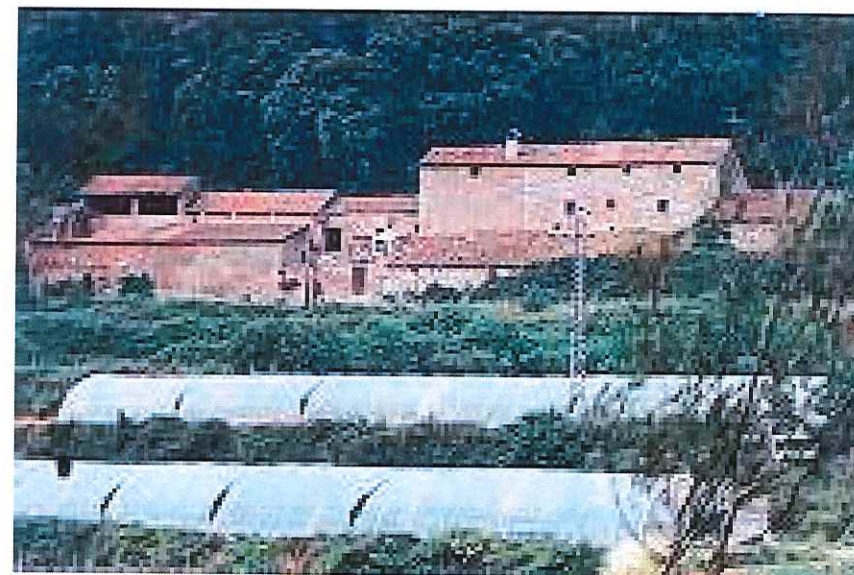
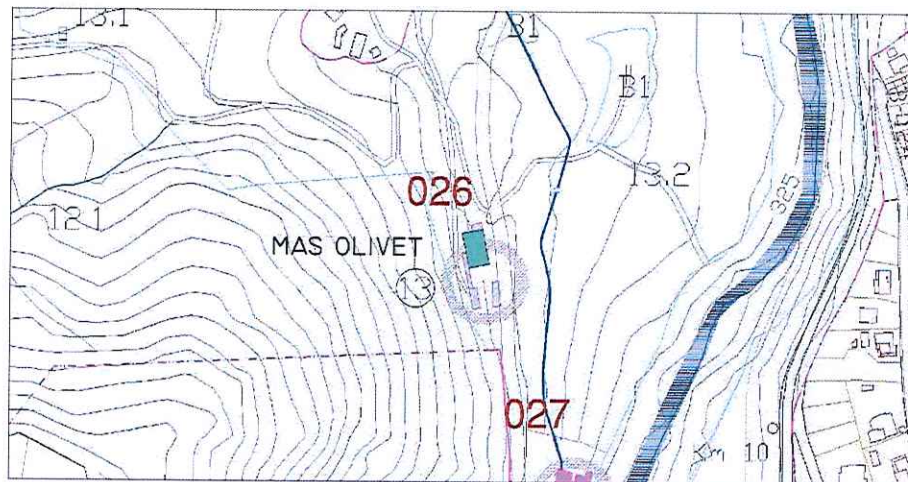
CONTEXT: Al vessant de ponent i a tocar de la carretera que va des de Turell fins a Sant Feliu.

RÈGIM URBANÍSTIC
Planejament Vigent: PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació: Sòl no urbanitzable
Qualificació: Zona Agrícola. Agrícola-Ramader (Clau 13.1)
Protecció existent: BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 13

RÈGIM JURÍDIC
Titularitat: Privada
Condicions/servituds: No es coneixen

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació
 del Territori i Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 5000

7645

DESCRIPCIÓ:

Ordenació lineal i terrassada de diversos volums paral·lels a la carretera. Un portalada a migdia dona al pati clos –amb vistes a llevant- que distribueix les dependències annexes de magatzems i porxos -a la falda de ponent més alts- així com a l'entrada del volum principal de la masia de major alçària. D'altres dependències lineals de planta baixa envolten el conjunt.

Masia de planta baixa, principal i golfes, amb coberta asimètrica de dues vessants amb carener perpendicular a la façana de migdia. Ampliada diverses vegades linealment en continuïtat amb el volum i les cobertes inicials (a nord).

Façanes de factura senzilla d'argamassa amb obertures d'elements de maó en brancals i llindes. Al volum originari de masia, presenta llindes i brancals de pedra.

A l'interior de la masia encara es conserven estris tradicionals i un gran foc a terra. A les dependències annexes hi ha un trull per a la premsa d'oli i els cups per a l'elaboració del vi.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Habitatge, agrícola i ramader

Actual:

Habitatge i agrícola

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Precair, les obertures del cos principal han estat molt desfigurades. Els magatzems i coberts al voltant del pati es troben en estat ruïnós. Forjats apuntalats per amenaça de colapse.

VALORACIÓ:

Exemple notable de masia agrícola autoabastable vora el riu.

PROPOSTES:

Inclusió en el catàleg.

Mantenir la protecció de BPU.

Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:

-els espais al voltant de la masia susceptibles de contenir restes arqueològiques.

-la font llistada pel Centre Excursionista Castellarenc amb el núm. 23 "Font de la Riera".

-els arbres llistats de l'annex III del PGO: núm. 48 "Alzina de Mas Olivet I, núm. 49 "Alzina de Mas Olivet II, núm. 50 "Alzina de Mas Olivet III, núm. 51 "Alzina de Mas Olivet IV, núm. 52 "Alzina de Mas Olivet V, i el núm. 53 com a "Pi blanc de Mas Olivet"

Nivell de protecció 2: Conservació

Nivell de protecció 4: Ambiental

Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

Mantenir la volumetria del volum principal i ordenació dels cossos annexos.

DADES HISTÒRIQUES:

La masia de mas Olivet està localitzada a les afores de Sant Feliu del Racó, prop de la zona de Turell tocant a la carretera que uneix Sant Feliu del Racó amb Sant Llorenç Savall. La construcció de la masia destaca per la seva senzillesa i, al seu voltant, s'han

construït diversos edificis vinculats a la seva funció agrícola: corts, coberts...

El mas Olivet, antic mas Barata, es troba citat en el Reial Cadastre de Castellar del Vallès de 1716 de José Patiño. Es considera però, que el seu establiment és d'una data força anterior. Avui el mas no té gaire renom però, antigament, fou la propietat més gran del poble de Sant Feliu del Racó, tant en terres de conreu com en boscos: pel cantó de ponent i del Sot del Guix pujava fins a confrontar amb can Sallent, el Girbau i can Torres, i per l'altra banda, dels límits de Can Borrell i can Juliana, fins a dalt les Jeies, bàsicament, el que en l'actualitat ocupen, en part, les urbanitzacions el Racó i el Balcó.

El nom de mas Olivet deriva de lloc d'oliveres i oli i suposa, doncs, que aquest conreu, avui quasi inexistent, abans havia estat prou important per donar nom al mas. En la dècada de 1930 la família de Marcel·lí Ubach, masovers de mas Olivet feien i servien menjars i beguda als traguers.

El 1998 feia quatre anys que la família de Joan Carles Segovia Bravo era qui s'encarregava de la masoveria del mas. Per la seva banda, Joaquim Artisan Fontanet era l'arrendatari de les terres; una explotació agrícola de 1'2 ha. on cinc persones hi treballaven tot l'any. El conreu principal era l'horta que podia ser regada de forma abundant gràcies a l'aigua del riu. La producció era destinada a l'autoconsum i al comerç i les terres permetien la mecanització del treball.

El propietari del mas Olivet, el senyor Antoni Barata i Gual no té previst introduir modificacions en l'explotació de les terres ni en la masia. En l'actualitat un dels fills del senyor Joan Carles Segovia viu al mas.

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

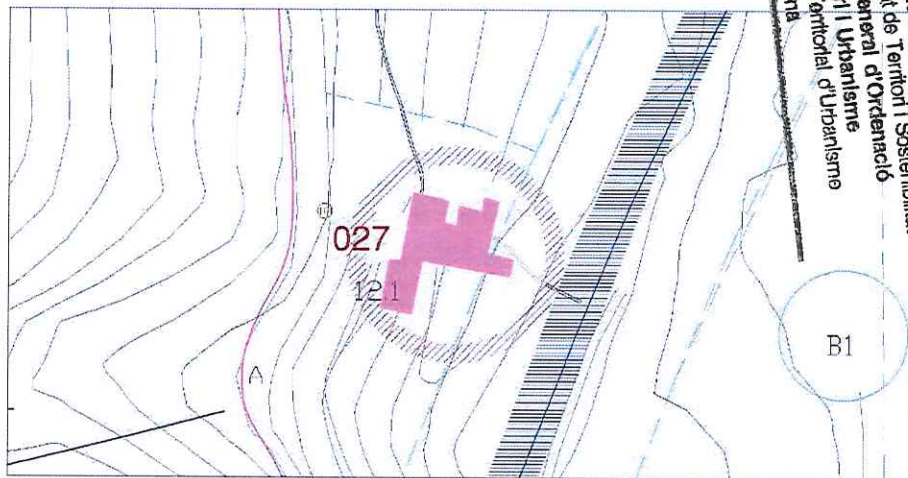
BIBLIOGRAFIA**Gràfica:****Escrita:**

- ANTONELL RIBATALLADA, ALBERT. 2006. *Descobrir Castellar*. Setmanari Forja. Castellar del Vallès.
- PINYOT GARRÓS, JOAN. 1985. *El Reial Cadastre de Castellar del Vallès. 1716*. Castellar del Vallès. Arxiu d'Història de Castellar.
- PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
- PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

Oral:

NÚM. REF.:	AI-15 / 027
DENOMINACIÓ:	Molí d'en Barata
Altres denominacions:	Molí d'en Cames
SITUACIÓ:	Carretera BV-1249 de Sant Feliu a Turell, PK. 2
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Segles XVII-XIX
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura industrial
CONTEXT:	El Molí d'en Barata està situat a la riba dreta del riu Ripoll, prop de la font de la Riera, i a Sud de Mas Olivet
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl no urbanitzable
Qualificació:	Parc forestal. Parc forestal (Clau 12.1)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 101
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:2000

7647

DESCRIPCIÓ: Presenta tres edificacions diferenciades que segueixen el desnivell del terreny, en pendent fins el riu. La instal·lació consta de dues plantes. Una bassa es troba situada darrera de l'obrador i tirava l'aigua sobre la roda que movia la pedra del molí. Les moles eren estriades, fent que el gra fos esclafat entre dues pedres. Un cop molt, es desplaçava fins a l'exterior. Finalment, es dipositava en un recipient de fusta anomenat farinera. La planta inferior correspon al molí original fariner. A nivell superior es construeix el molí industrial hidràulic cotoner, presenta una xemeneia adossada a la paret d'un dels edificis que conforma el conjunt.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Molí fariner
Actual: En desús

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Ruïnós

VALORACIÓ: Exemple destacable de la indústria hidràulica castellanca. Àrea d'expectativa arqueològica (AEA)

PROPOSTES: Inclusió en el catàleg.
Mantenir la categoria de BPU
Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:
- els espais al voltant de l'element susceptibles de contenir restes arqueològiques.
- les font llistada pel Centre Excursionista Castellarenc amb el núm. 23 " Font de la Riera.
Nivell de protecció 1: Integral
Nivell de protecció 6: AEA

DADES HISTÒRIQUES: El molí d'en Barata era el molí de les masies de Matadepera, així com el dels cereals d'altres llocs. El fet que existeixi un camí moliner que ve de Matadepera ens indica la importància que van tenir aquests primitius establiments industrials que utilitzaven l'aigua com a energia. Abans del segle XVIII el molí fariner funcionava amb la resclosa. A finals del segle XVIII l'edifici es reforma i es construeix l'edifici industrial hidràulic, a un nivell superior del primer. Documentat a les darreries del segle XIX com a Molí d'en Barata ja que era propietat d'Antoni Barata, el molí cotoner funcionava amb dues rodes d'aigua que accionaven una vintena de telers. A l'edifici situat a la part més alta s'instal·la, el 1858, una indústria tèxtil hidràulica. Al 1873 es realitzen obres de reforma i ampliació d'aquesta part. El 1895 la fàbrica d'en Barata estava arrendada per l'industrial barceloní Marcellino Domingo i tenia 28 telers de teixits de cotó que eren moguts per dues rodes hidràuliques; sota el salt d'aigua que ho feia moure hi havia un molí fariner arrendat per Pere Soldevila. El Molí d'en Barata el trobem esmentat en el Reial Cadastre de Castellar del Vallès de 1716. Malgrat l'estat d'abandó en què es troba actualment, les restes dels edificis evoquen la importància i la

força industrial que deuria tenir en el seu moment de màxima activitat.

BIBLIOGRAFIA

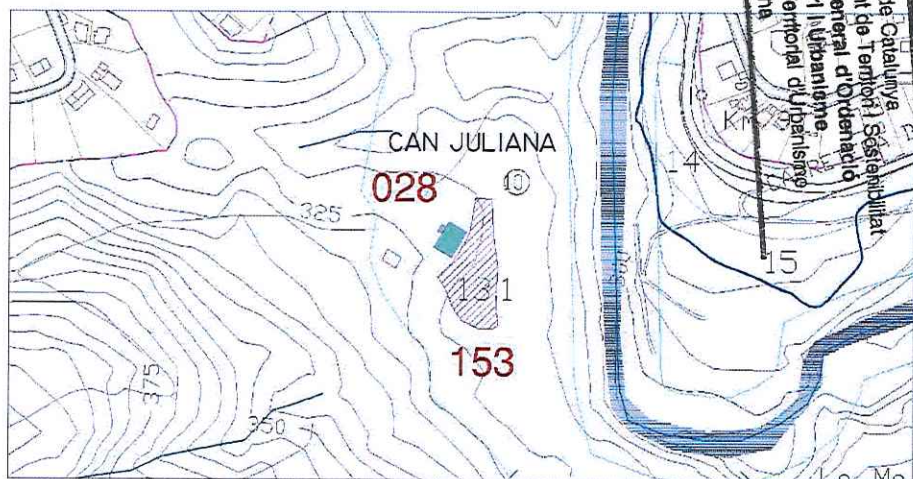
Gràfica: Fons Municipal d'imatges
Escrita: PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellanenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers.
VERGÉS VERNIS, PEDRO. 1895. *Topografía médica de Castellar (San Esteban) o del Vallès*. Barcelona. La Hormiga de Oro.
Oral: Esteve Prat Paz (Castellar del Vallès, 1959).

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7648

NÚM. REF.:	ARR-12 / 028 (JAV-14)
DENOMINACIÓ:	Can Juliana
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	Carretera BV-1249 de Castellar del Vallès a Sant Feliu del Racó
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Segles XIII-XIV. Reformes el 1678 i el 2006
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial rural.
CONTEXT:	A la riba de ponent del Ripoll, a sud del nucli de Sant Feliu del Racó
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.
Classificació:	Sòl no urbanitzable.
Qualificació:	Zona Agrària. Agrícola-ramader (clau 13.1).
Protecció existent:	BCIL. Inclòs al Catàleg del PG de la comarca de Sabadell 1978, com a element núm. 28. Inclòs al Catàleg del PGO, element núm. 70.
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions/servituds:	No es coneixen.
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:5000

DESCRIPCIÓ:

Mas format per l'agrupació de construccions amb l'accés per la zona més elevada a una antiga era, conformant la primera entrada amb un cos aïllat d'una sola planta i el volum principal a cota inferior mostrant un sol nivell (amb l'addició d'un cos per extensió). A sud est una portalada amb arc rebaixat de pedra tanca un pati més baix, amb l'accés principal amb cobert i annexos adossats. La masia, de dues plantes amb gran coberta a dues vessants paral·leles a la façana, presenta portal amb arc de mig punt de maó, i finestres amb llindes i brancals de pedra. A nord una escala de pedra adossada a la façana mena directament a la planta primera.

A l'interior, es conserven els sostres de la planta baixa en volta rebaixada de maó, i diversos festejadors. Disposa d'una antiga gruta cimentada i revestida d'obra, utilitzada actualment com a celler, amb traçat curt, corredor amb corba i esglaons i petita cambra oval amb podi. Havia estat utilitzada com a nevera. Conserva, a les cambres privades, una petita talla amb daurats d'una mare de déu. Disposa de mina d'aigua.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Habitatge

Actual:

Habitatge i centre d'esport i aventura

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Bo. Ha sofert diversos processos de remodelació, sobretot pel que fa als cossos afegits. La vessant nord presenta un estat precari de conservació.

VALORACIÓ:

Conjunt harmoniós i ben integrat a l'entorn natural. Interès històric per la trobada d'escriptors l'any 1953.

PROPOSTES:

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

Incloure en el catàleg

Mantenir la categoria de BCIL.

Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui:

-el jaciment arqueològic JAV-14

-els arbres monumentals llistats de l'annex III del PGO: núm. 24 (cirerer gran), núm. 25 (alzina mitjana), núm. 26 (alzina gran), núm. 28 (pi blanc mitjà), núm. 29 (pi blanc gran), 37 (alzina gran) i núm. 38 (alzina de dos braços).

-mina d'aigua

Nivell de protecció 2: Conservació

Nivell de protecció 4: Ambiental

Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

DADES HISTÒRIQUES

La masia ja és esmentada el 1551, tot i que és més antiga, segurament dels segles XIII-XIV.

Fill d'aquest mas fou Juliana i Albert, pintor del segle XIX. El poeta i mestre en Gai Saber Joan Arús i Colomer n'era descendent per la branca materna. Joan Arús i Colomer va néixer el dia u de gener de 1891 a Castellar del Vallès, fill de Vicenç Arús i Rovira, fuster d'ofici i Maria Colomer Umbert, de família de propietaris rurals.

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

El pare era un convençut militant de la Unió Catalanista i, corresponsal de La Renaixença. Després d'estudiar a l'escola del poble i als escolapis de Sabadell comença a treballar portant la comptabilitat de diverses empreses de Sabadell però continua formant-se de forma autodidacta a nivell literari. Al 1914 publica el seu primer llibre de poesia i al 1922 ja té publicades obres en els camps de la poesia, l'assaig i la traducció poètica. L'any 1920 s'havia casat amb Teresa Ventura i Avellaneda, tretze anys més joves que ell i amb qui va tenir quatre fills dels quals només en van sobreviure tres. Joan Arús va morir a Castellar el 17 de maig de 1982 als noranta-un anys d'edat; home solitari per temperament, tant a nivell personal com a nivell d'escriptor, era conegut arreu pel seu caràcter abrupte i intemperant, alhora que pel seu humor bonhomí i inofensiu.

Com a poeta destacat de mitjans del segle XX a la finca de Can Juliana s'organitzaven trobades d'escriptors, com una que es troba documentada l'any 1953: Joan Arús, Joan Soler Vicens, Octavi Saltor, Ferran Valls i Taberner, Tàpies Mestres, Josep Ma. de Sagarra, Lluís Valeri i Carles Fages de Climent foren alguns dels poetes i literats de renom que hi van acudir. Hi ha una fotografia que recorda aquesta trobada penjada a la paret del celler de la masia. També una taula de pedra recorda aquestes trobades literàries que, quan feia bon temps es realitzaven a l'aire lliure. La primera sala i el celler avui estan comunicats però abans no ho estaven; en les reformes que es van realitzar el 2006 es va tirar a terra la paret i ara les sales es comuniquen però veiem que eren estances diferents per les rajoles del sostre.

La mare de Déu que es conserva a la masia està en les habitacions que es reserva la propietària, la senyora Isabel Mach. És una imatge petita, d'uns 30 centímetres i tenia un bany daurat però actualment, gairebé ha desaparegut. Es troba situada en una petita obertura de la paret.

La llinda de la finestra on hi ha la inscripció: "IHS 1678" es troba també en les dependències privades, però no es veu des de l'exterior ja que, tot i que antigament la finestra era exterior avui s'ha convertit en una petita porta d'accés a una habitació on abans hi aixafaven el raïm.

La masia conserva, en les habitacions que es reserva la propietària, un banc de fusta amb la data de 1773 gravada al mig juntament amb una creu; el banc porta els noms Arenes Fuste, Gaume Olive, Juan Sallent, el qual sembla que era dipositat a l'església de Sant Feliu del Racó. També es conserva una cadira de fusta gravada amb la data de 1726.

La gruta és una petita construcció subterrània situada a la part del celler que consta, simplement, d'un corredor en corba i escala, donant a una cambra oval i amb podi. Tota la gruta roman molt cuidada i en temps recents fou revestida d'obra per ser utilitzada com a fresquera. Es diu, malgrat que no en tenim cap confirmació, que aquesta gruta era, originàriament, més llarga. Si era així, l'estructura primitiva hauria estat tapiada i reformada tal com la veiem en l'actualitat. L'orientació de la cambra és d'oest.

7651

Dipositats en una entitat privada local, l'Arxiu d'Història de Castellar, es troba una sèrie de disset documents de caràcter privat que es remunten fins al segle XV i arriben fins al segle XVIII. La unitat d'aquesta agrupació la dona la família Juliana, protagonista dels esdeveniments que centren els actes jurídics en cada document contingut. Els pergamins ens donen informació de la vida legal dels pagesos medievals i també de la dimensió social que tenien entre els seus veïns, de la ubicació dels diversos nuclis de cases que després es van convertir en l'actual població, els diversos noms de les famílies que varen existir al nucli habitat... El manuscrit més antic data del 1463. Cada manuscrit va anar incorporant-se a la família Juliana, que eren pagesos de remença i posseïen el domini útil del mas Juliana, quan un acte social important requeria el seu registre en un document notarial. Aquesta documentació fou emmagatzemada al mas quan aquesta encara gaudia d'un valor jurídic. Posteriorment, es van anar convertint en un fet històric que calia conservar com a memòria i preservació del passat.

En l'actualitat la masia és propietat d' Isabel Mach Saladich

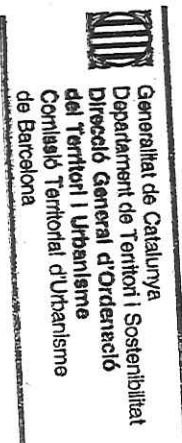
BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Escrita:

- PLAÇA VELLA. 1999. *Pergamins de can Jauliana*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 45.
PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
PRAT PAZ, ESTEVE; PUIG GIRALT, ENRIC. 1993. *Les grutes de Castellar. Plaça Vella*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 35.
VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers.
Isabel Mach Saladich (Castellar del Vallès, 1935) i Puri Belmonte Rincón (Sabadell, 1963).

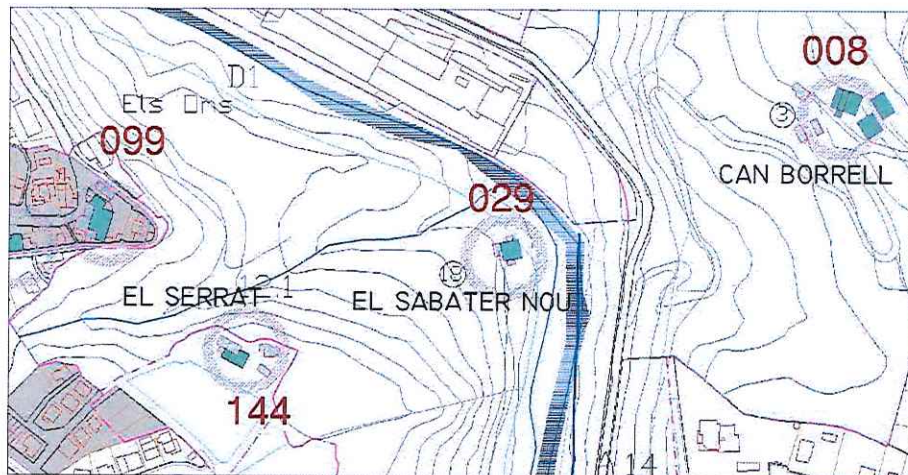
Oral:

7652

NÚM. REF.:	ARR-23 / 029
DENOMINACIÓ:	El Sabater Nou
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	Carretera BV-1249 de Castellar del Vallès a Sant Feliu de Riuprimer, PK. 2
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Segle XVIII
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial rural
CONTEXT:	Al marge dret i en un revolt del riu Ripoll. Amb accés just passat el pont de Sant Feliu pel camí cap a nord, que duia fins a Can Borrell travessant el riu per un antic gual.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl no urbanitzable
Qualificació:	Zona Agrícola. Agrícola-Ramader (Clau 13.1)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 18
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:2000

DESCRIPCIÓ:

Mas de dimensions modestes amb ordenació compacta de volum principal de planta baixa, dues plantes i golfes, amb coberta a dues vessants amb carener paral·lel a migdia.

Aquest volum s'implanta encavalcat en al pendent vers el riu, amb accés per ponent a nivell de planta principal per petit cos adossat, des del camí lateral que antigament portava fins a Can Borrell. A la façana de migdia un cobert afegit posteriorment reforça el tram de terrat del pis principal, a llevant de la qual la planta baixa mostra els safrejos adossats, amb les restes del paviment de pedra i maó de l'antiga era i la bassa pel rec dels conreus de forma rectangular uns metres més enllà.

Les façanes mostren finestres i balcons amb arcs escarcers de maó.

A l'interior es conserven elements de l'arquitectura vernacular com el foc a terra, i enrajolats antics dels paraments de la cuina.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Habitatge, conreus
Actual: Habitatge

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Precari

VALORACIÓ: Mostra de masia propera al riu amb terres de conreu de regadiu, i antics elements hidràulics remarcables.

PROPOSTES: Inclusió en el catàleg.
Mantenir la categoria de BPU
Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:
-els espais al voltant de la masia susceptibles de contenir restes arqueològiques.
-la bassa
Nivell de protecció 2: Conservació
Nivell de protecció 4: Ambiental
Nivell de protecció 2: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

DADES HISTÒRIQUES: Edificació pagesa que té una extensió de terres no gaire gran. Els seus conreus són les terres que pugen del costat de la casa cap a Sant Feliu. Sembla ser que havia tingut un molí en una edificació annexa. Abans de la riuada de 1962 també hi havia a la vora del riu terres, horts i una arbreda de pollancre que permetia anar caminant fins el pont metàl·lic de cal Pinyot i pujar pel camí cap a Sant Feliu. Ara s'ha convertit en un mur de protecció. La situació de la casa, en un punt on el riu fa girada, la converteix en un privilegiat testimoni de les revingudes del riu Ripoll.

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7654

La masia té una bassa. Just a tocar la masia trobem una resclosa que capta aigua pel rec que pel cantó esquerra porta aigua a Fonstcalents. Aquesta resclosa de captació té un recorregut aproximat de 1130 metres. Prop d'aquí, abans de les riuades de setembre de 1962, hi havia una pont metàl·lic col·locat el 1909 i que permetia, només, el pas a les persones; el pont s'havia comprat a l'Ajuntament de Ripoll de segona mà i permetia anar a cal Pinyot, avui fàbrica SATINA. Aquest pont s'havia col·locat en el mateix lloc on, antigament, sembla que es travessava el riu a gual o a palanca des de l'antic camí que baixava de can Borrell.

La família Hernández Rojas fa 39 que son els masovers del Sabater Nou i tenen cura del manteniment de les terres i de la casa.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Escrita:

ANTONELL, ALBERT. *Descobrir Castellar*. Setmanari Forja. Castellar del Vallès. 2006.

PLAÇA VELLA. *L'aigua a Castellar del Vallès. Una història a través de la hidràulica*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 50. 2005.

Carme Hernández Rojas (Castellar del Vallès, 1964)

Oral:

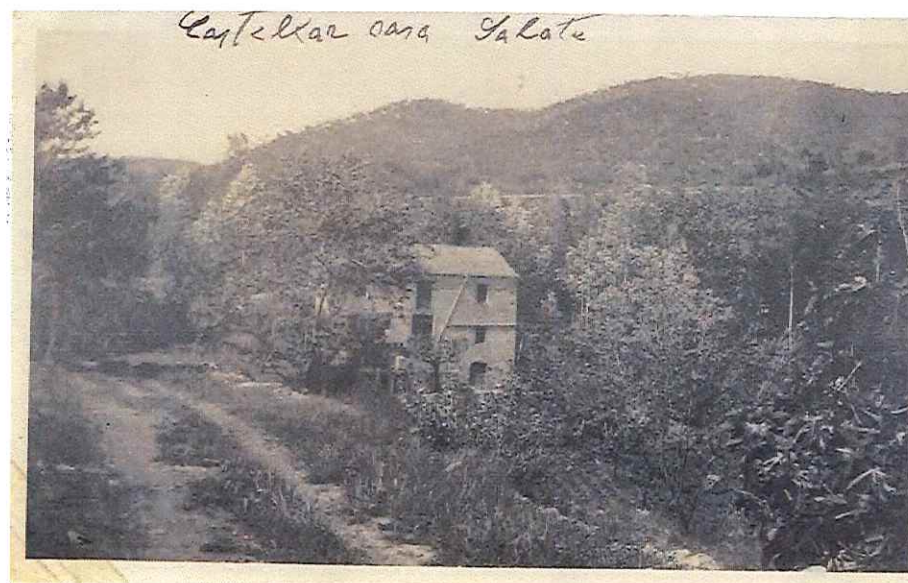

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

18. SANT FELIU DEL RECO
Sabater i fàbrica Pinyot
J. Roisin, fot. Barcelona

2655

Castellar casa La Lata

NÚM. REF.: ARR-19 / 030

DENOMINACIÓ: Can Torrella
Altres denominacions: Mas Casanoves, Mas Cudma

SITUACIÓ: Ctra. C-1415, KM. 23.5 (Ctra. de Terrassa)

DATA DE CONSTRUCCIÓ: Segle XV. Reformes entre 1972 i 1974

AUTORS: -

PROMOTOR: -

TIPOLOGIA: Arquitectura residencial rural.

CONTEXT: A nord del nucli de Ca N'Avellaneda, en un paratge orientat a migdia, i envoltat de boscos.

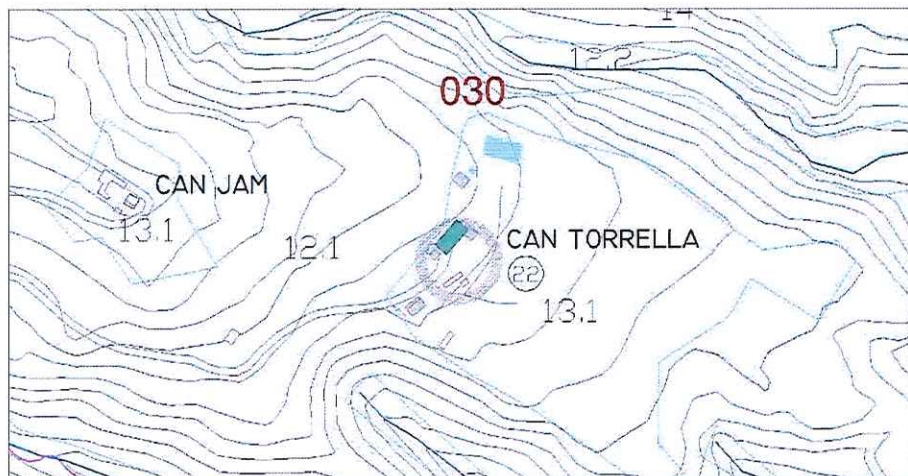
RÈGIM URBANÍSTIC

Planejament Vigent: PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació: Sòl no urbanitzable
Qualificació: Zona agrària, agrícola-ramader. (Clau 13.1)
Protecció existent: BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 22

RÈGIM JURÍDIC

Titularitat: Privada
Condicions/servituds: No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 5000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Finca de grans dimensions amb el conjunt edificat envoltat per les clarianes de conreus i limitada per boscos. Conjunt format per masia i petit coberts adossats a ponent i llevant, magatzem annex amb piscina amb bassa de grans dimensions a nord, i cobert a sud vora l'accés.

Masia de planta rectangular de tipologia i estructura arquitectònica clàssica: coberta a dos aiguavessos i carener perpendicular a façana a migdia. El seu frontís, asimètric, presenta murs de pedra amb restes d'un antic contrafort a nivell de la planta baixa, tant ample que hi permet la ubicació d'una finestra. El portal adovellat, amb arc de mig punt, es troba inscrit en la crugia lateral dreta, flanquejada per dos pedrissos. En el pis superior, les finestres tancades amb reixes, es distribueixen seguint l'alternància dels elements de la planta baixa, emmarcats per blocs de pedra massissa. El ràfec, poc prominent, manté una decoració amb teules arrebossades, formant una línia de dibuixos geomètrics. La clau de volta de l'arc adovellat d'entrada presenta un cap esculpit. També n'hi ha un altre en un abeurador.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Habitatge, agrícola i ramader

Actual:

Habitatge, agrícola i ramader

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Bo, ha estat restaurada recentment

VALORACIÓ:

Exemple remarcable de masia en finca rústica en condicions òptimes, tant pel manteniment dels camps de conreu com del conjunt edificat.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Mantenir la categoria de BPU

Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:

-els espais al voltant de la masia susceptibles de contenir restes arqueològiques.

Nivell de protecció 2: Conservació

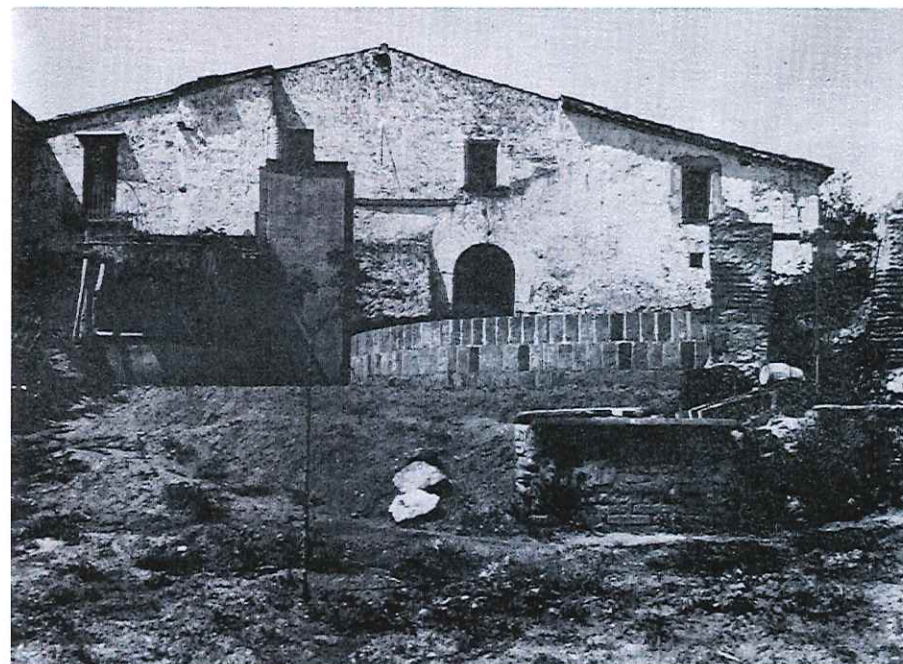
Nivell de protecció 4: Ambiental.

Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

Conservació integral de la volumetria i composició exterior del conjunt principal.

DADES HISTÒRIQUES:

La primera menció escrita del cognom Torrella és del 23 d'abril de 1491, en els capítols matrimonials de Joan Torrella, de Matadepera, i Joana, filla de Pere Casanoves i de Rafaela, de Sant Esteve de Castellar. Data de l'any 1541 una escriptura que dona a conèixer el primer Joan Torrella com a amo del mas Torrella del terme de S. Esteve de Castellar.

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

El 6 de març de 1558 consta que Joan Torrella pagà a D. Bernat de Meca, senyor del Castell, el cens amb el compromís de pagar-lo cada any per Nadal. Després canviarien aquesta data per la de Sant Jordi. Consten rebuts del anys 1560, 1561, 1562 i 1563, aquest darrer signat per Joan Torrella. Al rebut de l'any 1564 hi conta el nom de Vicenç Torrella, pagant els cens en la festa de Sant Jordi. La paga consistia en moneda o espècie, gra o bestiar.

Vicenç Torrella succeí al seu pare en tots els afers de la masia com demostren els documents com el pagament dels delmes als obrers de la parròquia de Sant Esteve, càrrec administratiu que requeria aleshores als amos dels masos de Cosidor, Casamada, Puigvert i Ametller.

El fill gran de Vicenç Torrella, Mateu, el succeí com detallen els rebuts de la quantitat anual assignada a la Parròquia de Sant Esteve de Castellar dels anys 1559 a 1608.

Mateu Torrella moriria cap a l'any 1622 i el seu segon fill Jacint Torrella Busqueta el succeí. Durant el segle XVII la masia i la família Torrella van viure el seu millor moment. Així ho testifiquen les compres i vendes de terres i bestiar, però especialment l'elecció de com a Batlle de Castellar de Jacint Torrella. El càrrec de Batlle de Castellar incloïa certa tasca de procurador dels Meca, els primers terratinents del terme.

No es coneix la data de la mort de Jacint Torrella, però l'any 1693 el seu fill Josep ha heretat la direcció de la masia i també la Batllia del poble. Josep Torrella va tenir un sol fill, Gabriel Torrella Homs, com testimonia el Cadastre de 1716 : *"familia se compone de siete personas, cabeza de Casa Gabriel Torrella y su muger, dos hijos y una hija que no llegan a diez años. Una viuda, madre del dueño, y una doncella que pasa de doce años"*.

L'any 1718 per mandat del Governador General Josep Torrella fou nomenat Regidor, junt amb tres castellarencs més, en Pere Casamada, Martí Torrents i Vicenç Puigvert. Consta en un rebut signat per Josep Ribatallada el dia 22 de gener de 1721 que Gabriel Torrella ha pagat diners per la carn consumida per soldats i oficials, i també per l'acomodament i manteniment d'animals de la tropa que s'establien a les propietats de la finca entre els anys 1718 i 1719.

El segle XVIII comença la decadència de la finca i de la família Torrella, malgrat aleshores deuria tenir força extensió de terra perquè la propietat posseïa la casa i heretat del Mas Coma, avui desaparegut i aleshores deshabitada i en estat ruïnós. Aquesta finca no sabem on era enclavada, però deuria termenejar amb l'hisenda de Can Sallent, perquè les seves terres boscanes i de sembra eren el mercadeig quan Torrella tenia algun problema econòmic. Signat l'any 1731 per Josep Carbonell li és presentat a Torrella Homs un compte a pagar als senyors de Clasquerí amb molta insistència.

Dels hereus del mas Torrella del segle XVIII es tenen notícies documentals a través dels capítols matrimonials, els testaments, compres i vendes en temps de collites, tallades de pins i alzina i la lluita contínua per a fer rendir la terra. Els darrer hereu del mas Torrella fou Josep Torrella Turell i el seu germà Andreu, sacerdot i

rector de Vallcarca. Josep Torrella Turell morí prematurament als 44 anys de la verola l'any 1888, deixant la la vídua amb quatre fills. La vídua es traslladà a viure a Castellar deixant la masia a cura de masovers i van començar a treballar a les indústries que aleshores estaven a ple rendiment a les vores del riu Ripoll. Finalment, l'any 1914 el fill gran de Josep Torrella es va decidir a vendre la finca, posant així punt final a la llarga trajectòria de la família del Mas Torrella.

El comprador del mas fou Antoni Raduà Jordà, veí de Castellar, per un preu de cinc mil pessetes. A inicis dels anys vint aquest propietari també va decidir vendre's la masia i va comprar-la Vicenç Miquel, de Sabadell.

L'any 1949 la finca de Can Torella fou adquirida als hereus del senyor Macià Pous per Ricard Costals. La masia va ser objecte de reformes importants entre l'any 1972 i 1974 dutes a terme per Casanoves però s'ha mantingut l'estructura original de la masia. L'any 1984 es va construir una gran bassa sota l'era de la casa que permetés el conreu de l'horta.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:
Escrita:

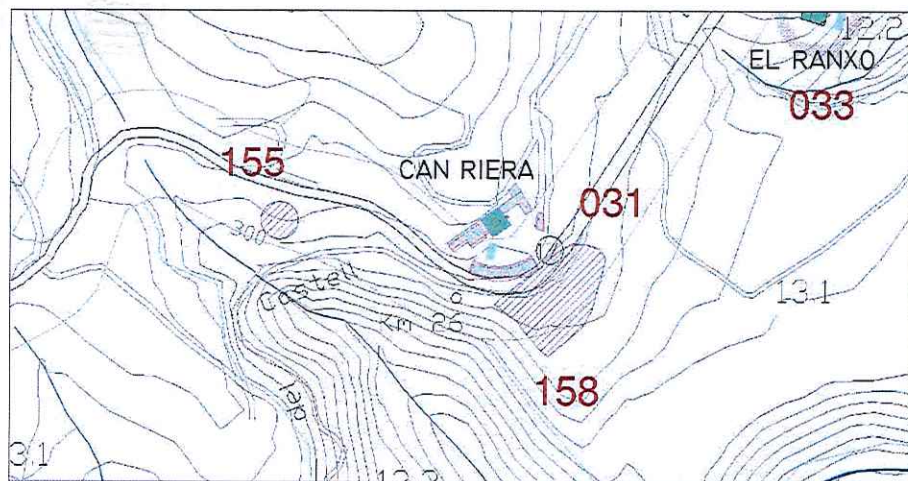
- PLAÇA VELLA. *La masia de Can Torrella*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 16. 1985.
- PINYOT I GARRÓS, JOAN. 1985. *El Reial Cadastre de Castellar del Vallès 1716*. Arxiu d'Història de Castellar.
- PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
- PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès
- VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers.

Oral:

-

NÚM. REF.:	ARR-16 / 031 (JAV-3), (JAV-4)
DENOMINACIÓ:	Can Riera
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	Carretera C-1415, de Terrassa a Castellar, Qm. 26'100
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Aproximadament al segle XIV. Reformada el 1882.
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial rural.
CONTEXT:	En un replà elevat i al vessant nord del primer revolt de la carretera de Terrassa, enfront la cruïlla del camí del Castell de Castellar.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl No Urbanitzable
Qualificació:	Zona agrària. Agrícola-Ramader (clau 13.1)
Protecció existent:	BCIL. Inclòs al Catàleg del PG de la comarca de Sabadell 1978, element núm. 29. Inclòs al Catàleg del PGO, element núm. 17
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:5000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Conjunt format per casa senyorial, cossos adossats i annexes. Ordenació formant pati-balcó arbrat de forma semicircular pel vessant de migdia, amb l'edificació annexa sobre mur de contenció de terres respecte la rasant més baixa de la carretera de Terrassa. El conjunt resta clos per la casa i altres cossos adossats a nord, pel sostre amb barana de l'edificació semicircular a migdia i per ambdues portalades laterals.

Volum principal de casa senyorial de planta quadrada, amb dues plantes i remat de lluern central quadrada amb una planta més. Coberta de quatre vents amb barbacanes prominents mostrant els caps ornamentats de les bigues i l'enllatat de fusta de suport de les teules de coberta. Destaca la composició ordenada i preferentment vertical de les obertures.

A l'interior en planta baixa, a llevant la cuina i rebost al fons i a ponent el menjador i una habitació; al fons, el celler. A la primera planta una gran sala central amb dues habitacions a banda i banda i al fons, quatre habitacions més amb lavabo. L'escala segueix fins al remat superior on hi ha una petita habitació amb vidrieres als quatre cantons com a mirador.

Cossos laterals adossats de grans dimensions. Destaca l'edificació annexa, de maó, amb ritmat de pilastres marcades i finestres bessones, així com l'estructura interior amb sostres de grans revoltos.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Habitatge, agrícola i ramader.

Actual:

Habitatge i ramader (cria de gossos)

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo.**VALORACIÓ:**

Conjunt valuós per la seva ordenació i per la qualitat volumètrica i arquitectònica de les edificacions.
Àrea d'Expectativa Arqueològica (AEA)

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg

Mantenir la categoria de BCIL.

Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui:

-els jaciments arqueològics JAV-3 i JAV-4

-els arbres monumentals del llistat de l'annex III del PGO: núm. 68 surera del Torrent de Can Riera I, i núm. 69 surera de Can Riera II; i l'arbrada núm. 7.

-les fonts llistades pel Centre Excursionista Castellarenc: amb el núm. 13, font de Can Riera i amb el núm. 10, font de les Canyes.

Nivell de protecció 2: Conservació.

Nivell de protecció 4: Ambiental.

Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

Conservació de la volumetria exterior i la composició de façanes de la casa senyorial i també de l'edificació annexa de planta semicircular.

la
de Catalunya
nt de Territori i Sostenibilitat
General d'Ordenació
i Urbanisme
territorial d'Urbanisme

1
7660

DADES HISTÒRIQUES:

En documents de l'arxiu del Castell de Castellar consta, el 1799, el Manso Riera. La finca de can Riera era propietat de la família Tolrà.

La família Casanovas Garcia va arribar a Castellar del Vallès, més concretament a la finca de can Riera l'any 1945 i hi van viure fins el 1961. Amb anterioritat havien estat arrendataris de la família Tolrà a Cabrils, d'on són originaris els Tolrà. La mare, Francisca Garcia havia estat durant set anys la cambrera de la senyora Emília Carles-Tolrà i el pare, Enric Casanovas era el capataç d'una brigada d'homes que s'encarregaven del manteniment de la finca de Cabrils. Quan la Francisca i l'Enric es casen passen a ser arrendataris d'una casa de pagès propietat dels Tolrà, però després de la guerra civil els senyors es venen les terres de Cabrils i la família Casanovas-Garcia arriba a Castellar per mediació de la família Tolrà quan els antics masovers de can Riera, la família Vilaclara, deixa la casa.

La finca de can Riera és una gran propietat envoltada de boscos, vinya, avellaners, oliveres... els masovers s'ocupen de les tasques pròpies d'una casa de pagès i també conreen fruita, verdures i hortalisses per a consum propi. També tenen bestiar a les instal·lacions que queden sota el pati; allí hi ha conills, gallines, cabres... tot i que els antics masovers hi cuidaven vaques. També hi havia un trull per a l'oli.

La llum elèctrica no va arribar a la casa fins l'any 1960, poc abans que els masovers marxessin de la finca. Matilde Casanovas recorda que a l'estiu els desapareixia fruita i verdura per la proximitat de la finca a la carretera i al riu on venia molta gent dels pobles veïns a banyar-se.

Quan els senyors Tolrà venien a Castellar no s'estatjaven a can Riera, malgrat que els anaven a visitar. Camila i Matilde Casanovas recorden com Josep Valls Taberner venia de visita a la masia i explicava com en vida de Josep Tolrà i Abellà, a finals del segle XIX, un parent seu havia passat llargues temporades a can Riera fent cures de salut i repòs, pròpies del moment.

Després que la família Casanovas deixés can Riera altres masovers es van fer càrrec de la finca fins que la família Tolrà es va vendre la masia en la dècada dels anys setanta. En l'actualitat la casa és propietat de Pedro Pujals Prats

Oral:

Camila Casanovas Garcia (Cabrils, 1923) i Matilde Casanovas Garcia (Cabrils, 1918).

7661

BIBLIOGRAFIA**Gràfica:****Escrita:**

- PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
- PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
- VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers.

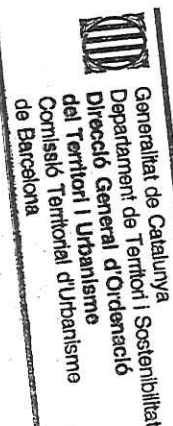

NÚM. REF.:	ARR-14 / 032 (JAV-10)
DENOMINACIÓ:	Can Pèlachs o Can Pèlacs
Altres denominacions:	Can Pèlags
SITUACIÓ:	Carretera C-1415, quilòmetre 26'5
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Edifici fundacional segle XIII. Reformes importants entre els segles XIV i XV. Reformes als segles XVI i XVII. Ampliació al segle XVIII. Petites reformes als segles XIX i XX.
AUTORS:	-
PROMOTOR:	Guillem de Pèlags
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial rural.
CONTEXT:	En una terrassa fluvial, a la dreta del riu Ripoll, damunt el gorg de Can Barba i vora la carretera de Terrassa, en un paratge envoltat de vegetació autòctona de pi i alzina.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl No Urbanitzable
Qualificació:	Parc Forestal. D'especial protecció (clau 12.2)
Protecció existent:	BCIL. Inclòs al Catàleg del PG de la comarca de Sabadell 1978, element núm. 30. Inclòs al Catàleg del PGO, element núm. 14 Malgrat no estar registrada com a BCIN, caldrà proposar-la com a tal per tractar-se d'una masia fortificada, segons Decret de 22 d'abril de 1949.
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1:5000

DESCRIPCIÓ:

Mas format originàriament per un casal fortificat, amb torre i perímetre emmurallat de planta quadrangular amb espitlleres.

La construcció disposava de dues arcades apuntades en planta baixa, i planta pis amb sostres enteixinats (XIV-XV); actualment s'han consolidat les tres crugies originals, dignificant la planta baixa (cellers i magatzems), i la planta primera (sala principal i cambra), com encara n'és mostra el finestral del gòtic flamíger tardà de llevant.

Al segle XVI s'eliminà la torre i es van tapiar algunes espitlleres, amb l'ampliació d'una nova crugia a nord, de magatzems i coberts, que acabà estructurant la imatge actual del volum principal. Completen el conjunt porxos i magatzems d'una sola planta annexats a ponent, safareig a sud, i portalada d'accés amb barri i tancat pel nord.

Actualment presenta una volumetria compacta (sense annexos a ponent) de planta baixa, pis i golfes (del volum original), i crugia adossada a nord de planta baixa i pis, tot amb diversos trams de coberta. Façana principal d'accés a llevant amb portal adovellat de mig punt de pedra sorrenca i finestres amb espitllera.

A l'interior es conserven diversos elements originals: els arcs apuntats, sostres enteixinats, sostres de maó amb volta de mocador, festejadors de finestres, brancals i llindes de pedra de portes i passos, llars de foc i forn de pa.

-l'arbre monumental núm. 54 del llistat de l'annex III del PGO: roure de la font de Can Pèlachs.

Nivell de protecció 1: Integral.

Nivell de protecció 4: Ambiental.

7663

EVOLUCIÓ D'USOS

Original:

Habitatge, agrícola i ramader.

Actual:

Habitatge. La proximitat de l'habitatge de segona residència dels Tolrà (el Ranxo), construït a la dècada del 1940, va fer que la masia fos utilitzada com a casa del masover, i en certa manera, anà caient en desús.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Ha sofert diverses transformacions al llarg del temps; actualment s'està fent una rehabilitació integral del conjunt edificat, sobretot del seu interior. Bon estat de conservació.

VALORACIÓ:

Conjunt harmoniós i ben integrat a l'entorn natural. Constitueix una fita en el paisatge del riu Ripoll i un dels exemples històrics i arquitectònics més rellevants del terme de Castellar, tant pel que fa a l'activitat econòmica lligada a la terra com al seu caràcter d'element defensiu de la contrada.

Àrea d'Expectativa Arqueològica (AEA).

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Mantenir la protecció de BCIL, fins registrar-la amb la categoria de BCIN, i finalitzar el tràmit de Declaració específic previst a la Llei del Patrimoni Cultural Català, que s'ha de tramitar prèvia incoació per part del Departament de la Generalitat amb competència en Cultura.

Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui:

-el jaciment arqueològic JAV-10, i tots els espais susceptibles de contenir restes arqueològiques (inclòs l'àmbit del Ranxo)

-la font de Can Pèlachs, llistada amb el núm. 14 pel Centre Excursionista Castellarenc;

Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica(AEA).
Conservació de la volumetria exterior i els elements originals de les façanes. Manteniment de l'estructura constructiva i funcional de l'interior.

DADES HISTÒRIQUES:

El mot pèlag, com a topònim, sempre va associat a zones engorjades de la riera, en indrets on abunden els gorgs o pèlags. Castellar del Vallès és terra de gorgs, o utilitzant el mot antic, terra de pèlags. L'any 1030, entre la documentació del diplomatar del monestir de Sant Llorenç del Munt s'esmenten pèlags: *Pelago Lato*.

La primera referència documental que s'ha trobat i que esmenta algú del llinatge Pèlags vinculat al terme de Castellar del Vallès pertany a un document del fons de l'arxiu Fontcoberta, barons de Castellar del Vallès. Segons l'inventari descriptiu d'aquest arxiu, l'any 1202 Pere de Clasquerí establí a cens a Guillem de Pèlags una peça de terra que havia estat de Ponç Soler, al terme i parròquia de Castellar del Vallès. La segona referència documental la trobem en l'acta de fundació del benefici eclesiàstic del Sant Esperit, a la parroquia de Sant Esteve de Castellar de l'11 de gener de l'any 1269. El document ens informa que Guillem de Pèlags havia acumulat un patrimoni al·lodial considerable: tenia masos, terres i cases a Castellar del Vallès, Sant Julià d'Alta, Sant Esteve de la Roca i Palol, i moltes d'aquestes propietats havien estat comprades per ell mateix. L'expansió territorial dels Pèlags no acaba amb Guillem, ja que el seu fill Berenguer consta, l'any 1275, com a propietari útil del mas Serra de les Fàbregues.

El mas i el llinatge Pèlags dels segles XIV i XV no sembla que continués l'empenta econòmica del Guillem de Pèlags del segle XIII, però es va mantenir dins una categoria que es podria anomenar de pagesos benestants. En el segle XVI, la família Pèlags va tenir problemes de relleu de descendència, ja que el balanç de terres de començaments del segle XVI no és el mateix que el de finals. Al llarg del segle XVII, la família Pèlags viu un període d'estabilitat i els fills de la casa van tornar a ser pagesos del mas.

Ja en el segle XVIII, el cadastre de Patiño, de l'any 1716, fa un retrat aproximat del que era can Pèlags, de 45 quarteres de terra, i en aquell moment la propietat es localitzava a les dues bandes del Ripoll: a la banda dreta de la casa hi havia l'hort, un molí i camps de cereals; i a la banda esquerra hi havia el Pla d'en Pèlags. Les terres properes a la casa es destinaven al cereal i a l'horta, i les del pla de l'altra banda del riu als cereals, l'olivera, la vinya i el bosc. La vinya, però, ja ocupava el segon lloc en extensió, pel davant de l'olivera i l'horta, però encara quedava molt lluny del paisatge que a final del segle XVIII tindria aquest rodal, on la vinya assoliria un paper destacat. Per les descripcions de mitjan segle XIX, en què la major part de la propietat de can Pèlags era destinada a la vinya, és de suposar que la segona meitat del segle anterior marcaria l'inici de l'expansió de la vinya i, de retruc, reformes i ampliacions a

7664

la casa per donar cabuda a les noves necessitats d'espai per a la vinya, com els cellers, els cubs o les premses.

Després de la guerra del Francès (1808-1814), i ja entrada la segona dècada del segle XIX, el mas es va veure obligat a vendre's part de les seves terres. La família de can Pèlags va fer el mateix que la majoria de cases de pagès del rodal: establir a cens o parceria les terres més allunyades i més marginals de la propietat que podien donar algun rendiment si es plantava vinya. A les primeres inscripcions registrals de l'any 1866 consta que can Pèlags només tenia 28 quarteres de terra. Tot i les desviacions, una declaració de superfície tan petita s'ha d'interpretar com que no es van incloure les terres que es tenien a cens o parceria (uns vint títols). Després de la fil·loxera (al Vallès va començar a penetrar el 1883), hi hagué un retorn de les terres dels parcers als propietaris.

El 30 d'agost de 1934, el darrer hereu de can Pèlags, en Melcior Pallàs Fatjó, habitant del poble de Castellar del Vallès, solter i d'edat avançada, va vendre la propietat de can Pèlags al fabricant tèxtil Emili Carles-Tolrà i Amat a canvi d'un vitalici mentre visqués, i de l'usdefruit de la propietat. El 7 de novembre de 1945 moria Melcior Pallàs, acabant així la llarga història d'una família i del mas d'origen medieval.

L'any 1941 moria Emili Carles-Tolrà i Amat, i heretà can Pèlags el seu fill Josep Carles-Tolrà i Coll, qui l'any 1953 va redimir el cens emfitèutic que gravava la propietat de can Pèlags i que s'havia de pagar als Barons de Castellar. Aquesta actuació va significar tancar definitivament el que encara quedava de l'Antic Règim i dels lligams amb un model de propietat no burgès. Es redimia el cens del domini avaluat que havia estat, primer, dels Montcada; després, dels Clasquerí; més endavant, dels Salcedo i els Meca conjuntament; dels Sentmenat, i, finalment, dels Fontcoberta. A partir d'aquí, els Carles-Tolrà farien una nova *Casa Torre*, "El Ranxo" (amb el significat actual del terme "torre", com a habitatge de segona residència), al costat de l'antiga casa, restant la masia com a masoveria.

Josep Maria Carles-Tolrà i Coll morí l'any 1978. Al seu testament va deixar la torre, la masoveria i tota la propietat de can Pèlags, a títol proindivís, als seus fills Emili, Josep Maria, Maria Teresa, Montserrat i Maria Rosa Carles-Tolrà i Bofill. Els fills i propietaris van arribar a un acord de repartició d'herència l'any 1983. Can Pèlags quedava a parts iguals pels germans Emili, Josep Maria, Maria Teresa i Montserrat. A partir de l'acord familiar s'accelerà la venda de terres. Des del mes d'agost de 1983 es van fer vendes de lots de terra importants, "paquets", tots ells, majors d'una hectàrea i, així, en començar l'any 1987 els germans Carles-Tolrà havien venut 41 hectàrees de terreny, pràcticament tot el que quedava de la finca. Aquest mateix any 1987, els masovers van abandonar la masia. Va començar, així, un procés d'enrunament molt ràpid, agreujat per alguns actes vandàlics, com va ser la mutilació de dos

finestrals gòtics de l'edifici, ja que la casa va quedar deshabitada. El 1994, la casa del mas de can Pèlags, la Torre dels Carles-Tolrà i el terreny circumdant, és a dir, tot el que restava de l'antiga finca, fou comprat per Francesca Clusellas i Lloret, l'actual propietària.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Escrita:

COLL RIERA, JOAN-MANUEL; CANYAMERES RAMONEDA, ESTEVE. 2001. *Can Pèlags. Castellar del Vallès-Vallès Occidental. Estudi històric i arquitectònic*.

COROMINES, JOAN. 1988. *Diccionari etimològic complementari de la llengua catalana*. Vol VIII. Curial. Barcelona.

FERRANDO ROIG, ANTONI. 1987. *El monestir de Sant Llorenç del Munt i les seves possessions*. Ed. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona.

IGLÉSIES FORT, JOSEP. 1979. *El Fogatge de 1553, estudi i transcripció*. Fundació Salvador Vives Casajoana. Barcelona.

PERICH VIDAL, GEMMA. 1989. *La Cort del Batlle de Castellar*. Arxiu d'Història de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PINYOT I GARRÓS, JOAN. 1985. *El Reial Cadastre de Castellar del Vallès, 1716*. Arxiu d'Història de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

PUIG USTRELL, PERE. 1995. *El monestir de Sant Llorenç del Munt. Diplomataris dels segles X i XI*. 3 Vols. Fundació Noguera. Barcelona.

VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers.

VERGÉS VERNIS, PEDRO. 1895. *Topografía médica de Castellar (San Esteban) o del Vallès*. Barcelona. La Hormiga de Oro.

Oral:

Francesca Clusellas Lloret (Castellar del Vallès, 1940).

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

NÚM. REF.: ARR-22 / 033

DENOMINACIÓ: El Ranxo
Altres denominacions:

SITUACIÓ: Ctra. C-1415 direcció Terrassa, PK. 26.6

DATA DE CONSTRUCCIÓ: 1936 - 1945

AUTORS: Eugenio Pedro Cendoya

PROMOTOR: Josep Maria Carles Tolrà

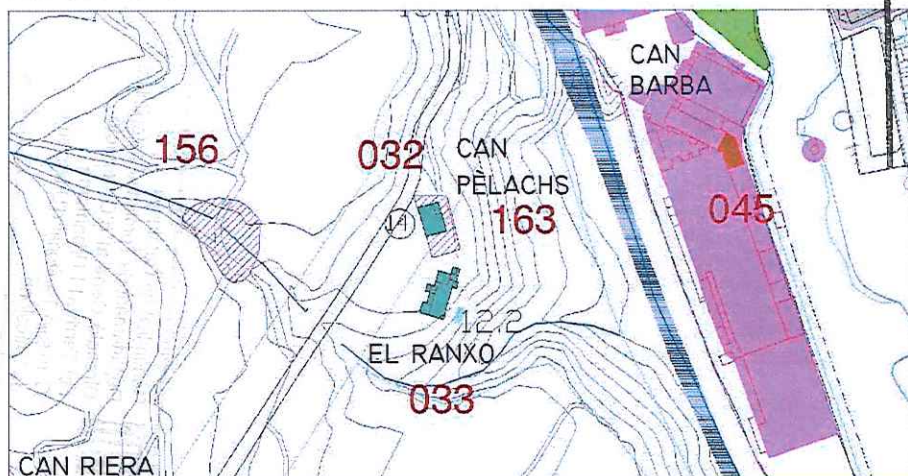
TIPOLOGIA: Arquitectura residencial rural.

CONTEXT: A la mateixa finca i al costat sud de Can Pèlachs, Orientada a sud est, vora el marge dret del riu

RÈGIM URBANÍSTIC
Planejament Vigent: PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació: Sòl no urbanitzable
Qualificació: Parc forestal, d'especial protecció. (Clau 12.2)
Protecció existent: Cap

RÈGIM JURÍDIC
Titularitat: Privada
Condicions/servituds: No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 5000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

Ordenació compacta en terreny en força pendent vers el riu, conformant una esplanada a ponent a cota d'accés per la carretera de Terrassa. Edifici de planta baixa, planta pis i dues plantes, mentre que pel vessant de llevant presenta dos nivells més per sota rasant.

Les dues primeres plantes s'estenen amb terrasses mirador de gran volada a llevant.

Programa extens de família nombrosa: En planta baixa accés i escala de comunicació, cuina, menjador, estar, biblioteca i sala de billar; planta semisoterrani garatge, dependències de servei i instal·lacions; planta soterrani sala de jocs, bodega, bar i piscina exterior; planta primera deu dormitoris i a planta segona dormitoris de servei i solàrium. Interiors amb materials nobles de marbres i fusta pels revestiments de terres i parets així com pels elements decoratius.

Edifici originari d'estil racionalista amb estructura de pilars i forjats de formigó armat, voladus prominents, finestres de composició horitzontal i cobertes planes amb solàrium, seguint els principis internacionals del moviment racionalista de principis del segle XX.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original:

Casa senyorial. Segona residència

Actual:

Segona residència

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Actualment s'està fent una reforma integral sense tenir en compte el projecte original, substituint les cobertes planes per cobertes de teula amb ràfecs prominents, la composició de façanes amb finestres horitzontals per obertures diverses, afegit d'elements ornamentals extemporanis al estil original.

VALORACIÓ:

Exemple valuós d'arquitectura racionalista catalana. Les últimes intervencions han modificat la volumetria i composició de les façanes.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg

Elevat a la categoria de BPU

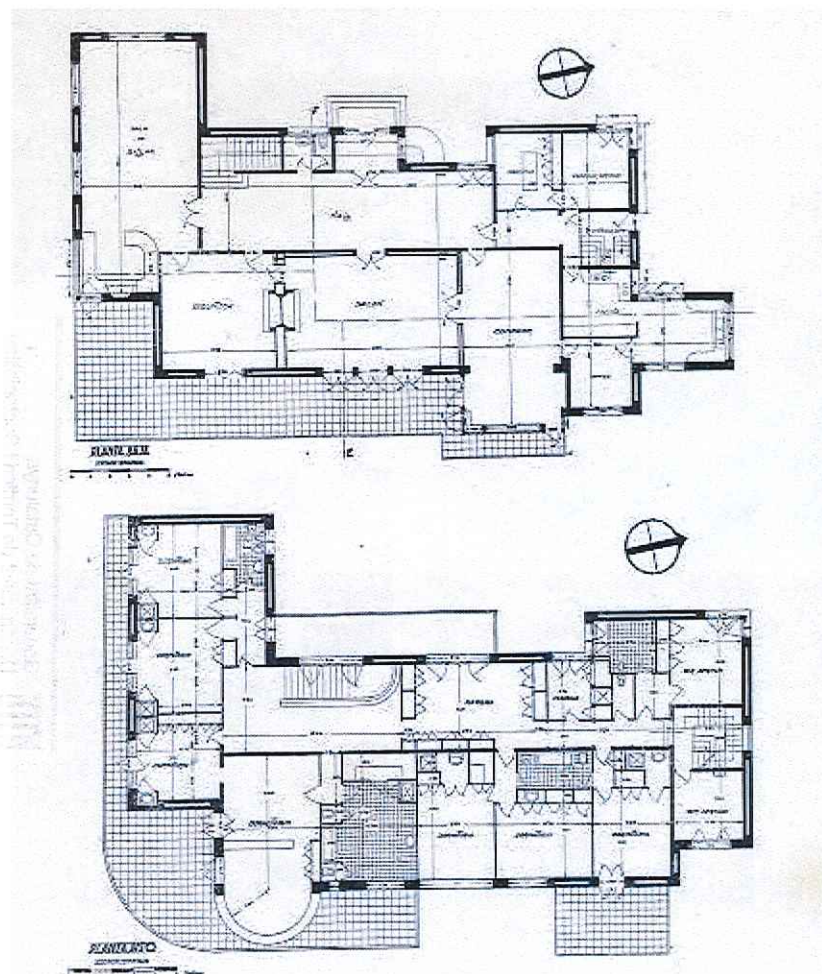
-supeditat a l'entorn de protecció de l'AEA de la masia de Can Pelachs

Nivell de protecció 3: Parcial

Nivell de protecció 4: Ambiental

DADES HISTÒRIQUES:

El Ranxo fou la darrera residència de la família Tolrà a Castellar. Aleshores, l'hereu era Josep Maria Carles-Tolrà i Coll, Marquès de Castellar, qui la feu edificar i l'habità temporalment amb la família i germans. L'arquitecte que dissenyà aquesta moderna edificació fou Eugenio Pedro Cendoya i la seva construcció finalitzà l'any 1945. Es té constància que la construcció començà l'any 1936, però es va veure interrompuda per l'esclat de la Guerra Civil i l'exili de la família Tolrà a Itàlia i més tard a París.

El Ranxo fou una gran torre residencial amb tota mena de comoditats i serveis. A través d'un article publicat a *Cuadernos de Arquitectura*, l'any de la finalització de l'obra, sabem que a la planta baixa hi havia biblioteca, menjador, sala de billar, cuina i dependències pel servei. Una gran entrada amb una impressionant escala donava pas al segon pis on la família Tolrà disposava de set habitacions, algunes amb bany propis, i un gran bany principal acabat amb ònix.

En la seva construcció hi treballaren bàsicament, empreses i artesans castellarencs. Segurament, els mateixos operaris que hi anaven a treballar, veient el luxe, els grans automòbils i l'abundant servei, començà a fer servir el mot de El Ranxo per denominar la gran mansió.

Aquesta gran torre, però, fou objecte d'ampliacions que han desdibuixat el projecte inicial d'Eugenio P. Cendoya. Així, per exemple, s'amplià l'edifici amb un tercer pis que va suprimir la gran terrassa del pis superior i varià considerablement el perfil de l'edifici.

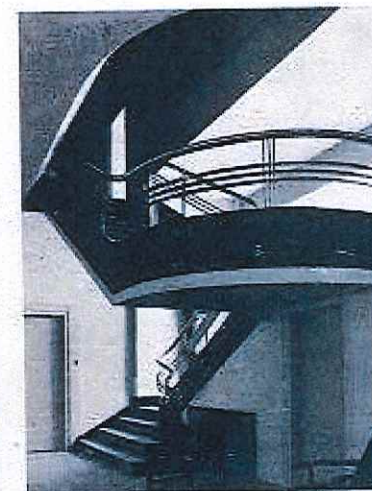
Durant la dècada dels 70 la presència de la família Tolrà cada vegada fou més puntual i la torre patí un lent abandonament.

Josep Maria Carles-Tolrà i Coll morí l'any 1978. Al seu testament va deixar la torre, la masoveria i tota la propietat de can Pèlachs, a títol proindivís, als seus fills Emili, Josep Maria, Maria Teresa, Montserrat i Maria Rosa Carles-Tolrà i Bofill. Els fills i propietaris van arribar a un acord de repartició d'herència l'any 1983. A partir de l'acord familiar s'accelerà la venda de terres i, així, en començar l'any 1987 els germans Carles-Tolrà havien venut 41 hectàrees de terreny, pràcticament tot el que quedava de la finca. Aquest mateix any 1987, els masovers van abandonar la masia. Aquest fou el desencadenant d'un procés de degradació, agreujat per alguns actes vandàlics, que es va veure accentuada quan can Pèlachs es quedà sense masovers l'any 1987.

El 1994, la casa del mas de can Pèlachs, la Torre dels Carles-Tolrà i el terreny circumdant, és a dir, tot el que restava de l'antiga finca, fou comprat per Francesca Clusellas i Lloret, l'actual propietària.

Detalle de les terrasses i balconades

Aspecte de la escalera en el hall

7668

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Fons municipal d'imatges

Cuadernos de Arquitectura. Colegio Oficial de Arquitectos de Cataluña y Baleares. N° 3. 1945. Barcelona.

Escrita:

PLAÇA VELLA. 2003. *Marquesat de Sant Esteve de Castellar*. Núm. 48. Castellar del Vallès.

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès. 1995.

PRAT PAZ, ESTEVE. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès. 1992.

ANTONELL RIBATALLADA, ALBERT. 2006. *Descobrir Castellar*. Castellar del Vallès.

VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers. 1974.

Oral: Cuadernos de Arquitectura. Colegio Oficial de Arquitectos de Cataluña y Baleares. Nº 3. 1945. Barcelona.
Francesca Clusellas Lloret (Castellar del Vallès, 1940).

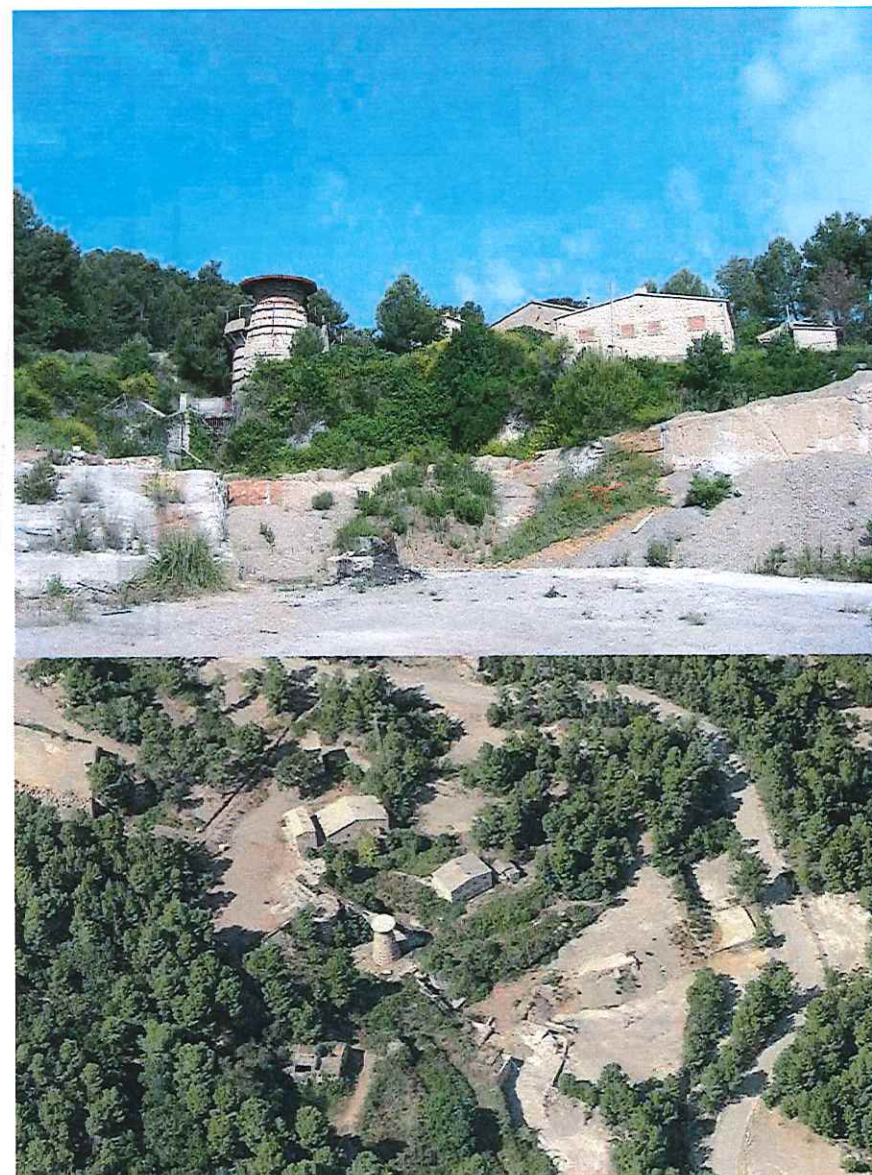
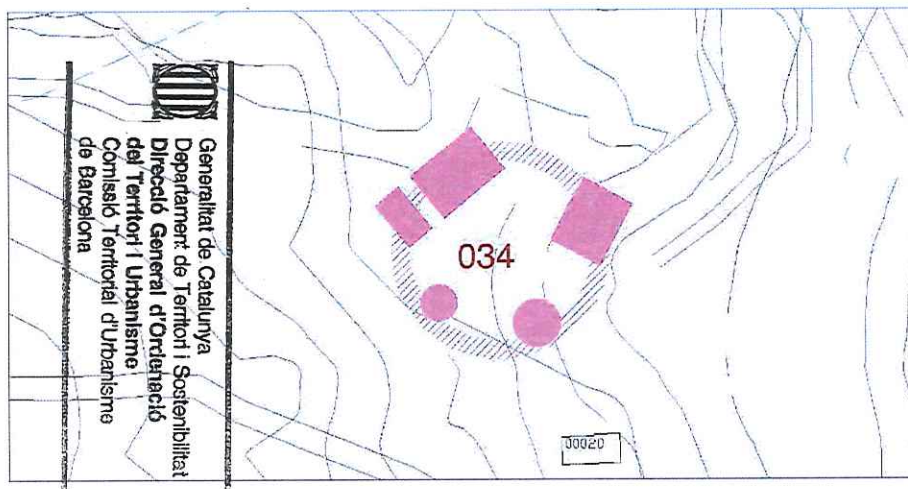

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7669

NÚM. REF.:	AI-08 / 034
DENOMINACIÓ:	Forns de calç i Pedrera de Can Sallent
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	A 1'5 quilòmetres de la Carretera C-1415 direcció Terrassa, PK 25
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Forn de Can Sallent: 1850-1860 Pedrera: explotació des de 1969
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura industrial
CONTEXT:	El forn i la pedrera es troben a nord est de la finca de Can Sallent, entre el torrent de la Penitenta i el Sot del Roure, a ponent del terme municipal.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl no urbanitzable
Qualificació:	Zona agrària. Agrícola/ramader (Clau 13.1)
Protecció existent:	-
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:2000

DESCRIPCIÓ:

Complex format per les dependències industrials del forn, i la pedrera d'on s'obtenia la pedra, units per una estructura metàl·lica aèria que transportava la pedra de calç fins la part alta del forn. A la vora hi havia diverses cases dels treballadors, totes elles de factura senzilla de planta baixa i pis.

Aquests forns se'ls coneixia com forns de raig de flama llarga, atès que produïen de forma contínua calç i el combustible no estava en contacte amb la pedra, cosa que feia que el producte sortís més net. Aquests forns eren molt més alts que amples, amb unes alçades al voltant de 10m.

La xemeneia de forma cilíndrica, de pedra, tenia a la seva base i radialment un porxat amb coberta de teula, per a la distribució del producte resultant. La tolva estava formada per una altra estructura cilíndrica on anava a parar la pedra a abans d'entrar al forn.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Forn de calç i pedrera

Actual:

Forn de calç en desús i pedrera en restitució

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Precari

VALORACIÓ:

Exemple notable i únic de forn de producció contínua de calç, originàriament de llenya.

PROPOSTES:

Inclusió en el catàleg.

Elevat a la categoria de BCIL

Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui:

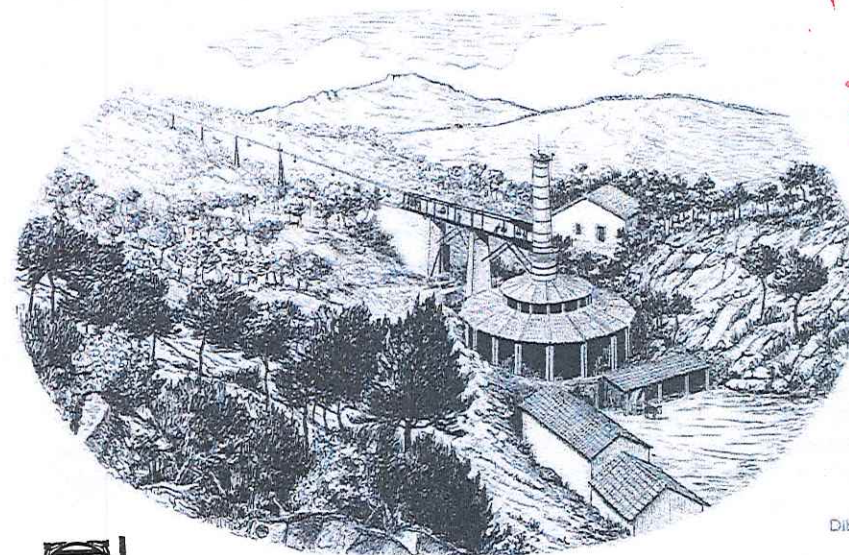
- el conjunt d'edificacions que integren l'element.
- els espais al voltant de l'element susceptibles de contenir restes arqueològiques.
- les fonts llistades pel Centre Excursionista Castellarenc amb el núm. 11 "Font de la Baga, i núm. 12 "Mina o font dels horts del Forn"

Nivells de protecció 2: Conservació.

Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica(AEA).

DADES HISTÒRIQUES:

A Castellar del Vallès destaca un exemple de forn de producció contínua de flama llarga o llenya, únic a la comarca i, possiblement a Catalunya i Espanya. Constituït pels volts de 1850-1860 a can Sallent, funcionava amb quatre forns laterals on es cremava la llenya que anava transformant la pedra en calç. Tenia un aeri que transportava la pedra de la pedrera al forn. Per la boca de baix s'anava traient la calç i, per la de dalt, s'anava carregant. Cap a l'any 1955 es va passar a utilitzar carbó de Ponferrada, després coc i, finalment, fuel. Va deixar de funcionar cap el 1980. Durant la Guerra Civil el forn, que era propietat d'Antoni Barata Rocafort, va se col·lectivitzat; el bosc pe a l'explotació forestal i el forn per a la fabricació de calç.

Dibuix

e

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

La família Treig Benaiges va anar a treballar al forn de calç de can Sallent el 1957 gràcies a un conegut del seu poble d'origen, Benifallet, que hi treballava. Al forn els van donar feina i allotjament. Quan la família Treig hi arriba al forn hi vivien unes 5 famílies i al cap de tres anys eren ja unes 10 famílies que s'hi havien establert. Cada família tenia una casa. Els homes treballaven al forn o a la pedrera però també hi treballaven altres homes, tant de Castellar com de Terrassa, que venien diàriament a treballar. A les instal·lacions de la pedrera i del forn només hi treballaven els homes; les dones, majoritàriament, es quedaven a casa o bé, anaven a treballar a can Barba.

Les cases que tenien aquests treballadors eren petites, no hi havia aigua però sí que tenien llum i foc a terra. Les famílies vivien al pis, dues habitacions i una sala, i a la part de baix de la casa hi havia una habitació i una quadra on es guardava el "matxo", l'animal encarregat de transportar les vagonetes carregades de pedra des de la pedrera fins el forn.

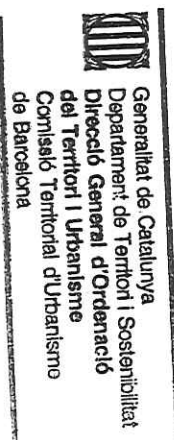
El forn no parava mai i treballaven sempre, nit i dia, festius... un encarregat, en Roure, marcava els torns i dirigia la feina. Quan la calç ja estava feta i sortia del forn, un camió era l'encarregat de transportar-la als llocs on es venia.

Al forn de can Sallent hi vivien famílies amb nens i quan aquests havien d'anar a l'escola hi anaven a peu. També si necessitaven queviures les famílies havien d'anar a Castellar a comprar-les; de vegades l'encarregat els portava amb el seu camió i d'altres, el botiguer, el senyor Tubau, els portava aquells productes que, prèviament, les famílies havien demanat. La família Treig va viure al forn de can Sallent uns tres anys, fins el 1960.

La pedrera de can Sallent, avui coneguda amb el nom de Vallsallent, va estar en actiu durant més de 40 anys i va deixar de funcionar el 31 de desembre de 2005. En el ple de gener de 2008 es van aprovar dos convenis per a restaurar l'espai per tal que es recuperi el perfil de la muntanya i el seu paisatge original. Es creu que per a cobrir el forat que l'activitat de la pedrera va generar durant aquests anys es necessitaran uns 100 milions de metres cúbics de terra i runa i uns trenta-cinc anys per acabar l'obra. En l'actualitat, el projecte de restauració ha exclòs una planta de selecció de materials que havia estat aprovada anteriorment.

ESPLUGUES GÜELL, ÒSCAR. 2007. "Les col·lectivitats a Castellar del Vallès (1936-1939)". *Recerca*. Núm. 5. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
Pilar Benaiges Folque (Benifallet, 1931).

Oral:

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

ANTONELL, ALBERT. 2006. *Descobrir Castellar*. Setmanari Forja. Castellar del Vallès.

SANTAMARIA CASANOVAS, JOAN. 2007. "Els forns de calç de Castellar del Vallès. Un patrimoni preindustrial que cal preservar". *Recerca*. Núm. 6. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

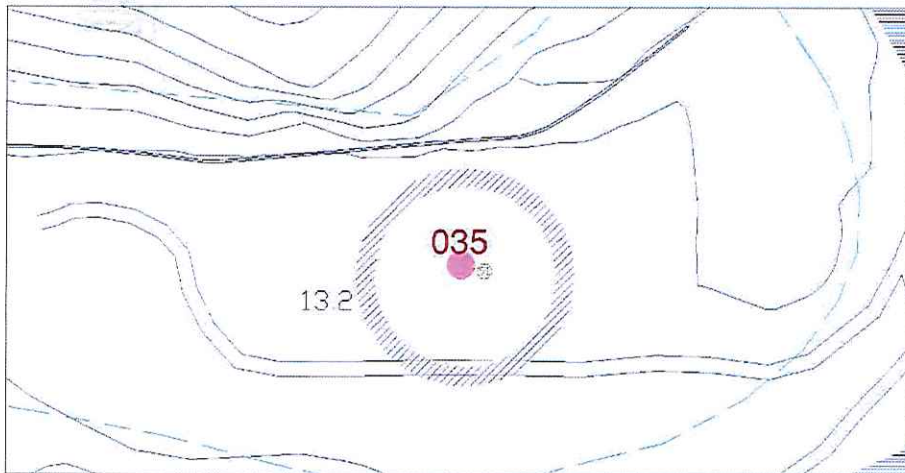
Escrita:

SANTAMARIA CASANOVAS, JOAN. 2007. "Els forns de calç de Castellar del Vallès. Un patrimoni preindustrial que cal preservar". *Recerca*. Núm. 6. Castellar del Vallès.

NÚM. REF.:	AI-20 / 035
DENOMINACIÓ:	El Boà
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	Ctra. C-1415a de Terrassa PK.26,5. Accés pel camí de Can Barba, travessant el riu Ripoll
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	1800
AUTORS:	-
PROMOTOR:	Antoni Sagrera
TIPOLOGIA:	Arquitectura industrial
CONTEXT:	A la riba esquerra del Ripoll, a sud de Can Barba, en el meandre que fa el riu
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl no urbanitzable
Qualificació:	Zona agrària. Hortícola (Clau 13.2)
Protecció existent:	BCIL. Inclòs al Catàleg del PG de la comarca de Sabadell, com a element núm. 91
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions/servituds:	No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1:2000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7673

DESCRIPCIÓ: El molí del Boà, avui en dia abandonat i parcialment enderrocant, conserva encara sencera l'antiga xemeneia, que es troba a la part de darrera del molí, d'obra de maó i de forma quadrada.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Industrial
Actual: En desús

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo la xemeneia, la fàbrica totalment enderrocada

VALORACIÓ: Mostra del diàleg funcional i estètic de l'arquitectura industrial catalana del segle XIX. Destaca per la seva esveltesa. Interès per a la memòria històrica castellanca.

PROPOSTES: Inclusió en el catàleg.
 Mantenir la categoria de BPU
 Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:
 -els espais al voltant de la xemeneia susceptibles de contenir restes arqueològiques
 -els arbres monumentals llistats a l'Annex III del PGO: núm.19 (alzina gran de la resclosa de Can Boà), núm. 76 (pollancre de la presa del Boà)
 Nivell de protecció 1: Integral.
 Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA)

DADES HISTÒRIQUES: En època medieval, concretament el 1159, és esmentada una horta de regadiu situada en aquest indret, regada amb l'aigua del riu Ripoll. Aquesta horta es coneixia amb el nom de l'horta del Bozar o Bodar; també se'n torna a parlar el 1730 sense anomenar cap molí. El 1800 Antoni Sagrera, pareire terrassenc, va sol·licitar permís per a construir un molí bataner i paperer en la peça de terra que posseïa, anomenada el Boà, prenent les aigües del Gorg d'en Barba. El 1873 posseïen el molí en fabricants terrassencs associats Amat i Sagrera, amb maquinària de filatura i tissatge de cotó.

El molí fou posteriorment arrendat a Joan Canyelles Rubert i al seu nebot i successor, Toribi Poble Canyelles que traspasà, a finals del segle XIX la fàbrica al nucli de Sant Esteve de Castellar, concretament al final del Passeig Tolrà, a la carretera de Sentmenat-Puigverd-Avinguda Sant Esteve (Camí Fondo) i Sant Pere d'Ullastre, coneguda popularment per l'Estaca; sembla que la seva construcció es va iniciar cap el 1885. En el molí del Boà es va instal·lar la casa sabadellenca Rovira i Cia., dedicada a regenerats de llana. Posteriorment, al 1906 hi va haver una fàbrica de cartró ja que la matrícula industrial en diu que al Boà hi havia una màquina de cartró ordinari a nom de l'empresa Font i Farreras. Avui en dia, el Boà està abandonat i parcialment enderrocant, tot i que la xemeneia encara es conserva sencera darrera el molí.

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació
 del Territori i Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

BIBLIOGRAFIA

Gràfica: VERGÉS VERNIS, PEDRO. 1895. *Topografía médica de Castellar (San Esteban) o del Vallès*. Barcelona. La Hormiga de Oro..
Escrita: PLAÇA VELLA. 2005. *L'aigua a Castellar del Vallès. Una història a través de la hidràulica*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 50.
 PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
 PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellanenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
 SAIZ CALVO, SILVIA. 2007. " Vida econòmica local: la Contribució Industrial de fa cent anys a Sant Esteve de Castellar. La matrícula de l'any 1906". *Recerca*. Núm. 5. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
 VERGÉS VERNIS, PEDRO. 1895. *Topografía médica de Castellar (San Esteban) o del Vallès*. Barcelona. La Hormiga de Oro.
 VERGÉS I SOLÀ, LLUÍS. 1972. *El llibre de Castellar. Història i vida d'un poble del Vallès i dels seus agregats, Sant Feliu del Racó i Les Arenes*. Sant Llorenç Savall. Emegé.

Oral: -

NÚM. REF.:	ARR-02 / 036
DENOMINACIÓ:	Ca n'Avellaneda
Altres denominacions:	-
SITUACIÓ:	Carrer de ca n'Avellaneda, núm. 24. Urbanització de n'Avellaneda
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Segle XVIII
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial rural. Casa senyorial
CONTEXT:	A límit sud oest del terme municipal, al mig de la urbanització que dona nom
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Equipaments comunitaris, dotacions comunitàries privades. (Clau C8)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 36
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació
 del Territori i Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 5000

DESCRIPCIÓ:

Finca originària de grans dimensions.
 Conjunt d'ordenació dispersa amb cos principal de planta baixa i pis, actual seu del club i restaurant, i cossos annexes de grans dimensions, amb bassa rodona i molí de vent.
 Cos principal de volum primigeni de planta baixa i dues plantes i coberta a dues vessants, envoltat per migdia i ponent per volum d'una sola planta amb terrat amb balustres i rematat per torre quadrangular mes alta, i per nord per cos adossat de planta baixa i planta principal rematat també per torre quadrangular d'una planta més, tot d'estil modernista.

A destacar els elements decoratius de les obertures com els vitralls i rajoles.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Habitatge i agrícola

Actual:

Seu social d'un club esportiu de tennis. Restaurant

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Conjunt edificat Bo. Dipòsit en estat precari.

VALORACIÓ:

Exemple de casa senyorial reformada que originàriament era una masia, ampliada al estil de l'època.

PROPOSTES:

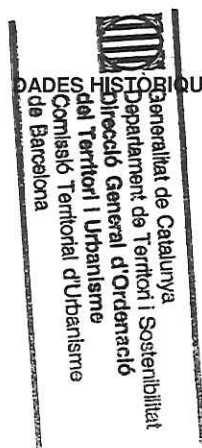
Inclusió en el catàleg.
 Mantenir la protecció de BPU
 Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:
 -els espais al voltant de la masia susceptibles de contenir restes arqueològiques.
 -la bassa
 -el molí
 -l'arbrada a llevant del cos principal, i el conjunt d'arbres de la finca.
 Nivell de protecció 2: Conservació
 Nivell de protecció 4: Ambiental
 Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

DADES HISTÒRIQUES:

La masia de ca n'Avellaneda era un gran casal, engrandit, modernitzat i reformat amb elements d'estil modernista. Les terres de ca n'Avellaneda era una gran explotació agrícola de secà, bàsicament d'avellaners, inductor del mot avellaneda. De tota manera l'any 1236 surt esmentat un Arnau d'Avellaneda.
 En el Reial Cadastre de Castellar del Vallès de 1716 de José Patiño la finca de ca n'Avellaneda estava referenciada a la parròquia de Sant Julià d'Altura.
 Situat al jardí i tocant a la masia es pot veure un molí de vent d'estructura d'obra de base cilíndrica. El molí encara conserva l'estructura original encara que molt malmesa.
 En l'actualitat la masia és un restaurant i la seu social d'un club esportiu, la Penya Arlequinada.

BIBLIOGRAFIA**Gràfica:****Escrita:**

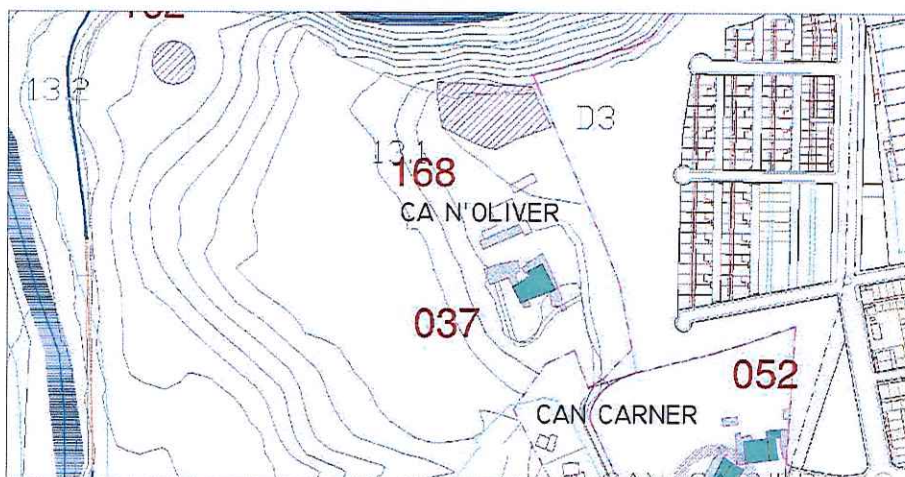
- Antonell Ribatallada, Albert. 2006. *Descobrir Castellar*. Setmanari Forja. Castellar del Vallès.
- Pinyot Garrós, Joan. 1985. *El Reial Cadastre de Castellar del Vallès*. 1716. Castellar del Vallès. Arxiu d'Història de Castellar.

Oral:

NÚM. REF.:	ARR-03 / 037 (JAV-9)
DENOMINACIÓ:	Ca n'Oliver
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	Carrer de Josep Vicenç Foix s/n
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Segle XV. Reformes i ampliacions 1740-1746. Reformes modernistes 1900
AUTORS:	-
PROMOTOR:	Antoni Oliver i Buxó, promotor de les reformes modernistes
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial rural.
CONTEXT:	Vora el límit urbà de ponent, confrontat amb Can Carner, amb accés per un camí que surt de la mateixa urbanització.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl no urbanitzable
Qualificació:	Zona agrària, agrícola-ramader. (Clau 13.1)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 38
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 5000

 Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació
 del Territori i Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

DESCRIPCIÓ: Conjunt format per dues edificacions principals, i diversos magatzems i coberts situats a nord vora el camí d'accés.
Les edificacions principals són dos volums en paral·lel de planta baixa, pis i golfes amb cobertes a dues vessants amb carener perpendicular a les façanes de migdia. El volum de ponent va ser restaurat exteriorment amb elements modernistes (escala exterior, finestres, etc).

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Habitatge, agrícola i ramader
Actual: Habitatge, agrícola i ramader

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo. El 1900 va patir una important reforma modernista.

VALORACIÓ: Exemple de masia que ha mantingut l'ús fins ara, amb una bona adequació de l'habitatge a les necessitats actuals.
Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.
Mantenir la categoria de BPU
Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:
- el jaciment arqueològic JAV-9 situat a nord del conjunt edificat.
Nivell de protecció 2: Conservació
Nivell de protecció 4: Ambiental
Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).
Conservació integral de la volumetria i composició exterior del conjunt principal.

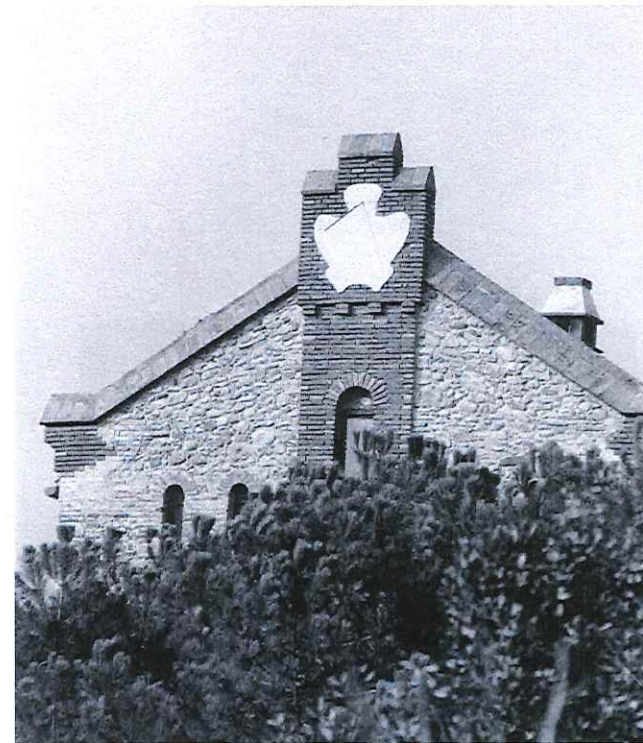
DADES HISTÒRIQUES:

La masia de Ca n'Oliver data del segle XV, concretament el 1437 ja se'n tenen notícies gràcies al nomenament de Guillem d'Oliver com a batlle de Castellar.

Entre 1740 i 1746 es reformà i s'engrandí, però no fou fins al 1900 quan se li donà un aspecte modernista als exteriors i interiors.
Ca n'Oliver fou propietat de la família paterna del poeta Joan Oliver (Pere Quart), del que cal rectificar el què afirmen algunes publicacions castellarenques, en el sentit d'assenyalar el seu naixement a la Masia de Can Oliver.

La família Oliver, de Sabadell, havia adquirit l'any 1895 el Marquet de les Roques, a la vall d'Horta, i havia encarregat la transformació d'aquella masia del segle XIII en una casa pairal i residència d'estiu a l'arquitecte Juli Batlle i Arús.

Es desconeix l'autor de la intervenció modernista a Ca n'Oliver, promoguda per Antoni Oliver i Buxó, avi de l'escriptor Joan Oliver (Pere Quart), però fou respectuosa amb els elements gòtics que conservava.

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7678

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

Així doncs, la intervenció modernista es restringí a certs elements dels exteriors com una escala modernista d'accés a la masia i un rellotge de sol, del qual tan sols se'n conserva l'agulla. L'interior presenta mobiliari, vidrieres i ceràmica vidriada d'estil modernista. Destaca una llar de foc, unes portes de fusta i una paret de fusta molt ornamentada en la que es llegeix la data 1900.

Joan Oliver (Sabadell, 1899 - Barcelona, 1986). de nen, va passar-hi temporades d'estiu. Alguns dels records inclosos en *Temps i records* ens poden fer reviure aquells moments de felicitat arcàdica tot i les desgràcies familiars "Devia tenir set anys. A l'estiu sempre anava vestit d'uniforme com la cosa més natural del món. Portava sabre i disposava d'una gran bandera, que molt sovint passejava pels camins. M'imaginava al capdavant d'uns quants regiments, que no s'acabaven de decidir a llançar-se a l'assalt del camp enemic. Les meves arengues escandalitzaven els pagesos que llauraven pacíficament."

A casa érem deu germans i quan jo vaig arribar als nou anys havíem quedat reduïts a quatre.... Dos d'aquests germanets meus van morir a ca n'Oliver, la casa pairal de Castellar....

Mentre els uns agonitzaven, els altres corriem pel bosc, jugàvem amb els fills del majordom i els del masover. A la part davantera de la casa hi havia una cambra on guardàvem les joguines de cert embalum. Quan vèiem les joguines arrimades a la paret del passadís, sabíem que un germà acabava de morir. Aquella estança servia de capella ardent. ... Allò era la mort Venien uns quants parents, quatre amics, quatre veïns... Arribaven els capellans i el cotxe de morts amb la caixeta blanca. Tot això tan sabut, tan vulgar, tan repetit. Sonava una cantarella ensopida i greu. I tot plegat empenia el camí cap al cementiri de Castellar. De ca n'Oliver al poble la carretera planeja i té poc més d'un quilòmetre.

La família Oliver la va vendre al senyor Aleu fabricant de cascs de motos, fins que posteriorment la va adquirir el coronel italià Delminari de les S.S. Últimament la va vendre a l'actual propietari el senyor Antoni Martí de Terrassa.

Segons el cens d'activitat agrària de l'any 1996 Ca n'Oliver compta amb 30 hectàrees de terreny, 15 dels quals són dedicats als cereals i l'horta i 15 hectàrees forestals. L'any 1996 Ca n'Oliver comptava amb un ramat de 350 xais i estava sota custòdia de masovers.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Escrita:

Fons Jordi Garrós

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

OLIVER, JOAN. 1991. *Temps, records*. Sabadell

Oral:

2679

NÚM. REF.: ARU-31 / 038

DENOMINACIÓ: Torre Montlleó (antiga Villa Maria)
Altres denominacions: Antiga Villa Maria; Torre Xica

SITUACIÓ: Carrer de Caldes, núm. 54 cantonada amb els carrers d'Albert i Racó

DATA DE CONSTRUCCIÓ: 1904; 1998 ampliació d'un pis més

AUTORS: Arquitecte en les obres de 1998, Joan Ma. de Castellar i Bertrán

PROMOTOR: Dolores Torrens

TIPOLOGIA: Arquitectura residencial urbana. Habitatge unifamiliar aïllat.

CONTEXT: Situada al vessant sud del carrer de Caldes, dins una parcel·la que fa cantó amb el carrer del Racó i també dona al carrer Albert.

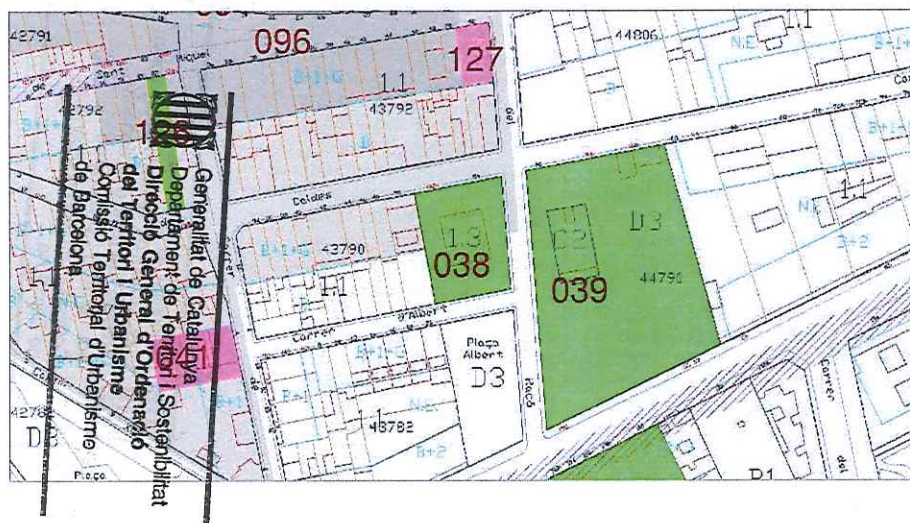
RÈGIM URBANÍSTIC

Planejament Vigent: PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació: Sòl urbà
Qualificació: Residencial en poble vell, ordenació singular. (Clau 1.3)
Protecció existent: BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 69

RÈGIM JURÍDIC

Titularitat: Privada
Condicions/servituds: No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 2000

7680

DESCRIPCIÓ:

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

Habitatge unifamiliar aïllat de planta baixa i pis, amb coberta composta de meitat plana i l'altre meitat a tres vessants de teula.

Façanes de composició clàssica. La que dona al carrer Caldes, amb planta baixa amb portal central, cobert per cos adossat definit per dues columnes jòniques i finestres ampitadores laterals. Planta primera amb balconera central, d'accés a terrassa tancada per balustres. Fris amb respiralls, cornisa i conjunt de petit acroteri a base de petits merlets i figures en semicercle. Element central destacat, sobre conjunt de cartel·les, rematat amb petxina ornamental central.

Façanes laterals amb finestra geminada als baixos i senzilla al pis primer. Façana sud amb galeria correguda a tot ample a cada nivell, sobre quatre columnes jòniques. Tancament de terrasses amb barana de balustres. Les dues terrasses es van executar durant l'ampliació del 1998.

Façanes arrebossades amb pilastres remarcades a les cantonades. Finestres amb brancals a base de dues pilastres amb capitell de motius vegetals. Fris amb cornisa, petit timpà de remat amb elements vegetals i petxina central.

De la construcció original s'ha mantingut la cornisa a nivell de mitja façana i s'han reproduït els elements decoratius de la coberta. S'han construït les galeries i el cos de la façana nord.

Tanca a carrer d'obra arrebossada amb la part superior de reixat metàl·lic. Portals d'entrada metàl·lics, el del carrer Caldes amb guarda-rodes de pedra a cada costat.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original:

Habitatge

Actual:

Habitatge

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Bo.

VALORACIÓ:

Es tracta d'un edifici que manté alguns dels trets originals d'habitatge unifamiliar aïllat, representatiu de l'eixample burgès de Castellar, amb un interessant jardí arbrat. Si bé ha estat ampliat recentment, s'ha fet mantenint bona part dels trets característics originals.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Mantenir la categoria de BPU.

Nivell de protecció 2: Conservació. Nivell de protecció 4: Ambiental.

Caldrà incorporar un entorn de protecció que inclogui l'arbrat de la parcel·la i la tanca a carrer, amb els dos portals metàl·lics d'accés.

En properes actuacions a les façanes caldrà aportar la textura i el cromatisme dels baixos al conjunt de l'edifici.

DADES HISTÒRIQUES:

El 12 de desembre de 1903 la senyora Dolors Torrens, vídua Albert, demanava a l'Ajuntament de Sant Esteve de Castellar permís per edificar una casa-torre; el 14 de desembre del mateix any l'Ajuntament, encapçalat per l'alcalde Salvador Ramon, li atorgava la autorització. Les obres es van iniciar el 1904 i van consistir en l'edificació de la casa i de les parets de tanca en els terrenys de la propietat que limitaven amb els carrers Racó, Caldes i Albert. Les obres havien de seguir les línies i les rasants que marcava la Policia Urbana. També es va haver de construir les voreres en tot el perímetre de la propietat, tot canalitzant les aigües pluvials per l'interior de l'edifici i per sota de les pròpies voreres.

En els amirallaments de la segona meitat del segle XIX, la família Albert constava com una de les famílies propietàries més importants del terme, tot i que vivien a Barcelona.

La família Albert era propietària dels terrenys on s'urbanitzaren la plaça i el carrer que, encara avui, porten el seu nom. La vídua de J. Albert, Dolors Torrens va cedir al municipi els terrenys de darrera de la casa, la qual cosa comporta que, originàriament, els terrenys de la propietat arribaven fins a la carretera de Sentmenat. Aquests terrenys es van cedir al municipi amb la condició que fossin aprofitats per a ús públic essent aquest el motiu pel qual porten el seu nom.

Més endavant la família de l'industrial Montlleó compra la torre. A partir d'aquest moment i malgrat que en l'actualitat és d'un nou propietari encara es coneix popularment amb aquest nom. El senyor Montlleó era un industrial metalúrgic que es dedicava a la fabricació de telers. Per a la fàbrica de can Barba, la metalúrgica Montlleó va fabricar 360 telers, còpia dels Toyoda anglesos. La fàbrica Tolrà va comprar una vintena de telers Toyoda automàtics, se'n van fer models per a fundició i després, quan es portava el ferro fos s'enviava als tallers Montlleó i aquí es mecanitzaven i muntaven un nou teler. Un cop el teler estava muntat arribava de Sabadell i a can Barba, els seus mecànics, els afinaven i es posaven en funcionament. Els telers originals estaven pintats de color negre i els nous que es van fabricar per la fàbrica Tolrà eren de color verd. A la bancada s'hi llegia el nom de Vda. J. Tolrà.

A partir de 1980 la família de Josep Gázquez Asensio compra la torre i a partir de 1998 comencen unes obres de remodelació sota la direcció de l'arquitecte Joan Ma. de Castellar i Bertrán i de l'arquitecte tècnic José Ma. León Pastor. Les obres d'ampliació comportaran la incorporació d'una primera planta a l'edifici originari. Amb aquesta nova edificació s'hauran guanyat 179'5 metres quadrats als 324 m2 que suposava el soterrani, el porxo i la planta baixa de la vivenda original mentre que resten invariables els 709 m2 de superfície de parcel·la.

7682

BIBLIOGRAFIA

- Gràfica:** AMC. Expedients d'Obres Majors.
Escrita: LLIBRE D'ACTES MUNICIPALS. Núm. 2. 1903-1905.
PLANAS, ESTER. 1994. *Castellar del Vallès. Entitats. Serveis. Carrers*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès
- Oral:** Josep Gázquez Asensio (Barcelona, 1950), Josep Ma. Sáiz Solanes (Torregrossa, 1936).

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

NÚM. REF.:	ARU-29 / 039
DENOMINACIÓ:	Torre Balada.
Altres denominacions:	Torre Gran.
SITUACIÓ:	Carrer de Caldes, núm. 56.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	1897; remodelacions el 1985 i el 1990.
AUTORS:	-
PROMOTOR:	Josep Pallàs.
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial urbana. Habitatge unifamiliar aïllat.
CONTEXT:	Situada al vessant sud del carrer caldes, dins una gran parcel·la que fa cantó amb el carrer del Racó i també dona a la carretera de Sentmenat.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Equipament comunitari, equipament sanitari-assistencial. (Clau C2)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 68
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Pública
Condicions/servituds:	No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 2000

DESCRIPCIÓ:

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

Edifici aïllat de planta soterrada, baixa i golfes amb coberta plana, i torre-miranda central d'un pis més, envoltada de jardins arbrats, amb parcel·la que dona als carrers de Caldes, Racó i Carretera de Sentmenat.

Façanes de composició historicista a les que destaca la decoració de llindes i cornises, amb esgrafiats i merlets a tot l'ample. Façana principal simètrica amb portal emmarcat en columnes i finestres laterals. Pilastres a les cantonades. Cornisa amb les petites finestres de les golfes amb fris esgrafiats. Cornisa amb cartells i remat de merlets. La torre miranda s'aixeca sobre l'element que sobresurt de la planta per conformar l'accés, amb dues finestres lligades a cada façana.

Façanes laterals amb profusió de finestres de les mateixes característiques. Façana posterior amb porta central i dues finestres laterals, sobre terrassa del semisoterrani.

Tanca amb pilastres marcant accés i cantonades, rematats amb gerros decoratius.

L'entrada principal es produeix a nivell i des del carrer de Caldes (era la planta noble de l'edifici i la dedicada específicament a residència). La planta soterrani estava destinada a magatzem, celler... i la planta sotacoberta albergava algunes dependències de serveis. Actualment aquests espais estan dedicats a activitats docents i culturals.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original:

Habitatge.

Actual:

Escola municipal de música.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo.**VALORACIÓ:**

Es tracta d'un edifici de propietat municipal que manté els trets originals d'habitatge unifamiliars aïllat, representatiu de l'exemple burgès de Castellar, amb un molt interessant jardí arbrat.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Mantenir la categoria de BPU.

Nivell de protecció 2: Conservació. Nivell de protecció 4: Ambiental.

Incloure un entorn de protecció que inclogui l'arbrat dels jardins i la tanca de la parcel·la.

En properes actuacions caldrà recuperar la textura i el cromatisme dels arrebossats de les façanes.

DADES HISTÒRIQUES:

La casa coneguda amb el nom de Torre Balada fou construïda el 1897, tal com consta a la façana per encàrrec de Josep Pallàs, secretari municipal a finals del segle XIX a l'Ajuntament de Castellar del Vallès. La casa tenia un ús residencial i, posteriorment, com a casa d'estiueig. Popularment s'anomenava la Torre Gran en comparació a la Torre Montlleó, la Torre Xica, degut a la gran quantitat de terreny de Torre Balada.

La casa deu el seu nom a l'industrial tèxtil sabadellenc Joaquim Balada que va convertir la casa, a començaments de la dècada de 1950, en casa d'estiueig on a l'estiu hi estava amb tota la seva família, la seva esposa Pepita i els seus dos fills,

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

Francisco i Antònia. A la part inferior del pati, tocant a la carretera de Sentmenat la finca tenia una gran piscina on, al seu voltant, es reunien els fills amb els seus amics del poble i, al vespre, Joaquim Balada i altres estiuejants preniën la fresca i passaven llargues vetllades. Sobre la piscina hi havia gran quantitat d'arbres fruiters i un hort del que se n'ocupava en Marcel·lino, el masover.

L'Ajuntament de Castellar del Vallès va adquirir la torre per 15.624.875 pessetes l'any 1984 per tal de convertir-la en un equipament cultural. El 9 de setembre de 1989 es va inaugurar l'Escola Municipal de Música de Torre Balada i, aprofitant els tres pisos de l'edifici a cada planta hi va tenir la seva seu una entitat:

- A la planta noble, s'hi va ubicar l'Escola Municipal de Música que depèn de la Regidoria d'Ensenyament.
- A la sota-coberta, s'hi va ubicar el grup Guspira d'Art.
- Al soterrani s'hi va ubicar el Grup Nostra Terra i la Coral Sant Esteve.

A partir del mes de maig de 1990 es van realitzar algunes obres a les parets de tanca. Concretament, la paret de tanca que dona al carrer del Racó es va baixà de nivell, es féu esglaonada, tot acabant-se amb pedra artificial blanca i una reixa al damunt. Al setembre del mateix any es va remodelar la paret de tanca que dona a la Carretera de Sentmenat; en aquestes obres es va treure la reixa i l'acabament motllurat i es va substituir per un acabament de pedra artificial blanca i una nova reixa. També es van eliminar dos gerros ornamentals situats als pilars d'entrada.

A mitjans de l'any 2009 en un terreny adjacent al que envolta la torre i en una zona d'horta es va construir, per part de l'Ajuntament de Castellar del Vallès, un aparcament amb capacitat per a una trentena de vehicles. L'entrada a aquest aparcament és per la carretera de Sentmenat.

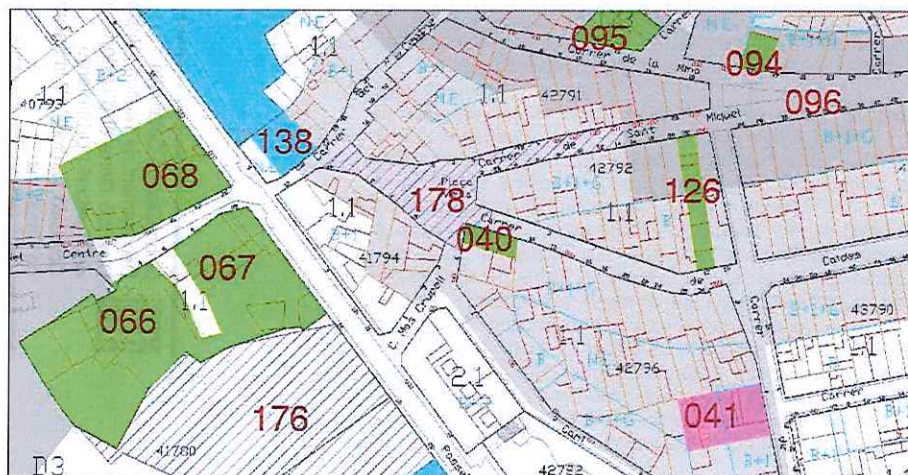
BIBLIOGRAFIA

- Gràfica:** PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
- Escrita:** PLANAS, ESTER. 1994. *Castellar del Vallès. Entitats. Serveis. Carrers*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
- PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
- PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès
- Oral:** Eulàlia Gironès Aso (Sabadell 1929).

NÚM. REF.:	ARU-06 / 040
DENOMINACIÓ:	Cal Jep de l'Oca.
Altres denominacions:	Cal Peret de l'Oca, cal Rovira.
SITUACIÓ:	Carrer de Caldes, núm. 8, cantonada amb la Plaça Vella. Carrer del Mas Crupell, núm. 8.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Documentada el 1690. El 1828 reformes de la façana, i a darrera reforma integral.
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial urbana. Habitatge unifamiliar entorn mitgeres.
CONTEXT:	Al vessant sud del carrer de Caldes, fent cantonada a la Plaça Vella, al cor del nucli antic.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.
Classificació:	Sòl urbà.
Qualificació:	Residencial poble vell, nucli antic. (Clau 1.1).
Protecció existent:	BCIL. Inclòs al Catàleg del PG de la comarca de Sabadell, com a element núm. 3. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 111.
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions/servituds:	No es coneixen.
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 2000

DESCRIPCIÓ:

Habitatge entre mitgeres en cantonada, de planta baixa, pis i golfes, amb coberta a dos vessants, paral·leles al carrer Caldes. El volum cantoner és d'un pis més que el posterior. La façana principal, cap la plaça Vella, amb portal i finestra a la planta baixa, dos balconades a la primera i dues finestres a la planta golfes. Obertures en arc escarser. Ràfec de coberta amb canal metàl·lica de recollida d'aigües. Façana lateral al carrer Caldes sense cap composició remarcable. Cantonera arrodonida i sòcol de pedra natural. La darrera rehabilitació n'ha fet perdre els trets històrics.

La família Rovira ha conservat un llibre en el que s'anotaven la data de construcció de l'edifici i també els impostos que pagaven.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Habitatge
Actual: Habitatge

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo.

VALORACIÓ:

Donades les característiques de la composició actual s'han perdut els valors de l'edifici; només en resta la senzilla composició de la façana a la plaça.

PROPOSTES:

Mantenir en el catàleg.
Mantenir la categoria de BCIL. Incloure la categoria d'AEA.
Nivell de protecció 2: Conservació. Nivell de protecció 6: Ambiental, donada la posició central de l'edifici vora el jaciment inventariat de la plaça Vella (JAV-18 / 178).
En properes actuacions a les façanes caldria recuperar la disposició original de les obertures i retirar les instal·lacions vistes de les façanes.

DADES HISTÒRIQUES:

La casa és una construcció senzilla, de caire netament rural. A la masia es van realitzar obres de reforma entre 1828 i 1852 que es van concretar en aixecar un segon pis i reorientar la façana cap a la Plaça Vella. Es creu que, antigament, la façana principal estava situada al carrer de Caldes, on fins a les últimes reformes de l'estiu de 1996 encara es podien veure tres espitlleres a l'alçada del primer pis. Segons el llibre d'Esteve Prat "Castellar insòlit" a la casa hi ha una gruta.

La masia va quedar més baixa que el nivell actual del carrer. Possiblement, en construir-se aquesta masia, es marcà la nova direcció del carrer de Caldes i s'hi edificaren les altres cases a partir de cal Jep de l'Oca. La gent de més edat de Castellar comenta que, a començaments de segle, pel començament actual del carrer de Caldes no s'hi passava ja que estava taponat per diferents edificacions.

Aquestes espitlleres sembla que defensaven la casa del camí vell que menava cap a Caldes a l'entrada a la Plaça Vella. Entre 1828 i 1872 es dividiren quatre cases ja existent, entre elles la de Cal Jep de l'Oca, i en un projecte de fer passar la línia de tren de Sant Joan de les Abadesses provinent de Sentmenat per anar cap a Jonqueres, el traçat ferroviari passava per darrera del carrer de Caldes.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Escrita:

Oral:

- Prat Paz, Esteve. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
- Prat Paz, Esteve. 1997. *Castellar insòlit*. Castellar del Vallès.

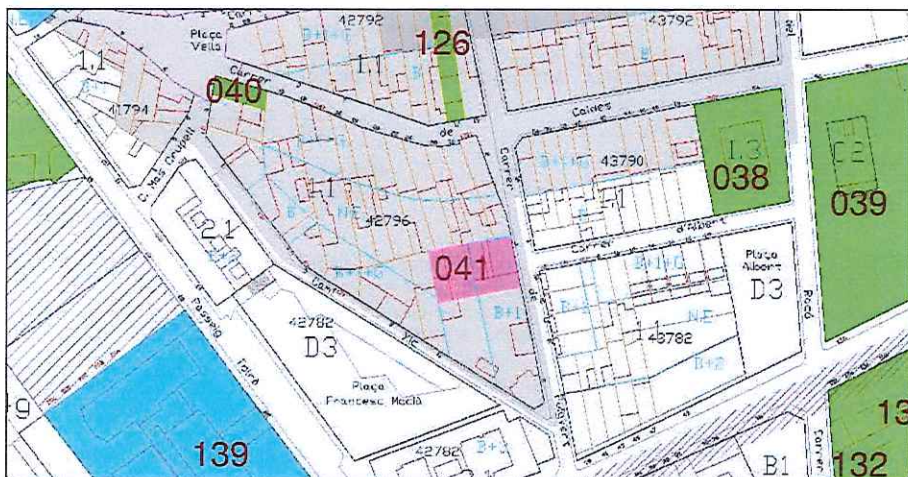
7688

NÚM. REF.:	AI-09 / 041
DENOMINACIÓ:	Molí de vent de Ca la Quima
Altres denominacions:	Molí de vent del Ramon de cal Boadella
SITUACIÓ:	Carrer de Caldes-Puigverd
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	-
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura industrial.
CONTEXT:	Al nucli històric, a nord de la plaça Francesc Macià
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Residencial en poble vell, nucli antic. (Clau 1.1)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 86
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 2000

DESCRIPCIÓ: Molí de vent per a l'extracció d'aigua per al rec dels horts.
Estructura de forma cilíndrica, de base circular de maó vist.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Extracció d'aigua de rec.

Actual: Rec i element decoratiu

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Precari. En l'actualitat el molí conserva part de l'estructura metàl·lica però no les pales de ferro.

VALORACIÓ: Exemple de l'arquitectura industrial eòlica castellerenca.

PROPOSTES:

Inclusió en el catàleg.

Mantenir la categoria de BPU.

Nivell de protecció 1: Integral

DADES HISTÒRIQUES:

El molí de vent de ca la Quima es troba situat a la gran horta que constitueix el pati de tres cases de la família Rusiñol. La casa pairal és el número 26 del carrer de Caldes i limita amb els carrers de Puigverd i Camí Xic. En l'actualitat el molí conserva part de l'estructura metàl·lica però no les pales de ferro; en una ventada dues de les pales van caure i la família va decidir desmuntar-les totalment per evitar accidents ja als voltants de 1958.

El nom de Quima prové la de besàvia d'en Ramon Rusiñol que es deia Joaquina Daví Comas. El molí de vent subministrava aigua a les cases i també s'utilitzava per regar l'horta. El Ramon Rusiñol Utset era conegut com el Ramon de cal Boadella i era l'avi de l'informant.

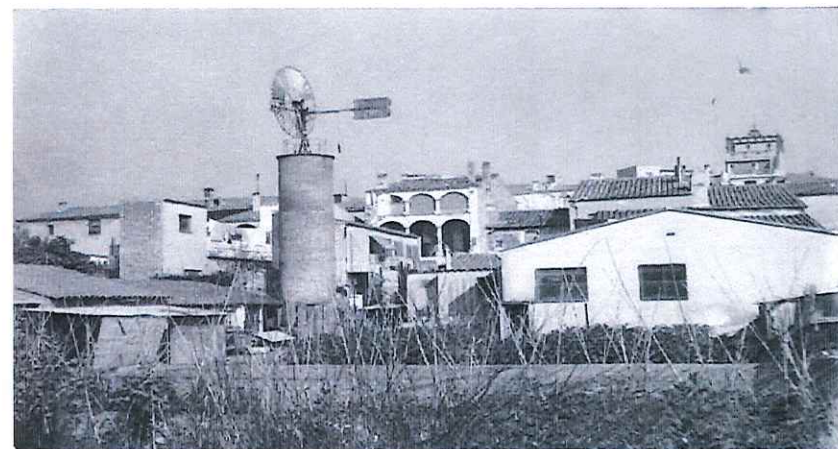
Degut a les obres de construcció del pàrquing de la Plaça Major el subministrament d'aigua als pous i molins de la zona s'ha reduït considerablement i a l'estiu el nivell de l'aigua és gairebé nul. En aquesta estació es pot apreciar una mina d'aigua en direcció al carrer de Puigverd.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica: -

Escrita: PLAÇA VELLA. 2005. *L'aigua a Castellar del Vallès. Una història a través de la hidràulica*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 50.

Oral: Ramon Rusiñol Serrabassa (Castellar del Vallès, 1940)

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7690

NÚM. REF.: ARR-05 / 042

DENOMINACIÓ: Can Bages
Altres denominacions:

SITUACIÓ: Camí de Can Bages, accessible des de la ctra. B-124, PK. 5

DATA DE CONSTRUCCIÓ: Segle XVI

AUTORS: -

PROMOTOR: -

TIPOLOGIA: Arquitectura residencial rural.

CONTEXT: Al límit meridional del terme municipal, a ponent de la carretera B-124, i a sud del polígon industrial Pla de Can Bages.

RÈGIM URBANÍSTIC

Planejament Vigent: PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005

Classificació: Sòl urbanitzable

Qualificació: Espais lliures, àrea verda. (Clau D2)

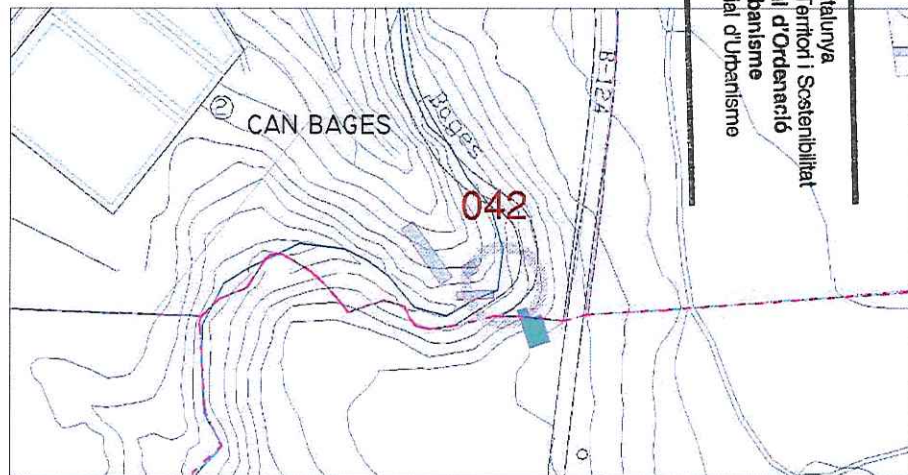
Protecció existent: BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm.

RÈGIM JURÍDIC

Titularitat: Privada

Condicions/servituds: No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 5000

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació
 del Territori i Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Finca de grans dimensions amb camí d'accés de límit entre el gran pla destinat al futur polígon a ponent, i la franja boscosa a llevant al voltant del torrent de Can Bages.

Conjunt edificat format per la juxtaposició de la masia a sud i cossos adossats linealment de menor alçària com a magatzems, coberts i capella. Franja boscosa al límit de llevant a cota més elevada.

Volum principal de masia amb planta baixa i pis, coberta a dues vessants amb carener perpendicular a façana, la qual presenta un portal adovellat d'entrada amb arc de mig punt, i finestres de composició quadrada, tot amb llindes i brancals de pedra. A destacar l'escala adossada que mena a planta primera d'accés secundari. La façana a ponent presenta tres arcs de mig punt a la planta primera.

Les dependències annexes presenten obertures més antigues amb llindes de fusta, brancals de pedra i reixes de ferro forjat a planta baixa.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original:
Actual:

Habitatge agrícola i ramader
Abandonada

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Ruïnós

VALORACIÓ: Interès històric.

PROPOSTES:

Inclusió en el catàleg
Mantenir la categoria de BPU.
Incorporació d'un àmbit de protecció amb la inclusió de:
-els espais al voltant de la masia susceptibles de contenir restes arqueològiques.
-la font llistada pel Centre excursionista Castellarenc amb el núm. 121. "Mina de Can Bages"
Nivell de protecció 3: Parcial
Nivell de protecció 4: Ambiental
Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

DADES HISTÒRIQUES:

La masia de Can Bages la trobem inventariada en el Reial Cadastre de Castellar del Vallès de l'any 1716, realitzada per José Patiño. Malgrat això, es té constància documental de la seva existència des de l'any 1565, com a propietat de Ca n'Oliver.

La propietat tenia una superfície de 25 hectàrees, essent Georgina Arnús la seva titular, l'any 1982. Un dels últims masovers havia estat en Medir Badia, conegut com el Medir de Can Bages.

La darrera propietària va vendre la finca a Alfonso Marimón Mercadal i tres socis més i va caure en l'abandó.

7692

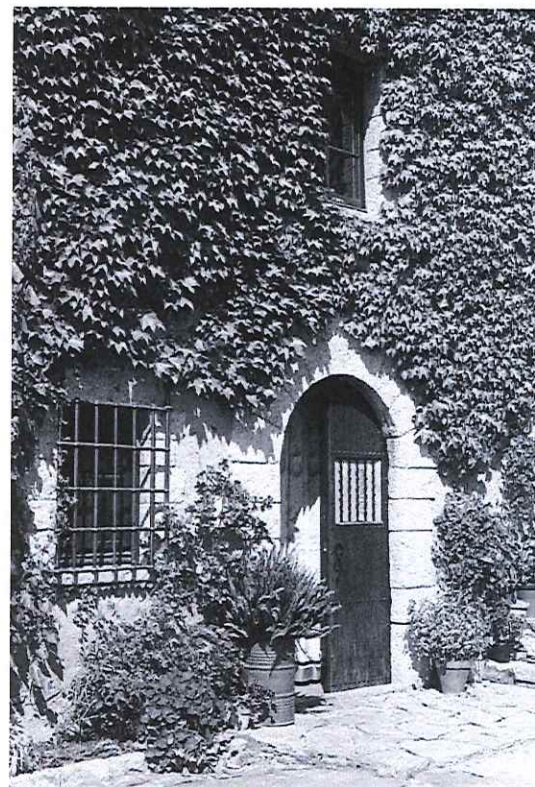
Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

Des de mitjans dels anys 80 la masia no té masovers que se'n facin càrrec i amb poc més de 25 anys es pot percebre l'estat d'abandonament i enrunament en què es troba aquesta propietat.

La part de davant del mas, era un bosc d'alzines joves i pins, hi havia un camí amb un ametller que menava fins la mina de Can Bages. Just al costat d'un vell meandre que fa el torrent, els masovers del mas hi tenien els horts. La mina de Can Bages està situada a 50 m. de la casa, al costat d'uns grans pollancre, sota un relleix situat a la dreta de la casa. Sembla que la mina està encarada sota un tallat de terra argilosa, és alta i té un gran recorregut terra endins i en dues direccions diferents. Al seu davant hi ha una bassa-safareig, tot i que actualment això ha quedat enterrat sota la runa.

L'aprovació del Pla Parcial "Can Bages" desenvolupa en detall el sector assenyalat en el Pla General d'Ordenació de Castellar del Vallès, aprovat per la Comissió d'Urbanisme de Barcelona, en sessió del 26 de maig de 1999 i el text refós pel Pla Parcial: CUB de 17 de novembre de 2004.

Aquest Pla Parcial contemplava que la Masia de Can Bages quedés dins la parcel·la C destinada a equipaments municipals malgrat a 30 metres de Can Bages hi haurien naus del polígon Els primers moviments de terra de l'urbanització, que començaren el juliol de 2008, enterraren la mina i la bassa de la masia en la runa i provocaren les protestes de part de la ciutadania i l'aparició d'una plataforma contra el projecte.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:
Escrita:

Fons Jordi Garrós

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

Oral:

NÚM. REF.: AI-02 / 043

DENOMINACIÓ: Fàbrica de Can Barba

Altres denominacions: -

SITUACIÓ: Camí de can Barba i carretera C-1415. Quilòmetre 27

DATA DE CONSTRUCCIÓ: 1866

AUTORS: -

PROMOTOR: Josep Tolrà i Abellà

TIPOLOGIA: Arquitectura industrial

CONTEXT: A la riba esquerra del Ripoll en una gran franja de terrenys paral·lels al riu

RÈGIM URBANÍSTIC

Planejament Vigent: PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005

Classificació: Sòl urbà

Qualificació: Zona industrial/terciària. Indústria riu Ripoll (Clau 7.4c)

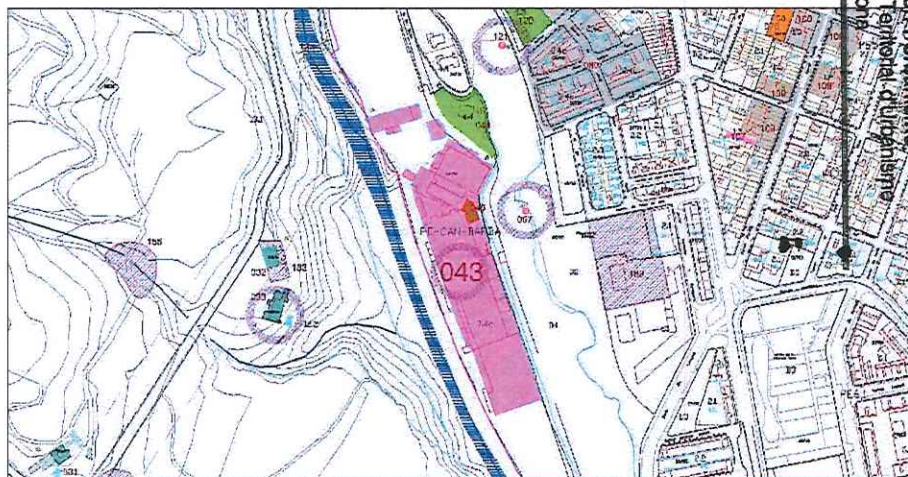
Protecció existent: BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 81 P.E. Can Barba

RÈGIM JURÍDIC

Titularitat: Privada.

Condicions/servituds: No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 7500

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7694

DESCRIPCIÓ:

La creació de l'empresa Viuda de Tolrà a mitjans del s.XIX, provoca la desaparició de l'antic molí, així com la creació d'un conjunt de naus de diverses èpoques, despatxos i diverses cases.

De la fàbrica de can Barba destaca el despatx. Sembla que fou obra del mestre d'obres local Josep Perich i Fruitós, de planta baixa i pis amb coberta a 4 aigües amb ràfecs prominents, aquest comunica per dintre i directament amb les naus de la filatura. El pati del davant resta tancat per un mur de pedra amb una porta de ferro. Un dels pilars d'aquest mur està coronat per un fanal de ferro forjat. Avui encara es conserva un rètol amb les lletres Vda. J. Tolrà. A la planta baixa del despatx hi havia el caixer de l'empresa amb la caixa forta i una petita centraleta amb oficinistes i al fons hi havia les màquines de repassar. La planta superior, era l'antic despatx del director i també es on es comptaven els setmanals.

El més destacable del conjunt és la típica arquitectura industrial d'extenses naus sostingudes per fines columnes de ferro colat que aguanten voltes de mocador amb llurnes superiors. També destaca l'edifici més antic, disposat en planta basilical, per aconseguir més il·luminació.

A la sala de turbines es conserven les que funcionaven amb la força hidràulica del Salt de can Barba, provinent del rec lateral del riu. Sota aquesta sala de turbines es conserva l'antiga construcció del nucli medieval amb el cubícul on anava la roda de fusta.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Al 1560: Fàbrica de draps de llana. Al 1620 molí polvorer. Al s. XVIII es convertí en un molí draper. A 1863 va ser llogat per Josep Tolrà que hi instal·là filatura i telers de cotó. Industrial

Actual: En desús

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Precari

VALORACIÓ: Exemple notable de la arquitectura industrial catalana de mitjans de segle XIX. Prospecció arqueològica interessant a la Sala de Turbines.

PROPOSTES: Inclusió en el catàleg.
Eleva a la categoria de BCIL
Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:
-els espais de la fàbrica susceptibles de contenir restes arqueològiques (sota la sala de turbines)
Nivell de protecció 2: Ambiental . Nivell de protecció 5: Documental
Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica(AEA).

DADES HISTÒRIQUES: L'empresa més important en el desenvolupament de Castellar del Vallès, tant des del punt de vista econòmic com social, ha estat l'empresa Viuda de Josep Tolrà, S.A. Generacions successives de castellarencs han treballat a l'empresa fins que aquesta va tancar les portes el 1995.

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

Una part de les instal·lacions de l'empresa Vda. J. Tolrà són les que formaven la fàbrica de can Barba. L'any 1560 era una fàbrica de draps de llana propietat de Francesc Barba, d'aquí el nom de la fàbrica que ha arribat als nostres dies. A principis del segle XVII, concretament el 1620, existia en aquest emplaçament un molí polvorer anomenat can Barba. En el segle XVIII aquest molí polvorer es va transformar en draper, activitat que va continuar al llarg del segle XIX. L'any 1863 Josep Tolrà i Abellà, metge de Sant Esteve de Castellar, va llogar el molí per tal d'instal·lar-hi filatura i telers de cotó. L'any 1895 comptava ja amb 428 telers de cotó, a la Jacquard, que eren moguts per tres rodes hidràuliques i per una instal·lació de vapor de 200 cavalls. A la fàbrica s'hi treballava nit i dia ja que tenia llum elèctrica gràcies a dues dinamos i 300 llums incandescents. En aquell moment la fàbrica de can Barba ocupava uns 400 operaris.

Josep Tolrà va començar l'empresa llogant el salt d'aigua del Molí d'en Busquets el 1856 i, l'any següent, lloga ja tot el molí i hi instal·la els primers telers i màquines de filatura. El 1866 va llogar el molí bataner de can Barba, on també hi va instal·lar telers. L'expansió de l'empresa i la modificació de les instal·lacions van fer desaparèixer el molí de cal Xom, un molí fariner i bataner i el molí de La Farga, on a finals del segle XIX hi funcionava un martinet per a treballar l'aram. En una de les dependències de la casa de can Barba va existir una capella dedicada a Sant Esteve i, posteriorment, una altra dedicada a Sant Josep i a la Mare de Déu dels Dolors.

En aquells temps les teles o teixits tractats químicament per al blanqueig agafaven un color groguenc. Josep Tolrà va proposar solventar aquest problema amb un equip de tècnics que aconseguiren l'acabat de blancor que caracteritza i identifica les peces de roba blanca i llençols de l'empresa. La participació en diferents exposicions, com les de París el 1867, Viena 1873, Filadèlfia 1876 i Barcelona 1888, va servir per presentar els teixits Tolrà al món.

Josep Tolrà i Abellà va dirigir l'empresa fins que va morir el 1883; llavors la seva vídua, Emília Carles Tolrà, esdevinguda propietària de tot el patrimoni Tolrà, va encomanar la direcció de l'empresa al seu nebot Emili Carles-Tolrà i Amat, alhora també nét d'una germana de Josep Tolrà.

A finals del segle XIX l'empresa tenia una extensió de 26.000 m2 i estava formada per dues fàbriques: can Barba, amb els annexos de cal Xom i La Farga-Molí del Vergés i el Molí d'en Busquets. 700 operaris treballaven en torns de dia i nit. El bon funcionament de l'empresa de finals de segle XIX va continuar sempre en línia ascendent. Cap el 1914 les instal·lacions de can Barba eren anomenades El Sot de can Barba.

De la fàbrica de can Barba destaca la Sala de Turbines que és un recinte on fins el 1994, quan can Barba tanca les seves portes,

encara es conservaven les antigues turbines que funcionaven amb la força hidràulica del saltant de can Barba, provinent del rec lateral del riu Ripoll. Aquestes turbines havien fet funcionar tots els embarrats del tissatge de la fàbrica. Sota aquesta sala de turbines es conserva l'antiga construcció del nucli medieval amb el cubícul on anava la roda de fusta que per mediació de l'aigua feia funcionar els embarrats del tissatge.

A la Farga hi havia les màquines de vapor que van arribar a la fàbrica provinents d'un vaixell. També hi havia un motor dièsel per quan a la fàbrica marxava el corrent elèctric. La part superior de la Farga, era un dipòsit d'aigua que s'emprava per a refrigerar l'aigua de la màquina de vapor. L'aigua provenia de Fontscalents, anava a can Barba i també arribava al Molí d'en Busquets.

El 1935 l'empresa esdevé societat anònima. A començament de la Guerra Civil el juliol de 1936, Emili Carles-Tolrà s'exilia a Itàlia. En els primers moments del conflicte fou assassinat el seu director, Ricard Benasco, i la fàbrica fou col·lectivitzada sota la direcció d'un Consell d'Empresa arribant a produir diferent material de guerra. Acabada la guerra el 1939 ja no hi fou present Emili Carles-Tolrà; malgrat tot, la família Carles-Tolrà va continuar les activitats que es van veure impulsades i incrementades en gran mesura amb l'entrada a la societat dels germans Valls Taberner, amos de la raó social Manufacturas Valls, S.A. Els dos germans es feren càrrec de la majoria del capital de l'empresa.

El 1956 l'empresa Vda. J. Tolrà amplia les seves instal·lacions inaugurant l'anomenada Fàbrica Nova, situada a la zona dels Pedrissos, en els antics camps del Casé. A part dels centres de producció, instal·lats des de sempre a Castellar del Vallès, a Barcelona han tingut el centre de venda, un magatzem, la distribució i l'alta direcció.

L'empresa Tolrà fou modèlica en molts aspectes, sobretot en el tracte amb els treballadors: el 4 de febrer de 1898 va fundar una caixa de pensions i retirs per als treballadors; va autoritzar i ajudar econòmicament una mútua entre els treballadors per ajudar els malalts i donar un petit retir als homes per esperar fins al 1938, any en què havien de començar a cobrar de l'Institut Nacional de Previsió; quan el govern de la II República va revisar la legislació sobre les condicions dels treballadors obligant a les empreses a establir una setmana de vacances i la paga corresponent, els treballadors de la Tolrà ja feia temps que en gaudien.

El bon funcionament de l'empresa va convertir a Josep Tolrà, a la seva vídua, Emília Carles Tolrà, i als seus successors en la direcció de l'empresa, Emili Carles-Tolrà Amat i més modernament Domènec Valls i Taberner, en els mecenes de les necessitats del poble de Sant Esteve de Castellar des de la segona meitat dels segles XIX fins a mitjans del segle XX. Josep Tolrà va ser alcalde de Castellar; Emília Carles va costejar les despeses de construcció i adequació de l'església parroquial, dels safareigs de la Baixada de

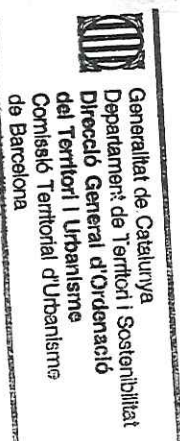
cal Verge i de la Baixada de Palau, de les Escoles del Patronat Tolrà i de les Escoles Pies i del Cafè de Cal Viñas situat al carrer Major com a casa de la vila; Emili Carles-Tolrà col·laborar en la construcció del grup d'escoles públiques que duen el seu nom. Acabada la Guerra Civil de 1936-1939, i ja com empresa Tolrà, es van fer diverses obres socials com la construcció de cases per als treballadors, la construcció del camp de futbol "Pepín Valls", l'arranjament de l'edifici de l'Ateneu Castellarenc, l'Escola d'Arts i Oficis, la guarderia del Palau Tolrà i un economat per als seus treballadors situat primer a l'Ateneu i posteriorment a can Turuguet.

Aquesta actitud de desprendiment envers el municipi fou agraïda en diverses ocasions: el consistori va regalar un llibre amb tapes daurades i escrit a mà a Emília Carles Tolrà amb els noms de tots els treballadors que van participar en la construcció de l'església parroquial; El 22 de juliol de 1896 la reina regent Maria Cristina va concedir a Emília Carles el títol de Marquesa de Sant Esteve de Castellar, atenent a la sol·licitud de l'Ajuntament segons la petició dels castellarencs; El 9 d'octubre de 1932, amb motiu del 50è aniversari d'Emili Carles-Tolrà al capdavant de l'empresa familiar, els encarregats i els treballadors de les fàbriques li feren un homenatge amb l'ofrena d'un pedró commemoratiu col·locat a l'entrada de la fàbrica, obra de Gabriel Bechini, de Barcelona, amb pedra de Cabriels i segons el projecte i els relleus fosos en bronze de Ricard Marlet. Les despeses van ser sufragades per subscripció entre tots els treballadors i Emili Carles-Tolrà va regalar a cada treballador un àlbum recordatori del fet; L'equip de govern de l'Ajuntament presidit per Antoni Tort Rocavert va decidir donar al grup d'escoles públiques inaugurades el 1934 amb el nom d'Emili Carles-Tolrà, com a mostra d'agraïment per la seva important col·laboració.

Malgrat que les riuades del setembre de 1962 van afectar greument les instal·lacions, tant de can Barba com del Molí d'en Busquets, l'empresa es va recuperar i en pocs mesos va tornar a recuperar el ritme de producció. Els desperfectes materials ocasionats per l'aiguat que van afectar la maquinària es van solventar gràcies a l'esforç de tot el personal i també a la direcció de l'empresa. Tot i això, cal lamentar la mort de dos treballadors, Antoni Casanovas García i Antoni Sellarès Clariana.

Un altre element característic de can Barba era el sistema de refrigeració. A la part superior, al sostre, hi ha unes voltes amb unes claraboies que servien per donar llum i, també, a l'estiu, a la part inferior, a la volta, s'omplia d'aigua per tal que el sostre no s'escalfés. Aquest sistema s'emprava perquè els telers necessiten treballar a un 80% d'humitat sinó el fil es trenca.

El 24 de març de 1949 un treballador de can Barba, Cándido Sidón, va anar al despatx després de no trobar el seu encarregat. El treballador estava molt enfadat pel tracte que rebia de l'encarregat i al no trobar-lo al seu lloc de treball va anar al despatx amb una

escopeta de caçar. En Fidel Guasch, un altre treballador de la fàbrica, a punta d'escopeta es va veure obligat a acompanyar en Cándido Sidón a la planta superior, però estava tancat amb clau. Va trucar i va obrir el caixer, el senyor Cuscó i en Sidón li va clavar un tret a la mà; seguidament, el director, en Josep Basora Arderiu, es va amagar sota la taula i en Sidón li va descarregar un tret. En Pepín Valls havia pujat en cotxe al director ferit i a l'alçada del carrer de l'Hospital en Cándido Sidón va tornar a aparèixer tot rematant el director i matant en Josep Ma. Valls Rusiñol, gerent de l'empresa i nebot de Domènec Valls Taberner. Arran d'aquests fets, a finals de 1950 l'empresa va posar guàrdies jurats a la porteria, en Tomàs Suárez i en Sílvia Sáiz, tots dos antics guàrdies civils per evitar qualsevol altre incident. Malgrat tot, cap dels dos portava armes.

En l'actualitat les instal·lacions són propietat de Construccions Ribas o Associats.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:
Escrita:

Fons d'imatges Municipals

GALLART, ERNEST; RUIZ, GALDRIC; SÁIZ, SÍLVIA. 2007. "El cau de la Gloriosa. Una proposta educativa per al refugi antiaeri i l'aeròdrom de la FARE al Pla de la Bruguera, Castellar del Vallès". *Plecs de Recerca*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

SAIZ CALVO, SÍLVIA. 2007. "Els aiguats de setembre de 1962 en primera persona: el testimoni de Joan Giral". *Recerca*. Núm. 6. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

SESPUGUES GÜELL, ÒSCAR. 2007. "Les col·lectivititzacions a Castellar del Vallès (1936-1939)". *Recerca*. Núm. 5. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martin. Granollers.

VERGÉS I SOLÀ, LLUÍS. 1972. *El llibre de Castellar. Història i vida d'un poble del Vallès i dels seus agregats, Sant Feliu del Racó i Les Arenes*. Sant Llorenç Savall. Emegé.

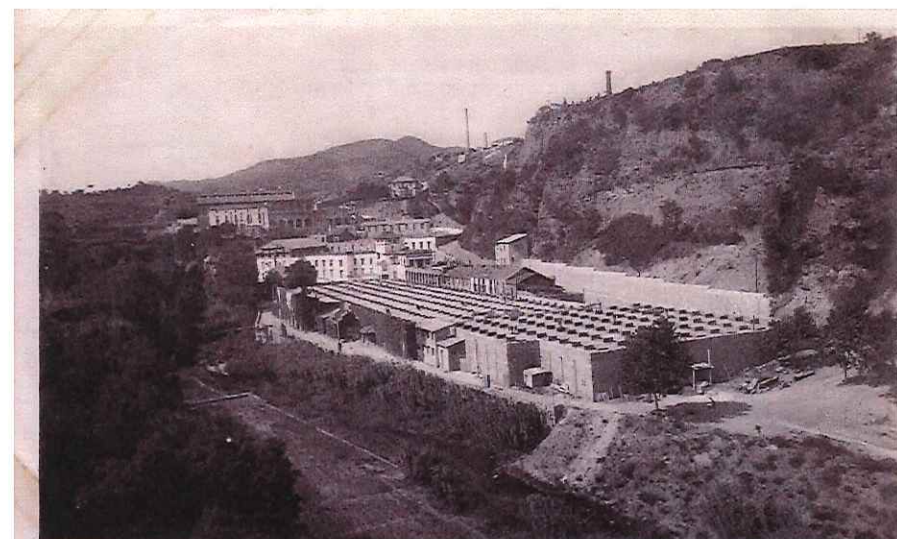
VERGÉS VERNIS, PEDRO. 1895 *Topografía médica de Castellar (San Esteban) o del Vallès*. Barcelona. La Hormiga de Oro.

Josep Ma. Sáiz Solanes (Torregrossa, 1936)

Oral:

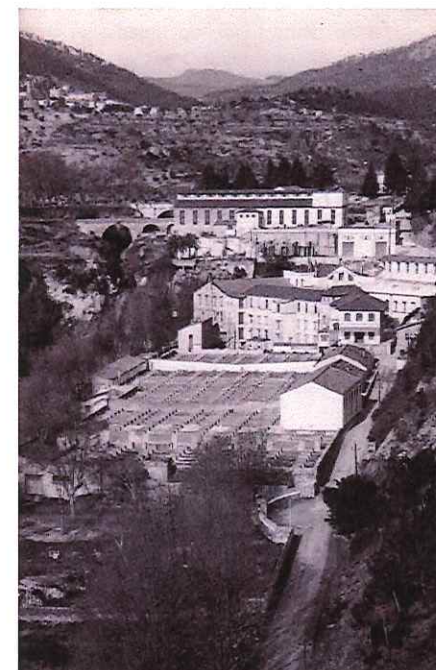

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

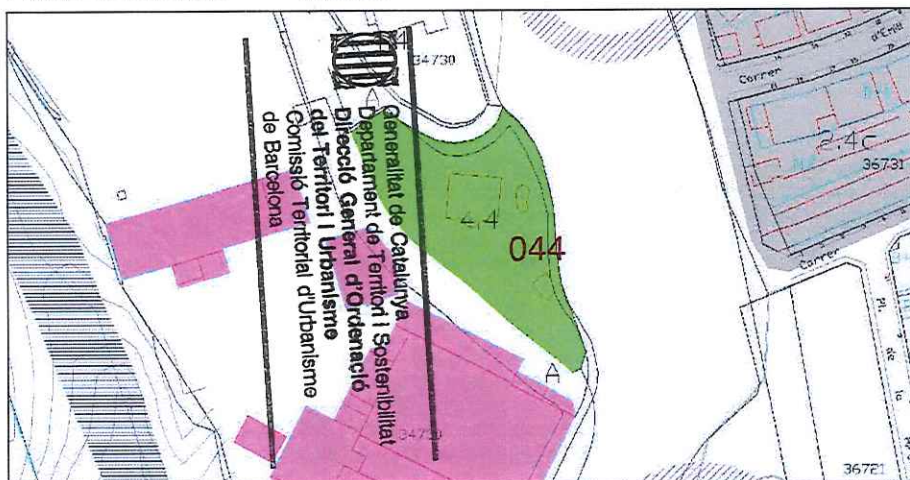
CASTELLAR DEL VALLÈS - Fàbrica de Vidua de J. Tolra (Càn Barba)

Foto SPART

NÚM. REF.:	ARU-23 / 044
DENOMINACIÓ:	Conjunt Torre del Director, Bàscula i Pontet de Can Barba.
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	Camí de Can Barba.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Torre del Director: 1912
AUTORS:	Treballs de forja d'Antoni Clavell.
PROMOTOR:	Empresa Vda. J. Tolrà
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial urbana. Habitatge unifamiliar aïllat.
CONTEXT:	A l'oest del municipi, a tocar de la llera del Riu Ripoll, i de la carretera de Terrassa, sota un important talús natural excavat pel propi riu.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.
Classificació:	Sòl urbà.
Qualificació:	Residencial en edificació aïllada per parcel·la de més de 1200 m2 (clau 4.4).
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 44
Bàs	
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Torre del Director: Privada.
	Bàscula i pontet de can Barba. Desapareguts
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 2000

8698

DESCRIPCIÓ:

L'habitatge és un edifici aïllat, de planta quasi quadrada, de baixos i pis, amb coberta a quatre vessants. Les façanes són de composició simètrica: la orientada a sud, amb baixos amb element central destacat i dues finestres a la planta baixa i balconera central sobre terrassa i finestres laterals. La façana nord també disposa d'element sobresortit als baixos, amb coberta a tres aigües, i finestres laterals. Planta pis amb dues finestres. Façanes laterals amb tres finestres a cada pis. Finestres amb llindes ressaltades amb sardinells de maó vist. Escopidors de rajola esmaltada. Panyes modulats verticalment amb pilastres de maó vist.

La bàscula es trobava sota l'esmentat habitatge del director. El pontet era una construcció de línies modernistes que unia l'habitatge del director amb la farga. Actualment els dos elements són desapareguts.

Les cobertes són de fibrociment.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Habitatge.
Actual: Habitatge.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Dolent.

VALORACIÓ: Forma part del conjunt d'elements de la Fàbrica de Can Barba.

PROPOSTES:

Incloure en el Catàleg
Mantenir la protecció de BPU.
Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui el jardí al voltant de l'edifici.
Nivell de protecció 2: Conservació. Nivell de protecció 4: ambiental.
Conservació integral de volumetria exterior, estructura i façanes. En properes actuacions a la coberta substitució de l'acabat per teulada ceràmica

REQUERIMENTS:

El conjunt el forma la **torre del director** de can Barba, construïda el 1912, tocant el camí que baixa del carrer Sant Jaume, sota la xemeneia de can Barba.

Abans de la Guerra hi vivia en Ricard Benasco, ja que era el director de la fàbrica de Can Barba. A l'interior de la casa trobem un refugi de la Guerra Civil que en l'actualitat està tapiat. Al cantó esquerra del jardí de la casa hi ha un garatge que entra a l'interior de la muntanya.

La **bàscula** estava davant de la torre del majordom dels telers; en ella s'hi pesaven carros, camions, la roba... però no només de l'empresa Tolrà sinó també d'altres empreses del poble.

El **Pontet de Can Barba** ja no existeix, com la bàscula, han desaparegut arran les últimes remodelacions. Aquest pontet unia la torre del director amb la Farga, el primer edifici gran que trobem i, per tant amb la fàbrica. El pontet era modernista, fet amb trencadís de ceràmica a les baranes com encara podem apreciar a la barana que envolta la torre del director tot baixant a la riba de can Barba.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica: -

Escrita:

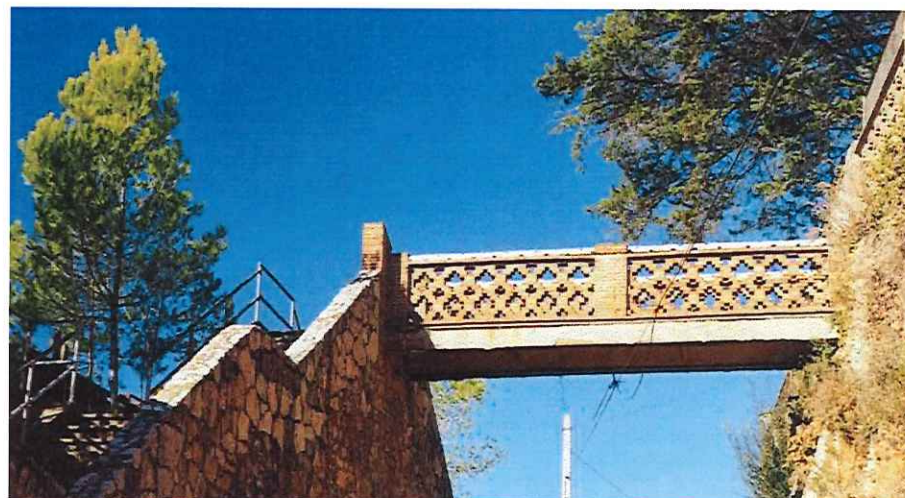
PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch -Martín. Granollers.

Oral:

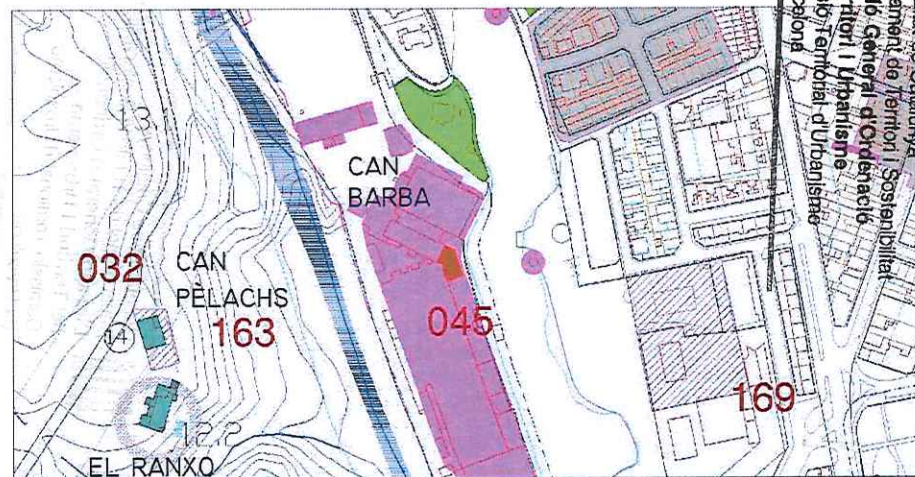
Josep Maria Sáiz Solanes (Torregrossa, 1936).

NÚM. REF.:	AM-02 / 045
DENOMINACIÓ:	Refugi de Can Barba
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	A la zona de can Barba, en el camí de la Riba, l'antic camí del Molí d'en Busquets
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Entre 1936 i 1939
AUTORS:	-
PROMOTOR:	SAF-16
TIPOLOGIA:	Arquitectura militar
CONTEXT:	Entre la fàbrica de Can Barba i el camí del molí d'en Busquets, a ponent del nucli urbà.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005 P.E. Can Barba
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Zona industrial/terciària. Indústria riu Ripoll (Clau 7.4c)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 34
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Municipal
Condicions/servituds:	No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1:5000

Refugi (5)

Refugi (2)

2700

DESCRIPCIÓ:

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

Refugi (1). Trobem el primer dels refugis de can Barba just a l'explanada del pati per on s'accedeix al despatx. Es tracta d'un refugi de grans dimensions, amb una boca molt gran però a començaments dels anys cinquanta es va tapiar una part i la resta es va emprar com a garatge per al cotxe del director de can Barba. En l'actualitat, encara es pot veure la part del refugi que corresponia al garatge. Baixant a ma dreta.

Refugi (2). El refugi gran de can Barba, el que està enfront del despatx de la fàbrica, presenta en els laterals uns recs d'aigua per tal que la possible humitat que es generés es canalitzés. Aquest refugi presenta un traçat amb ziga-zaga. Després de la Guerra Civil, fou utilitzat com a magatzem per a la gasolina. Es tancava amb una porta de fusta amb espitllera. Una volta ens indica la seva localització, baixant a l'esquerra del camí. En l'actualitat, aquest refugi està tapiat amb maons. Baixant a l'esquerra.

Refugi (3). La nau gran del davant es va utilitzar durant la Guerra Civil com a taller de l'aviació i es dedicaven a la fabricació de bombes i d'altre material bèl·lic. També fou magatzem i sala de telers. Baixant a la dreta.

Refugi (4). Seguint el camí, a mà dreta hi ha una nau, força antiga on, més o menys a la meitat, hi havia un altre refugi que travessava la carretera, però aquest refugi és a l'interior no es veu des de l'exterior i l'entrada, que és pel taller de l'aviació, es va tapiar. Aquesta nau només té un pis. La nau destaca per unes finestres cegues, que semblen obertures però no ho són; aquestes voltes s'omplien d'aigua per a la climatització de la fàbrica durant el període d'estiu. Baixant a ma dreta.

Refugi (5). Trobem un altre refugi, seguint el camí, a mà esquerra, que és el refugi de la font(5). Aquest refugi també es va tapiar tot i que la font encara té aigua. Baixant a ma esquerra.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Refugis antiaeris per als treballadors de can Barba
Actual: En desús i, actualment, tapiats

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Precari

VALORACIÓ: Element d'interès històric

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg
Mantenir la categoria de BPU.
Incorporació d'un àmbit de protecció que inclou:
- els espais al voltant dels refugis susceptibles de contenir restes arqueològiques.
Nivell de protecció 2: Conservació
Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA)

DADES HISTÒRIQUES:

A la zona de la fàbrica de can Barba es van construir diferents refugis durant el període bèl·lic de la Guerra Civil espanyola. Tots ells són de diferents longituds i mides. En total trobem cinc refugis que estan repartits en tot el perímetre de can Barba. Un dels refugis el trobem a la torre del Director, un altre excavat a la paret de la Riba de can Barba, un altre prop del despatx de la fàbrica, un altre excavat a la riba i l'últim al mateix camí, una mica més avall on hi ha la coneguda font del refugi. Tots ells són construïts amb obra i per ordre del SAF-16.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica: -
Escrita: -

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès. 1992.
VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers.
Josep Maria Sáiz Solanes (Torregrossa, 1936).

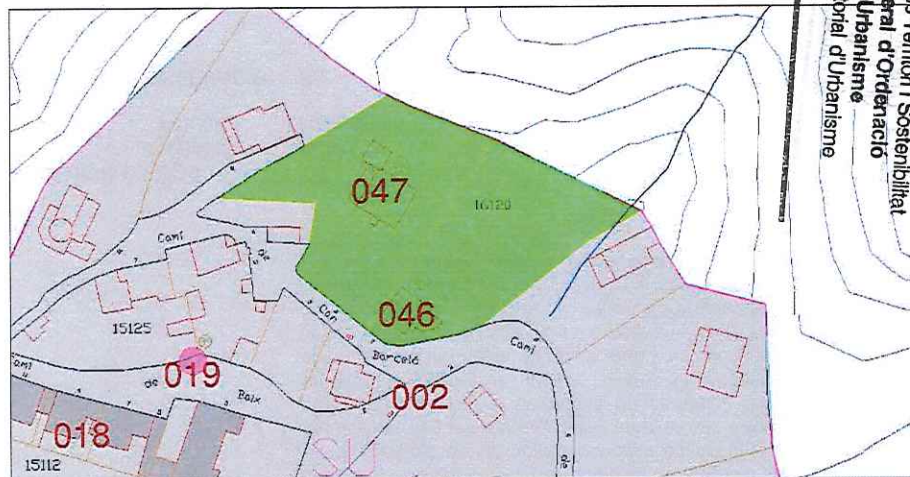
Oral: -

Refugi (4)

NÚM. REF.:	ARU-15 / 046
DENOMINACIÓ:	Casa Romaguera, Casa de Les Arenes II
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	Camí de Can Barceló, núm. 2.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	1925
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial urbana. Habitatge unifamiliar aïllat.
CONTEXT:	A la part alta del nucli de les Arenes.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Residencial en edificació aïllada. Nuclis aïllats. (Clau 4.5)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 56
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions/servituds:	No es coneixen.
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:2000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Xalet amb volum principal compacte, orientat a migdia, amb un solar de fort desnivell des del carrer d'accés. De planta baixa i golfes amb coberta a dues vessants paral·leles a la façana principal, amb capcer esglaonat i molt ornamentat simulant merlets. La composició de la façana principal és simètrica, destacant les arcuacions cegues entrelaçades amb arc de mig punt situades a nivell de golfes, amb decoració de ceràmica amb figuració. Els entrepanys presenten acabat mixte de còdols i morter amb decoració de trencadís de rajola amb figuració (gerros amb flors), i com a remat, un rellotge de sol de ceràmica policroma, amb la data de construcció. Destaca la reixa d'entrada de ferro treballat, l'escalinata doble d'accés (d'escales amb graonera de fusta i estesa i davanter de rajoles alternades blanques i blaves), i la barana de la porta simulant troncs de fusta.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Habitatge
Actual: Habitatge

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo.

VALORACIÓ:

Habitatge de tractament modernista amb interès per si mateix i com a part del conjunt de les Arenes.

NORMATIVA DE PROTECCIÓ PROPOSADA:**PROPOSTES:**

Incloure en el catàleg
Mantenir la categoria de BPU.
Nivell de protecció 2: Conservació
Incorporació d'un àmbit de protecció al voltant de l'edifici principal, que exclouï l'ampliació posterior i el petit porxo situats a sud-oest.
En properes actuacions caldrà mantenir la volumetria, les façanes i el cromatisme dels paraments exteriors. Caldrà eliminar els elements impropis de les instal·lacions com el dipòsit d'aigua de la façana posterior.

DADES HISTÒRIQUES:

Segons Carles Casanovas, veí de les Arenes i germà de la propietària de la casa, alguns deixebles d'Antoni Gaudí van construir aquesta casa a la zona d'estiueig de Les Arenes, que s'havia creat al voltant de l'antiga masia de can Barceló. La casa fou emprada com a casa d'estiueig i, actualment, encara fa funcions de segona residència.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica: -
Escrita: -
Oral: Carles Casanovas Dosrius (Sabadell, 1960).

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme de Barcelona

16NÚM. REF.: ARU-16 / 047

DENOMINACIÓ: Casa Samaranch, Casa de Les Arenes III
Altres denominacions:

SITUACIÓ: Nucli de Les Arenes. Camí de Can Barceló, 4.

DATA DE CONSTRUCCIÓ: 1916

AUTORS: -

PROMOTOR: Francisco Samaranch Purcell i Luisa Suñol Purcell

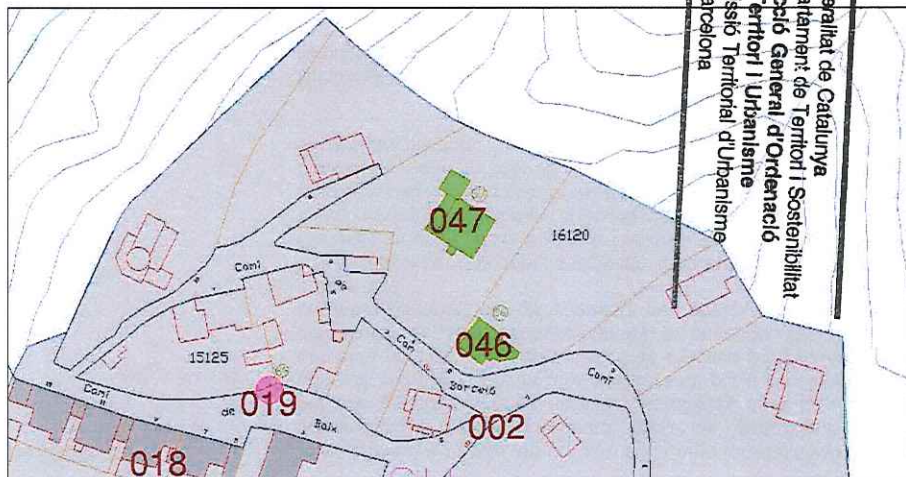
TIPOLOGIA: Arquitectura residencial urbana. Casa aïllada.

CONTEXT: A la part més alta del nucli de les Arenes

RÈGIM URBANÍSTIC
Planejament Vigent: PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació: Sòl urbà
Qualificació: Residencial en edificació aïllada. Nuclis aïllats (Clau 4.5)
Protecció existent: BPU. Inclòs al Catàleg del PGO, element núm. 57

RÈGIM JURÍDIC
Titularitat: Privada.
Condicions/servituds: No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1:2000

DESCRIPCIÓ:

Xalet orientat a migdia, en un gran solar amb fort desnivell des del carrer d'accés. De planta soterrani, baixa, pis i golfes amb coberta del cos principal a dues vessants paral·leles a la façana. Cos adossat a la part posterior amb pati soterrat per a ventilació de les primeres plantes amb passera d'accés. Façana principal simètrica amb volum afegit de vestíbul d'entrada, on es recolza la terrassa de la planta primera, tots els elements de coberta presenten ràfecs prominents.

S'hi accedeix per una doble escalinata. Obertures amb arcs de gola i lobulats, ornamentació de gerros i esferes als remats de cobertes i a les baranes d'escalinata. Vegetació del jardí a destacar.

La planta baixa té una sala-menjador, una sala de bany, cuina i tres habitacions i en el primer pis hi ha un altre saló, una sala de bany i sis habitacions més.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Habitatge d'estiueig

Actual:

Habitatge d'estiueig

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Precari

VALORACIÓ:

La seva posició prominent, fa pensar que es tracta d'un dels elements fundacionals del nucli. Originàriament la façana principal presentava el capcer ondulat.

PROPOSTES:

Incloure en el Catàleg

Mantenir la protecció de BPU

Nivell de protecció 2: Conservació

Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui el jardí i les escales d'accés.

Potenciar, en properes reformes, el manteniment del jardí i de l'accés principal pel carrer de Dalt.

Conservació integral de volumetria exterior, estructura i façanes.

Francisco Samaranch Purcell era capità de la marina mercant i en assistir al casament a Sant Llorenç d'un dels seus mariners i visitar el paratge de Les Arenes li va agradar tant que, poc temps després va començar les obres de construcció d'una casa juntament amb la seva esposa, Luisa Suñol Purcell.

La casa de la família Samaranch fou la primera en edificar-se en el nucli de Les Arenes on només estava construïda l'antiga masia de Can Barceló.

Quan esclata la Guerra Civil la família Samaranch es trobava d'estiueig a la casa i van aconseguir escapar a França i d'allà, traslladar-se a Portugal, més concretament a Lisboa on la família tenia fixada la residència. Un cop la casa fou deshabitada és ocupada i transformada en escola; l'escola era mixta per als fills dels refugiats que procedien de Madrid. La directora de l'escola era la Sra. Anita Soler i la seva germana n'era l'auxiliar. Tot i que aquesta escola fou creada per la mainada, les persones grans que volien també hi podien assistir en les seves hores de lleure. Malgrat que la casa de la família Samaranch fou emprada com a escola, un

cop va acabar la guerra es van poder recuperar els mobles en bon estat de conservació.

Inicialment, la casa estava il·luminada amb gas carbur. Mai va tenir masoveria i una mica allunyada de la casa es troba una mina d'aigua amb una bomba de bombeig per fer arribar l'aigua a la casa.

En l'actualitat la casa és propietat de Francisca Duran Samaranch.

BIBLIOGRAFIA**Gràfica:**

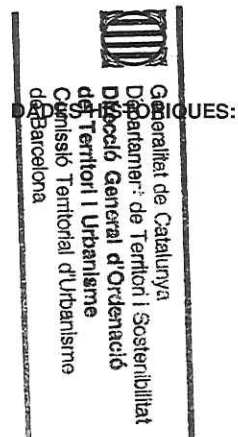
FERRANDO I ROIG, ANTONI. 1997. *Itineraris pel Massís de Sant Llorenç del Munt I. La vall del riu Ripoll. La vall de Mur, les Arenes i Cadafalc*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona.

Escrita:

MONTAGUT HOMET, LLUÍS. 1977. *Crònica del període extraordinari (1931-1939) viscut a Castellar del Vallès*. Edició pròpia. Castres.

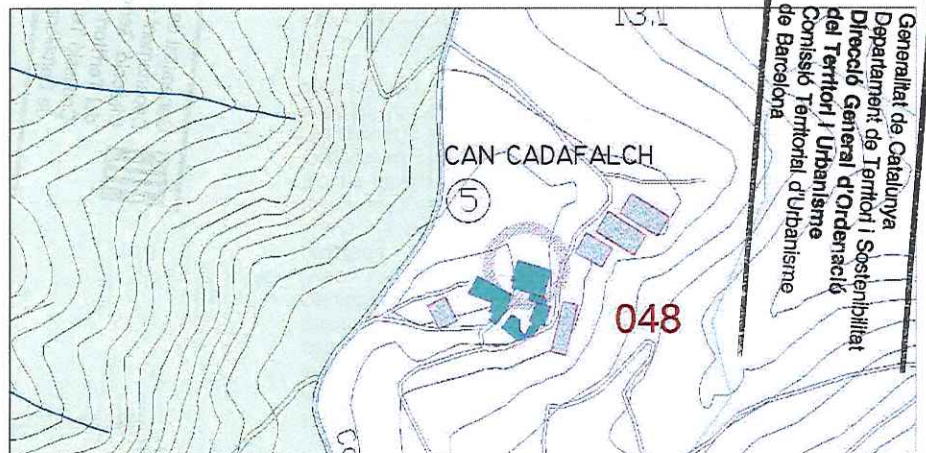
Oral:

Manel Duran Samaranch (Lisboa, 1934).

NÚM. REF.:	ARR-09 / 048
DENOMINACIÓ:	Can Cadafalch i Capella de Sant Antoni
Altres denominacions:	Can Catafau, Casal de Falc, Catafalc, Cadafau
SITUACIÓ:	GR 173-1. km. 17, 03.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Edifici fundacional segle XI. Reformes importants entre els segles XVII i XVIII. Capella de principis del segle XIX. Ampliacions del segle XIX i petites reformes al segle XX.
AUTORS:	-
PROMOTOR:	Desconegut
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial rural.
CONTEXT:	Al nord est del municipi, a uns 600m. d'altitud sobre la carena del coll Montner, al cap d'un petit i aplanat serrat de pedra sorrenca vermella que el fa destacar. El mas és el més elevat de la conca alta del riu Ripoll, i des dels seus plans es domina un ample panorama que abasta la serralada de Sant Llorenç de Munt, el Farell i els Cingles de Gallifa.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl no urbanitzable
Qualificació:	Zona Agrària. Agrícola - ramadera (Clau 13.1)
Protecció existent:	BCIL. Inclòs al Catàleg del PG de la comarca de Sabadell 1978, element núm. 26. Inclòs al Catàleg del PGO, element núm. 5
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:5000

DESCRIPCIÓ:

Mas de grans dimensions format per dos volums principals (masia i masoveria de planta baixa, pis i golfes), i diversos volums annexes de magatzems i estables que conformen una unitat amb un gran pati clos amb les restes de l'antiga era, elevat respecte al camí i tancat per dos portals. El portal de l'entrada principal, vora l'accés pel sud amb reixat de ferro, i el que mena a nord vers els estables, bassa i capella amb porta de fusta i arc rebaixat amb cornisa ondulada.

Masia de planta rectangular amb tres crugies i quarta lateral adossada (capella), amb coberta a dues vessants paral·leles a la façana principal. Aquesta façana presenta finestres gòtiques amb inscripcions (1628, 1707) a les llindes, i dues portes adovellades. Cal destacar la galeria adossada a orient i lateral de la façana principal, de dos pisos d'arcs de mig punt i pilars i capitells de pedra sorrenca abundant en aquesta zona.

La antiga masoveria és de més alçària, amb accés per planta primera amb un altre pati clos més alt amb era i estables posteriors. Cal destacar la llinda de dues finestres amb inscripció (1796) a la façana principal i diverses llindes amb arcs conopials i lobulats al conjunt de les façanes.

Disposa d'una mina d'aigua a ponent.

CAPELLA DE SANT ANTONI DE LA MASIA DE CADAFALCH

Capella adossada a ponent del volum de la masia amb façana ornamentada que representa dues pilastres que sostenen una cornisa amb fornícula i ull de bou. Interior d'una sola nau, amb petita capella adossada, redecorat amb pintura a la cola amb predomini de tonalitats suaus (roses, grocs i blaus) amb proliferació de sanefes, plafons emmarcats de sants dels diferents termes veïnals i elements decoratius.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original:
Actual:

Habitatge, agrícola i ramader
Habitatge, agrícola i ramader

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

MAS. Bo. Recentment s'han construït una i tres naus al vessant est, de bloc de formigó i coberta de fibrociment que caldria revisar el tractament de façanes per integrar-ho al conjunt.

CAPELLA. Antigament hi havia un altar barroc amb la talla del Sant Antoni i diferents tapissos. Actualment les pintures de les parets estan força deteriorades per la humitat.

VALORACIÓ:

Conjunt harmoniós i ben integrat a l'entorn natural. Un dels exemples més notables del conjunt de masies del municipi.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.
Mantenir la categoria de BCIL.
Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui:
-els espais al voltant de la masia susceptibles de contenir restes arqueològiques.

2022

-els arbres monumentals llistats de l'annex III del PGO: núm. 77 (pi pinyer del Parany del boter), núm. 78 (pi blanc del parany del boter) i núm. 79 (surera de Can Cadafalch).

-incorporar la mina d'aigua "Mina o Font de Sant Antoni" llistada pel Centre Excursionista Castellarenc amb el núm. 54.

Nivell de protecció 2: Conservació

Nivell de protecció 4: Ambiental

Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica(AEA).

Conservació integral de volumetria exterior i façanes, dels volums principals.

DADES HISTÒRIQUES:

Les notícies més antigues que hi ha sobre la presència humana en el sector daten de l'Alta Edat Mitjana i fan referència a un mas que –ja en el segle XI- es deia Casal de Falcs, el qual va ser l'origen de l'actual masia de Cadafalch i del topònim de la zona. La masia de Cadafalch ja és esmentada en un document de donació de l'any 1092, en el qual es diu: "Isarn, fill de Sunyer i Adelessa, dona a Dalmau, fill de Renart i Magència, unes terres part cultivades ki part ermes, junt amb les cases dites Casal de Falc, alou seu, situades en el comtat de Barcelona, dins els termes de Lacera, en el lloc dit Casal de Falc i en la Coma d'Orriol. Afronta a orinet amb el junyent del torrent que va a les Avellanes i amb el camí. A migdia amb el mateix torrent, que és el xaragall anomenat Roure Foradat. A Ponent amb el cingle o marge que és el Quer de Godila. A tramuntana, amb el camí públic que va a les quintanes immediates al Ripoll".

Altres documents dels anys 1128, 1171 i 1190 també fan referència a Cadafalch. El document de 1190 diu que part del mas pertany a Bernat de Vallverd, i que aquest la dona al monestir de Sant Llorenç del Munt per al manteniment de la capella de Sant Jaume de Vallverd. La masia no va passar a dependre de la parròquia de Castellar del Vallès fins al 3 de juny de 1859.

Can Cadafalch, assentat al peu d'un camí ramader, és un mas on tradicionalment s'aturaven els ramats en la transhumància dels Pirineus al Vallès.

Els actuals propietaris de Cadafalch pertanyen a la mateixa família que s'hi va establir el 1308, i donada la importància de la casa, alguns membres d'aquesta nissaga són esmentats en la documentació antiga referent als pobles de Castellar del Vallès i Sant Llorenç Savall que es conserva a diversos arxius públics. De la nissaga de Can Cadafalch coneixem sacerdots, com Antich Cadafalch, rector de Sant Feliu del Racó de 1417 al 1488 i Narcís Cadafalch, síndic de Castellar entre 1640 i 1653. Filla d'aquesta casa era Teresa Cadafalch i Bogunyà, mare de l'arquitecte modernista i polític Josep Puig i Cadafalch (1867-1956) qui descriu "jo sé per la meua mare quina raça forta surt d'aqueixes cases centenàries, amples de façana, amb pendents suaus, amb porxades assolellades, que semblen les que feia copiar en els mosaics de la seva vil·la el colonitzador romà de l'Àfrica proconsular. Pagesos deslliurats de segles del domini feudal, amos de sa casa pairal, conreadors d'un patrimoni del qual es vivia amb

economia, humilment però folgadamente, conserven en son tracte quelcom de sa noblesa espiritual..."

La història de la masia també hi ha notícies de les agressions (1612) i robatoris (1624) que tant sovintejaren en els segles XVI-XVII i que també afectaren el mas Cadafalch. Així com també es té notícia d'un incendi provocat el juny de 1836 pels enfrontaments de la primera guerra carlina.

A principis del segle XIX, Antoni Cadafalch, propietari de la masia, va fer construir una capella dedicada a Sant Antoni dins del conjunt de la masia. L'altar barroc i la talla de Sant Antoni juntament amb diferents tapissos van ser cremats durant la Guerra Civil, en un saqueig a la masia que va tenir lloc el juliol de 1936. Un cop acabat el conflicte bèl·lic la capella va ser decorada amb pintures a la cola per Muntada, un pintor terrassenc. Uns plafons emmarcats presenten les imatges dels sants dels diferents termes amb els que limita eclesiàsticament: Sant Iscle, Sant Esteve, Sant Llorenç, Sant Sebastià.... A la façana hi ha una pintura que representa unes pilastres que sostenen una cornisa marcant una obertura dins la qual hi ha un petit ull de bou. Fins al 1966, i en la festa de Sant Antoni, s'hi va celebrar missa.

La pallissa i l'edifici annex a la casa va ser restaurat entre 1983 i 1984. Els finestrals gòtics que hi van aparèixer afirmen que ja hi eren però que estaven tapiats.

Des de fa dècades, el poblament permanent del sector es redueix als masovers que fan estada a la masia de Cadafalch. Progressivament s'ha anat abandonant el cultiu de les terres, dedicades al conreu de cereals, llegums i vinya i els masovers s'han dedicat a la ramaderia. Fins fa unes dècades, s'havien dedicat a la vaqueria, però actualment es continua amb la ramaderia ovina i recentment s'ha introduït també la cria de cavalls.

Oral: Joan Companyó

7709

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Consell de Territori i Urbanisme
de Barcelona

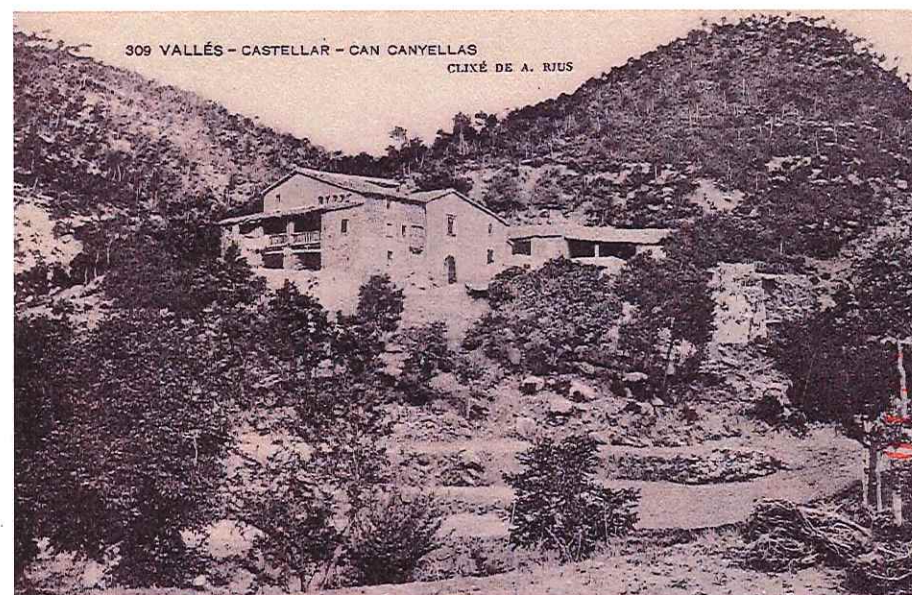
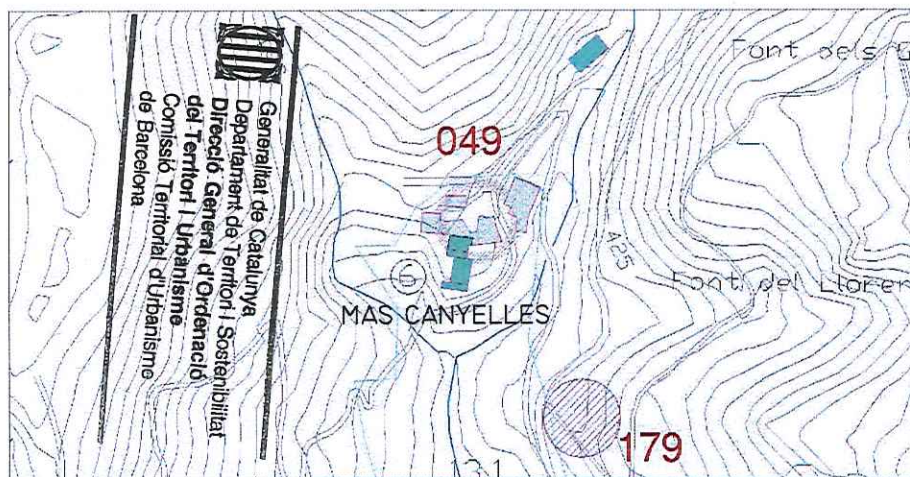
BIBLIOGRAFIA

Gràfica:
Escrita:

- FERRANDO ROIG, ANTONI. 1997. *Itineraris pel massís de Sant Llorenç del Munt. La Vall del riu Ripoll*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona
- PERICH VIDAL, GEMMA. 1989. *La Cort del Batlle de Castellar*. Arxiu d'Història de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
- PINYOT I GARRÓS, JOAN. 1985. *El Reial Cadastre de Castellar del Vallès, 1716*. Arxiu d'Història de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
- PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
- PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
- PRAT PAZ, ESTEVE. 1997. *Castellar insòlit*. Castellar del Vallès
- PUIG I CADAVALCH, JOSEP. 2003. *Memòries*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona
- VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín.
- VERGÉS VERNIS, PEDRO. 1895. *Topografia mèdica de Castellar (San Esteban) o del Vallès*. Barcelona. La Hormiga de Oro

NÚM. REF.:	ARR-26 / 049
DENOMINACIÓ:	Mas Canyelles
Altres denominacions:	Canyelles
SITUACIÓ:	Camí de can Cadafalch – GR.173 a 1300 metres del nucli urbà
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Edifici fundacional segle X. Reformes i ampliacions importants entre els segles XIV i XVIII. Petites reformes als segles XIX i XX.
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial rural
CONTEXT:	Al nord del municipi, a uns 1,3 km del nucli urbà. Situat en l'estivació configurada per la trobada de les rieres del Sot del Fuster i el Sot Gran, sota del turó d'en Canyelles.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl no urbanitzable
Qualificació:	Zona Agrària. Agrícola - ramadera (Clau 13.1)
Protecció existent:	BCIL. Inclòs al Catàleg del PG de la comarca de Sabadell 1978, element núm. 25. Inclòs al Catàleg del PGO, element núm. 6
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:5000

DESCRIPCIÓ:

L'accés a la propietat es produeix per un petit pont –que travessa la riera del Sot Gran- a est del camí de can Cadafalch. El mas de grans dimensions format per agrupacions d'edificacions de gran complexitat. La principal, més elevada, per addició de volums conformant un pati amb L amb l'antiga era, clos pel vessant sud per una frondosa vegetació i amb portal d'entrada amb porxo. Disposa d'uns magatzems i naus, on el més allunyats a nord tenen adossats posteriorment tres forns de calç.

Edifici principal de planta baixa i pis, amb coberta de dues vessants paral·leles a la façana principal orientada a sud-est, amb porta adovellada i finestres amb ornaments gòtics i renaixentistes. Magatzems i estances secundàries de planta i planta i pis adossats, tot el conjunt amb carreus escairats marcant els cantons.

Disposa d'una mina d'aigua adossada a la façana de ponent de la masia.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Habitatge, agrícola i ramader

Actual:

Habitatge, agrícola i ramader

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Bo. Recentment s'han fet treballs de rehabilitació de diverses parts.

VALORACIÓ:

Conjunt harmoniós i ben integrat a l'entorn natural. Un dels exemples més notables del conjunt de masies del municipi.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg

Mantenir la categoria de BCIL.

Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui:

-els espais al voltant de la masia susceptibles de contenir restes arqueològiques.

-els arbres monumentals llistats de l'annex III del PGO: núm. 3 (alzina de Canyelles), núm. 4 (pi blanc de Canyelles), núm. 5 (pi blanc de la font de Canyelles), núm. 6 (pi blanc del camí de Canyelles), núm. 7 (roure de Canyelles).

-les fonts llistades pel Centre Excursionista Castellarenc: font falsa de la Drecera amb el núm. 72, la font dels Gossos amb el núm. 74 i la font del Llorer amb el núm. 75.

Nivell de protecció 2: Conservació

Nivell de protecció 4: Ambiental

Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

Conservació integral de volumetria exterior i façanes dels volums originals de la part principal. Conservació dels camins de connexió entre les diferents parts del mas.

211

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DADES HISTÒRIQUES:

La masia de Canyelles és propietat, com Can Casamada, d'una de les ancestrals nissagues castellarenques amb continuïtat fins avui dia.

La propietat de Canyelles, extensa i bàsicament boscosa, llinda amb la propietat de Can Borrell, Cadafalch i el Puig de la Creu. Fins les darreres dècades la família propietària va viure de l'explotació del bosc i dels ramats.

D'altra banda, el mas de Canyelles és la masia, que es conserva en el terme de Castellar, amb referències històriques més antigues.

Les primeres referències documentals provenen del Dr. Vergés segons el qual existien uns documents que citen la propietat de Canyelles ja al segle X. Així doncs, es coneix un document de l'any 964 donant una peça de terra d'aquesta propietat al Monestir de Sant Llorenç Savall.

El seu accés, a través d'un camí privat, coincideix amb el que era el camí ramader que, passant pel darrere de la masia i provinent de Can Cadafalch, conduïa els ramats des de Moià fins a l'àrea del Vallès i de Barcelona. L'actual camí de Canyelles fou construït l'any 1890 pel besavi de l'actual propietària, la Sra, Emilia Argemí.

L'evolució del conjunt arquitectònic i la seva complexitat volumètrica explica l'evolució d'aquesta construcció al llarg dels segles. Així doncs, les parets gruixudes dels magatzems fan suposar que aquest cos fou l'inici de la masia al segle X. A aquest cos s'hi van anar juxtaposant cossos en forma de L, al segle XIV, al segle XVI i durant el segle XVII.

La nissaga d'aquest mas ha tingut alguns membres il·lustres com Pere de Canyelles batlle de Castellar per la casa de Clasquerí cap el 1437.

Oral: Xavier Romeu Argemí (Castellar del Vallès, 1962)

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Escrita:

Fons Municipal d'Imatges

FERRANDO ROIG, ANTONI. 1987. *El monestir de Sant Llorenç del Munt i les seves possessions*. Ed. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona.

IGLÉSIES FORT, JOSEP. 1979. *El Fogatge de 1553, estudi i transcripció*. Fundació Salvador Vives Casajoana. Barcelona.

PERICH VIDAL, GEMMA. 1989. *La Cort del Batlle de Castellar*. Arxiu d'Història de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PINYOT I GARRÓS, JOAN. 1985. *El Reial Cadastre de Castellar del Vallès, 1716*. Arxiu d'Història de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

PUIG USTRELL, PERE. 1995. *El monestir de Sant Llorenç del Munt. Diplomataris dels segles X i XI*. 3 Vols. Fundació Noguera. Barcelona.

VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín.

VERGÉS VERNIS, PEDRO. 1895. *Topografia mèdica de Castellar (San Esteban) o del Vallès*. Barcelona. La Hormiga de Oro.

NÚM. REF.: AM-04 / 050 (JAV)-1

DENOMINACIÓ: Torrota de Cadafalch
Altres denominacions: Torrota de Catafau

SITUACIÓ: Camí de Can Cadafalch o de la Font del plàtan

DATA DE CONSTRUCCIÓ: Segle XI

AUTORS: -

PROMOTOR: -

TIPOLOGIA: Arquitectura militar.

CONTEXT: Dalt d'un contrafort boscos del vessant dret del torrent del Castelló. Accés pel camí carreter que va a la font del Plàtan o de Sant Jordi a Cadafalch, el qual surt a mà dreta de la carretera de Castellar del Vallès a Sant Llorenç Savall.

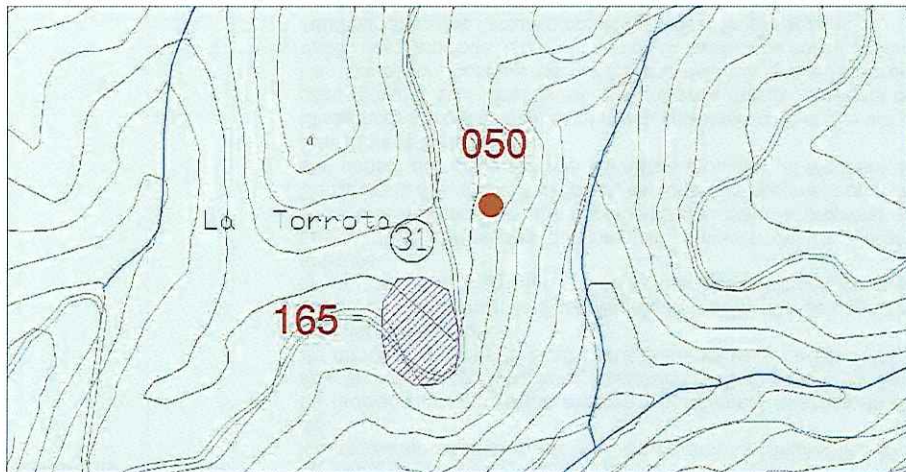
RÈGIM URBANÍSTIC

Planejament Vigent: PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació: Sòl no urbanitzable
Qualificació: Pla especial de protecció de Sant Llorenç de Munt i l'Obac, àrea ampliada. (Clau 11.2)
Protecció existent: BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 31

RÈGIM JURÍDIC

Titularitat: Pública
Condicions/servituds: No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 5000

7213

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ: Antiga construcció de defensa de forma quadrangular, de 7m x 7m aproximadament, construïda amb carreus de pedra escairats. La coberta era de teules, de les qual hi ha fragments escampats pel rodals. Sembla que dins l'edifici hi havia un mur amb dues arcuacions cegues alternades entre tres contraforts.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Fortificació. Defensiu
Actual: Derruït

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Ruïnós

VALORACIÓ: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA)

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg
 Mantenir la categoria de BCIL de jaciment.
 Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui:
 -els jaciment arqueològic JAV-1
 Nivell de protecció 2: Conservació.
 Nivell de protecció 4: Ambiental.
 Nivell de protecció 6: AEA.

DADES HISTÒRIQUES:

La construcció de la torrota de Cadafalch la podem situar cap el segle XI. Com ha succeït amb altres edificacions en ruïnes de la zona, els vestigis medievals de la Torrota de Cadafalch es van malmetre a mitjans de la dècada dels vuitanta i gairebé han desaparegut, ja que les seves pedres han estat utilitzades per a bastir segones residències amb *aire antic* en les diferents urbanitzacions de les rodalies.

Així doncs, tot i que no en coneixem l'aspecte primitiu, la toponímia de l'indret, com ara el torrent del Castelló i la carena de la Torrota o del Castelló, avalen l'aspecte casteller d'aquest edifici, que ja es coneixia com la Torrota de Cadafalch des de fa molt anys, com posa de manifest una prestigiosa guia excursionista de la zona editada l'any 1935.

Pel que queda d'aquesta edificació, de la que encara conserva, entre altres elements, un tram de mur de 19 metres de llargada. Tot i que no ha estat comprovat, hom ha assenyalat que en el seu interior es va descobrir una sepultura amb el corresponent esquelet.

De l'estudi dels fragments ceràmics que s'han trobat entre els enderrocs, es dedueix que la Torrota de Cadafalch data, almenys, del segle XI. Amb tot, l'excavació de l'indret podria aportar dades més significatives sobre l'antiguitat de l'edifici, que probablement tenia un aspecte similar al de la Torrota de la Roca, de la propera vall d'Horta, de Sant Llorenç Savall.

Durant l'Alta Edat Mitjana, l'àrea de Cadafalch formava part del territori de Sant Llorenç Savall –que aleshores es coneixia amb el nom de Lacera- tal com consta en diversos documents del cenobi del cim de la Mola, datats dels anys 1081, 1087, 1091, 1128, 1171 i 1190. En aquells anys hi havia en el sector un notable assentament humà anomenat Casal de Falcs, del qual prové l'actual nom de

Cadafalch. Segons aquesta documentació, els propietaris d'aquell Casal de Falcs el donaren, almenys parcialment, al monestir de Sant Llorenç del Munt l'any 1128. Després, a les darreries del mateix segle, en fou entregada una altra part com a dotació per la manteniment de l'església de Sant Jaume de Vallverd, la bonica capella romànica que es conserva, molt ben reconstruïda, prop del mas de la Busqueta, de Sant Llorenç Savall.

Així doncs, la fortificació de la Torrota, la qual es troba entre l'actual mas de Cadafalch i la capella de Sant Jaume de Vallverd, formava part d'aquell establiment altmedieval. Per altra banda, el topònim de Cadafalch també és força eloqüent pel que fa a l'antiguitat d'aquest assentament humà. Segons Joan Coromines, el nom de Cadafalch pot significar, entre altres coses, torre de fusta, i qui sap si no fa referència a alguna de les fortificacions de fusta que els repobladors del país bastiren al llarg dels segles VIII-IX.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:
Escrita:

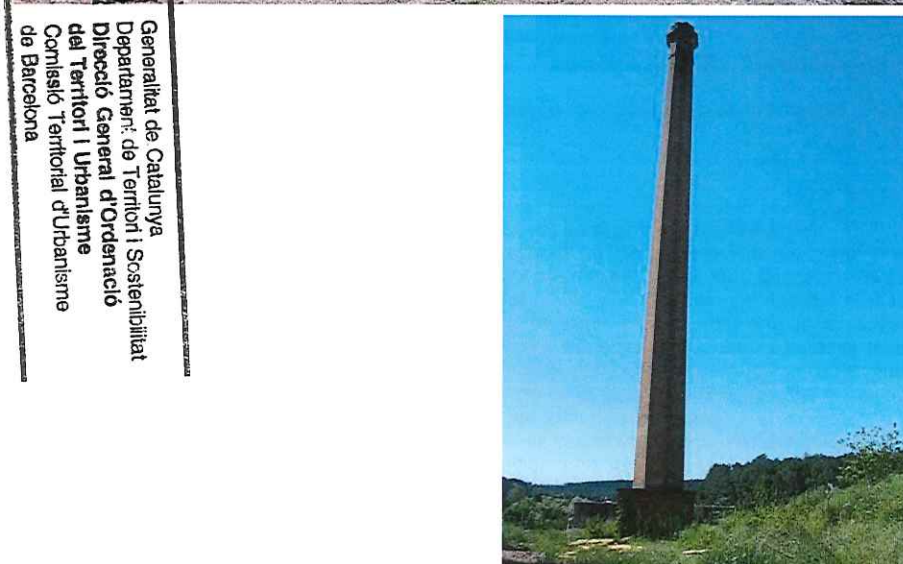
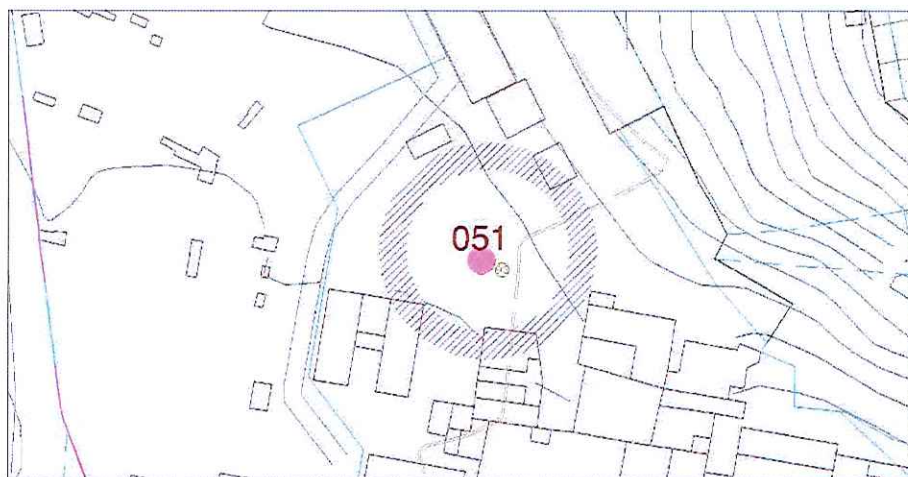
- 1935. *Guia monogràfica de Sant Llorenç del Munt*. C.E. de Terrassa. Terrassa.
- COROMINES, J. 1981. *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Vol II. Barcelona.
- COLL, J.M.; ROIG, J. 1987. *Inventari arqueològic del terme de Castellar. Plaça Vella*. Núm. 20.
- FERRANDO I ROIG, A. 1987. *El monestir de Sant Llorenç del Munt i les seves possessions*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. "Subsidia monastica", 17. Barcelona.
- PUIG I USTRELL, P. 1990. *El monestir de Sant Llorenç del Munt sobre Terrassa. Diplomataris dels segles X i XI*. Tesi doctoral. Bellaterra. Docs. 460, 470 i 482.

Oral:

-

NÚM. REF.:	AI-22 / 051
DENOMINACIÓ:	Xemeneia del Molí d'en Busquets
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	Arran del riu Ripoll al que s'accedeix des del camí que baixa de can Carner
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Molí d'en Busquets, segles XVIII i XIX; Xemeneia, finals segle XIX
AUTORS:	-
PROMOTOR:	Josep Tolrà i Abellà
TIPOLOGIA:	Arquitectura industrial
CONTEXT:	Al marge esquerra del riu Ripoll, vora el polígon industrial de Can Carner.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Zona industrial/terciari. Indústria Riu Ripoll (Clau 7.4b)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 93
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:2000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ: Xemeneia d'uns 20m. d'alçària de l'antiga fàbrica del Molí d'en Busquets. Realitzada amb maó vist. La base de la xemeneia la forma un cos de planta quadrada, sobre aquest s'inscriu la xemeneia que presenta una forma prismàtica amb vuit cares, de proporcions esveltes. La boca presenta treballs delicats de doble fris.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Industrial
Actual: Enderrocada la fàbrica, el molí resta sense ús definit.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo

VALORACIÓ: Mostra del diàleg funcional i estètic de l'arquitectura industrial catalana del segle XIX. Utilització del maó vist, material d'alta durabilitat que suportava bé els canvis climàtics.

PROPOSTES: Inclusió en el catàleg.
Mantenir la categoria de BPU
Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:
- els espais al voltant de la xemeneia susceptibles de contenir restes arqueològiques (antic mas Astafort)
Nivell de protecció 1: Integral
Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

DADES HISTÒRIQUES: En el lloc del molí va existir un mas anomenat Astafort establert l'any 1478 per Joan Astafort. Posteriorment el mas va passar a ser propietat de la masia de can Carner; Francesc Carner va vendre el mas a finals del segle XVIII a Francesc Déu qui hi va instal·lar un molí draper. El 1736 el molí el compra Valentí Busquets, paraire terrassenc que hi instal·la una fàbrica de draps i el molí va passar a ser conegut amb el seu nom, el molí d'en Busquets. El 1779 Pau Busquets va obtenir permís dels Barons de Castellar per afegir al molí bataner que ja tenia un molí paperer, amb la condició que funcionés amb les mateixes aigües i rec; també hi va fer construir una capella dedicada a Sant Pau.

Josep Tolrà i Abellà va convertir el molí en una de les parts més importants de tota l'empresa. El 1856 va llogar una part del salt d'aigua del molí i hi va instal·lar una serradora. El 1857 es va vendre la serradora, va llogar el molí i hi va instal·lar màquines de filar amb capacitat per a 1.200 fusos, 2 Sefactines de 500 fusos i 1 teler mecànic del Sistema Smith. Els anys següents va anar ampliant el nombre de telers fins que el 1867 va comprar la fàbrica i la va ampliar per col·locar-hi 5.000 fusos i 300 telers més. El 1895 la fàbrica feia tot el procés de fabricació, des de la preparació del fil fins a l'obtenció de la teva. El 1910 tenia filatura i teixits de cotó, blanqueig, aprest i llum elèctrica per treballar dia i nit amb una plantilla de 300 treballadors.

De la xemeneia i del conjunt de la fàbrica es conserva una fotografia de 1895.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica: Fons Municipal d'imatges
VERGÉS VERNIS, PEDRO. 1895. *Topografía médica de Castellar (San Esteban) o del Vallès*. Barcelona. La Hormiga de Oro..

Escrita: PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers.
VERGÉS VERNIS, PEDRO. 1895. *Topografía médica de Castellar (San Esteban) o del Vallès*. Barcelona. La Hormiga de Oro.

Oral: -

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7716

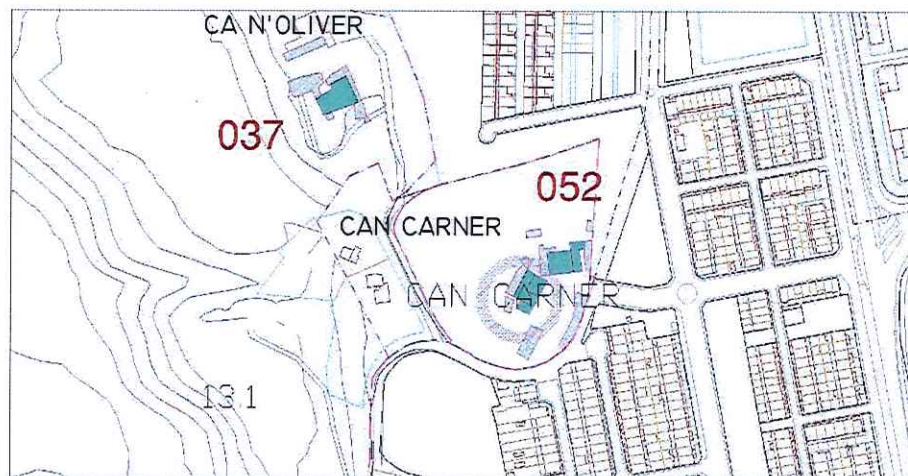

NÚM. REF.:	ARR-10 / 052
DENOMINACIÓ:	Can Carner
Altres denominacions:	Can Carner del Pla
SITUACIÓ:	Ronda Ponent, zona residencial de can Carner
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Segle XIII
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial rural
CONTEXT:	A sud oest del nucli urbà, al vessant de ponent de la carretera B-124, a tocar de la zona residencial i industrial que els dona nom.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl No Urbanitzable
Qualificació:	No s'especifica
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO, element núm. 37
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1:5000

DESCRIPCIÓ:

Conjunt format per casa pairal, casa dels masovers i cossos annexes. Ordenació al voltant de pati central de l'antiga era, on la masia i la casa dels masovers estan unides per una edificació a sota la qual hi ha un pas, per on s'accedeix al pati. El conjunt resta clos per un mur de tapial que envolta la finca, amb la portal d'accés a llevant.

Volum principal de casa senyorial de planta quadrada, de planta baixa i dues plantes amb coberta de quatre vents de suau pendent. Destaca la composició ordenada i preferentment vertical de les obertures. Cos adossat a llevant de dues plantes. Bancs de pedra amb respallier de rajoles esmaltades decorades a ambdues bandes de la façana principal.

A l'interior de la planta baixa, despatx, dormitori, menjador i cuina. A la planta primera gran sala central amb quatre dormitoris.

Volum de casa dels masovers de grans dimensions de planta baixa, pis i golfes, amb coberta a dues vessants i carener perpendicular a façana, d'ornamentació més senzilla, i més antiga.

Cossos annexes d'una sola planta com a coberts i magatzems, i posteriorment estables de vaques i cavalls.

Cal destacar la gran alzina entre el cobert i la casa dels masovers.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original:

Habitatge, agrícola i ramader.

Actual:

Habitatge, agrícola i ramader.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo**VALORACIÓ:**

Conjunt remarcable pel bon estat de conservació i per manteniment dels camps de conreu, en un entorn marcadament urbà.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg

Mantenir la categoria de BPU.

Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:

-els espais al voltant de la masia susceptibles de contenir restes arqueològiques.

-els arbres monumentals del llistat de l'annex III del PGO: núm. 16 (roure dels horts de Can Carner), el núm. 17 (roure del sot de Can Carner), el núm. 18 (pi pinyer gran del sot de can Carner) i sobretot el núm. 8 (alzina de Can Carner).

Nivell de protecció 2: Conservació

Nivell de protecció 4: Ambiental

Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

Preservar tot l'àmbit de la proximitat de sol urbà. Conservació de la volumetria dels cossos principals.

DADES HISTÒRIQUES:

Al segle XIII la masia s'anomenava can Carner del Pla. Guillem de Carner, sacerdot de Castellar va viure a la masia el 1274. Per altra

part, Jaume Carner fou batlle de Castellar el 1493 i Jaume Descarner, probablement el seu fill, ho fou també el 1530.

En acabar la Guerra Civil, més concretament l'any 1939, la família de Rosa Blancafort arriba de Tona a Castellar del Vallès; en aquell moment la Rosa té 13 anys. La família es dedicada a la pagesia i des de Tona van arribar directament a can Carner amb vaques, garrins, truges, una euga per a llaurar. La família va viure a la masoveria, construïda el 1842, que es troba just al costat de la casa de pagès, la casa gran com ells l'anomenaven. A la masia hi vivien els amos i ells mateixos es portaven la masia amb una minyona.

La família Blancafort venien llet a la pròpia masoveria, bàsicament als treballadors del Molí d'en Busquets que passaven per davant la masia per anar a treballar a la fàbrica. Els masovers eren parcels d'algunes de les terres dels senyors però els propietaris de la masia, la família Armengol vivia del conreu de les terres properes a la casa i també de la vinya, les oliveres...La masia també tenia una hort i un espai amb arbres fruiters.

En l'actualitat encara podem veure una porta que uneix la masoveria i la casa de pagès; aquesta porta conduïa a les quadres dels cavalls i a una petita bodega on es guardaven les botres del vi. Els masovers van obrir un pas per emmagatzemar el gra dels animals; d'aquí es passava a les quadres de les vaques. Al costat de les quadres de les vaques es trobava la cort dels porcs. A tocar de la masia hi havia la pallissa on es guardava la palla que es recollia al camp per donar aliment als animals.

La família Blancafort va estar 17 anys a la masoveria de can Carner, fins el 1956, any en que abandonen la casa i s'instal·len al nucli urbà.

Fins el desembre de 2002 encara es podia veure un rec d'un metre d'amplada, aproximadament, per 50 cm. de fondo fet amb obra i pedra, que de can Carner seguint el límit de propietat amb ca n'Oliver passava per la part alta d'un camp alimentant una bassa grossa. Antigament, hi havia una altra bassa davant la masia de can Carner, on s'hi celebrava el concurs de pesca de Festa Major.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Escrita:

-

PLAÇA VELLA. 2005. *L'aigua a Castellar del Vallès. Una història a través de la hidràulica*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 50.

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès. 1992.

VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers.

Oral:

Rosa Blancafort Riera (Tona, 1926)

NÚM. REF.:	ARR-11 / 053
DENOMINACIÓ:	Can Casamada
Altres denominacions:	Can Amada; Casa d'Amada; Casa amada; Cadamada
SITUACIÓ:	Camí de can Casamada (des de la ronda de Tolosa), Qm.2
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Edifici fundacional segle XIII. Reformes importants entre els segles XIV i XV. Ampliació al segle XVIII. Petites reformes als segles XIX i XX.
AUTORS:	Desconeguts
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	-
CONTEXT:	En mig d'un paratge de boscos i conreus, vora l'ermita de Sant Pere d'Ullastre.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl no urbanitzable.
Qualificació:	Zona Agrària. Agrícola-ramader (clau 13.1)
Protecció existent:	BCIL. Inclòs al Catàleg del PG de la comarca de Sabadell 1978, element núm. 22 Inclòs al Catàleg del PGO, element núm. 7
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions / servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ:	1:5000

 Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació del Territori i Urbanisme
 Direcció Territorial d'Urbanisme
 Girona

7719

DESCRIPCIÓ:

Mas de grans dimensions amb els volums principals, corts, graners i pallissa, al voltant d'un clos tancat, amb diverses construccions i magatzems exteriors, les terres de conreu i bosc. Hi ha documentació de l'assentament de la família en aquest lloc ja el 1217. El volum principal de la masia, de planta i dos pisos, és simètric amb tres crugies i coberta de dues vessants paral·leles a la façana principal a migdia, amb afegit posteriors a nord, i porta d'entrada emmarcada per un arc de mig punt adovellat. La gran galeria lateral de planta baixa i pis, adossada a est, data del 1783, i presenta arcs rebaixats de maó i coberta de teula de llata per canal. La portalada d'entrada i els coberts de magatzems d'una sola planta, tancant el conjunt edificat.

Els interiors conserven alguns elements originals; a la planta baixa les sales d'estar i la cuina, a la planta principal, la sala noble centrada com a distribuïdor de les habitacions de les crugies perimetrals, i a la planta segona les golfes, actualment rehabilitades com a estances.

Als seus terrenys s'hi troben una mina d'aigua i també un abeurador de pedra amb una font.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Habitatge. Agrícola.
Actual: Habitatge. Agrícola.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo, el volum principal.

VALORACIÓ:

Exemple notable d'arquitectura rural residencial, encara amb gran activitat agrària.

PROPOSTES:

Incloure en el Catàleg
Mantenir la categoria de BCIL.
Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui:
-els espais al voltant de la masia susceptibles de contenir restes arqueològiques.
-els arbres monumentals llistats de l'annex III del PGO: núm. 22 (alzina), núm. 23 (pi pinyer).
-la font llistada pel Centre Excursionista Castellarenc: font de can Casamada amb el núm. 112.
Nivell de protecció 2: Conservació.
Nivell de protecció 4: Ambiental
Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).
Caldrà integrar amb criteris paisatgístics la gran diversitat de coberts i naus de l'exterior del recinte clos, especialment dels del vessant nord. En properes ampliacions caldrà utilitzar materials i acabats integrats amb l'entorn.

DADES HISTÒRIQUES:

 Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació
 del Territori i Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

L'actual masia de Can Casamada no es correspon a la primitiva casa pairal documentada des del segle XIII. La tradició oral i unes restes, que van desapareixent, situen la casa originària a pocs metres de distància de l'emplaçament actual, a una petita esplanada situada a un nivell superior, a darrera de la masia actual.

La continuïtat de la producció agrícola a la masia ha provocat la progressiva desaparició d'unes restes que encara s'observaven fa trenta anys: una gruixuda paret de tàpia, una torrota circular massissa de pedra de tortorà i les restes de l'antiga era enrajolada.

La nova i actual masia es construí a un lloc més ensotat, per tal que quedés més protegida i segura. De fet, la masia de Can Casamada és difícilment vista en la seva totalitat, per la seva situació.

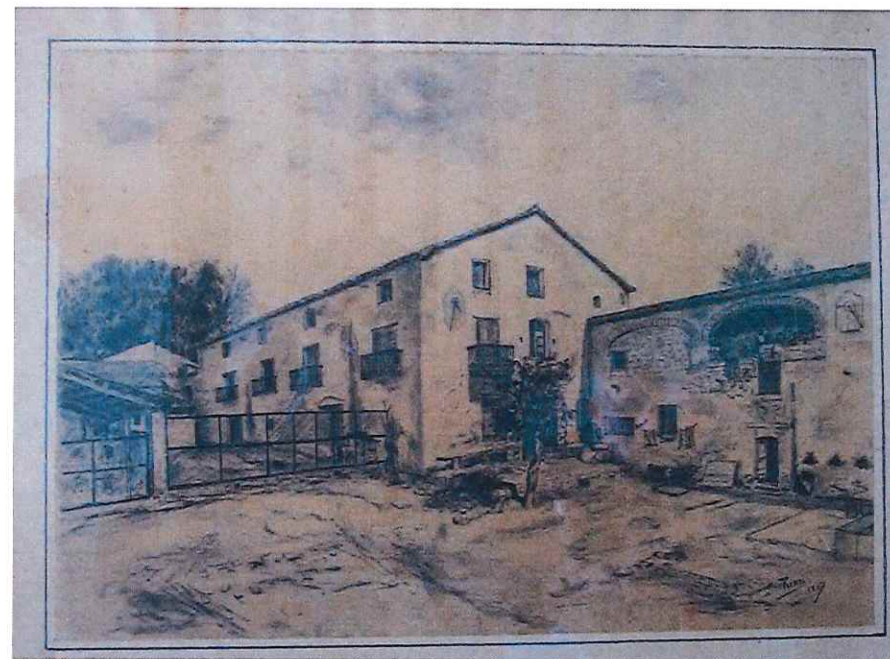
La família Casamada ha estat, excepte en un període molt concret de la història, la propietària de la masia i els terrenys de Can Casamada. La genealogia de la família Casamada retrocedeix fins al segle XII, tal i com queda reflectit en l'arbre genealògic que conserva la família realitzat, l'any 1937, pel metge Ignasi Casamada i Maurí a partir de documents i pergamins familiars. Del llinatge dels Casamada han destacat alguns dels seus membres com: Carles Casamada i Sampere (Castellar del Vallès, 1720 - ?), monjo jerònim que fou prior del monestir de Sant Jeroni de Murtra; Manel Casamada i Comella (Barcelona, 1772-1841), eclesiàstic i pedagog; Jaume Casamada i Viver (Castellar del Vallès, 1843-1903), un dels fundadors de la Caixa d'Estalvis de Terrassa; Ramon Casamada i Mauri (Terrassa, 1874-1936), farmacèutic, físic i químic. Doctor en Farmàcia i en Ciències.

En la història familiar dels Casamada és curiós i remarcable el fet del trencament en la continuïtat del cognom que, d'una manera ininterrompuda procedia, com a mínim, del segle XII. Josep Casamada i Mas (1757-1798) no va tenir cap fill baró i va tenir tres filles, la pubilla de les quals es casà amb Pau Morral. Malgrat això per tal d'assegurar la continuïtat, s'establí, d'acord amb els capítols matrimonials i d'acord amb el dret català vigent, que el cognom Casamada seria el propi de la seva descendència.

L'estreta relació de la família Casamada amb aquestes terres i masia ha suposat la pervivència de diverses anècdotes. Com per exemple el nom de l'alzina que es troba a peu de camí en el pla de la font, l'alzina Teresa, que segons la tradició familiar rep aquest nom perquè essent la dita Teresa pubilla de la masia, la va fer plantar. De ser certa aquesta tradició familiar ens trobaríem amb un arbre de dos-cents anys.

D'altra banda, en el camí que baixava a la font hi ha una petita cova que havia servit d'amagatall en èpoques de bandolers.

Ramon Casamada i Font explica en un anecdotari publicat en el Plaça Vella que durant les èpoques de verema la masia rebia treballadors francesos que dormien amb els mossos en un cos de la casa apartat del principal. Així doncs la família batejà aquest

7721

espai com "La França", i de rebot, també va prendre'n el nom la comuna, per la seva proximitat amb els dormitoris dels mossos i treballadors.

BIBLIOGRAFIA:

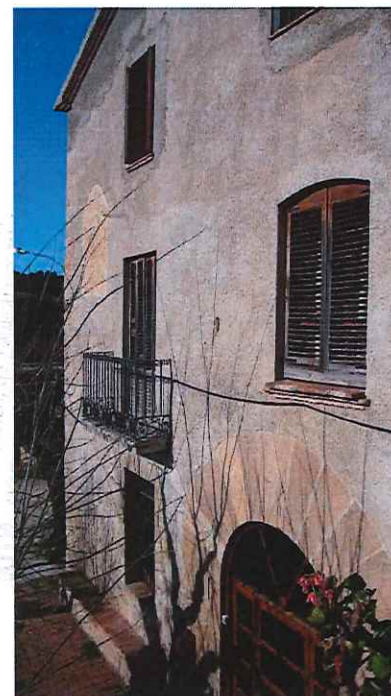
Gràfica:

Escrita:

La Masia de Can Casamada. Plaça Vella, nº 13. Desembre 1984.
 PINYOT I GARRÓS, JOAN. 1985. *El Reial Cadastre de Castellar del Vallès, 1716*. Arxiu d'Història de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
 PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
 PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

Oral:

Ramon Casamada Font (Castellar del Vallès, 1923); Mireia Casamada Humet (Castellar del Vallès, 1968)

7722

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació
 del Territori i Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

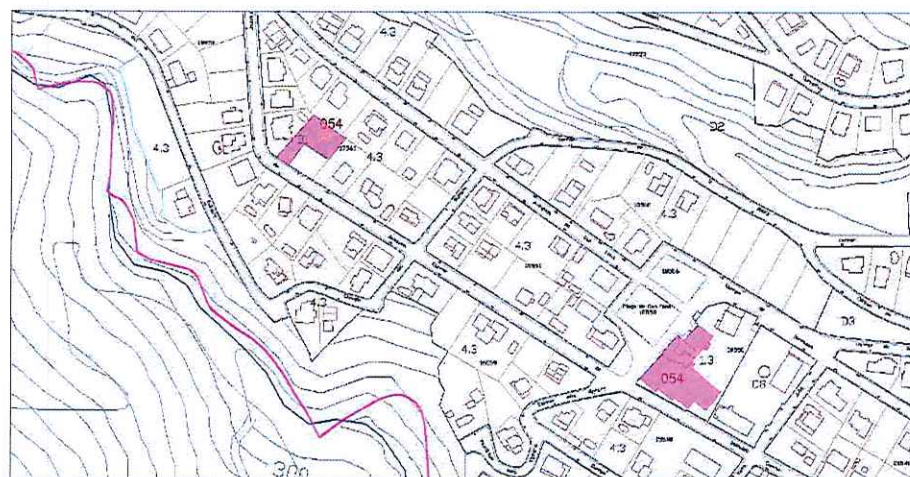

NÚM. REF.:	AI-03 / 054
DENOMINACIÓ:	Torre-Dipòsit d'aigua de Can Font i Masia de Can Font
Altres denominacions:	Masia: Bosc o Casanoves
SITUACIÓ:	Torre-dipòsit: carrer de Sabadell. Masia: Plaça de Can Font. Urbanització Can Font
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Edifici fundacional segle XIV. Reformes segle XX.
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura industrial.
CONTEXT:	Al límit de ponent del terme municipal, avui en dia absorbida per la trama del nucli urbà de Can Avellaneda.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Infraestructures de serveis, serveis tècnics. (Clau B1)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 90
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 5000

Departament de Territori i Urbanisme
Direcció General d'Ordenació del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme de Barcelona

4723

DESCRIPCIÓ:

Torre dipòsit d'aigua de forma cilíndrica d'obra cuita amb un basament quadrangular. En aquest prisma quadrangular de base hi ha una obertura amb arc de mig punt. La torre té una escala de ferro per poder pujar fins dalt. Està rematada per una petita cornisa amb la mateixa obra i al damunt una senzilla barana circular de ferro forjat.

La masia de Can Font, ubicada a sud est del dipòsit era un gran casal. Les terres que envoltaven la masia eren una gran explotació agrària.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Dipòsit d'aigua. Masia: agrícola, ramader i habitatge
Actual: Dipòsit d'aigua. Masia: restaurant

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Torre: Bo
 Masia: Bo

VALORACIÓ: Reductes del passat rural de l'àmbit, inclosos dins de la urbanització de can Font

PROPOSTES:

Inclusió en el catàleg.
 Mantenir la categoria de BPU.
 Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:
 - els espais al voltant dels elements susceptibles de contenir restes arqueològiques.
 Nivell de protecció 1: Integral per a la torre
 Nivell de protecció 2: Conservació per a la masia.

DADES HISTÒRIQUES:

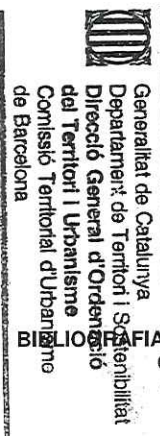
La torre-dipòsit d'aigua de can Font emmagatzemava aigua per a la masia de can Font.

A la façana de la masia de can Font existeix una escultura de pedra que podria representar a sant Jaume o de sant Pau. L'escultura es troba situada dins d'una fornícula, la qual sembla pertànyer a la estilística del renaixement. El cap de la figura és afegit de bell nou ja que durant la Guerra Civil la malmeteren.

La masia de can Font era un gran casal i les terres que envoltaven la masia formaven part d'una gran explotació agrícola de secà.

El 1338 a can Font se li atribueix el nom de Bosc o Casanoves, esmentant-se un Bernat de Casanoves. En el Reial Cadastre Cadastre de Castellar del Vallès de 1716 de José Patiño la finca de can Font estava referenciada a la parròquia de Sant Julià d'Altura.

En l'actualitat la masia és un restaurant.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:
Escrita:

Oral:

ANTONELL RIBATALLADA, ALBERT. 2006. *Descobrir Castellar*. Setmanari Forja. Castellar del Vallès
 PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
 PLAÇA VELLA. 2005. *L'aigua a Castellar del Vallès. Una història a través de la hidràulica*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 50.

2724

NÚM. REF.: ARR-13 / 055 (JAV-02)

DENOMINACIÓ: Can Messeguer
Altres denominacions: Antiga casa de Sant Martí

SITUACIÓ: Carretera 1415, de Castellar a Terrassa, quilòmetre 23'9

DATA DE CONSTRUCCIÓ: Masia del segle XII.
 Església referenciada el 1035.

AUTORS: -

PROMOTOR: -

TIPOLOGIA: Arquitectura residencial rural.

CONTEXT: Al vessant meridional del terme municipal, entre el Torrent de Can Messeguer i el riu Ripoll a ponent de la carretera B-124.

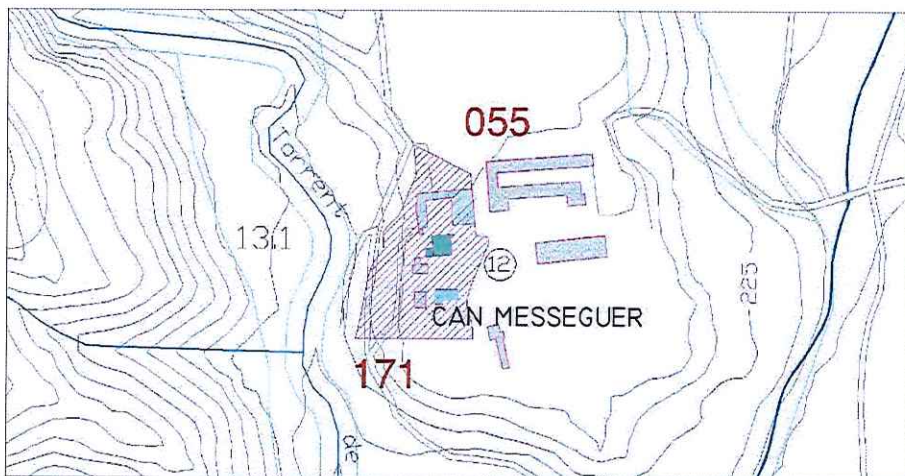
RÈGIM URBANÍSTIC

Planejament Vigent: PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació: Sòl no urbanitzable
Qualificació: Zona Agrícola. Agrícola-Ramader (Clau 13.1)
Protecció existent: BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 12

RÈGIM JURÍDIC

Titularitat: Privada
Condicions/servituds: No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 5000

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació
 del Territori i Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Conjunt format per masia i dependències annexes, ordenat regularment formant un primer pati d'accés amb jardins, piscina i pistes, i dependències posteriors formant un segon pati amb font central. Tres naus de grans dimensions a llevant dedicades a l'explotació equina i hípica.

Edifici principal de planta baixa i dues plantes amb coberta a dos vessants amb carener paral·lel a façana a migdia, la qual presenta una composició simètrica de portal i dues grans finestres a planta baixa, tres balcons a planta principal, i tres finestres a planta golfes (arcs rebaixats, barbacanes i tortugades tot de maó ceràmic, i paraments de pedra i morter de calç). Remata el conjunt un rellotge de sol de considerables dimensions. Cos afegit a ponent, d'una sola planta. Portalada lateral a llevant que mena a dependències posteriors de menor alçària, al voltant de pati.

A l'interior, en planta baixa, a la banda dreta l'escala, celler, la comuna, dormitoris i una sala gran. A l'altre cantó cuina i un dormitori que empraven els propietaris si no volien pujar al primer pis amb l'era al fons. El primer pis, a banda i banda de l'escala trobem dos dormitoris i cuina. Al mig, l'entrada del pis amb la gran sala centrada i a cada banda tres dormitoris més. A la planta golfes, rebost de matança, magatzem de gra i dormitoris de servei. Disposa de mina d'aigua. Restes de l'església romànica en obertures cegades de planta baixa.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Habitatge, conreus

Actual:

Habitatge, hípica

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo**VALORACIÓ:**

Exemple notable interès arquitectònic i històric

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Mantenir la categoria de BPU.

Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:

-el jaciment arqueològic JAV-02

-les fonts llistades pel Centre excursionista Castellarenc: núm. 1 "font de Can Messeguer" i núm. 2 "font Xica de Can Messeguer."

Nivell de protecció 2: Conservació

Nivell de protecció 4: Ambiental

Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

DADES HISTÒRIQUES:

L'antiga casa de Sant Martí, avui masia de can Messeguer, és actualment, una casa residencial. El mot messeguer indica "lloc de messes", els feixos de cereals quan es fan les feines de sega i batuda al camp. El nom podria tenir el seu origen en els amplis camps que hi ha als voltants de la masia. Al segle XIV, Guillem de Santmartí va ocupar l'Abadia de Sant Llorenç del Munt.

2726

La família Mas Puig va arribar com a masovers a la masia de can Messeguer l'any 1939, passat el conflicte civil. Amb el fill i la jove, i un mosso, van conrear la terra fins el novembre de 1961. La família cuidava les terres de secà cultivant cereals, blat, ordi..., els horts que eren tres peces de regadiu, la vinya que amb els anys es va anar extenent, les oliveres, els ametllers... Malgrat que les terres eren de secà gràcies a una mina d'aigua van fer una font i l'aigua passava de la font a una bassa i d'aquí a un gran safareig que regava l'horta més propera a la masia.

Els masovers també tenien bestiar: vaques, porcs, gallines, oques... Un fet curiós és que a l'hivern arribaven a la finca pastors amb els seus ramats d'ovelles provinents de Castellar de n'Hug. La família Mas Puig els donaven l'estada a la masia i els permetien pasturar a les terres i, a canvi, n'aprofitaven els fems. Moltes vegades, aquestes estades també es realitzaven a les terres de la masia de Cadafalch.

La família feia la vida a la banda del darrera de la masia, la que dóna a l'era. Emmarcant-la hi havia les quadres pels cavalls, les corts dels porcs, un porxo pels carros i per les eines i les quadres pels ramats. Els pares vivien en un pis integrat a la primera planta de la masia mentre que el fill i la jove vivien a la planta baixa; els mossos i els pastor feien la seva estada a la segona planta.

Els propietaris de la finca, el senyor Geis Bosch de Terrassa, anaven a la masia cada cap de setmana. Els arrendataris anaven a terç amb els senyors, dues tercers parts de tot el que produïa la masia era per als masovers i la resta per als propietaris. De vegades passaven els estius a la finca però els masovers no els havien de fer les feines de casa ja que una minyona se n'encarregava. La jove de la casa, la senyora Maria Àngels Rovira, a part d'ajudar en les tasques pròpies de la masia, treballava a Can Barba, una de les empreses Tolrà. Diàriament anava de la finca fins a la fàbrica pel camí d'el Rieral, passant per una passera que travessava el riu i que comunicava amb la fàbrica; si havia plogut o el riu baixava amb un cabal molt alt, anava a treballar anant fins a can Sallent i seguint per la carretera.

La Maria Àngels també era l'encarregada de portar diàriament la llet que es produïa a la masia fins a Castellar on es podia comprar en diferents establiments de la vila. A més a més de la llet, i segons la temporada, també portaven a vendre patates, ous, tot tipus de verdures...

9727

L'església de Sant Martí estava situada a la masia de Sant Martí, avui coneguda com a Can Messeguer. El límit del terme parroquial passava justament pel mig de la finca, de manera que la casa pertanyia a la parròquia de Sant Esteve de Castellar i l'església, a la de Sant Julià d'Altura. La primera referència documental de l'església és la venda d'una peça de terra situada a la vila, en el terme de Castellar, tocant a Sant Martí, el 1035. A través d'un testament de 1152 atorgat a Ramon Amat, se sap que hi havia més d'un altar i, per tant, també hi havia més d'un àbsis i que un d'ells estava dedicat a sant Joan.

En el segle XVI l'església fou reedificada i beneïda pel rector de Sant Feliu de Sabadell. A principis del segle XX l'església fou destruïda quan els amos de la masia la van construir la casa nova i, possiblement, en van utilitzar els materials. El 1873 Mn. Antoni Vergés i Mirassó va visitar la masia i va poder comprovar que les restes dels annexos i una torre de dos pisos, de petites dimensions i les arcades dels baixos tapiades, havien estat reutilitzades; a la pallissa hi havia dues ares de marbre, corresponents als altars de sant Martí i de sant Joan, i una figura de pedra que va identificar amb una cartela o base d'arcada gòtica.

El 1782 encara hi havia una capella romànica però posteriorment va desaparèixer. En l'actualitat la masia és propietat de Maria Concepció Aymar Ducet

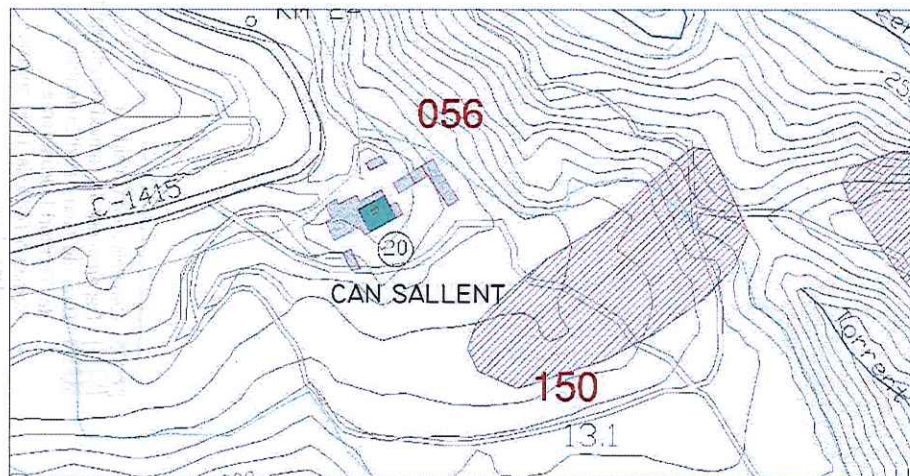
BIBLIOGRAFIA

Gràfica:
Escrita:

- ANTONELL, ALBERT. 2006. *Descobrir Castellar*. Setmanari Forja. Castellar del Vallès.
PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers.
Oral: Maria Àngels Rovira Picañol (Castellar del Vallès, 1932).

NÚM. REF.:	ARR-17 / 056 (JAV-15)
DENOMINACIÓ:	Can Sallent
Altres denominacions:	Antic Mas Gili
SITUACIÓ:	Carretera C-1415, de Terrassa a Castellar, Km. 24
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Fins al segle XV era l'antic Mas Gili. Segons l'aspecte actual XVI-XIX
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial rural.
CONTEXT:	Entre el torrent Mitger i el Torrent de Miralles, pel vessant de migdia de la carretera de Terrassa, vora el camí i a ponent de Castellar Vell.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.
Classificació:	Sòl No Urbanitzable.
Qualificació:	Zona Agrària. Agrícola ramader (clau 13.1).
Protecció existent:	BCIL. Inclòs al Catàleg del PG de la comarca de Sabadell 1978, element núm. 31. Inclòs al Catàleg del PGO, element núm. 20.
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:5000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Consells Territorials d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Finca de grans dimensions amb conjunt edificat format per volum principal i cossos adossats. Ordenació lineal, orientada a migdia, amb pati obert amb arbrat. Gran era pavimentada de cairons al replà més elevat, posterior de tramuntana. Accés amb portalada per ponent.

Volum principal de masia d'estructura clàssica, amb tres crugies, dues plantes més golfes i coberta a dues vessants amb carener perpendicular a migdia. Remat de lluern central, de planta rectangular, amb una planta més, barbacana prominent i coberta a quatre vents. Destaquen els finestrals amb llindes marcades, i en general, la composició ordenada de les obertures. L'interior, es troba dividit amb la part dels propietaris i el dels masovers. La dels propietaris a la planta baixa amb cuina, sala-menjador, bany i una eixida i a la planta primera set habitacions, una sala i un bany mentre que a les golfes tres habitacions més. La part dels masovers seguia una estructura similar: a la planta baixa entrada, la cuina, menjador, forn de pa i un traster, i a la planta primera set habitacions i un bany i a les golfes tres habitacions més.

Volums laterals adossats de grans dimensions, actualment utilitzats com a magatzems.

casa, fou vicari d'Esparraguera el 1590. Anton Sallent, mort el 1636, fou beneficiat de Sant Pere de les Puel·les.

La família Busquets foren arrendataris de la masia de can Sallent des de 1945 fins a 1970. Compartien la masia amb els propietaris, la meitat per a cada un, tot i que els propietaris només venien a passar algun estiu. Els masovers cultivaven la terra i el bestiar: cultivaven gra, que venien a tercers i tenien cura de la vinya i les oliveres, així com també del bestiar, bàsicament vaques, gallines, porcs, conills que tenien davant la masia on hi havia situades les quadres i un galliner amb un gran safareig al costat. Davant la masia hi havia una bassa d'aigua amb més d'un milió de litres que subministrava l'aigua que necessitaven pels animals i per al consum propi. La masia també disposava d'una premsa, amb nou cubs, un molí per aixafar les olives i un celler.

A partir de meitat dels anys cinquanta la producció de llet va anar augmentant i la família Busquets venia aquest producte al poble; repartien la llet a domicili o bé la portaven a diferents comerços de la vila on es podia comprar. Aquesta activitat comercial va tenir lloc fins a mitjans dels anys seixanta.

En l'actualitat la masia de can Sallent és propietat de José Prat Barrachina

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Habitatge, agrícola i ramader.
Actual: En desús.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Precari.

VALORACIÓ: Element destacable per la dimensió de la finca i dels conreus.
Àrea d'Expectativa Arqueològica (AEA)

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.
Mantenir la categoria de BCIL.
Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui:
-el jaciment arqueològic JAV-15
-la mina llistada amb el núm. 6 pel Centre Excursionista Castellarenc: Mina de Can Sallent.
Nivell de protecció 2: Conservació
Nivell de protecció 4: Ambiental.
Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).
Conservació de la volumetria exterior i composició d'obertures del volum principal.

DADES HISTÒRIQUES:

Pràcticament, totes les terres que integren la propietat de Can Sallent són de secà. Fa molts anys que no disposa de masoveria permanent i les terres del voltant, molt extenses, són conreades precàriament i no pas totes elles.
Antoni Joan Sallent, va fer donació a la Parròquia de l'aigua de la font de Sant Antoni.
Joan Sallent i Cusidor fou batlle el 1633 i Josep Sallent el 1781, ambdós descendents de la masia. Pere Sallent, fill també d'aquesta

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:
Escrita:

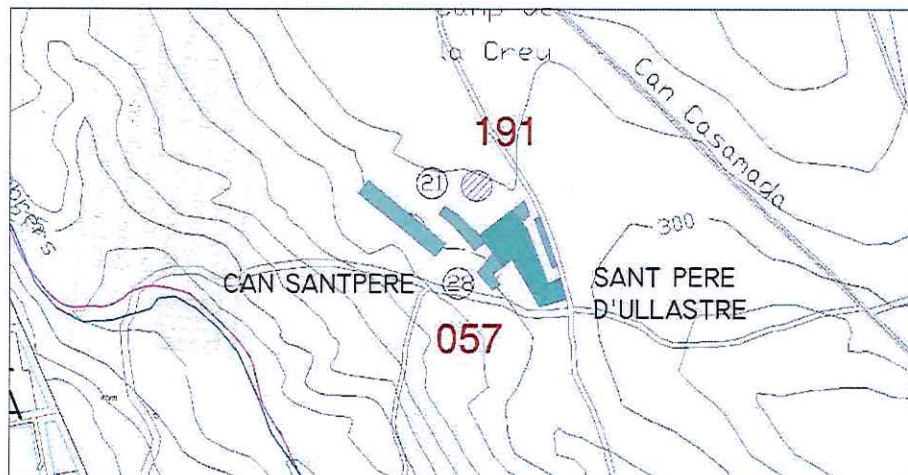
-
PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers.
Lluís Busquets Serrat (Arbúcies, 1943).

Oral

NÚM. REF.:	ARR-18 / 057 (JAV-8)
DENOMINACIÓ:	Can Santpere i Ermita de Sant Pere Ullastre
Altres denominacions:	Olastro, Oleastro, Sullastre, Duyastre, Ullastre.
SITUACIÓ:	Camí forestal accessible des de la Ronda de Tolosa.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Ermita del segle XI. Campanar amb espadat del segle Pintures de l'interior del segle XVII-XVIII. Masia del segle XV
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial rural. Arquitectura religiosa.
CONTEXT:	A sud oest del nucli urbà, en un paratge de boscos i conreus, vora Can Casamada.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl No Urbanitzable
Qualificació:	Zona Agrària. Agrícola-ramader (clau 13.1)
Protecció existent:	BCIL. Inclòs al Catàleg del PG de la comarca de Sabadell 1978, element núm. 24. Inclòs al Catàleg del PGO, element núm. 21 (masia Can Santpere) i núm. 28 (ermita de Sant Pere d'Ullastre).
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Masia: Privada – Ermita: Pública
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:5000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Mas format per la masia envoltada per corts, graners i pallissa al voltant d'una era tancada, amb l'ermita a sud est del conjunt amb accés independent des de l'exterior, grans magatzems lineals d'estables i els conreus completen el conjunt.

Masia: De tres crugies, de planta baixa i pis, amb coberta a dues vessants paral·leles a la façana de migdia, amb porta d'arc de mig punt adovellat i dues finestres gòtiques amb llindes (una presenta la inscripció "ihs 1712", i a sobre hi ha un petit cap esculpit), tot de pedra sorrenca. Cal destacar la gran galeria adossada a orient i lateral de la façana principal, de dos pisos, amb gran coberta de teula (de llata per canal). La masia té una gruta excavada a terra. El recorregut a través del passadís permet el bon pas d'una persona. Presenta fornícules a les parets. Disposa de mina d'aigua. Accés a través d'un portal d'entrada de mig punt adovellat.

Ermita: Ermita romànica d'una sola nau amb volta de canó. Absis amb finestra de doble esqueixada i dues absidioles formant creuer. A la façana sud, finestra i porta. Adossada al cos annex de la gran galeria de la masia de Can Sampere. Campanar d'espadanya, restaurat, d'un ull. Teulada a dues aigües. L'interior conté unes pintures murals a tota la paret de l'absis que corresponen als segles XVII o XVIII, i que varen ser restaurades l'any 1980. Presenten motius ornamentals amb llaceries i volutes pròpies de l'època del barroc, amb algunes cares i figures d'àngels, i una gran creu al centre de l'absis. Predominen els colors ocres i terrosos. A l'absis i centrat per una taula d'altar adossada al fons, hi ha el pedestal amb la imatge de Sant Pere (Sant Pere de la cadireta). Sembla que tot l'entorn proper ha sofert un rebaix del terreny cosa que ha suposat la formació d'un petita rampa fins al nivell de la porta d'accés.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Habitatge, agrícola i ramader. Religios.
Actual: Habitatge, agrícola i ramader. Religios.

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Masia. Al llarg del temps ha sofert moltes modificacions i ampliacions per poder guardar bestiar. Precari.
Ermita. Restaurada recentment, tant la coberta com les façanes i el recalç.

VALORACIÓ:

Conjunt harmoniós i ben integrat a l'entorn natural.
 Àrea d'Expectativa Arqueològica (AEA)

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg
 Mantenir la categoria de BCIL. Elevant a EPA
 Incorporar l'entorn de protecció que inclogui:
 -el jaciment arqueològic JAV-08
 -la font llistada pel Centre Excursionista Castellarenc: mina de Can Santpere amb el núm. 109.
 Nivell de protecció 2: Conservació

Nivell de protecció 4: Ambiental.

Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

Conservació integral de volumetria exterior i façanes dels volums principals tant de la masia com de l'ermita. En properes actuacions reduir l'alçada del cos adossat a la façana de ponent de l'ermita, per alliberar l'espadanya.

DADES HISTÒRIQUES:

La principal font de dades històriques entorn a la capella, la masia i la família Sampere prové del Dr. Antoni Vergés, que va poder consultar un recull històric realitzat l'any 1804 pel Dr. Jaume Sampere, rector de Cornellà i fill de la masia de can Santpere.

La referència més antiga de l'ermita de Sant Pere i la seva estreta relació amb el cognom Sampere data del segle XI. Segons el Dr. Vergés, en el recull de mossèn Sampere es transcriu un pergamí de l'arxiu de Polinyà en el qual es deia "a 5 de febrer de 1012 en Berenguer Santpere, pagès de Castellar, i Arnau Santpere, germà seu, aprovaren una escriptura pública que fou rebuda en aquella data en l'església de Sant Pere".

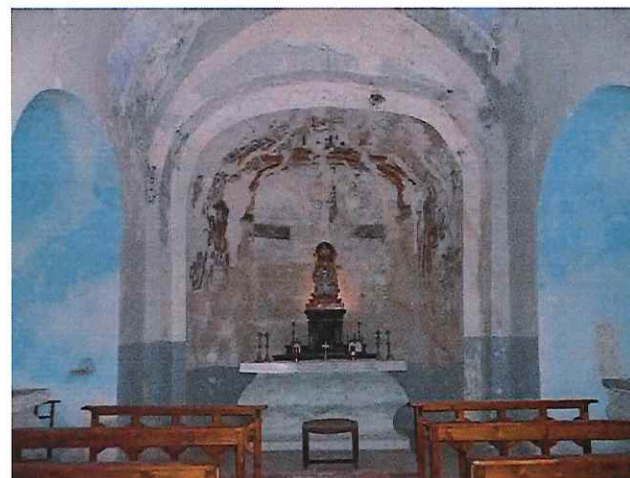
Mossèn Jaume Sampere va recopilar un gran nombre d'escriptures antigues de la família Sampere, propietària de la masia fins a mitjans del segle passat. Segons explica mossèn Sampere, el seu cognom va tenir continuïtat donada la voluntat de la família en conservar-lo i fer-lo prevaldre, fins i tot quan estava condemnat a perdre's.

Malgrat la constància documental de la família Sampere, des del segle XI, es desconeix la data de la construcció de l'actual masia. La primera referència escrita de la masia data del segle XV, quan Berenguer Bosch del Mas de Can Santpere fou batlle de Castellar entorn l'any 1437. El segle XV seria un moment ric per la família, tal com indicaria la roda de molí que hi ha a l'entrada de la masia on consta la data 1468.

L'origen del topònim Ullastre vindria donat per l'abundància en aquestes terres d'una tipologia d'oliveres bordes conegudes com a ullastres. La historiografia local hauria descartat la teoria del Dr. Pere Vergés segons el qual el topònim provindria de l'existència, en aquest indret, d'un temple romà dedicat al deu pagà Uliaster.

Per mossèn Jaume Sampere coneixem les variacions en les escriptures antigues del topònim Ullastre: Olastro, Oleastro, Sullastre, Duyastre, Ullastre.

La importància de l'ermita queda palesa en la recopilació de testaments de famílies del terme llegant misses a l'església de Sant Pere d'Ullastre, des del segle XIII, realitzada pel Dr. Antoni Vergés.

133

Però entre els principals benefactors de l'església cal destacar les famílies Santpere i Casamada, ambdues estretament vinculades a aquest indret, i en els documents notariais de les quals sovint s'esmenta l'ermita. Així, per exemple, se sap que l'argenter Jaume Sampere, pare del Dr. Jaume Sampere, donà a l'església un calze de plata, ornaments, sacres i altres objectes pel culte. El mateix Dr. Jaume Sampere i el seu cosí, el rend. Esteve Sampere van fer construir un altar major presidit per una imatge de Sant Pere.

El Dr. Vergés diu recordar una campana que portava inscrita la data 1686 i que fou robada entorn a l'any 1840.

Antigament es podia celebrar missa a l'ermita tots els dies exceptuant dijous, divendres i dissabte sants, però un decret de l'any 1778 acabà amb aquest permís i establí missa tan sols les diades de Sant Pere, Sant Miquel i Sant Pau. Aquesta qüestió derivà en un plet entre el rector i el propietari de la masia de Can Santpere.

L'any 1735 el papa Climent XII concedí jubileu o indulgència plenària als qui visitessin l'església de Sant Pere d'Ullastre, per aquesta raó durant la festivitat de Sant Pere hi acudien a celebrar missa el rector de Castellar i els pares caputxins de Sabadell.

L'ermita fou objecte de saqueig el juliol de 1936 i van desaparèixer l'altar, els bancs i els objectes litúrgics. L'ermita va reprendre el culte el dia 29 d'abril de 1940 amb una imatge renovada de Sant Pere. Aquesta imatge del primer papa assegut, ha provocat que la imatge i l'ermita siguin conegudes popularment com a Sant Pere de la Cadireta.

Malgrat es va reprendre el culte el dia de Sant Pere, diverses famílies aportaren la seva col·laboració per reposar els bancs cremats i, ocasionalment, l'ermita es convertia en destí de les processons per demanar pluja, paulatinament, s'abandonà el culte i l'ermita s'ompli d'eines de la masia.

L'any 1996 l'ajuntament de Castellar del Vallès, davant la constància que la capella romànica presentava una esquadra important i goteres al seu interior, es va posar en contacte amb la propietat i va gestionar una visita del Servei Arquitectònic de la Generalitat amb l'objectiu determinar els danys.

L'edifici forma part del patrimoni arquitectònic municipal des de finals de 2004, data en què es va aprovar el conveni de donació de l'ermita per part del seu propietari al consistori, davant la urgent necessitat d'una restauració.

A finals de l'any 2005 s'iniciaven les tasques de restauració que van permetre aturar el creixement de les esquerdes en la zona de l'absis, arranjat la coberta, descobrir la finestra de l'absidiola lateral i adequar l'accés a l'ermita.

La masia està des de l'any 1965 en règim d'arrendament. Els seus inquilins són la Carmen i l'Antonio, que viuen a la masia des d'aleshores.

Actualment la superfície d'explotació és d'unes setanta hectàrees, destinades en la seva totalitat a les diferents activitats agrícoles, ramaders i forestals. Pel que fa a les activitats agrícoles, a més d'ovelles i porcs, crien emús.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica: Escrita:

- PINYOT I GARRÓS, JOAN. 1985. *El Reial Cadastre de Castellar del Vallès, 1716*. Arxiu d'Història de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
- PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
- PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
- VALL I RIMBLAS, RAMON, FERNÁNDEZ LÓPEZ, LLUIS; MASAGUÉ I TORNÉ, JOSEP M. 1991. *Catalunya Romànica*. Enciclopèdia Catalana, volum XVIII, El Vallès Occidental i el Vallès Oriental.
- VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín.
- VERGÉS I SOLÀ, LLUÍS. 1974. *El llibre de Castellar, història i vida d'un poble del Vallès i dels seus agregats Sant Feliu del Racó i les Arenes*. Barcelona

Oral:

7734

NÚM. REF.: ARR-20 / 058

DENOMINACIÓ: Can Torrents

Altres denominacions: Mas Torrents del Vall de Rovira

SITUACIÓ: Camí forestal de Can Torrents, accessible des de la Ronda de Tolosa

DATA DE CONSTRUCCIÓ: Esmentada el segle XIII, concretament el 1281 com a Mas Torrents de Vall de Rovira. Modernitzada a començaments i finals del segle XX.

AUTORS:

PROMOTOR:

TIPOLOGIA: Arquitectura residencial rural.

CONTEXT: Al límit sud del terme municipal, vora el camí de la Salut, a tocar del barranc del riu Tort.

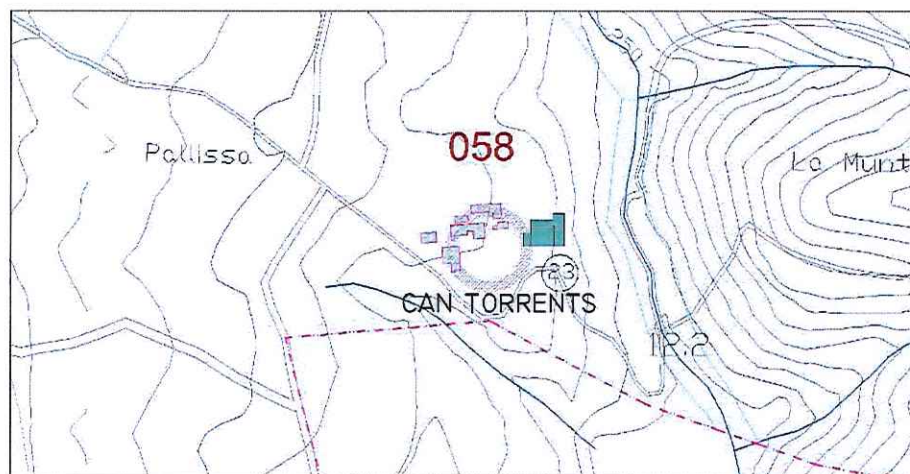
RÈGIM URBANÍSTIC

Planejament Vigent: PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació: Sòl No Urbanitzable
Qualificació: Zona Agrària. Agrícola-ramader (clau 13.1)
Protecció existent: BPU Inclòs al Catàleg del PGO, element núm. 23

RÈGIM JURÍDIC

Titularitat: Privada.
Condicions / servituds: No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1:5000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Propietat de grans dimensions amb el mas situat a la vora i a ponent del barranc del riu Tort. Conjunt principal compost per la masia amb l'antiga era com a pati d'entrada, clos amb reixat de ferro; amb efecte decoratiu, de defensa i de tanca dels animals. La casa de masovers fou adossada posteriorment. A ponent, trobem diverses edificacions aïllades (colomer, quadres, magatzems) envoltades per tanca de fusta que rematen el conjunt. El volum principal de masia, de planta baixa i pis, amb carener perpendicular a la façana a migdia, de composició simètrica i portal adovellat de pedra sorrenca. A destacar l'enjardinament del conjunt, i els trams d'escaleres i murs de contenció vers el barranc

PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
 VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers.
 Joan Salvador Grau (1931)

Oral:**EVOLUCIÓ D'USOS**

Original: Habitatge, agrícola i ramader.
Actual: Habitatge (segona residència)

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo**VALORACIÓ:**

Masia amb imatge molt modificada. Es conserva el portal adovellat de mig punt i el ràfec prominent. Ha estat totalment reformada (principis de segle XX i també posteriorment).

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.
 Mantenir la categoria de BPU.
 Amb la incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:
 -els espais al voltant de la masia susceptibles de contenir restes arqueològiques.
 -els arbres monumentals del llistat de l'annex III del PGO: núm. 88 (figuera), núm. 89 (cirerer); i arbredes: núm. 9 (arbreda de Can Torrents).
 -les fonts llistades pel Centre Excursionista Castellarenc : núm 117 "Font del Caçador", núm. 118 "font de la Clota", núm.119 "font de Can Torrents" i núm.120 "font de José Buxó".
 Nivell de protecció 2: Conservació
 Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica AEA
 Caldrà integrar amb criteris paisatgístics els coberts grans situats a ponent.

DADES HISTÒRIQUES:

Guillem Torrents va ser batlle de Castellar cap el segle XV.
 En l'actualitat, la masia té una funció més residencial que no pas pagesa.
 Les terres que envolten la masia tenen una extensió d'unes 50 hec.; la meitat són de conreu i l'altra meitat són de bosc. En l'actualitat la masia és propietat de Explotaciones Agrícolas Can Torrents.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica: -
Escrita: PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

7736

NÚM. REF.:	ARU-25 / 059
DENOMINACIÓ:	Edifici de l'associació de veïns.
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	Carrer Carena núm. 6.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	entorn 1978
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial urbana. Habitatge unifamiliar aïllat
CONTEXT:	Situat a la urbanització de Sant Feliu del Racó, a la part alta, zona PEIN, just per sota de l'Hostal del Cim.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.
Classificació:	Sòl urbà.
Qualificació:	Equipament comunitari, equipament associatiu (Clau C3).
Protecció existent:	Cap.
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions/servituds:	No es coneixen.

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 5000

DESCRIPCIÓ:

Edifici de baixos i soterrani de planta en forma de rombe, sobre parcel·la amb fort pendent, amb coberta de teula a dos vessants que disposa d'una gran lluernia que n'accentua la imatge brutalista. L'accés principal es produeix a nivell de la planta baixa, sota important vol de l'aresta nord de la coberta, acompanyat per dos murs en posició seguint les línies de la planta. Façanes laterals amb basament de formigó vist i panys superiors arrebossats amb obertures de petites dimensions, situades rítmicament, amb dues franges verticals de maó vist a tota alçada que integren altres obertures. Remat pel ràfec de la coberta, de formigó vist. Per tal de garantir la fonamentació de l'edifici sobre el fort pendent es disposen diversos prismes de formigó vist de base triangular, a mode de contraforts-jardineres. Obertures amb brancals i llindes en forma piramidal, oberts cap a l'exterior.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Local social de l'associació de veïns.
Actual: Local social de l'associació de veïns.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo.**VALORACIÓ:**

Es tracta d'un edifici que utilitza el llenguatge de l'arquitectura moderna en una construcció d'ús públic.

PROPOSTES:

Incloure al Catàleg.
 Elevar a la categoria de BPU.
 Nivell de protecció 2: Conservació. Nivell de protecció 4: Ambiental.
 En properes actuacions a les façanes caldrà mantenir textures i cromatismes dels panys. Caldrà reparar la coberta amb teula àrab ceràmica.

DADES HISTÒRIQUES:

Edifici construït com a ermita per la propietat de l'Hostal del Cim amb la voluntat de celebrar-hi les noces a un espai proper al restaurant. El fet que el Bisbat de Barcelona es negués a sacralitzar l'ermita suposà un fort revés per la propietat de l'Hostal del Cim perquè va veure com perdia l'oportunitat d'acostar un nou servei als seus clients.

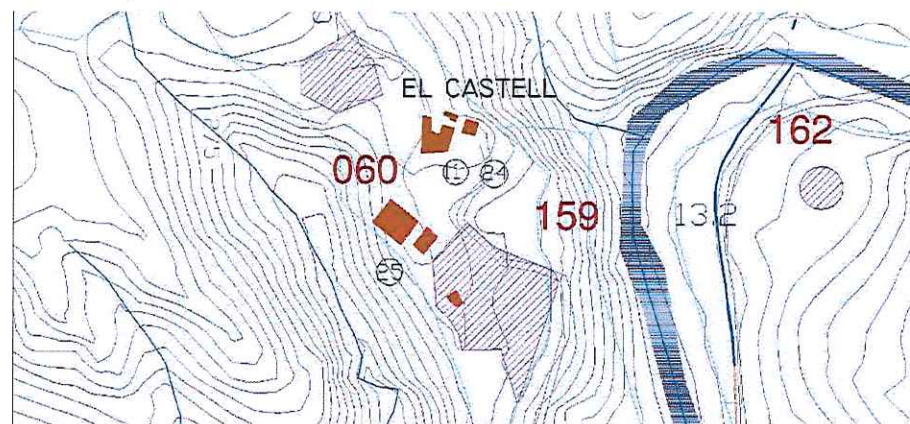
El tancament i abandó de l'edifici suposà el lent deteriorament de la finca i l'edifici. L'associació de veïns de l'urbanització del Racó, necessitada d'un espai que pogués acollir les seves reunions i activitats reclamaren a la propietat de l'Hostal del Cim l'usdefruit de l'equipament.

Des de principis dels anys 90, aquest edifici és la seu de l'associació de veïns del Racó. Algunes de les reformes i intervencions a l'edifici es deuen a aquesta associació de veïns, com per exemple, les lloses de pedra de l'entrada de la finca amb els noms dels carrers que componen l'urbanització.

NÚM. REF.:	AM-01 / 060 (JAV-12)
DENOMINACIÓ:	Castell de Castellar, Capella de Santa Bàrbara, Aqüeducte i Masoveria del Castell
Altres denominacions:	CASTELL DE CLASQUERÍ
SITUACIÓ:	Ctra. de Sant Sadurní d'Anoia a Sentmenat, PK. 25,10 i està situat al sud-oest de l'actual nucli urbà, a 275m sobre el nivell del mar.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Castell de Castellar: referenciat en una acta del 912 Pintura mural de la torre: 1581. Capella de Santa Bàrbara: esmentada el 1548 Aqüeducte: segles XIII-XV; Masoveria: segle XIV
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura Militar (castell).
CONTEXT:	Paratge de conreus a la riba dreta riu Ripoll, a nord de l'Església de Castellar Vell. Estratègicament situat dalt d'un turó envoltat de barrancs (el Sot d'en Gambús, el Sot d'en Bon Jan, el Sot dels Ossos i el Sot de Santa Bàrbara).
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	Pla General d'Ordenació (16/07/99).
Classificació:	Sòl no urbanitzable.
Qualificació:	Zona Agrària. Agrícola-ramader (clau 13.1).
Protecció existent:	BCIN (número 630-MH), codi BIC (R-I-51-5242). Conjunt catalogat per decret de data 21/04/1949 sobre protecció de castells amb el núm.058, i està inclòs en el catàleg de monuments i conjunts històric-artístics de la Generalitat de Catalunya del 1990. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 24. Espais declarats BCIN en la categoria de Zona arqueològica
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
PLÀNOL DE SITUACIÓ	1: 5000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7739

DESCRIPCIÓ:

Conjunt format pel castell i la capella conformant un pati clos de dimensions considerables amb bassa rectangular i vista panoràmica cap a llevant del nucli de Castellar. L'aqüeducte uneix la zona del Castell amb la masoveria situada al vessant nord-oriental i d'accés a la finca.

Castell: Construcció d'origen romànic, esmentada els anys 912 i 939, i actual estil gòtic, amb remodelacions diverses (s.XIV i actuals). Castell medieval de planta trapezoidal de tres nivells, amb pati central amb dues escales, i torres a les cantonades. L'accés des de la masoveria mostra les restes d'un aqueducte amb arcs de mig punt, vora la cantonada amb torre coberta a quatre aigües. La façana principal orineta a sud amb finestrals pseudogòtics, merlets de remat i portal adovellat, conforma una plaça mirador amb la bassa i capella gòtica d'una sola nau com a teló de fons.

Els interiors del castell han estat restaurats recentment, i presenten sostres enteixinats a les estances principals de la planta noble.

En una cambra de la torre principal hi ha una pintura mural del 1581, possiblement al "fresc", que representa la figura d'un home amb creu a la mà i un crani amb una espasa sobre una taula.

Capella de Santa Bàrbara: capella gòtica d'una sola nau, amb coberta a dos vessants, de petites dimensions. De línies molt senzilles, disposa d'absis de planta poligonal, rematat amb merlets a mode de torre, de major alçada que la capella. Façana principal amb portalada i finestra lobulada. Petita espadanya amb campana. Destaquen també els arcs apuntats que defineixen la terrassa lateral amb vistes cap al riu.

Aqüeducte del castell de Castellar: resten encara alguns dels trams del conjunt que menava l'aigua des de la zona posterior de la masoveria fins la bassa del castell, i que encara donen una imatge unitària del conjunt. S'han reconstruït alguns trams sense cap relació compositiva.

Masoveria: Masia de grans dimensions de planta baixa i dues plantes amb coberta a dos vessants amb carener perpendicular a la façana principal a est, i gran porxo a planta segona orientat a migdia. A la part posterior diversos cossos adossats i magatzems annexos. Accés principal més elevat a nivell de planta primera, amb mur de contenció en continuïtat amb l'aqüeducte.

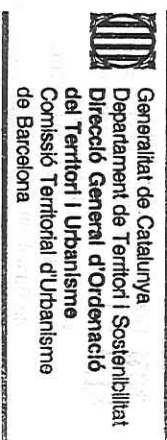
EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Castell
Actual: Lúdic

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Castell: Bo
Masoveria: Precari

VALORACIÓ:

El pati que ordena el Castell i la Capella de Santa Bàrbara, conforme un lloc privilegiat com a mirador del nucli de Castellar. El conjunt monumental té un alt interès històric, artístic, arquitectònic i paisatgístic. Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.
 Mantenir la protecció de BCIN.
 Incorporació d'un entorn de protecció de monument que inclogui:
 -el jaciment arqueològic BCIN-ZA, JAV-12.
 -el conjunt de castell, capella, pati, aqüeducte i masoveria.
 -els arbres monumentals llistats a l'Annex III del PGO: núm. 63 (castanyer d'indies del Castell), núm. 64 (lledoner del Castell), núm. 65 (tell gran del Castell), núm. 66 (tell del Castell) i núm. 67 (magnolier del Castell) i l'arbrada núm. 5 (passeig de plàtans del Castell) d'accés a la masoveria.
 Nivell de protecció 1: Integral
 Manteniment integral de l'estructura, façanes, cobertes, obertures i volumetria del conjunt. En properes actuacions caldrà la reconstrucció del aqüeducte amb arcs de mig punt.
 Les obres, restauracions, intervencions i canvis d'ús precisen l'autorització de la Comissió Territorial del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya abans de la concessió de la llicència.

DADES HISTÒRIQUES:

Castell de Clasquerí

Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació
 del Territori i Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

Originàriament el Castell potser és una de les primeres construccions romàniques, per no dir la primera. Hi ha diverses dades sobre els seus orígens. Sembla ser que l'any 912 ja existia i que l'any 939 un document confirma la donació que fan Ovasio i la seva muller Osiana al comte Sunyer d'un alou del "castrum de Castellar"; el 1010 el castell era habitat pel comte Ramon Borrell. També es troba esmentat l'any 955, en que el comte Mir féu donació de les terres de Castellar al Monestir de Sant Cugat. Segons consta documentalment, durant els segles XI i XII la senyoria del castell continuava sota el poder comtal. A mitjan segle XI Ramon, comte de Barcelona, amb la seva esposa Ermesinda i el seu fill Berenguer, donà el monestir de Sant Llorenç del Munt que presidia Otger I, el Castell de Castellar, el territori i les pertinences, tot el qual constituïa un mateix terme amb Terrassa i confrontava amb el de Lacera (Sant Llorenç Savall), de Sentmenat, d'Arraona (Sabadell) i fins d'Ullastre o Uliaster (can Santpere). El seu emplaçament equivalia a una defensa natural.

La família dels Montcada en posseïen el domini territorial en règim de feudataris. Foren senyors del Castell de Castellar l'any 1215 els descendents de Ramon de Montcada i de Pere I de Clasquerí. A principis del segle XIII els Montcada empenyoraren durant un període de temps el castell, segurament per motius econòmics, ja que un segle després l'havien recuperat. El 1310 Gastó de Montcada va donar en emfiteusi diversos castells a Pere de Clasquerí, membre d'una família noble, entre ells el de Castellar i dotze heretats més situades en el terme. Pere II de Clasquerí prengué possessió del senyoriu el 1312 i monopolitzà l'autoritat en el poble dins l'any 1394, data en la qual el rei Joan I d'Aragó vengué la jurisdicció civil i criminal del terme a Joan de Togores pel preu de cinc-cents florins d'or d'Aragó. De Togores tornà a vendre, més tard, els seus drets a Guerau I de Clasquerí, l'últim descendent de la família, besnét de Pere de Clasquerí; d'aquesta manera a mitjans del segle XV la família Clasquerí era el senyor territorial i jurisdiccional de tot el "castrum de Castellar", incloses totes les propietats, terres, cases i masos que li pertanyien territorialment. De com era el castell en el moment en què els Clasquerí es

convertiren en el
 complet fet el 138

8741

Clasquerí. En ell s'enumeren tots els espais que formen el castell i tots els objectes que hi ha en el seu interior.

Isabel de Clasquerí i Corbera es casà el 1548 amb Bernat de Meca i Turell; al matrimoni Meca-Clasquerí el succeí el seu fill Galzeran que es casà amb Isabel de Cassador. En aquestes dates es va començar a utilitzar el segell municipal del gos i la campana, tot i que pertanyia als Meca sinó als Clasquerí.

L'actual família propietària, els Fontcuberta, descendeixen dels Clasquerí a través de les famílies que successivament s'han emparentat amb ella i han heretat el castell de Castellar: els Meca (segles XVI-XVII) i els Sentmenat (segles XVII-XIX). El 1617 es va cremar el bosc del castell i el 1662, la pallissa. Sembla que van ser actes dels bandolers contra els que exercien la jurisdicció.

Una de les particularitats que presenta el castell de Clasquerí és que des de l'any 1310, quan el castell el va adquirir Pere de Clasquerí, ha romàs en el sí d'una mateixa família. No vol dir això que els Meca en siguin encara els posseïdors, ja que el 1788 n'Antoni de Meca va morir sense deixar fills. La seva herència va passar als nebots i un d'ells va introduir, de nou, el cognom Sentmenat en el castell. L'any 1856, Dolors de Sentmenat i Despujol es casà amb Carles de Fontcuberta i de Perramón i avui en dia, la família Fontcuberta segueix mantenint la possessió del castell.

En una cambra de la torre principal hi ha una pintura mural del 1581, possiblement al "fresc". Molt ben realitzada representa la figura d'un home amb una creu a la mà i un crani amb una espasa sobre una taula. Una de les curiositats del castell la trobem en el pati; es creu que al segle XV van sorgir antagonisme dins la família que habitava el castell i les dues parts enemistades van decidir separar les estances respectives per la qual cosa, i per accedir-hi es van disposar dues escales al pati.

Les darreres obres de restauració importants que es van realitzar al castell daten del 1880 impulsades per Carlos de Fontcuberta i Perramón. Aquestes obres no van ser gaire reeixides ja que es van emprar materials de poca qualitat i es van destruir elements estructurals. L'aspecte actual del castell es deu a les obres de restauració portades a terme per Carles de Fontcuberta i Pascual i la seva filla Carla que van començar el 7 de març de 1994 sota la direcció de l'arquitecte Joaquín Díez-Cascón amb el contractista Jaume Casanovas.

Les riuades del setembre de 1962 van erosionar les terres i els barrancs que envolten la finca la qual cosa va suposar obrar murs protectors per tal d'evitar l'esfondrament de terres i parets del castell.

A principis del segle XX, i cal pensar que en èpoques anteriors també, els castellarencs anaven a buscar-hi "terra d'escudella", un tipus de terra que feien servir les mestresses com a detergent per netejar plats i olles, després de convertir-la en sorra. L'indret d'extracció era en el sol del xaragall que hi ha a l'esquerra del començament del camí que mena al castell. En els anys '40, el castellarenc Menna Curtiella explotava comercialment la terra d'escudella i la portava a carretades fins a Terrassa.

CASTELLAR DEL VALLÈS — Castell

8 - Castellar del Vallès - Castell

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

Durant la Guerra Civil l'exèrcit republicà es volia apoderar del castell per instal·lar-hi militars però no estava interessat en la masoveria; al final el castell va quedar en mans municipals. Al castell s'hi van instal·lar 21 persones; el permís per establir-s'hi el van obtenir de l'alcalde, Vicenç Roca. Les condicions de vida eren dures: no hi havia aigua corrent, ni llum i van compartir amb els masovers les tasques quotidianes.

Capella de Santa Bàrbara

Situada davant mateix del castell i separada d'aquest per un gran pati. La capella fou construïda molt posteriorment al castell. Isabel de Clasquerí i Corbera es casà, en segones noces, l'any 1548 amb Bernat de Meca i de Turell. Els preparatius de la boda comportaren que Pere Serafí -pintor i poeta (destaca en aquest darrer aspecte com a escriptor en llengua catalana a mitjan segle XVI)- decorés el retaule de la capella veïna al castell, pel preu de 80 lliures. Les pintures de la capella de Santa Bàrbara es van conservar fins que el 1936 van ser cremades arran els fets de la Guerra Civil. Fins aquest moment Castellar del Vallès fou la tercera localitat de la comarca a tenir una obra de Pere Serafí.

Les dues famílies, els Clasquerí i els Meca, eren dues famílies de la noblesa local que amb aquesta aliança fusionaven els patrimonis respectius; així, els Meca passarien a se rels propietaris del castell de Castellar i de la capella de Santa Bàrbara. Les pintures de Pere Serafí tant podrien haver contribuït a escenificar el relleu familiar en els dominis dels Clasquerí, com a esdevenir un acte de pura devoció privada; o, simplement, es tractava d'un simple regal de noves adreçat a segellar la unió de dos llinatges terratinents. Atesa la inclinació del Pere Serafí poeta a deixar constància escrita de la seva familiaritat amb l'estament nobiliari, caldria imaginar que aquest encàrrec contribuiria a augmentar el seu peculiar prestigi d'artesà cortès.

El castell de Castellar, es va convertir a partir de l'enllaç entre els Meca i els Clasquerí, en una residència ocasional, menys ostentosa que les dues cases principals dels Meca a Barcelona i Sabadell. El treball que Pere Serafí va realitzar en el retaule és particularment reeixit, sobretot pel que significa el context global de la pintura catalana renaixentista, tot i el petit format del retaule de Castellar que permetia la possibilitat de ser contemplat amb detall a peu pla i que va obligar a Serafí a un treball més acurat, facilitat per la estereotipació temàtica. Només les taules centrals del primer i tercer carrer es van destinar a la història de santa Bàrbara, les escenes superiors i de la predel·la representen els habituals episodis de la vida de Crist (Nativitat, Oració a Getsemaní, Flagel·lació, Pujada al Calvari i Crucifixió), precedides totes elles d'una Anunciació. Intercalades entre les taules de la predel·la apareixen quatre petites imatges de sants i santes, també de pintura. Tota la arquitectura del retaule i la talla central de santa Bàrbara s'han de considerar contemporànies, segurament de principis del segle XX, moment en què el castell i el seu entorn van patir una profunda reforma de caràcter neogòtic.

7743

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

És força probable imaginar que l'estructura original n'hagués incorporat d'alguna manera l'heràldica de les famílies Meca i Clasquerí.

De tot el conjunt, les dues taules dedicades a la vida de santa Bàrbara són les més interessants. La primera taula representa la santa davant el jutge Marcià en el moment de rebutjar el pretendent, mentre que la segona es dedica al martiri a mans del seu propi progenitor. El retaule de la capella de santa Bàrbara ens confirma dos dels trets típics de Serafí: per una banda l'homogeneïtat del treball de l'artista i, per altra, la fidelitat sense reserves a les composicions de Rafael.

Es suposa que s'hi celebraven els cultes religiosos de la família del castell. Quan la família deixa de residir-hi habitualment, perdé el privilegi o llicència de culte. L'any 1849, i excedint a la súplica de l'Il·lustríssim senyor Joaquim de Sentmenat, senyor de castell de Clasquerí, en Francesc Bosch, vicari general de Barcelona i Governador permeté que es celebrés a Santa Bàrbara el culte sempre que s'ha tingut per convenient.

Aqüeducte del castell de Castellar

De l'antic aqüeducte, a tocar del castell, avui només es conserva un tram reformat i una caseta distribuïdora d'aigua, davant la masoveria. Sembla que aquesta caseta i l'aqüeducte podrien datar del segle XIII-XV, portant aigua a través de canalitzacions des de la font Ureyensa, citada l'any 1276.

Masoveria

Masia d'època medieval, segle XIV, allotjament dels masovers del Castell de Clasquerí. Actualment s'ocupen del manteniment del castell i de la producció agrícola de les terres properes.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Fons Municipal d'imatges.

Escrita:

PLAÇA VELLA. 1986. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 18. 1986.
CATALÀ ROCA, PERE (DIR). 1969. *Els Castells Catalans*. Vol II. Rafael Dalmau editor. Barcelona.
FONTCUBERTA, CARLA DE. 2010. "Resumen de las actuaciones llevadas a cabo para conseguir la rehabilitación del Castillo de Clasquerí o de San Esteban de Castellar". *Recerca*. Núm. 7. Castellar del Vallès.
PLAÇA VELLA. 1986. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 18.
PLAÇA VELLA. 1987. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 21.
PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
TORRAS TILLÓ, SANTI. 2001. "El Retaule de santa Bàrbara de Castellar del Vallès i la qüestió de la formació artística de Pere Serafí". *Butlletí del Museu Nacional d'Art de Catalunya*. Núm. 4. Barcelona.
VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers.

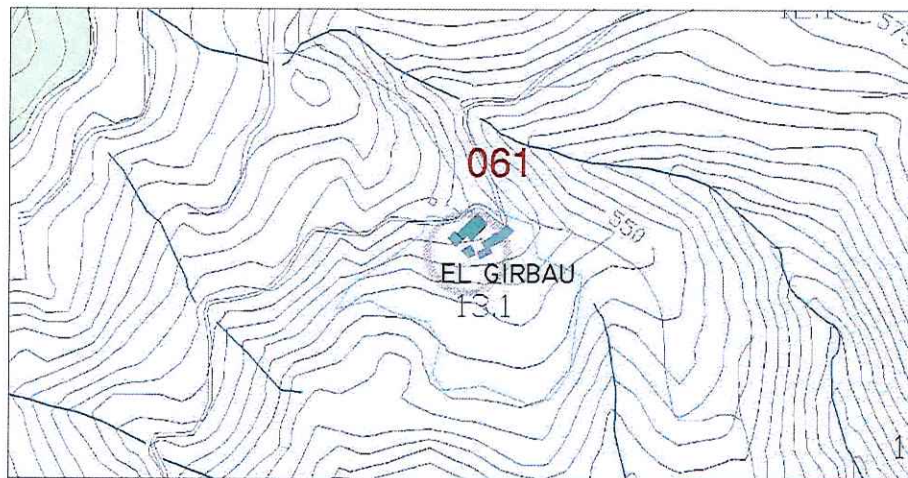
Oral:

-

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

NÚM. REF.:	ARR-30 / 061
DENOMINACIÓ:	Masia el Girbau
Altres denominacions:	Plana de Fogars, Girbau de la Plana
SITUACIÓ:	Camí rural que surt del C. del Forn de Can Sallent- camí de Castellar a la Mola
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Edifici fundacional segle XIV – reformes i ampliacions segle XV Petites reformes segle XX
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial rural.
CONTEXT:	Vora el límit termenal de ponent, amb accés pel camí rural que surt del carrer del forn de Can Sallent de la urbanització el Racó, a nord de la Riera de la Penitenta.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl no urbanitzable
Qualificació:	Zona agrària, agrícola-ramader. (Clau 13.1)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 8
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 5000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Ordenació
Direcció General d'Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7745

DESCRIPCIÓ:

Finca de grans dimensions amb accés per la part posterior del conjunt edificat i també més elevat, amb fons de bosc compacte, i en pendent a migdia vers la riera de la Penitenta

Mas d'ordenació agrupada i graonada, amb diversos cossos adossats al cos principal en diferents etapes d'ampliació que han afectat tant als àmbits d'habitatge familiar com als dedicats a estables i serveis, amb un pati clos de planta rectangular. Els murs són de factura senzilla amb argamassa. Les teulades dels cossos adossats són a diferents nivells, per adequar-se al pendent del terreny. Té una porta d'entrada amb llindes de pedra motllurada a l'igual que una finestra de la façana principal que té esculpit un escut ornamentat amb les inscripcions ihs. Disposa mina d'aigua.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Habitatge agrícola i ramader

Actual:

Habitatge agrícola

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Bo

VALORACIÓ:

Interès històric i arquitectònic. Conjunt harmoniós i ben integrat a l'entorn natural.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Mantenir la categoria de BPU

Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:

- els espais al voltant de la masia susceptibles de contenir restes arqueològiques.

- l'arbre monumental llistat a l'annex III del PGO amb el núm. 30 "alzina gran de Can Girbau".

- la font pròpia llistada pel Centre Excursionista Castellarenc amb el núm. 123 "font del Bujol"

Nivell de protecció 2: Conservació

Nivell de protecció 4: Ambiental

Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

Conservació integral de la volumetria i composició exterior del conjunt principal.

DADES HISTÒRIQUES:

La primera referència documental d'aquesta masia data de l'any 1376, sota el nom de Plana de Fogars i vinculada a un Bernat de Fogars. Escripcions datades entre 1474 i 1490 citen a Pere Antic Torrella com el propietari de la masia.

Segons el fogatge de 1553 la masia pren el nom dels seus nous propietaris, els Girbau, i durant algun període la masia serà coneguda com el Girbau de la Plana.

L'any 1578 la masia s'esmentava al registre com a pertanyent al terme de Castellar.

Tenim constància de la pervivència del cognom Girbau fins l'any 1723.

7746

El Girbau és fonamentalment una masia de treballadors agrícoles situada a 565 metres. La masia del Girbau compta amb uns conreus pocs extensos i treballats, segons el cens de l'activitat agrària de l'any 1998, només comptava amb 2 hectàrees dedicades a l'horta i 45 hectàrees forestals. La masia compta amb una mina d'aigua i una bassa de 10 m³.

Habitada permanentment pels seus masovers, des de l'any 1967, que venen les hortalisses conreades a les terres de la masia al mercat de Sabadell.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Escrita:

Fons Jordi Garrós

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

CANYAMERES I RAMONEDA, ESTEVE . 1991. *Canvis de nom i maridatge a les masies de Castellar als ss. XV –XV*. Plaça Vella. Castellar del Vallès.

VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers.

VERGÉS I SOLÀ, LLUÍS. 1972. *El llibre de Castellar. Història i vida d'un poble del Vallès i dels seus agregats, Sant Feliu del Racó i Les Arenes*. Sant Llorenç Savall. Emegé.

VERGÉS VERNIS, PEDRO. 1895. *Topografía médica de Castellar (San Esteban) o del Vallès*. Barcelona. La Hormiga de Oro.

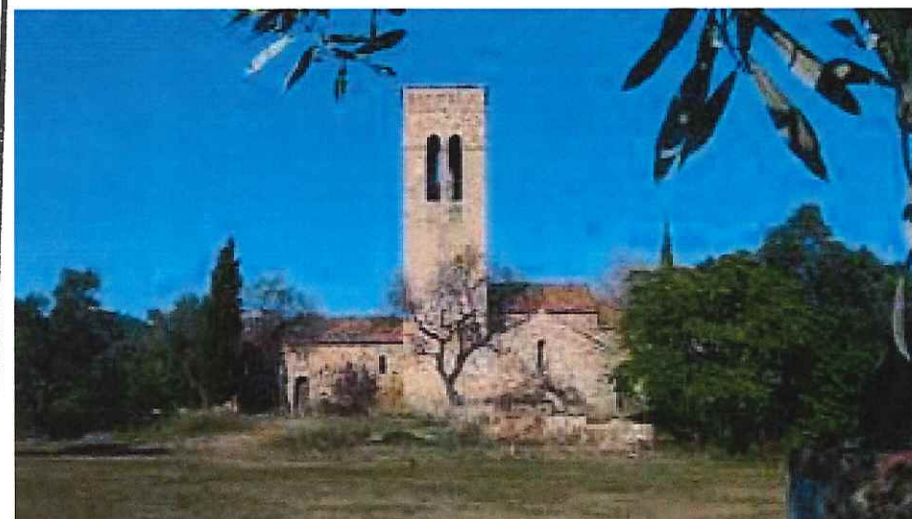
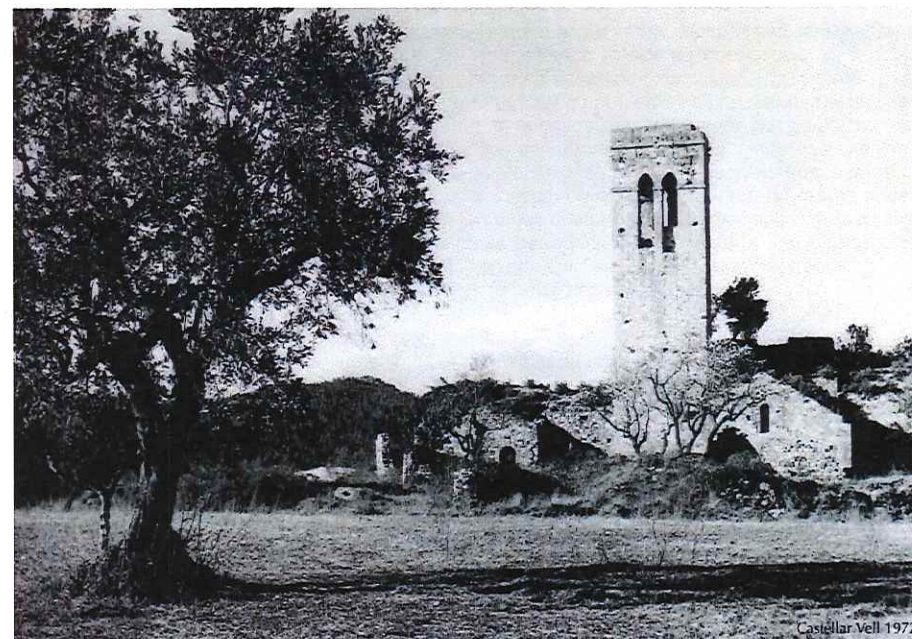
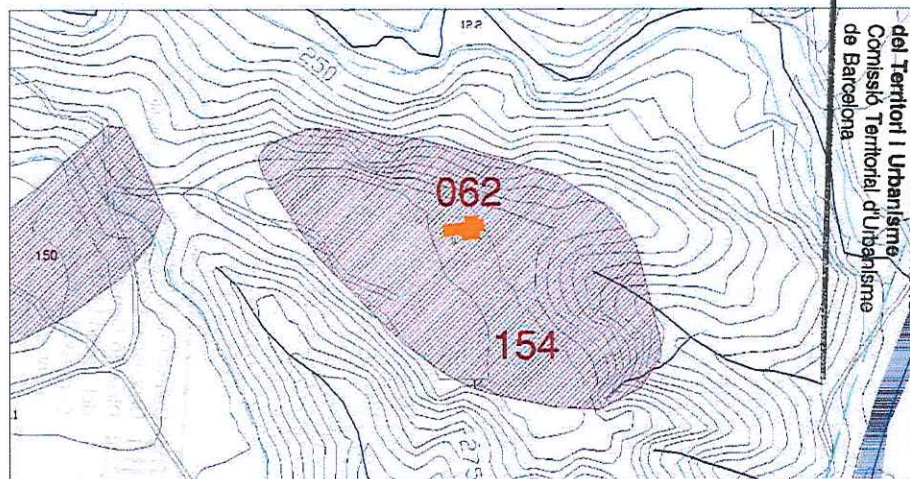
Oral:

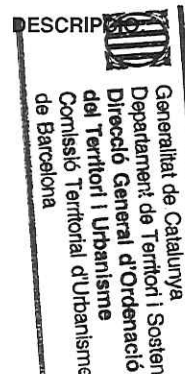
Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

NÚM. REF.:	AR-03 / 062 (JAV-13)
DENOMINACIÓ:	Castellar Vell
Altres denominacions:	Antiga església de Sant Esteve Puig de Castellar
SITUACIÓ:	Carretera de Castellar a Terrassa, km. 24
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	S.XI església romànica; S. XII (abans de l'any 1162) capçalera triabsidada.; mitjans S. XVI campanar
AUTORS:	Desconegut.
PROMOTOR:	Rehabilitada per l'Ajuntament de Castellar del Vallès
TIPOLOGIA:	Arquitectura religiosa.
CONTEXT:	Paratge de conreus al vessant est del riu Ripoll, i a sud-est del Castell de Clasquerí, en un turó prominent
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	Pla general d'Ordenació (16/07/99)
Classificació:	Sòl no urbanitzable.
Qualificació:	Zona d'interès ecològic i paisatgístic (Clau 14).
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 26.
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Municipal
Condicions / servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	1:5000

EVOLUCIÓ D'USOS:

Original:
Actual:

Antiga església parroquial del terme. Edifici romànic-gòtic de planta rectangular amb forma de creu amb 3 sectors diferenciats: nau, capçalera i absis amb capelles laterals, i campanar. La nau és la part més antiga: és de planta rectangular amb volta de canó i amb absis semicircular (aquest conjunt és del s. X o principis del s. XI), el segon cos afegit són les capelles laterals i el transepte, de caire gòtic amb volta i arcades ojivals; aquest sector fou construït pels volts del s.XIV, l'últim sector és el campanar, construït a finals del XV, de planta rectangular, amb una finestra de mig punt a cada cara, i dues finestres geminades amb arc apuntat a la cara sud. A l'interior, a la volta gòtica del transepte, hi ha les restes d'unes pintures murals molt deteriorades, encara que també se'n poden apreciar a la volta de la part romànica. Les recents excavacions i restauració han descobert ambdues tombes a les capelles laterals.

Religió

Religió i zona de lleure.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Molt bo, recent restauració molt acurada i didàctica.

VALORACIÓ: Conjunt de paratge i monument d'alt interès històric, arquitectònic i arqueològic.
Indret amb una elevada conca visual amb vistes panoràmiques d'alt interès paisatgístic.
Àrea d'Expectativa Arqueològica (AEA)

PROPOSTES: Incloure en el catàleg.
Eleva a la categoria de BCIL.
Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui:
-tot l'àmbit del jaciment arqueològic JAV-13
-sitges del camí d'accés
-la zona de lleure
-els arbres de l'entorn
-la font llistada pel Centre excursionista Castellarenc núm. 5 "Font de Sant Antoni"
Nivell de protecció 1: Integral
Conservació integral de volumetria i estructura de l'església.
Mainteniment del façanes, coberta i campanar.
En properes actuacions caldria impedir l'entrada d'ocells a través de les obertures de l'església.

DADES HISTÒRIQUES: La documentació dels segles X i XI sobre aquesta àrea de Castellar del Vallès, procedeix majoritàriament del Diplomatar de St. Llorenç del Munt (DSLL) i del Cartulari de Sant Cugat del Vallès (CSC), i ha permès situar amb relativa precisió alguns dels llocs de poblament, esglésies, castells, terres, accidents geogràfics, etc. d'un petit espai de territori centrat d'una banda pel Puig de Castellar Vell, amb l'església de Sant Esteve, i d'altra banda del turó del Castell de Castellar.

A partir de la documentació, es fa evident que gran part del poblament de Castellar, en època alt medieval, es localitzava principalment a la riba dreta del Riu Ripoll. On es desenvoluparen els primers assentaments pagesos esmentats al llarg dels ss.X-XI; aquests són els llocs de Miralles any 977, de la vil·la d'Alii i l'església de Sant Martí any 1035, de la Muntada any 1052 i, de Cabrafic i de Manifacera any 1081, on es documenten terres, camps, cases, corts i sitges, tots ells indicis clars de l'existència de petits nuclis de poblament dins el terme del Castell de Castellar.

L'indret del Puig de Castellar i els terrenys circumdants estan ben documentats a partir de la segona meitat del s. XI; i particularment durant la dècada 1059-69, en què s'identifiquen vendes de terres, cases i sitges, especialment al lloc de la Muntada, que a partir de les afrontacions cal situar a tocar el Puig de Castellar. Així l'any 1052 s'esmenten unes terres *Prope castrum Castellar ipso puio de Castellar*, l'any 1056, *ipso pugio de Kastelar*. Un document del 1057 esmenta uns terrenys situats *in ipsa Montada iuxta ipso puig de Castellar sive ipso moral* (DSLL, doc. 388), i l'any 1059, *iuxta Pug de Castelar in ipsa Montada*.

Pel que fa a l'església de Sant Esteve, aquesta apareix documentada per primer cop l'any 1014, en la venda d'una peça de terra al terme del castell, in terra de *Sancti Stephani*. Altrament, una còpia realitzada al s. XVII d'un document del 1029 parla de *les cases de St. Esteve de Castellar*

El testament d'Albert de Pera de l'any 1162 permet de conèixer la data *ante quem* de la construcció de la capçalera triabsidada, així com els respectius titulars dels absis. El document parla de la fundació d'un benefici per a una sacerdot que celebri misses a l'església de St. Esteve de Castellar, per l'ànima d'Albert de Pera i la dels seus pares. D'aquesta manera, es fa menció als seus tres altars de sant Esteve, de santa Maria i de sant Jaume, que es corresponen amb els tres actuals. Es fa palès, doncs, que la construcció de la capçalera triabsidada ja ha estat efectuada abans de l'any 1162.

Fins a mitjans s. XI, la parròquia i el temple depenien del Bisbat de Barcelona. L'any 1052, any en què apareix referenciada per primera vegada coma parroquial, l'abat Odeguer, del monestir de Sant Llorenç del Munt, les comprà al bisbe Guislabert, amb tot allò que aquesta incloïa (cases, censos, terres, etc.), per trenta unces d'or. En el decurs dels anys la seva dependència va anar alternant-se passant a domini del monestir de Sant Cugat del Vallès i d'aquest novament a dependència del Bisbat de Barcelona, en temps de Sant Oleguer l'any 1117 i, altra volta a domini del de Sant Llorenç del Munt, per obra del bisbe Ponç, l'any 1331. L'any 1562, quan l'abadia de Sant Llorenç ja era en decadència, una butlla papal va transferir els drets sobre la parròquia a l'església de Santa Maria del Pi de Barcelona.

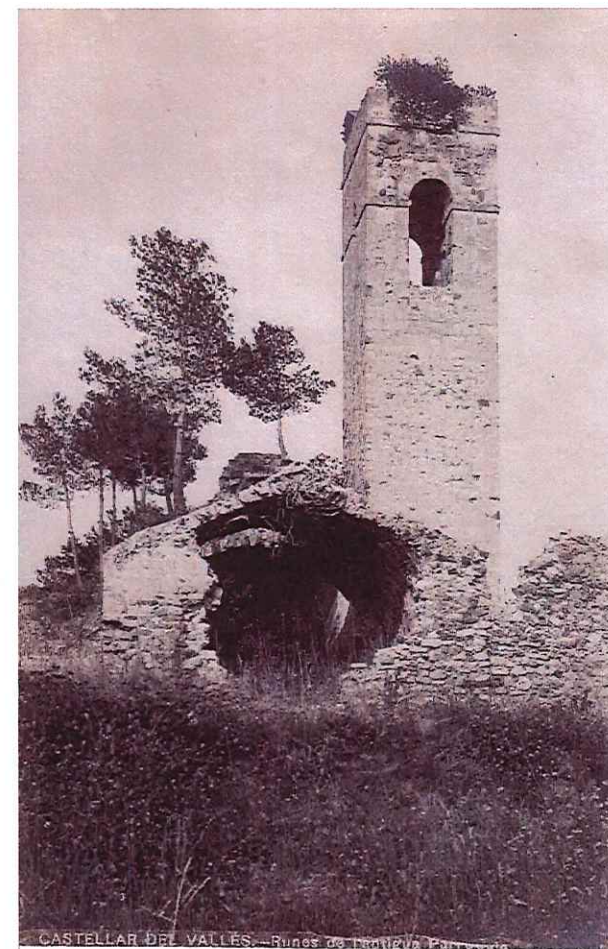
Finalment, el s. XVIII veu cloure's el capítol més important i actiu d'aquesta església i d'aquesta parròquia. Així, l'any 1723 una comissió de veïns de Tolosa, l'antiga Sagrera de les Fàbregues, veïnat de Sant Esteve de Castellar, l'actual Castellar del Vallès, demanà al bisbat l'edificació d'una església al nucli de població per a traslladar-hi la parroquial, ateses les inconveniències que comportava desplaçar-se fins al lloc de Sant Esteve de Castellar. Després d'algunes dissensions, el 20 de juny de 1773, Sant Esteve, anomenada des de llavors de Castellar "Vell", va perdre la parroquialitat en favor de la nova església construïda, a més, amb materials procedents del seu desmantellament principalment, teules i rajoles del paviment, inclòs tot el mobiliari litúrgic (altars, imatges...).

L'any 1773 Mn. Antoni Vergés denunciava el procés d'abandó en què es trobava l'antiga parròquia. Les úniques actuacions conegudes a l'indret durant el segle XIX foren l'engegada pel rector Camil Vinyals, de desenrunat l'indret per adobar les oliveres de les feixes i la iniciativa de restaurar l'antiga església del rector Agustí Deulofeu.

L'any 1974 en motiu de la publicació de la Història de Castellar de Mn. Agustí Deulofeu, va promoure l'interès per preservar-ne les restes i recuperar-ne l'indret. El 9 de desembre de 1974 es van convocar 20 persones per formar la comissió Pro Castellar Vell.

La primera gestió fou esbrinar la propietat del terreny i el rector Joan Bernadas Torné va mediar perquè el bisbat el cedís al municipi. L'any 1978 es va constituir l'entitat Amics de Castellar Vell, com hereva d'aquesta comissió inicial i des de llavors es van engegar les tasques de conservació i condicionament de l'indret i de l'edifici, i l'organització d'un aplec anual.

A través de la iniciativa de l'entitat Amics de Castellar Vell, que van aconseguir la col·laboració econòmica de l'Ajuntament de Castellar del Vallès i del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, entre 1984 i 1985 es va fer la primera restauració de l'edifici a càrrec del constructor Jaume Casanovas, segons la supervisió de l'arquitecte municipal Miquel Planas, i l'aparellador, Jordi de Mier. L'objectiu era tapar els esvorancs de l'absis i de la cara sud del campanar, i les grans obertures laterals de la capçalera, refer els pilars de les dues capelles laterals i els murs de sota l'escala del campanar i construir les dues arcades que faltaven a la part més antiga (la volta romànica es va esfondrar a causa del furt dels carreus de tosca que la sustentaven), i es construïren dos graons d'entrada amb unes pedres procedents dels antics safareigs de la Baixada de Palau. Paral·lelament es localitzaren restes de ceràmica del segle XVII i una llosa sepulcral dels segles XV i XVI i una gruta subterrània de la qual no es coneix l'entrada original, però sí pràcticament tot el recorregut d'uns 20 metres de llargada i 7 de profunditat. El passadís, bastant estret, presenta una cambra al tram mig i una altre a la part final; les dues presenten podi. Al llarg del recorregut es troben diferents fornícules a les parets, algunes inscripcions, i unes dates, 1710, 173?.

CASTELLAR DEL VALLÈS. Ruïnes de l'antiga parròquia.

El 1985 es va localitzar una sitja a l'eixamplar el camí d'accés al pla. L'estudi de les restes de ceràmica recuperades del seu interior han permès situar-la en un marc cronològic del segon quart del segle XI. Posteriorment les intervencions arqueològiques dutes a terme des de 1995 han permès localitzar un vilatge alto-medieval consistent en sitges i fossat.

BIBLIOGRAFIA:

Gràfica:
Escrita:

Fons Municipal d'Imatges.

COLL I RIERA, J.M.; MOLINA, J.; ROIG I BUXÓ, J.; PLANAS, E. 1991. *Una sitja alto-medieval a Castellar Vell*. Plaça Vella. Nº 32.

COLL I RIERA, J.M.; MOLINA, J.; ROIG I BUXÓ, J. 1996. L'assentament altomedieval de Castellar Vell. Plaça Vella. Nº 41.

PRAT I PAZ, E. I PUIG GIRALT, E. 1993. *Les grutes de Castellar*. Plaça Vella, núm. 35. Castellar del Vallès.

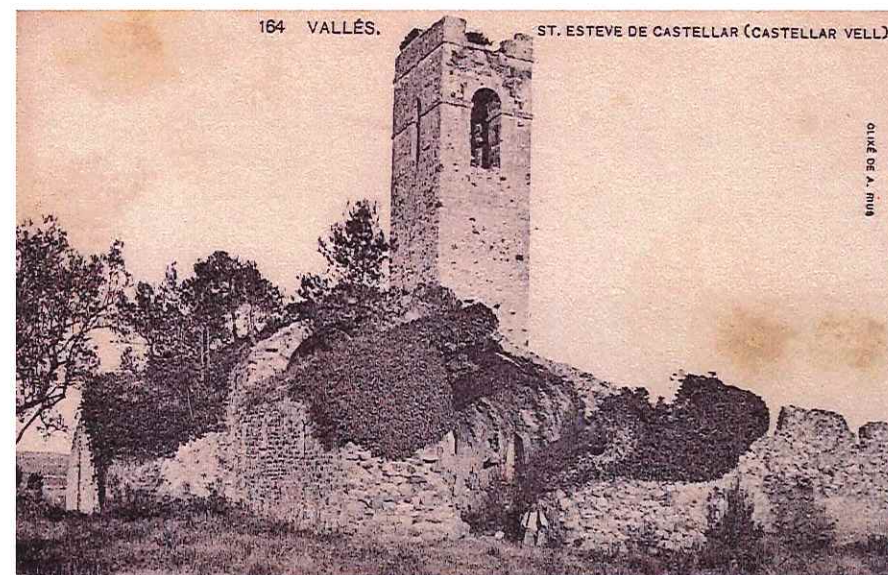
PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès. 1995.

PRAT PAZ, ESTEVE. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès. 1992.

ROIG BUXÓ, J.; COLL RIERA, J.M. *El conjunt arqueològic de Sant Esteve de Castellar Vell: el vilatge i l'església d'època carolíngia i comtal*. Recerca, núm 2. Castellar del Vallès, 2003.

VALL RIMBLAS, RAMON. 1983. *El romànic del Vallès*.

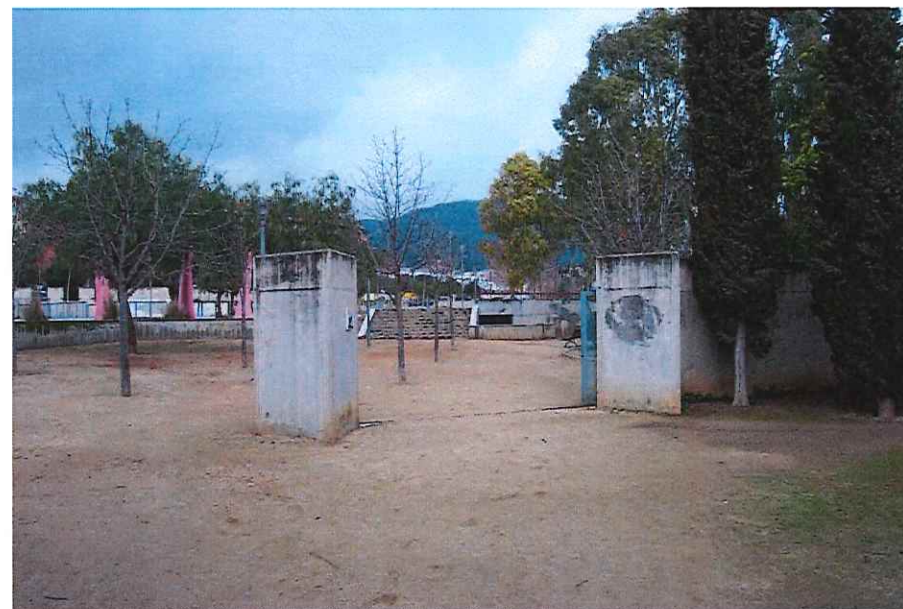
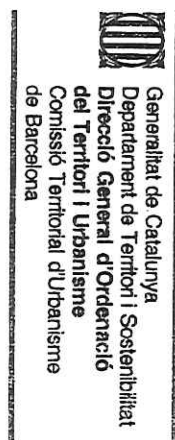
VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. 1974.

NÚM. REF.:	ES-08_063
DENOMINACIÓ:	Plaça Catalunya
Altres denominacions:	-
SITUACIÓ:	Ronda Llevant, carrer Balmes, carrer Jaume I, carrer Prat de la Riba
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	1995
AUTORS:	Pere Roca Roumens, arquitecte
PROMOTOR:	Ajuntament de Castellar del Vallès
TIPOLOGIA:	Elements singulars
CONTEXT:	A llevant de l'eixample, al tocar amb la ronda de llevant.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Espais lliures, places i jardins. (Clau D3)
Protecció existent:	Cap
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Pública
Condicions/servituds:	No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 5000

DESCRIPCIÓ:

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Consell de Territori i Urbanisme
de Barcelona

Plaça de grans dimensions (19.635 m2) ubicada com a remat a llevant del segon eixample. Ordenació generada per traces triangulars que per mitja de paraments verticals d'uns 3m d'alçada de formigó vist o tenyit de colors, delimiten els àmbits de lleure, esport, paviments i tancaments, alhora que emmarquen visualment els carrers perimetrals. Al mig es troba un llac amb una escultura inspirada en temes marins.

Al 2008, es van suprimir les tanques perimetrals, fet que va permetre donar una major obertura a la plaça, adequant alhora un nou accés per la Ronda de Llevant.

Al 2009, s'adequa la pista poliesportiva amb una graderia, mantenint la tanca d'aquest sector, es concentren les àrees de jocs infantils a l'espai central, i s'amplien les àrees dedicades a la gent gran.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original:
Actual:

Lleure
Lleure

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bó

VALORACIÓ: Exemple d'espai públic de nova creació.

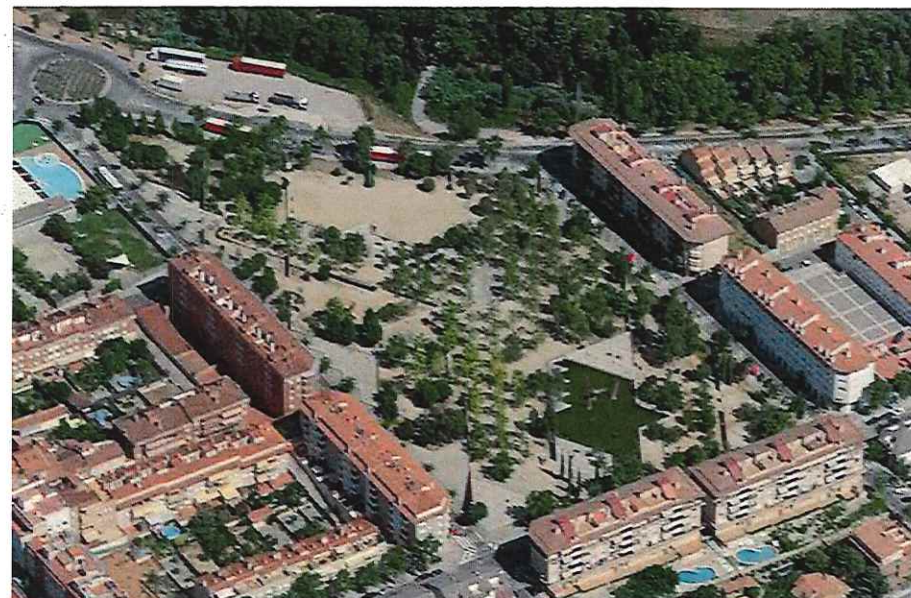
PROPOSTES: Incloure en el catàleg.
Elevar a la categoria de BPU.
Escultures: Nivell de protecció 1: Integral.
Nivell de protecció 4: Ambiental.

DADES HISTÒRIQUES: El 8 d'abril de 1995 es va inaugurar la Plaça Catalunya, la més de Castellar. La plaça va néixer amb el Pla Parcial de l'eixample per tal de dotar d'espai lliure a tota una zona residencial. El president del Parlament de Catalunya, Joaquim Xicoi va presidir la inauguració oficial de la plaça Catalunya situada a l'Eixample. En el moment de la seva inauguració les autoritats van destacar el fet que l'arquitecte no s'hagués limitat a la construcció d'una plaça convencional, sinó atrevida, moderna i funcional que es pot veure en diferents zones i espais d'usos diferenciats que serveixen, alhora, per mantenir feixes i emmarcaments visuals. La originalitat del disseny s'emmarca en espais variats i polivalents, amb arbres i heures. Originalment a la nit la plaça tancava les seves portes. La plaça Catalunya té un llac amb una escultura innovadora de l'artista castellarenc Joan Coderch que representa una cua de balena capturada per tres vaixells imaginaris. El tema està inspirat en les espècies marines en vies d'extinció, per la qual cosa l'obra té un rerefons ecològic i en ella l'autor va voler mostrar la seva repulsa a la pesca indiscriminada d'aquests animals. L'escultura representa tres màstils de vaixells disposats en forma triangular que intenten pescar una balena i treure-la del seu àmbit natural. Tres cables lligats als vèrtexs dels màstils sostenen la cua

del catxalot a l'aire mentre que l'altra part del cos s'endinsa a l'aigua. La separació física de la cua i el tronc simbolitza un trencament contra natura, com si els tres vaixells imaginaris volguessin arrencar l'animal del seu propi ecosistema. El cost de construcció de la plaça fou d'uns 100 milions de pessetes, uns 600.000 euros mentre que l'escultura de Joan Coderch va rondar els dotze milions de pessetes, uns 72.000 euros.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica: Casa de la Vila. 1995. Núm. 72 i 75. Castellar del Vallès.
Fons Municipal d'Imatges.
Escrita: Casa de la Vila. 1995. Núm. 72 i 75. Castellar del Vallès.
Oral: -

NÚM. REF.:	CU-03 / 064
DENOMINACIÓ:	Conjunt de cases Ribas
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	Conjunt dels carrers Catalunya, Joaquim Blume, Balmes, Agustina d'Aragó, Jaume I, Lluís de Requesens, Àngel Guimerà, Ripollet, Montseny, Aneto, Alí Bei, General Prim i Barcelona
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	1968-1974
AUTORS:	-
PROMOTOR:	Francisco i Aurelio Ribas Pérez; Constellar
TIPOLOGIA:	Conjunts urbans.
CONTEXT:	Al sud del nucli antic, conformant una bona part dels eixamples residencials a nord de la zona industrial.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Residencial en eixample, volumetria específica. (Clau 2.4b)
Protecció existent:	Cap
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 7500

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

2754

DESCRIPCIÓ:

Conjunt d'habitatges aparellats, de planta baixa i un pis, amb coberta de teula a dos vessants perpendiculars a carrer, que estan situats al perímetre de cada illa de cases, conformant un espai central comunitari amb accés independent des del pati posterior de cada habitatge.

La disposició dels volums s'organitza amb els cossos dels aparcaments adossats alineats a carrer i el cos de l'accés retirat, conformant un petit pati d'accés per cada dos habitatges. Les plantes primeres es situen retirades. Algunes finestres formalitzen a tot l'ample del cos.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Habitatges.
Actual: Habitatges.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo.**VALORACIÓ:**

Si bé les construccions no tenen uns valors arquitectònics ressenyables la important dimensió del conjunt i la homogeneïtat de la volumetria el fan atractiu.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.
Elevar a la categoria de BPU.
Nivell de protecció 5: Documental.
En properes actuacions a les façanes unificar el tractament cromàtic.

DADES HISTÒRIQUES:

La primera promoció de les cases conegudes popularment com "les cases dels Ribas" foren construïdes pels germans Ribas, Francisco i Aurelio, que van arribar a Castellar del Vallès procedents de Lahiguera de Arjona (Jaén) el 1955. Un dels primers edificis que van construir foren els blocs de pisos del carrer de Lleida, 25-27 i Pare Borrell 17.

A finals de la dècada dels 60 del segle XX iniciaren la construcció de l'exemple d'unes cases unifamiliars adossades o aïllades amb jardí i una àrea comuna d'esbarjo en la zona central de l'illa de veïns. Aquesta promoció incloïa els habitatges compresos entre els carrers Joaquim Blume, Aneto, Montseny, Ripollet i una part dels carrers Agustina d'Aragó, Jaume I, Balmes, General Prim - Lluís de Recasens, Aneto. D'aquesta promoció destaca el gran pati interior comunitari en la zona central de l'illa de veïns.

La segona promoció d'habitatges fou obra de l'empresa Constellar a començaments de la dècada dels 70. Aquesta promoció incloïa les illes compreses entre els carrers Àngel Guimerà, Lluís de Recasens i una part del carrer Jaume I, Agustina d'Aragó, Balmes, Ali-Bey, Aneto i Barcelona.

A diferència de l'anterior promoció, aquests habitatges no incloïen el pati comunitari i l'espai fou repartit entre els jardins i patis particulars de cada habitatge.

BIBLIOGRAFIA

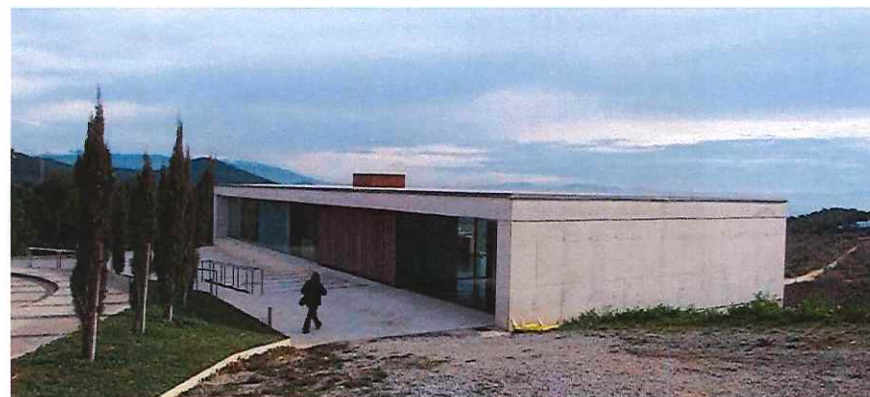
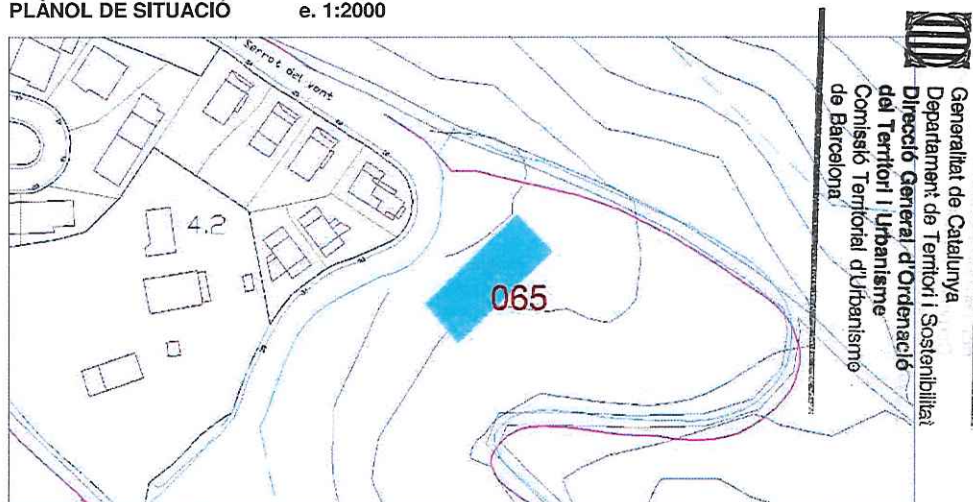
Gràfica: -
Escrita: -

NÚM. REF.:	AP-13 / 065
DENOMINACIÓ:	Tanatori Municipal
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	Carrer del serrat del vent, núm. 1.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	2005-2006
AUTORS:	Imma Brualla Ortiz, arquitecta municipal
PROMOTOR:	Ajuntament de Castellar del Vallès.
TIPOLOGIA:	Arquitectura pública o semipública-equipaments. Edifici aïllat.
CONTEXT:	Situat a est del municipi, al límit del nucli urbà, vora el camí d'accés al cementiri, amb vistes cap al sud.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.
Classificació:	Sòl Urbà.
Qualificació:	Equipaments Comunitaris. Equipaments administratius i serveis urbans (Clau C5).
Protecció existent:	Cap.
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Pública, de gestió privada.
Condicions/servituds:	No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1:2000

7756

DESCRIPCIÓ:

Edifici aïllat de planta baixa i planta semisoterrada, situat tangent respecte el carrer del Serrat del Vent amb pla horitzontal emmarcant la façana d'entrada. Volum paral·lelepèdic de formigó blanc totalment envidrat a nord i a sud (en dos nivells). La planta superior d'accés és tota ella un mirador amb vistes panoràmiques cap a migdia. La distribució interior s'organitza amb els mínims elements de compartimentació amb les zones comunes de vestíbul i oratori a la planta de rasant de carrer; i tres sales de vetlla i serveis a nivell inferior. L'edifici fou seleccionat en la modalitat d'obra nova de promoció pública a la Biennal d'arquitectura del Vallès de l'any 2006, organitzada pel Col·legi d'Arquitectes de Catalunya.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Tanatori municipal
Actual: Tanatori municipal

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Molt bo. Recentment construït.

VALORACIÓ:

Es tracta d'un edifici de gran austeritat compositiva i funcional, amb una relació simbòlica amb el lloc i una bona integració paisatgística. Interès arquitectònic i paisatgístic.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.
 Elevar a la categoria de BPU.
 Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui l'entorn perimetral proper amb la inclusió de la vegetació i l'arbrat de xipresos de l'accés principal, i l'espai de relació amb el cementiri.
 Nivell de protecció 2: Conservació
 Manteniment de la volumetria, transparència visual de planta d'accés i acabats de façanes

DADES HISTÒRIQUES:

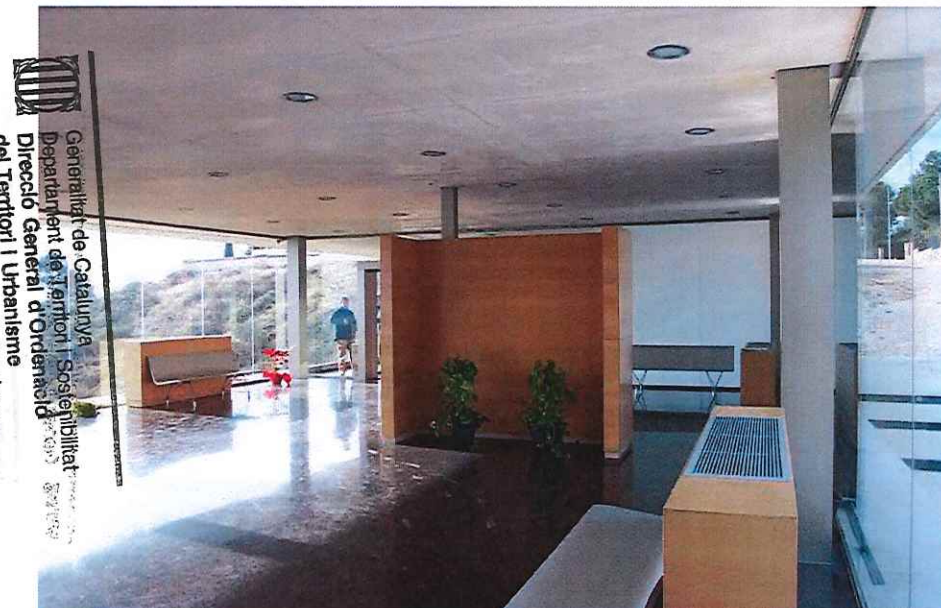
El 21 d'octubre de 2006 es va inaugurar el Tanatori de Castellar del Vallès. L'equipament es va començar a construir el febrer de 2005.

Des del consistori es va donar prioritat a la construcció del tanatori per tal que la ciutadania no hagués de patir el greuge de desplaçar-se a Sabadell a causa de la pèrdua d'un familiar o conegut. A l'oratori s'hi poden celebrar cerimònies civils o confessionals.

La construcció de l'equipament va anar a càrrec de l'empresa Business Building and Technology SL amb un pressupost d'adjudicació de poc més de 800.000 euros. El cost dels treballs va estar finançat en un 70% per l'Ajuntament i el 30% restant per l'empresa concessionària del cementiri, Gestió Integral de Cementiris SL. A partir del novembre de 2006 l'Oficina del Cementiri va traslladar les seves dependències des del Palau Tolerà al tanatori.

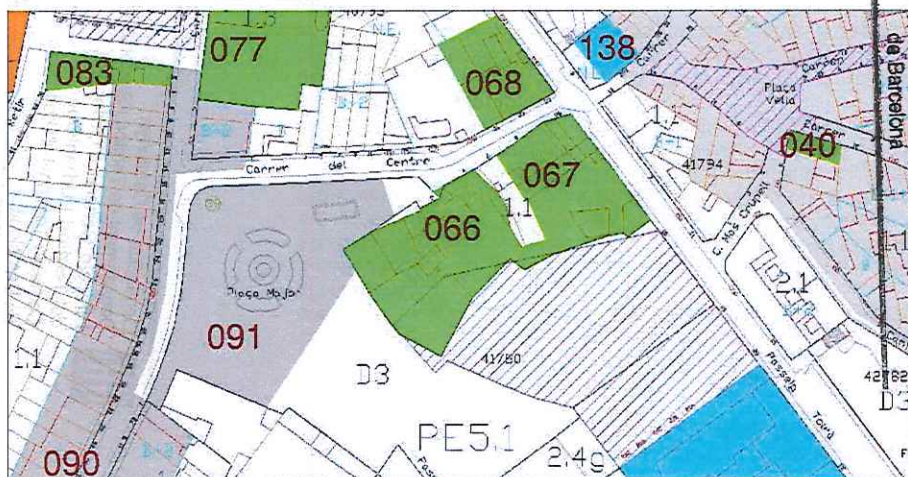
BIBLIOGRAFIA

Gràfica: Imatge general de la façana a migdia de la web municipal.
Escrita: *Casa de la Vila*. 2006. Ajuntament de Castellar del Vallès. Núm. 166. Novembre.
Oral: -

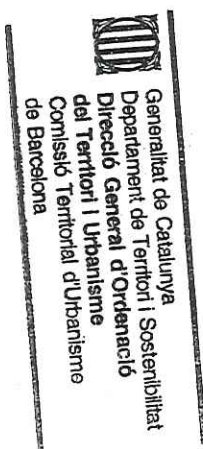

NÚM. REF.:	ARU-11 / 066
DENOMINACIÓ:	Can Torras.
Altres denominacions:	Mas Mir; Can Codina.
SITUACIÓ:	Carrer del Centre, núm.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Edifici fundacional del segle XIII. Ampliacions segle XVII. Reformes segles XIX i XX.
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial urbana. Habitatge unifamiliar aïllat.
CONTEXT:	Al vessant sud del carrer del Centre, fent cantonada amb la plaça Major, al bell mig del nucli antic.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.
Classificació:	Sòl urbà.
Qualificació:	Residencial en poble vell, nucli antic. (Clau 1.1).
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 106.
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions/servituds:	No es coneixen.
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 2000

7758

DESCRIPCIÓ:

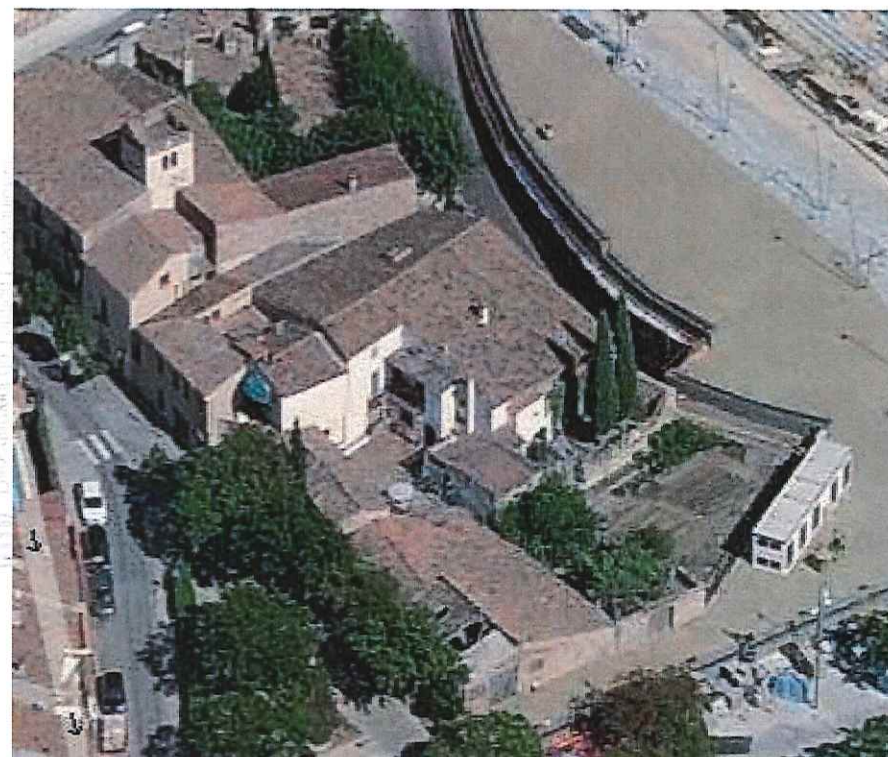
Conjunt de diverses construccions dins de gran parcel·la tancada: edificacions situades a la cantonada nord, amb façana a carrer; l'edifici principal, antiga masia amb la façana posterior mirant a la plaça Major; altres volums que tanquen la parcel·la pel vessant nord-oest.

Les construccions a carrer, de planta i pis, són de volumetria molt alterada. Estan separades de la casa veïna per un pas d'accés a un antic pou. Disposen de façana a carrer amb accés independent i obertures en arc de mig punt. Cobertes de teula en diferents orientacions.

Volum principal de plant baixa, pis i golfes, amb coberta a dos vessants, paral·leles al carrer. A la façana principal s'hi ha adossat els cossos descrits anteriorment, i altres terrasses que l'han desvirtuat totalment. La façana posterior encara conserva els tres balcons a la planta primera i una finestra a les golfes. La resta d'obertures estan disposades desordenadament. Els tractaments de les textures s'han perdut totalment amb trams de paraments d'obra vista sense arrebossar.

La resta de volums que tanquen la parcel·la, de planta baixa, són construccions annexes als horts. Cobertes de teula a dos vessants, perpendiculars al carrer del Centre, conformant part de les façanes de la Plaça Major.

A la tanca d'accés es pot observar una espitllera. El portal d'entrada des del carrer disposa de pedrís de pedra amb 2 guardarodes als costats.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Habitatge amb horts.

Actual:

Habitatge

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Dolent.

VALORACIÓ:

Es tracta d'un element amb valors vinculats a la història de Castellar i a la seva centralitat.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

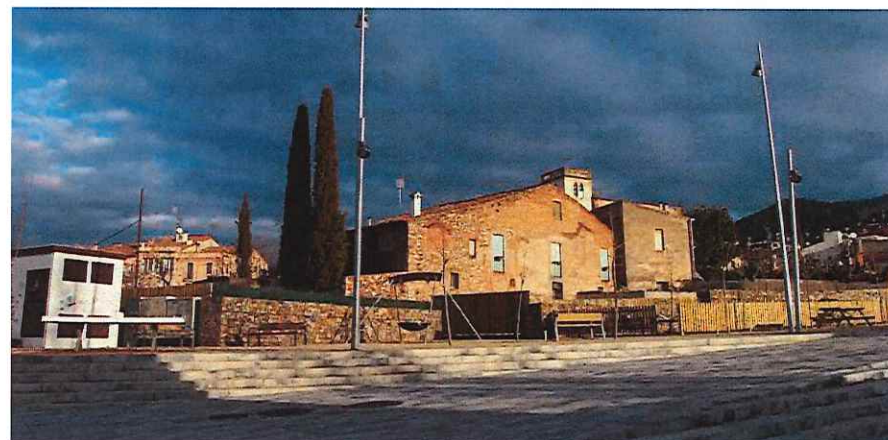
Mantenir la categoria de BPU.

Nivell de protecció 2: Conservació. Nivell de protecció 6: AEA.

Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui els horts a sud.

En properes actuacions caldria:

- Recuperar el cromatisme i textura dels arrebossats de les façanes i tanques.
- Recuperació dels elements originals de composició d'obertures i de volums.
- Excavació arqueològica en actuacions al subsòl de les construccions o a les zones no edificades de la parcel·la.

DADES HISTÒRIQUES:

La masia de Can Torras està situada a un dels primers assentaments poblacionals del municipi. Les excavacions portades a terme l'any 2006 als horts d'aquesta masia, s'hi van trobar restes de la part agrícola i artesanal d'una vila romana (sitges, cabanes de fusta i un lacus), que es poden atribuir a l'època romana tardana, compresa entre els segles IV i V dC. Aquestes restes han fet creure que sota l'antiga masia de Can Torras es podria trobar una vil·la romana.

La masia ha tingut diferents noms al llarg de la història: Mas Mir fins al segle XVIII, Can Torras, i Can Codina a mitjans del segle XIX.

L'actual masia respon a un edifici fundacional del segle XIII, documentat a partir d'un document del segle XVIII. El document, signat per Jaume Boadella i Miquel Torras, l'any 1740, és una sol·licitud a la propietat de Canyelles pel dret a continuar rebent i utilitzant l'aigua del torrent de Canyelles per a aquests dos masos, tal com varen acordar i signar el 13 de desembre de 1291 Berenguer de Boadella i Jaume de Mir amb aquesta propietat. Aquest document dataria la masia del segle XIII i des de l'any 1290 es coneix l'arbre genealògic del mas Mir.

Un document de l'any 1582 explica que Antoni Canyelles havia donat llicència a Jaume Boadella i Jaume Mir per agafar l'aigua de Canyelles, canalitzada a través de la sèquia que discorre per terres de Canyelles cap a terres de Mir i Boadella. La sèquia de Canyelles, citada com "lo Rech de Canyelles", havia de ser objecte de manteniment i neteja. Respecte l'aigua, un document de l'any 1755 estableix entre els masos Mir i Boadella i el de Canyelles el dret a rebre aigua durant la nit, però durant el dia l'havien de deixar per regar i omplir les basses a altres habitants de Castellar.

Els Mir van anar a viure a Santa Agnès de Malenyans i van vendre el mas, l'any 1741, als masovers Miquel Torres i al seu fill Miquel Torras Girbau de Matadepera.

Miquel Torres, fill no hereu de la masia de can Torres de Matadepera, era el masover del Mas Mir abans de l'any 1714, com demostra el pagament dels censos de l'any 1712 i el Reial Cadastre de Castellar de 1714 on diu: *"una casa situada en lo terme, consisteix sa capacitat baix lo primer sostre en quatre aposentos i en lo segon en cinch aposentos, estimada sa propietat en lo estat que es troba en dos centes lliuras, habitada per Anton Torras á títol de masover junt ab las terras de dita casa... Otra familia que se compone de ocho personas, cabeza de Casa Antonio Torras i su Muger, tiene tres hijos i tres hijas, de los quales hay tres qye pasan de los doce años..."*

Miquel Torres i Girbau va ser alcalde l'any 1774.

El Mas Mir tenia un trull o molí d'oli "Molí d'Azeyte vulgo Trull" de tiempo antiquísimo i inmemorial en la casa manso Mir hoy Torras, se molian las aceitunas de los vecinos de dicha parròquia i termino, segon s consta en un document de 1776.

L'impacte de les guerres carlines es va deixar sentir a Castellar i per aquest motiu la família Torras, propietària del mas, va marxar a viure durant molt anys a Sabadell en considerar que corria perill per la seva afecció a la causa liberal i a favor de la reina. Durant aquest període d'absència deixaren el mas Torras i la seva propietat a mans dels Codina, nom amb el qual també es conegué la masia.

La masia de Can Torras disposa d'una mina que comença en un pou situat arran del carrer del Centre, entre les cases 4 i 6, el qual antigament tenia una porta-finestra amb porticó i forrellat per treure aigua des d'aquest carrer i que malgrat ser de la seva propietat era pràcticament públic. Actualment hi ha una paret de tanca que impedeix veure si es conserva el pou. La mina d'aigua de Can Torras disposa d'una galeria que traspassa l'aigua a un pou dins de la masia i d'aquest a un altre pou, encara dins el clos tancat del barri i horts, on hi havia una gran bassa. A partir de l'últim pou, la mina surt fora del clos tancat de la masia i discorre dins d'antics terrenys de la propietat que incloïen tot el que, actualment, és la plaça Major.

Fins a mitjans del segle XIX el consistori municipal no va tenir cap espai concret on reunir-se. Per aquest motiu el consistori decideix llogar una habitació de la casa propietat d'Isidre Torres, situada en el centre del poble. Aquest document, signat el 9 de desembre de 1854 s'especifica que l'Ajuntament no tenia ni casa pròpia ni llogada per celebrar sessions i judicis, amb taula i arxiu per a la secretaria del públic, i per això acceptaven l'oferta i el preu de lloguer exigít per Isidre Torres: 160 rals a l'any.

En els anys de la República l'Ajuntament va emprendre una obra cèntrica que va significar la compra dels camps de can Codina a la família Torres: la construcció de la paret, escales i font nova de la Plaça Major.

BIBLIOGRAFIA

- Gràfica:** VERGÉS I SOLA, LLUIS. 1972. *El llibre de Castellar. Història i vida d'un poble*. Castellar del Vallès
- Escrita:** PINYOT GARRÓS. JOAN 1985. *El Reial Cadastre de Castellar del Vallès 1716*. Arxiu d'Història de Castellar.
- PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
- PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
- PRAT PAZ, ESTEVE. 2005. *L'aigua a Castellar del Vallès. Història a través de la hidràulica*. Plaça Vella. N. 50. Castellar del Vallès
- PRAT PAZ, ESTEVE. 1997. *Castellar insòlit*. Castellar del Vallès.
- VERGÉS I SOLA, LLUIS. 1972. *El llibre de Castellar. Història i vida d'un poble*. Castellar del Vallès
- VERGES MIRASSÓ, ANTONI. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Barcelona.

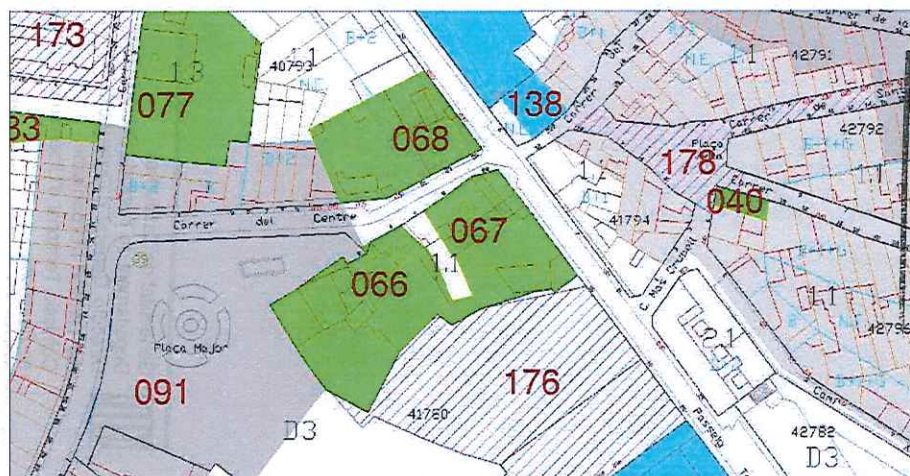
Oral:

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

RÈGIM URBANÍSTIC
Planejament Vigent: PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.
Classificació: Sòl urbà
Qualificació: Residencial en poble vell, nucli antic. (Clau 1.1)
Protecció existent: BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 105.

DESCRIPCIÓ:

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

EVOLUCIÓ D'USOS

Original:
Actual:

Edifici d'habitatges entre mitgeres, de planta baixa i dos pisos, de coberta a dos vessants perpendiculars al carrer, amb torre miranda d'una planta més.

Façana a carrer amb portal en arc rebaixat i finestra empitadora en arc escarser, planta primera i segona amb tres balcons, de major amplada i vol els de la primera. Tot el tram de façana a nord és aparentment afegit i amb obertures que no es componen segons la resta de façana. Cornisa amb dentellons i tortugada.

Façana posterior de planta i pis amb coberta a dos vessants paral·lels a carrer, amb frontó, manté part de la volumetria original de l'edifici. Actualment és desvirtuada pel pas de conductes d'instal·lacions vistes.

La façana est és totalment desvirtuada per l'obertura desordenades, les instal·lacions i pels diversos afegits.

La torre de la coberta, de planta rectangular, disposa de dues finestres a cada façana, en arc apuntat amb vitralls de colors. És rematada amb barana de balustres ceràmics.

Jardí posterior amb accés des del Passeig Tolrà.

Habitatge.

Habitatges.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Dolent. Façanes en mal estat: plenes de floridures i escrostonaments.

VALORACIÓ: Es tracta d'un dels habitatges de grans dimensions a la zona central del nucli antic. La torre miranda és visible des de nombrosos punts de Castellar.

PROPOSTES: Incloure en el catàleg.
Mantenir la categoria de BPU.
Nivell de protecció 2: Conservació. Nivell de protecció 6: AEA.
En properes actuacions caldrà netejar les façanes, utilitzant arrebossats amb la textura i el cromatisme originals. Caldrà preveure la retirada de les escomeses de les instal·lacions actualment vistes.

DADES HISTÒRIQUES: La masia de Cal Gorina també és coneguda com Can Boadella, nom dels seus antics propietaris. Menys coneguda és la denominació d'aquesta masia com Mas de Les Fàbregues, segons documentació escrita del segle XIII.

Aquest mas de Les Fàbregues canvià de nom pel de Boadella pels voltants de la dècada de 1370, quan s'hi instal·là un fill de la família propietària, els Boadella del mas Boadella de la parròquia de Sant Julià d'Altaïra, s'hi estableix definitivament.

Una de les referències més antigues dels Boadella data de l'any 1468. Segons el Dr. Vergés, Joan Boadella jurà en un document que els mas Boadella estava sota el domini directe i l'alou de Guerau de Clasquerí, senyor del Castell i del terme de Castellar, "amb totes les seves terres, honors i possessions, i amb l'obligació de prestar anualment 15 sous barcelonesos per Nadal, una quartera de blat, per Sant Pere i Sant Feliu; una i mitja d'ordi...".

7763

Diverses de les fonts escrites que es coneixen sobre Can Boadella i Can Torres (Mas Mir), la masia veïna, fan referència al subministrament d'aigua procedent de Canyelles. Així doncs, per exemple, un document de l'any 1582 explica que Antoni Canyelles havia donat llicència a Jaume Boadella i Jaume Mir per agafar l'aigua de Canyelles, canalitzada a través de la sèquia que discorre per terres de Canyelles cap a terres de Mir i Boadella. La sèquia de Canyelles, citada com "lo Rech de Canyelles", havia de ser objecte de manteniment i neteja. Un altre document de l'any 1740, signat per Jaume Boadella i Miquel Torras, sol·licita a la propietat de Canyelles el dret a esmenta el dret de continuar rebent i utilitzant l'aigua del torrent de Canyelles per a aquests dos masos, tal com varen acordar i signar el 13 de desembre de 1291 Berenguer de Boadella i Jaume de Mir amb aquesta propietat.

Una altra font per conèixer la família Boadella és el Reial Cadastre de Patiño de l'any 1716: Jacint Boadella, de 61 anys és el propietari d'*Una casa situada en lo dit terme propia de Jacinto Buadella, consisteix sa capacitat baix lo primer sostre en quatre aposentos y en lo segon sostre en cinch aposentos, estimada sa propietat en lo estat ques troba en cent cinquanta lliuras, habitada per son Amo, dista de la Yglesia mitja hora, confronta a Llevant, Tremontana, Mitgdia y Ponent ab terras de la mateixa casa.* D'altra banda, també s'esmenta Jacint Boadella com a propietari de nombroses terres.

La família Boadella va anar perdent la propietat de les nombroses terres que tenia a mesura que el centre de Castellar es va anar poblant i urbanitzant. Així doncs, a finals del segle XIX es va tancar l'escorxador vell de la Placa Nova i se'n va construir un de nou en els terrenys propietat de Joan Sala Boadella, en l'actual carrer de l'Escorxador. Sabem també que l'any 1892 els hereus de Joan Sala Boadella van vendre els terrenys de 3.442 m² on es construïren les Escoles del Patronat Tolrà sota de la direcció de l'arquitecte de la casa Tolrà, Emili Sala Cortés.

La família Boadella ha estat present al llarg de la història del municipi i bon testimoni és l'alcaldia sustentada per varis dels seus membres: Berenguer de Buadella (1437), Jaume Boadella (1779) i Miquel Boadella (1883).

A principis del segle XX, la propietat d'aquesta masia canvia mans i passa a ser propietat de la família Gorina. El subministrament d'aigua procedent de Canyelles continua sent fonamental per la masia, com reflecteix la construcció d'un sistema de distribució d'aquesta aigua per vendre-la i distribuir-la a una part de la població. Aquest sistema, que podria haver començat a funcionar cap als anys 1915-20, facilitava aigua a habitatges del carrer Sant Pere d'Ullastre, les mensualitats de les quals havien de pagar-se a casa del propietari Santiago Gorina. Actualment, dins el recinte de Cal Gorina es conserva un dipòsit i una torre, testimonis d'aquest sistema hidràulic. Santiago Gorina fou alcalde del municipi entre 1925 i 1929 i molt breument els mesos de maig i abril de 1939.

La masia té una torre de forma quadrangular des de la qual, segons la veu popular, es vigilaven els parcers de la finca.

7764

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Escrita:

PINYOT GARRÓS, JOAN 1985. *El Reial Cadastre de Castellar del Vallès 1716*. Arxiu d'Història de Castellar.

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

PRAT PAZ, ESTEVE. 2005. *L'aigua a Castellar del Vallès. Història a través de la hidràulica*. Plaça Vella. N. 50. Castellar del Vallès.

PRAT PAZ, ESTEVE. 1997. *Castellar insòlit*. Castellar del Vallès.

VERGÉS I SOLA, LLUIS. 1972. *El llibre de Castellar. Història i vida d'un poble*. Castellar del Vallès.

VERGES MIRASSÓ, ANTONI. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Barcelona.

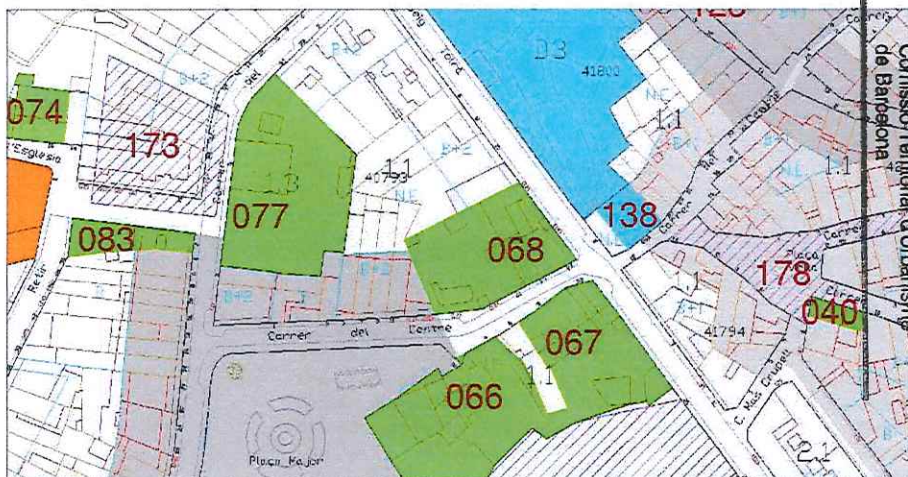
Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

2765

NÚM. REF.:	ARU-10 / 068
DENOMINACIÓ:	Cal Xirau
Altres denominacions:	Cal Juliana; Cal Bachs
SITUACIÓ:	Carrer del Centre, núm. 23.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Edifici fundacional segle XIII-XIV. Reformes i ampliacions segle XIX.
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial urbana. Habitatge unifamiliar entre mitgeres.
CONTEXT:	Al vessant nord del carrer del centre, fent cantonada amb el Passeig Tolrà, al cor del nucli antic.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.
Classificació:	Sòl urbà.
Qualificació:	Residencial en poble vell, nucli antic. (Clau 1.1).
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 107.
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions/servituds:	No es coneixen.
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 2000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Edifici de planta baixa, pis i golfes en cantonada, que encara manté part de la volumetria de la masia original. La façana lateral ha generat l'alineació del carrer del Centre. La parcel·la disposa d'altres construccions al vessant nord i un important jardí al vessant sud-oest amb accés directe des del carrer per portalada metàl·lica, amb guarda-rodes de pedra i pilastres amb decoració ceràmica. La tanca del pati, d'obra arrebossada, és rematada per doble filada de maó a sardinell.

Façana a carrer amb porta i finestra a planta baixa, tres balcons a la planta primera i tres finestres a la planta segona. Un important acroteri, a tot ample, amaga la coberta a dos vessants. Façana a sud-est de dues plantes amb dos balcons i rellotge de sol.

Coberta de teula amb terrassa solàrium. La volumetria de l'edificació original ha estat molt modificada.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Habitatge.
Actual: Habitatge.

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Bo.

VALORACIÓ:

Cal remarcar la presència de l'edifici a la zona del centre de Castellar.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Mantenir la categoria de BPU.

Nivell de protecció 2: Conservació. Nivell de protecció 6: AEA.

Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui els jardins a sud.

En properes actuacions caldrà:

- Utilitzar morters de textura i cromatisme més adient.
- Retirar les instal·lacions vistes de les façanes

DADES HISTÒRIQUES:

Masia antiga de la qual sembla que la família guarda pergamins del segle XIII i XIV (1241-1269 i 1328). L'actual masia és fruit de les diverses transformacions que ha sofert al llarg del temps. Una ampliació important de la masia es deuria produir entorn l'any 1713, com quedaria reflectit a la façana amb una pedra esculpida amb l'inscripció: 171HS13. D'altra banda, la presència d'espitlleres de defensa a la part posterior de la masia, ha fet pensar en la possibilitat que la façana, ara posterior, fos antigament la façana principal. Quan es va obrir el Passeig Tolrà l'any 1892 la casa contigua, avui desapareguda i coneguda com a Cal Piteu, va ser escapçada per l'alineació del nou passeig.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:
Escrita:

- PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
- PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

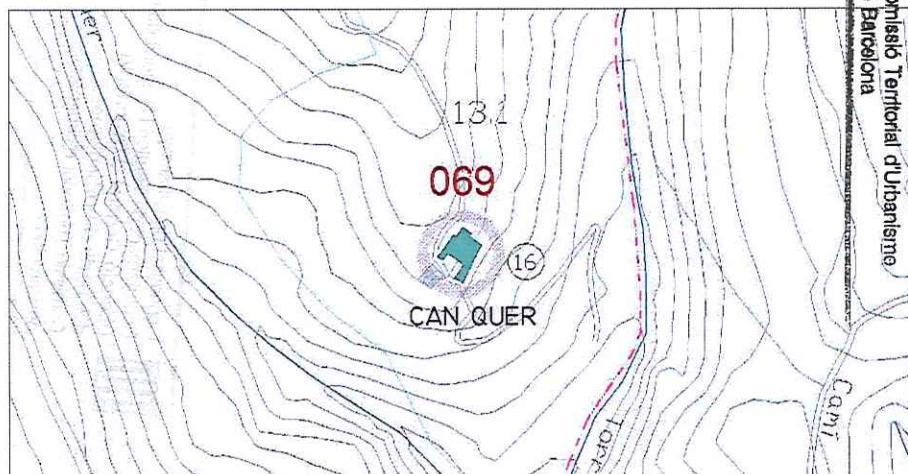

NÚM. REF.:	ARR-15 / 069
DENOMINACIÓ:	Can Quer Vell
Altres denominacions:	Mas Cuiàs
SITUACIÓ:	Masia: Camí de Can Mariner, direcció sud-est Pintures: a l'habitació principal de Can Quer
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Masia del segle XIV. Esmentat com a Mas Cuiàs al segle XIII, concretament el 1249. Restauració de la teulada el 1990. Pintures del segle XVII-XVIII i recuperades arran de la restauració de la teulada.
AUTORS:	-
PROMOTOR:	Pintures: Bonaventura Quer i la seva esposa Marianna Quer
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial rural.
CONTEXT:	Al límit sud est del terme municipal, vora el camí de la Salut, en un primer entorn desforestat, rodejat de boscos, en un indret prominent amb pendent vers a sud.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl No Urbanitzable
Qualificació:	Zona Agrària. Agrícola-ramader (clau 13.1)
Protecció existent:	BPU Inclòs al Catàleg del PGO, element núm. 16

RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions / servituds:	No es coneixen

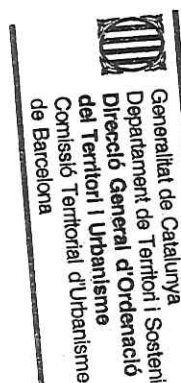
PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1:5000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Conjunt format per l'edifici principal de masia, cossos adossats a ponent i llevant (magatzems), conformant un pati semiobert en U orientat a migdia. A cota inferior i a sud es situa un cobert que defineix el conjunt.

La masia, de planta baixa i pis, amb coberta de dues grans vessants paral·leles a la façana principal i ràfec prominent, presenta una composició asimètrica amb portal d'accés amb llinda de pedra, tres finestres de factura gòtica de pedra sorrenca, un rellotge se sol amb la inscripció de Mas Quer, i un banc vora el portal també de pedra. Resten trams d'antics arrebossats amb morter de calç, dels paraments de gran gruix de pedra i còdols.

El cos adossat a ponent, de doble alçària i cobert amb un sola vessant, amb finestres de dimensions reduïdes amb llindes i brancals de pedra. A llevant, el cos adossat a la façana principal presenta dues vessants, i obertures diverses amb brancals de maó i llindes de fusta.

La masia té una gruta no explorada.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original:

Actual:

Habitatge, agrícola i ramader.
Deshabitada.

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Coberta de teula recentment refeta amb bigues de fusta, llates i rajola. Façanes també en bon estat. Interiors precaris.

VALORACIÓ:

Cal remarcar la puresa volumètrica i compositiva del conjunt. Així com les tres finestres de factura gòtica amb elements ornamentals de notable interès, i les pintures i elements interiors de decoració (actualment són a la Facultat de Belles Arts de Barcelona). Element d'interès històric i arquitectònic.

Constitueix una fita en el paisatge boscós, amb vistes panoràmiques a sud.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Elevat a la categoria de BCIL.

Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui:

-els espais al voltant de la masia susceptibles de contenir restes arqueològiques.

-la font pròpia llistada pel Centre Excursionista Castellarenc amb el núm. 110 "Font de can Quer".

-els espais al voltant de la masia susceptibles de contenir restes arqueològiques.

Nivell de protecció 1: Integral

Nivell de protecció 4: Ambiental.

Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

Conservació integral de la volumetria exterior del conjunt principal i composició i ornaments de la façana principal. En properes actuacions caldrà eliminar el cobert a sud realitzat amb materials impropis.

2769

DADES HISTÒRIQUES:

Al llarg del temps la masia de can Quer és habitada de manera intermitent. Tot els béns de la finca es van inventariar entre 1461 i 1463. El canvi de nom de Can Cuiàs a Can Quer es produeix quan Margarida Cuiàs i Salvatella s'uneix en matrimoni amb Joan Quer, al 1498.

A començaments de la dècada de 1990 arran de les obres de rehabilitació del sostre de la casa a càrrec del paleta i pintor Antoni Costa van aparèixer, en una de les habitacions del segon pis que dóna a la façana principal de la casa, unes pintures murals. De les pintures només se'n veia una petita part donat que estaven recobertes per diferents capes de pintura, donant la impressió de ser més extenses. Les pintures murals que dataven del segle XVII o XVIII ja que tenen una clara tendència barroca i mostraven la Mare de Déu del Roser, que n'és la imatge principal, Crist Crucificat, la Dolorosa en una paret i en una altra un Ecce Homo, senefes i unes inscripcions. Tot el conjunt menys la Mare de Déu del Roser fa referència al tema de la Passió. Es creu que es tracta d'un art popular.

Les pintures murals estan realitzades en dues parets diferents: en una de les parets trobem les sanefes, el Crist crucificat i la Verge dels Dolors; en l'altra paret trobem la Verge del Roser, l'Ecce Homo, una sanefa al voltant d'una finestra i una inscripció que fa referència als avantpassats dels Quer.

Els colors predominants són els vermells, els ocres i els negres.

La inscripció diu:

"marianna quer file de
ysidro poses
mariete quere file de
yaume quer
aposeno de Bonaventura
quer y de marianna
mulleris suia

La transcripció de la inscripció diu així: "Mariana Quer, filla d'Isidra Poses filla de Jaume Quer Bonaventura. Aposento de Bonaventura Quer i Mariana muller seva". Bonaventura Quer era l'amo de la masia el 1716 i 1723. Una possible interpretació és que Marianna Quer, filla d'Isidro, desitja tenir de marit al fill de Jaume Quer. La cambra és de Bonaventura Quer i de la seva dona Marianna.

Les pintures foren restaurades el 1994 pel Departament de Restauració de la Generalitat de Catalunya i arrencades el 1995 pel Departament de Restauració de la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona. Avui es troben en vies de restauració final al ser ja traspassades sobre un suport mòvil.

La masia té una gruta que no ha estat explorada ja que només es veu l'entrada i aquesta està reomplerta de runa i no s'hi pot accedir. En l'actualitat la masia és propietat d'Emília Argemí Sallarés

Escrita:

PLAÇA VELLA. 2001. *Pintures mural de Can Quer Vell de Castellar del Vallès*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 47.

PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castelliarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

PRAT PAZ, ESTEVE. 1993. *Tres pintures murals del segle XVII. Plaça Vella*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 36.

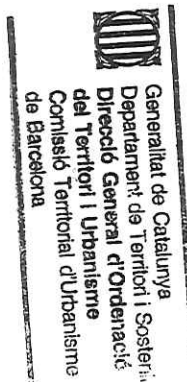
VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers.

VERGÉS I SOLÀ, LLUÍS. 1972. *El llibre de Castellar. Història i vida d'un poble del Vallès i dels seus agregats, Sant Feliu del Racó i Les Arenes*. Sant Llorenç Savall. Emegé.

VERGÉS VERNIS, PEDRO. 1895. *Topografía médica de Castellar (San Esteban) o del Vallès*. Barcelona. La Hormiga de Oro.

Oral:

Marta Llobet Pifarré (Castellar del Vallès, 1969).

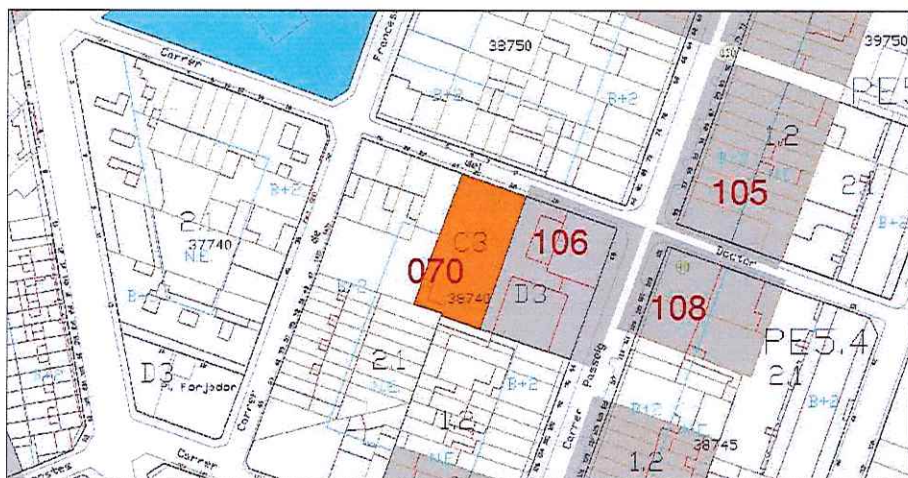
BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

PLAÇA VELLA. 2001. *Pintures mural de Can Quer Vell de Castellar del Vallès*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 47.

NÚM. REF.:	AR-01 / 070
DENOMINACIÓ:	Capella de la Mare de Déu de Montserrat
Altres denominacions:	Capella de Montserrat
SITUACIÓ:	Carrer Doctor Pujol, s/n
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	1896
AUTORS:	Atribuïble a Emili Sala i Cortés
PROMOTOR:	Emília Carles-Tolrà
TIPOLOGIA:	Arquitectura religiosa. Capella entre mitgeres
CONTEXT:	Al nucli urbà. A ponent del Carrer Passeig. Zona d'eixample vuitcentista,
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Equipament comunitari. Equipament associatiu (Clau C3)
Protecció existent:	BCIL. Inclòs al Catàleg del PG de la comarca de Sabadell, com a element núm. 18 Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 50
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Municipal.
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:2000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Edifici entre mitgeres, de planta rectangular, amb atri d'entrada, capella interior amb cor i fornícula d'altar.

Façana de caràcter monumental i simètrica, centrada al gran portal reixat d'entrada, format per un arc escarcer amb dovelles. A cada banda, pilastres de decoració coríntia amb frís ornamentat, cornisa decorada amb dentellons i remats formats per capcers esglaonats. Tota ella rematada per un frontó central com a base del campanar d'espada amb motius ornamentals, i remat de creu de ferro. El reixat de l'entrada dóna a un petit atri amb rica ornamentació als laterals i al sostre. Remats amb merlets al coronament d'ambdues façanes de les mitgeres.

Tot l'edifici està a nivell inferior respecte al carrer (aprox. 0,80m), pel fet que es va voler aprofitar una biga d'una nau de la foneria Viuda de J. Lluscà, situada a l'indret. L'interior de la capella presenta entrades de llum lateral amb grans finestrals d'arc de mig punt, tot amb ornamentació sòbria. L'enteixinat de fusta original del sostre (que fou destruït pels tèrmits) no ha estat restaurat. Cal destacar el treball de fusta de les baranes i gelosies del tancat del cor.

Actualment la capella compta amb unes pintures murals del pintor local Alfons Gubern i Campreciós pintades sobre tela encolada a les dues parets laterals de l'absis de la capella amb la tècnica acrílica.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original:
Actual:

Oratori de les antigues Escoles Pies
Capella

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo**VALORACIÓ:**

Exemple notable de l'arquitectura eclèctica (amb reminiscències neoclàssiques) Castellarenca.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.
Mantenir la categoria de BCIL.
Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui:
- la regulació de l'alçària màxima reguladora (planta baixa) a les parcel·les confrontants amb la capella, per a garantir la volumetria original i les entrades de llum de l'interior de la capella.
Nivell de protecció 1: Integral.
Conservació integral de volumetria exterior i façana.
En properes actuacions caldria considerar la restauració del falç sostre enteixinat de l'interior de la capella.

DADES HISTÒRIQUES:

L'any 1888 Emília Carles-Tolrà compra un solar per valor de 25.760 pessetes, solar on es van construir les Escoles Pies, casa col·legi i església. L'edifici va ser aixecat de nova planta i els escolpals el van inaugurar quan hi van anar.

CASTELLAR DEL VALLÈS.—Façana de l'Església

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Consell de Territori i Urbanisme
de Barcelona

L'actual capella de la Mare de Déu de Montserrat era l'oratori de les antigues Escoles Pies habilitades en els edificis de l'antiga foneria de J. Lluscà i els corrals de Vicenç Sallès, entre el Passeig i el carrer del doctor Pujol. L'edifici es va construir als voltants de 1896 i la seva impulsora fou Emília Carles-Tolrà i és atribuïble a Emili Sala Cortés, arquitecte de la casa Tolrà.

Quan es va fundar la comunitat dels escolapis a Sant Esteve de Castellar fou per fer-se càrrec de la fundació d'una escola nocturna per a obrers a la localitat; també per als nois que aspiressin a la carrera eclesiàstica o religiosa. La xifra més alta d'alumnes es va aconseguir en el curs 1927-1928 amb vuitanta-cinc alumnes.

Durant la Guerra Civil l'interior de la capella fou saquejat i desaparegueren tots els seus ornaments com uns quadres de Pere Borrell del Casso i un ric teginat de fusta del sostre fou destruït pels tèrrmits. La capella va ser la seu del magatzem de la Unió de Rabassaires; es va treure la paret que separava la capella de la sala d'actes i es va convertir aquell espai en una magatzem espaiós. Va restar fora d'ofici fins el 1950. Ocasionalment, el 28 d'agost de 1943 s'hi va celebrar un ofici amb motiu de la benedicció de la imatge de Sant Agustí, patró dels curtidors, costejada pels encarregats i treballadors de l'empresa Lluís Clols i l'Obra Sindical de Educación y Descanso. El 16 d'abril de 1950 s'hi va tornar a celebrar ofici i a la sortida, els veïns i feligresos van organitzar una recaptada de 50 pessetes destinada a comprar una campana. L'11 de juny de 1950 Mn. Josep Ma. Ribot va oficiar una missa i va beneir la imatge de la Mare de Déu de Montserrat entronitzada novament a l'altar restaurat. El Rnd. Pare Balletbó es va encarregar de la prèdica. D'aquesta manera es va recuperar la celebració eucarística a la capella. El 12 d'abril de 1953 Gregori Modrego Casaus, arquebisbe i bisbe de Barcelona, va beneir la campana nova de l'edifici, costejada per la Junta de la Capella i per Teresa Domingo de Farell i Joan Farell, que actuaren com a padrins.

El 8 de maig de 1979 va tenir lloc la inauguració de la restauració de l'edifici i de les pintures murals sobre tela enganxada a la paret i a l'acrílic, obra de l'artista local Alfons Gubern i Campreciós; a la part dreta predominen els colors foscos, representant la manifestació de la Verge a uns pastors a la nit mentre vetllaven el ramat, mentre que la part esquerra, amb colors més vius, representa el dia en què la Verge és portada al seu emplaçament definitiu.

El Reverend Pare Cassià Just, abat de Montserrat, va celebrar la missa i va beneir la senyera del Grup Pessebrista de Castellar ja que a partir de 1956, l'última aula, situada darrera la capella, fou adequada per la junta administrativa de la Capella per bastir-hi el pessebre; la majoria dels personatges pintats al mural tenen fisonomies de castellarencs vinculats al pessebrisme.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Escrita:

Fons Municipal d'imatges

FLORENSA, JOAN. 2007. "Els escolapis a Castellar del Vallès". *Recerca*. Núm. 5. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers.

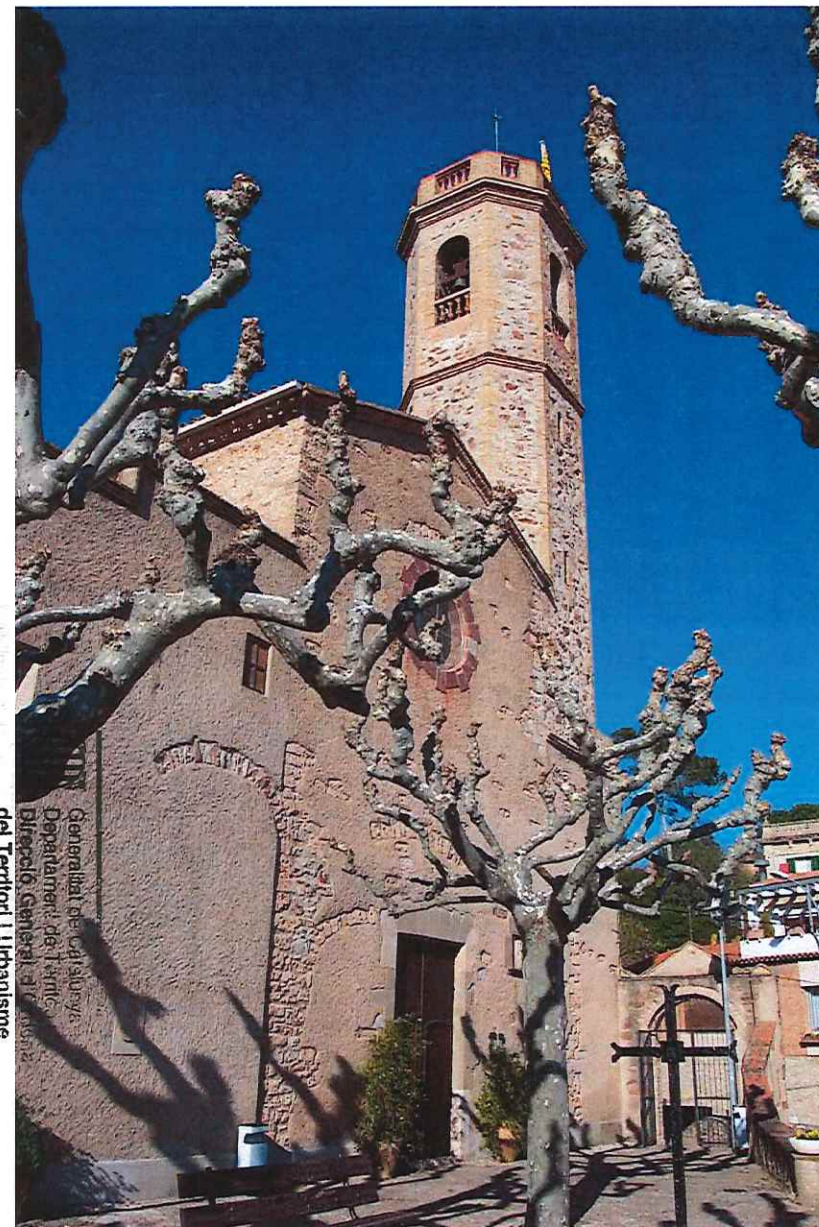
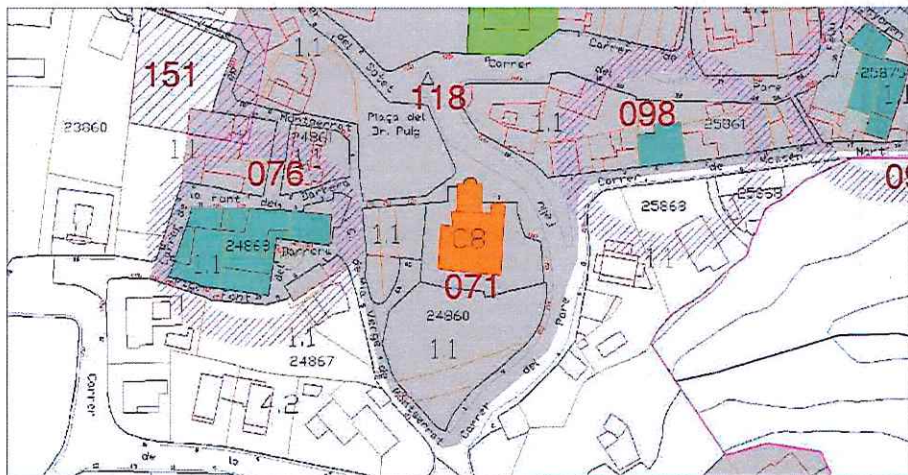
Joan Florensa; Ernest Gallart (Sabadell, 1964).

Oral:

NÚM. REF.:	AR-07 / 071
DENOMINACIÓ:	Església de Sant Feliu del Racó
Altres denominacions:	Església de Sant Feliu de Valrà o de Castellar
SITUACIÓ:	C. Pare Feliu, (Tram urbà BV-1249) al nucli de Sant Feliu del Racó, situat a la dreta del riu Ripoll, a uns 2,5km de Castellar.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Església primitiva: Segle XII. Església actual: 1819. Restauració: 1971 - 1974 Pintures romàniques del campanar: Segle XII. Ara: Paleocristiana. Segles V-VI.
AUTORS:	-
PROMOTOR:	Monestir de Sant Cugat / Diputació de Barcelona (restauració 1974)
TIPOLOGIA:	Arquitectura religiosa
CONTEXT:	Origen del nucli del poblat de Sant Feliu, actualment envoltat de <i>masies</i> i parcel·les consolidades.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sol urbà.
Qualificació:	Dotacions comunitàries privades (Clau C8).
Protecció existent:	BCIL. Inclòs al Catàleg del PG de la comarca de Sabadell 1978, element núm. 34. Inclòs al Catàleg del PGO, element núm. 63
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Municipal
Condicions / servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	1/2000

DESCRIPCIÓ:

Església parroquial construïda a principis del segle XIX, amb campanar romànic adossat del segle XI de planta quadrada amb finestres geminades i arcuacions llombardes. Segon campanar al tester, més alt, amb acabament octogonal, finestres d'arc de mig punt i remat de terrat pla amb barana de balustres. Façana d'accés principal amb portal de llinda i *fornícula* amb inscripcions i rosetó de carreus de pedra vermella.

L'interior presenta una sola nau amb capelles laterals i cor, fris molt marcat al inici de la volta de cobrició d'arcs faixons i petxines.

Les obres de consolidació del campanar i l'enderrocament de l'antiga rectoria (adossada a la part posterior del conjunt a finals del XVI) de l'any 1971, per part de l'arquitecte en cap del SCCM, Camil Pallàs, van permetre recuperar la façana de ponent de temple romànic, on hi havia un portal i una sèrie d'arcs disposats de manera de galeria, sobre els quals s'assentava el campanar.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Religió
Actual: Religió

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo.

VALORACIÓ:

Element d'interès com a nucli fundacional de Sant Feliu del Racó. Interès històric i arquitectònic. El pati d'accés principal és un mirador amb vistes panoràmiques a tot el municipi.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.
Mantenir la categoria de BCIL.
Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui:
-els espais susceptibles de contenir restes arqueològiques
-el pati amb l'arbrat de l'accés principal.
-la part posterior al voltant de l'antic temple romànic
Nivell de protecció 1: Integral
Nivell de protecció 4: Ambiental
Nivell de protecció 6: AEA
Conservació de volumetria exterior, estructura, façanes i acabats cromàtics.
Caldria protegir les tres campanes del campanar

DADES HISTÒRIQUES:

Tot i que sembla que el 920 ja hi havia una església, la primera referència documental de l'existència de l'església parroquial de Sant Feliu és del 986 i correspon al precepte en el que Lotari confirma els béns de Sant Cugat del Vallès. L'església estava situada en el lloc anomenat Valrano, topònim documentat ja en una acta de donació del 975 quan Amedir fa una donació d'unes terres que pertanyien al terme de Castellar, a Valrà, al Monestir de Sant Cugat; en aquest document, però, no es menciona l'església. Tot i pertànyer al terme de Castellar com la parròquia de Sant Esteve de Castellar, l'església no era de possessió comtal, sinó del monestir de Sant Cugat.

Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Secretariat Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

Uns anys més tard, tant en la butlla de Sivgestre II de desembre de 1002 com en la de Joan XVIII de novembre de 1007 i la de Benet VIII de 23 de gener de 1023, el papa confirma entre els béns del monestir l'església de Sant Feliu de Valrà.

El 1010 tenim presència documental que la senyora Senegunda i el seu fill Isnard, venen l'alou de Castellar al comtes de Barcelona, Ramon Borrell i Ermessenda.

A partir de 1052 en el Cartulari de Sant Cugat ja no es cita més el nom de l'església com a Valrà i, en canvi, l'església és citada com a Sant Feliu de Castellar.

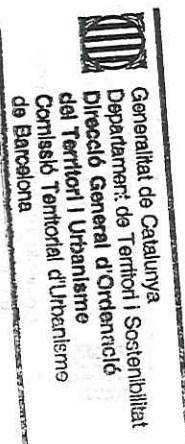
El 21 de març de 1064 l'abat Andreu va vendre a precari l'església de Sant Feliu de Castellar amb el terme que abastava a Ramon Sans i la seva muller. La venda incloïa cases, corals, camps, vinyes cultivades i ermes, molins i recs, pertinences, horts, rouredes, boscos, delmes, primícies i tasques i arrendaments que havien de pagar al monestir de Sant Cugat, concretament una unça d'or en moneda de Barcelona, a pagar cada any. La cessió es fa per vida dels esposos i d'un dels seus fills, el que ells volguessin. Aquest document també descriu els límits de la parròquia: per tramuntana i ponent, amb la muntanya de Sant Llorenç i el terme de Lacera (Sant Llorenç Savall), per llevant amb el terme de Sentmenat, i per migdia amb el de Terrassa.

Durant la Guerra Civil (1936-1939) la casa rectoral va ser assaltada el 21 de juliol de 1936; el mobiliari fou cremat i l'arxiu parroquial va desaparèixer. L'edifici restà però en bon estat i la casa fou utilitzada com a habitatge. Per la seva part, l'Església Parroquial fou saquejada i profanada, cremant-se l'aixovar litúrgic i el mobiliari. La parròquia fou incautada pel Comitè Local Antifeixista. La parròquia fou utilitzada com a magatzem d'inflamables per a l'aviació i fou la seu de la col·lectivitat de paletes. Les campanes del campanar van desaparèixer i després del conflicte bèl·lic se'n van fondre unes de noves: la més antiga porta per nom Quitèria i es va beneir el 1944; la més moderna és de l'any 2004 i porta per nom Feliua Margarida. L'actual edifici de l'església de Sant Feliu és de construcció moderna. En el segle XIX, més concretament l'any 1819 es va enderrocar l'edifici romànic per ampliar-ne l'espai; per sort no es va arribar a enderrocar tot: es va conservar el campanar i un atri. L'any 1971 es va procedir a la restauració del campanar romànic per part de la Diputació de Barcelona i es començà amb l'enderroc de la rectoria vella que estava situada a ponent de l'església. En aquestes obres, i més concretament a la façana frontal del temple, van aparèixer unes restes que corresponien a la construcció del 986 i consistien en un pòrtic o atri pre-romànic, simètric respecte del campanar romànic actual, sota del qual hi quedava una gran portalada amb una arcada que semblava de ferradura; a cada costat d'aquesta porta hi havia dos arcs de pedra tosca i que corresponien a les obertures d'un atri. Aquest atri s'havia conservat ja que s'havia tapat fins llavors per l'edifici de l'antiga rectoria. En les mateixes obres de reconstrucció del campanar romànic es van descobrir unes restes de pintura mural romànica a l'exterior. A la part alta del campanar es conserven restes de decoració pictòrica de color vermell terrós, a l'intradós dels arcs de les finestres i a la part del mur que queda protegida per la teulada.

7776

Les primeres consisteixen en un resseguiment dels arcs i les segones en un dibuix en forma de carreus regulars, emmarcats amb dues línies blanques. Cronològicament, aquestes pintures exteriors del campanar de l'església de Sant Feliu del Racó poden considerar-se contemporànies a la construcció del campanar, a començaments del segle XII.

Tot i que, documentalment, l'església de Sant Feliu ja és esmentada el 986 la troballa d'una ara de marbre paleocristiana faria suposar l'existència de culte molt abans del segle X. Per aquest motiu l'existència del culte ens avançaria en quatre segles. La descoberta d'una llosa de marbre amb grafies i inscripcions gravades, identificada com l'antiga ara d'altar es va produir el maig de 1980 en l'"hort del rector", data dels segles V i VI, fa pensar amb la possibilitat que en època paleocristiana ja existís una església, a la qual correspongués l'ara. Les mides de l'ara són: 94,5x54'6x6, mides que guarden una relació molt propera amb les mides dels lapidaris romans d'inscripció llatina, que es coneixen al país. L'existència de culte molt abans del segle X ve també reforçada per la dedicació de l'església a Sant Feliu Africà, el primer màrtir cristià. L'ara és una peça senzilla i austera. Es creu que la motllura no és pas una decoració romana; la formen dos replans escalonats de 3 i 2 centímetres treballats de forma poc depurada essent un element aprofitat d'un bloc de marbre. És una mesa d'altar cristiana de marbre, amb franges grises, de forma rectangular, amb una motllura molt suau de la qual, malauradament, en manca un costat però conté en el pla de la seva superfície un nombre molt considerable de grafies. Les grafies o inscripcions de la part central es poden definir poc ja que la tasca quotidiana de rentar la roba en fregar i l'aigua de la pluja van anar erosionant el pla llís del marbre i han deixat les inscripcions molt desgastades o incompletes, però en els costats i en els sectors de la motllura n'hi ha un nombre considerable, algunes d'elles amuntegades. Alguns dels noms personals que s'hi ha pogut llegir són: EGILA, ARNIMIRUS o ARMIMIRVS, EROVIGIUS PBR, GELMIRIUS, SENDERED, BASILA... que correspondrien a gent d'època alt-medieval o del moment en què es devia reaprofitar a l'església medieval de Sant Feliu.

Cap els anys cinquanta Fidel Trias Pagès començà a decorar amb unes pintures murals l'església de Sant Feliu del Racó. Fidel Trias era nascut a Sabadell l'any 1918 i va morir el 1971. Les pintures estan emplaçades a l'altar major, a la capella del Santíssim Sagrament i a l'espai d'accés a la capella. Es tracta d'uns murals de dimensions considerables, ja que el fris de l'altar major que consta d'un plafó central i quatre laterals, amida 2'50 metres d'alçada per 10'5 d'amplada, aproximadament. La capella del Santíssim està completament decorada des de la cúpula fins al sòcol amb el màxim aprofitament de tots els espais arquitectònics. La pintura de l'àbsis cobreix una superfície d'uns catorze metres quadrats i els grans plafons laterals fan 3x2'75 metres.

Les pintures de la **capella del Santíssim** es van realitzar en dues etapes; la primera es va realitzar a l'àbsis al 1953 i la segona, a la cúpula central, plafons laterals, petxines i entrepilastres els anys 1954 i 1955.

Tota la paret frontal de l'àbsis l'ocupa una representació del Sant Sopar on destaca la figura central del Crist. Davant de l'àbsis la cúpula que cobreix l'espai poligonal de la capella, mostra al centre la representació de l'Agnus Dei; al seu entorn, disposats radialment, veiem nombrosos sant de l'Església amb el nom inscrit al nimbe i ostentant els atributs corresponents a la seva condició de màrtirs, fundadors, verges, doctors i prelats. Dos grans temes, el marià de la Verge Maria entronitzada i la refiguració eucarística dels cèrvols que s'atancen a beure l'aigua que brolla d'una font, reparteixen en dos semicercles totes les figures.

Les petxines contenen les figures dels quatre evangelistes amb els seus símbols respectius. Sota les petxines, a les quatre entrepilastres s'hi veuen àngels; els que flanquegen l'àbsis porten símbols eucarístics, la custòdia i el calze, mentre que els altres dos àngels porten els emblemes de la Passió, creu i corona d'espines. Un dels plafons laterals representa l'escena bíblica del manà i l'altre plafó conté un passatge del Nou Testament, la multiplicació dels pans i els peixos.

L'any 1963 Fidel Trias pinta l'altar major amb una temàtica menys complexa. A la part superior de la paret frontal dels presbiteri es veu la imatge del Pantocràtor voltat pels símbols dels evangelistes. A sota, un gran fris centrat per la imatge de sant Feliu, titular del parròquia, a qui acompanyen els sants Sebastià, Quitèria, Abdó, Senen, tots ells màrtirs segons les palmes que ostenten. A la paret lateral de la banda de l'Evangeli es veuen tres àngels turiferaris mentre que els de la banda de l'Epístola són oferents. Els sants pintats a les dues parets dels extrems, enfront la nau, són sant Iscle i sant Roc. Coronant tot el fris llegim el text: "Sant Feliu, màrtir de Crist, pregueu per nosaltres".

L'última pintura que l'artista va signar en aquesta església porta la data de 1964 i està situada en l'àmbit que dona accés a la capella del Santíssim i que allotja el confessionalari. La volta, romana o de llunetes, té al centre la X i la P enllaçades i dos àngels a cada costat. El parament de la dreta conté les figures de Crist i Sant Pere. A la paret frontera es veu l'escena de l'Anunciació.

Totes les pintures murals, encara que realitzades en moments diferents que s'estenen al llarg de dotze anys, van permetre a l'autor experimentar amb la pintura plàstica.

Al costat de les pintures de Fidel Trias podem trobar també pintures d'Alfons Gubern Campreciós a la capelleta de l'altar de Sant Josep, pintures que abasten temes de la vida de Jesús. A l'altar de Sant Josep hi ha una imatge de talla del sant, obra d'Adolf Salanguera; la imatge del sant és de les poques en què es representa sant Josep assegut, portant l'infant Jesús als braços.

La parròquia celebra el 4 d'agost la festa del patró, Sant Feliu Africà, i el 23 de maig la de la copatrona, Santa Quitèria, advocada contra la ràbia, amb la tradicional distribució de panets beneïts a la sortida de missa, tal com ja es feia en el segle XV a Sant Esteve de Castellar.

- Escrita:** LACUESTA CONTRERAS, RAQUEL. 2000. *Restauració monumental a Catalunya (segles XIX i XX). Les aportacions de la Diputació de Barcelona*. Diputació de Barcelona. Barcelona.
- RIUS SERRA, JOSÉ PÉRO. 1945-1946. Cartulario de "Sant Cugat" del Vallès. Vol I-II. Barcelona.
- ALAVEDRA INVER, SALVADOR. "De la troballa de l'ara d'altar paleocristiana de Sant Feliu del Racó o de Valrà, Castellar del Vallès". *Arraona*, II època. Núm. 10.
- PLAÇA VELLA. 1982. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 5.
- PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
- PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
- VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín.

Oral: Pare Genís Samper.

2778

BIBLIOGRAFIA

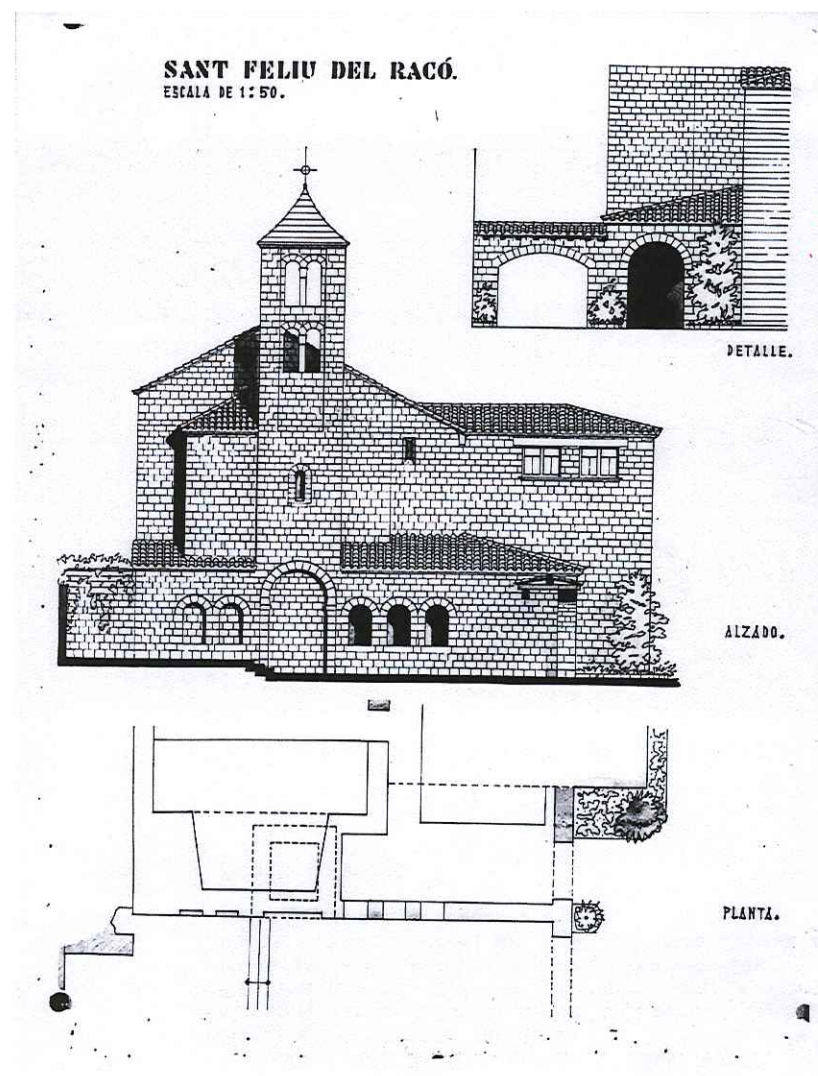
Gràfica:

Fons Municipal d'imatges
Fons Documental SPAL DB

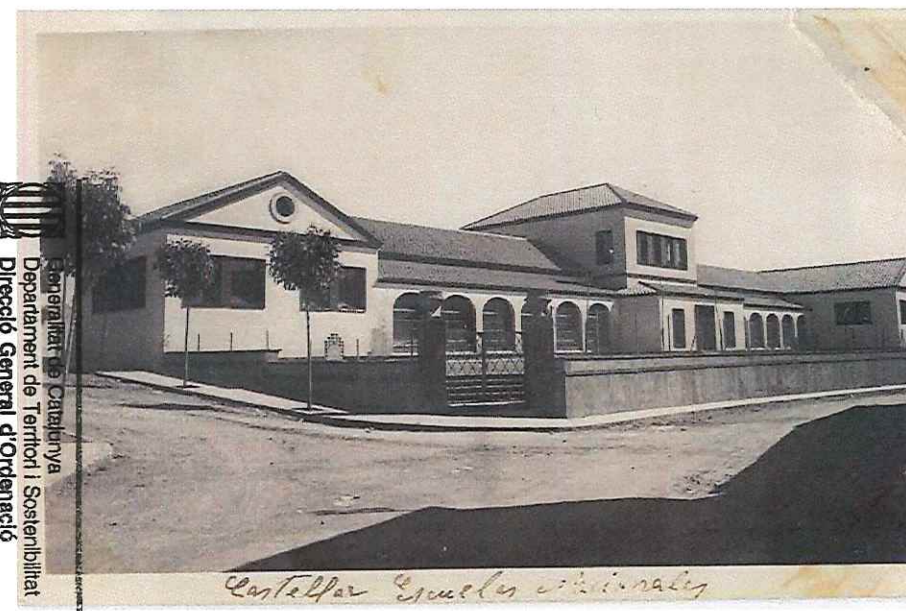
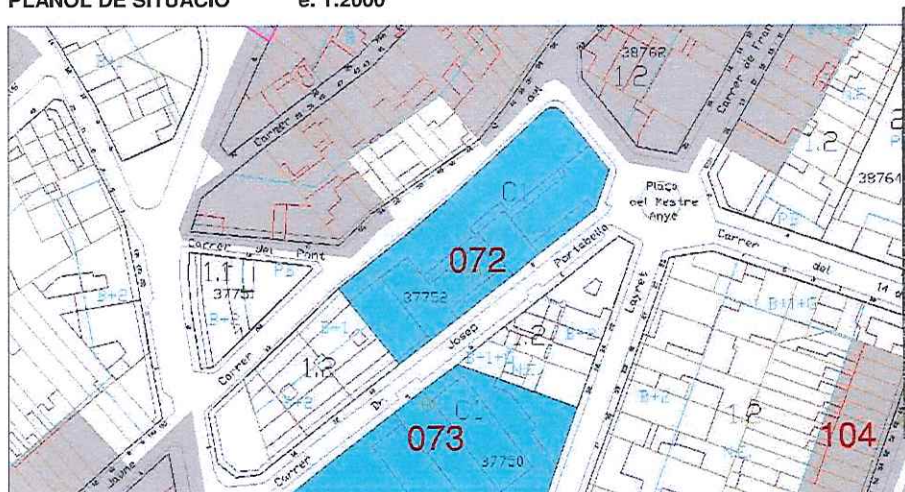

 Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació
 del Territori i Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

Proyecto de restauración y consolidación de la iglesia parroquial de San Feliu del Racó.
Camil Pallàs Arisa. SCCM. Diputació de Barcelona. Maig de 1972

NÚM. REF.:	AP-09 / 072
DENOMINACIÓ:	Escola Emili Carles-Tolrà I
Altres denominacions:	Escoles Nacionals. Escola de Nens
SITUACIÓ:	Carrer del Dr. Portabella- Carrer del 14 d'abril- Carrer del Moli
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	1931-1934
AUTORS:	Emili Sala Pibernat, arquitecte. Carles Pasqual Soldevila, contractista.
PROMOTOR:	Ajuntament de Castellar del Vallès amb la col·laboració d'Emili Carles-Tolrà
TIPOLOGIA:	Arquitectura pública, equipament educatiu
CONTEXT:	A ponent del primer eixample. Enfront de les escoles de nenes, amb pati al carrer Molí.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Equipament comunitari. Equipament educatiu (Clau C1)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 59
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Municipal
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:2000

DESCRIPCIÓ:

Edifici simètric format per cinc cossos. Els dos laterals, de planta rectangular estan disposats en sentit paral·lel al cos central i a diferència d'aquest només tenen una planta i coberta a dues vessants. El cos central, de planta i el pis, és de planta rectangular i teulada de quatre vessants; en ell es situa l'entrada principal amb portal amb arc de mig punt remarcant, fris i l'agrupació de quatre finestres també amb arc de mig punt a la planta pis.

A l'ornamentació, de caire auster, s'utilitzen elements classicistes, destacant el treball i ressalt de brancals i llindes amb maó a sardinell de totes les grans obertures.

Aquest edifici té un annex afegit destinat a gimnàs, construït a finals dels anys 80.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original:
Actual:

Escola per a nens
Escola

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Bo

VALORACIÓ:

Exemple, juntament amb l'escola de nenes, d'edificis de notable nivell arquitectònic, de composició i ornamentació equilibrada i austera, amb una ordenació volumètrica relacionada amb la seva funcionalitat.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg
Mantenir la categoria de BPU.
Nivell de protecció 2: Conservació

DADES HISTÒRIQUES:

El primer ajuntament republicà, presidit per Antoni Tort, va plantejar la voluntat d'implantar en el poble, una escola laica i gratuïta per tal d'acomplir els dissenys de la constitució republicana i de la Generalitat. En aquells moments Castellar no tenia problemes d'escolarització i els 713 alumnes menors de 15 anys entre les escoles oficials i les de tipus privat estudiaven sense cap dificultat a la població.

Tot i que una part de la població es va oposar a la construcció d'unes escoles laiques, l'Ajuntament va acordar la construcció de dues escoles graduades, amb quatre seccions per a noi i noies. Es va crear una comissió formada per regidors, anomenada "Pro-Escoles" per tal que comencessin a treballar en el projecte. Paral·lelament es van reunir amb Emili Carles-Tolrà per presentar-li el projecte qui es va plantejar la possibilitat d'adquirir l'edifici de les escoles del patronat per instal·lar-hi les projectades escoles nacionals, però no fou possible perquè l'escriptura de la fundació del Patronat no contemplava aquesta possibilitat.

Mentrestant ja s'havia aconseguit de l'Estat el compromís de crear dues escoles graduades de quatre seccions per a cada sexe, però com que l'Ajuntament no disposava dels edificis en el termini fixat

7781

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

per la Llei, el projecte va tornar a quedar paralitzat fins que l'Ajuntament pogués tirar endavant la construcció dels edificis. Emili Carles-Tolrà va comunicar la seva voluntat de col·laborar en la realització del projecte i va cedir al municipi uns terrenys en el Camp Senyor per construir-hi l'equipament tot aportant 70.000 pessetes per a les despeses i 11.000 pessetes més per adquirir una finca situada al mig dels terrenys. D'aquesta manera l'Ajuntament encara va poder sol·licitar la subvenció de l'Estat prevista per la Llei a raó de 10.000 pessetes per cada secció graduada, és a dir, un total de 80.000.

El 16 de juliol de 1931 va sortir l'ordre de creació provisional de les escoles nacionals. El 30 de juny de 1932 l'Ajuntament va aprovar una proposició relacionada amb la construcció de les escoles. L'1 de juliol del mateix any la comissió d'hisenda va donar el vist-i-plau a la construcció i es van encarregar els plànols de l'edifici a l'arquitecte Sala Pibernat. El 25 d'abril de 1933 el contractista Carles Pasqual Soldevila va guanyar les obres en la segona convocatòria de la subhasta, en base a 140.000 pessetes. Un mes abans l'Ajuntament comunicava públicament l'inici de la construcció de l'escola formada per dos edificis nens/nenes d'ensenyament primari, que incloïa quatre graus per cada sexe.

El cost total dels edificis i dels materials previst per l'Ajuntament fou de 310.000 pessetes, no obstant, el cost resultant fou de 373.507'48 pessetes. Com que el municipi no podia fer-se càrrec d'aquesta augment de les despeses, va emetre un préstec d'àmbit local amb obligacions del deute municipal de 100, 250 i 500 pessetes cada una amb una amortització de 25 anys i un interès anual del 5% lliure d'impostos. Per tal d'alleugerir la càrrega del préstec Emili Carles-Tolrà va traspasar a favor de l'Ajuntament el servei de proveïment d'aigua a particulars i l'ús del manantial de Turell. D'aquesta manera, l'Ajuntament de Castellar del Vallès podia augmentar els ingressos generals per l'explotació d'aquests serveis.

El 18 de juliol i el 25 d'agost de 1934 el Ministeri d'Instrucció Pública va ratificar les escoles i aquestes foren inaugurades el 23 de setembre de 1934 amb el nom de Grup Escolar Emili Carles-Tolrà, com a agraïment a la seva desinteressada col·laboració. Van assistir a la inauguració el President de la Generalitat, Lluís Companys acompanyat d'altres autoritats nacionals i local; després de la inauguració oficial es va oferir un dinar pera 200 comensals a l'Hostal de Les Arenes.

A finals de setembre de 1934 consten inscrits a les noves Escoles Nacionals un total de 240 alumnes. A mitjans de novembre del mateix any es coneix el nomenament de mestres per a les escoles que foren un total de 4 mestres masculins per a l'escola de nois i 5 mestres femenines per a l'escola de noies. A primers de desembre de 1934 es designen els directors: els càrrecs van recaure en Josep Pasqual Beltran per a l'Escola de Nois i, per a l'Escola de Noies la direcció va anar a càrrec de Carme Julià Riqui

Durant la Guerra Civil van ser les úniques escoles que van continuar el seu funcionament: hi havia menys alumnes i menys mestres i per aquest motiu es va decidir agrupar tots els nens en les mateixes aules. En el curs 1937-1938 es van impartir moltes classes a Puigverd per por d'algun possible bombardeig sobre el nucli urbà. Quan va acabar el conflicte civil les escoles es van tancar un temps per por del pillatge; tot i així, quan es van tornar a obrir havien estat expoliades. Amb el retorn de la normalitat l'escola va continuar la seva tasca, però amb el nom canviat: es denominaren Escuela Nacional Graduada de Niñas i Escuela Nacional Graduada de Niños. En el nostre cas fou l'Escuela Nacional Graduada de Niños.

Aquest edifici té un annex afegit destinat a gimnàs, construït a finals dels anys '80 obra de Pere Roca i Roumens entre l'espai comprès per l'escola i la propietat veïna; el gimnàs té façana als carrers del Molí i de i al carrer del Dr. Portabella. Aprofitant el desnivell s'hi va construir un soterrani i per donar continuïtat amb la part de l'escola ja construïda es va tractar amb obra vista i arrebossat. En el cas d'aquest edifici en destaca el gran pati que dona al carrer del Molí.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:
Escrita:

AMC. Plànols

LA FARGA, setmanari castellarenc. Anys 1936 a 1938.

GALLART, ERNEST; RUIZ, GALDRIC; SÁIZ, SÍLVIA. 2007. "El cau de la Gloriosa. Una proposta educativa per al refugi antiaeri i l'aeròdrom de la FARE al Pla de la Bruguera, Castellar del Vallès". *Plecs de Recerca*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

MARQUÈS, SALOMÓ. 2007. "Carme Juià i Riqué, mestra republicana a Castellar del Vallès i exiliada". *Recerca*. Núm. 6. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

SÁIZ, SÍLVIA. 2010. "Castellar a començament dels anys trenta: El dia a dia de la Segona República a través del setmanari *La Farga*". *Recerca*. Núm. 7. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

Oral:

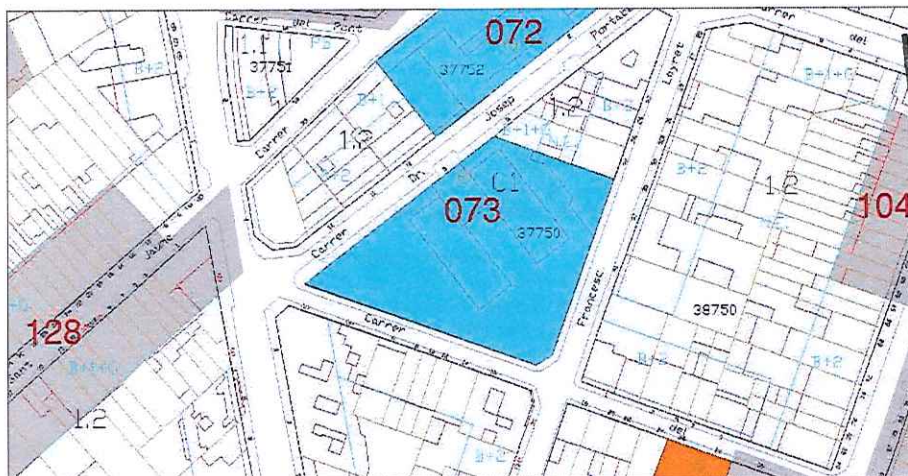

183

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

NÚM. REF.:	AP-10 / 073
DENOMINACIÓ:	Escola Emili Carles-Tolrà II
Altres denominacions:	Escoles Nacionals. Escola de Nenes
SITUACIÓ:	Carrer del Dr. Portabella- Carrer del Dr. Pujol- Carrer de Francesc Layret
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	1931-1934
AUTORS:	Emili Sala Pibernat, arquitecte. Carles Pasqual Soldevila, contractista.
PROMOTOR:	Ajuntament de Castellar del Vallès amb la col·laboració d'Emili Carles-Tolrà
TIPOLOGIA:	Arquitectura pública equipaments
CONTEXT:	A ponent del primer eixample. Enfront de les escoles de nens, amb pati als carrers Francesc Layret i Doctor Pujol.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Equipaments comunitaris, equipament administratiu i serveis urbans. (Clau C5)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 60
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Municipal
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:2000

DESCRIPCIÓ:

Edifici simètric estructurat per tres cossos diferenciats: el central de dues plantes, amb l'accés principal; i els dos edificis laterals, més allargats, amb una sola planta i entrellats de l'alineació del carrer. Cobertes de teula. La façana principal mostra el remat amb frontons dels tres cossos, i destaca la porta d'accés i les tres finestres amb arc de mig punt del pis superior del cos central. Els cossos laterals o pavellons presenten grans finestres rectangulars i d'arcs de mig punt, per a garantir la bona il·luminació dels passadissos i aularis.

A l'ornamentació, de caire auster, s'utilitzen elements classicistes, destacant el treball i ressalt de brancals i llindes amb maó a sardinell de les grans obertures rectangulars.

Aquest edifici té annexat des del setembre de 1996 una ala de parvulari.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Escola per a nenes

Actual:

Escola

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo**VALORACIÓ:**

Exemple, juntament amb l'escola de nens, d'edificis de notable nivell arquitectònic, de composició i ornamentació equilibrada i austera, amb una ordenació volumètrica relacionada amb la seva funcionalitat.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg

Mantenir la categoria de BPU.

Nivell de protecció 2: Conservació

DADES

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

El primer ajuntament republicà, presidit per Antoni Tort, va plantejar la voluntat d'implantar en el poble, una escola laica i gratuïta per tal d'acomplir els dissenys de la constitució republicana i de la Generalitat. En aquells moments Castellar no tenia problemes d'escolarització i els 713 alumnes menors de 15 anys entre les escoles oficials i les de tipus privat estudiaven sense cap dificultat a la població.

Tot i que una part de la població es va oposar a la construcció d'unes escoles laiques, l'Ajuntament va acordar la construcció de dues escoles graduades, amb quatre seccions per a noi i noies. Es va crear una comissió formada per regidors, anomenada "Pro-Escoles" per tal que comencessin a treballar en el projecte. Paral·lelament es van reunir amb Emili Carles-Tolrà per presentar-li el projecte qui es va plantejar la possibilitat d'adquirir l'edifici de les escoles del patronat per instal·lar-hi les projectades escoles nacionals, però no fou possible perquè l'escriptura de la fundació del Patronat no contemplava aquesta possibilitat.

7785

Mentrestant ja s'havia aconseguit de l'Estat el compromís de crear dues escoles graduades de quatre seccions per a cada sexe, però com que l'Ajuntament no disposava dels edificis en el termini fixat per la Llei, el projecte va tornar a quedar paralitzat fins que l'Ajuntament pogués tirar endavant la construcció dels edificis. Emili

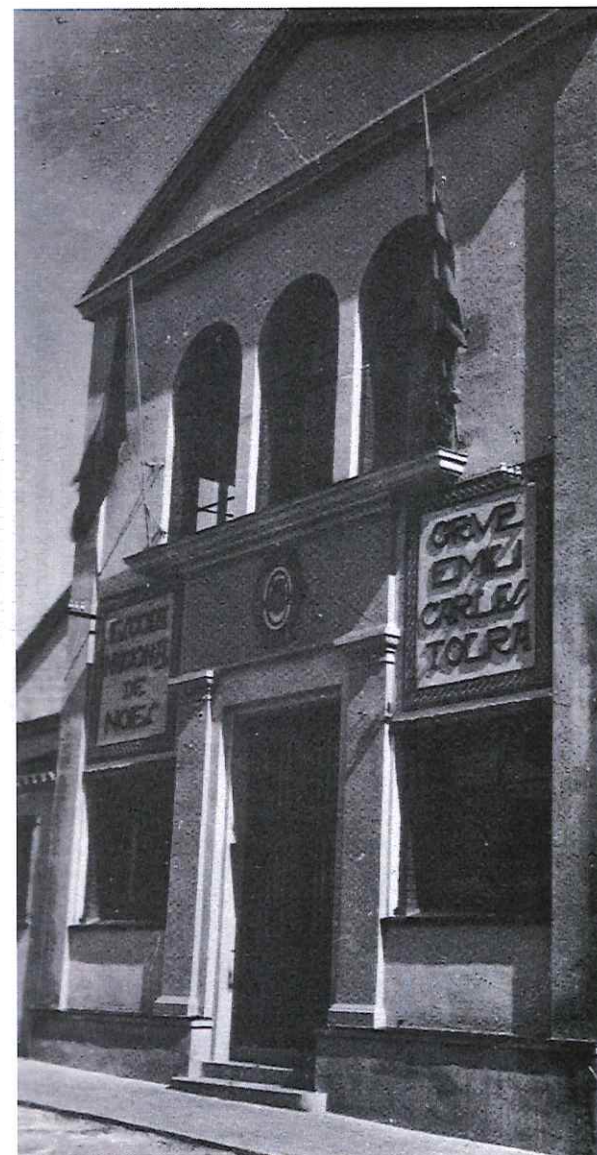
Carles-Tolrà va comunicar la seva voluntat de col·laborar en la realització del projecte i va cedir al municipi uns terrenys en el Camp Senyor per construir-hi l'equipament tot aportant 70.000 pessetes per a les despeses i 11.000 pessetes més per adquirir una finca situada al mig dels terrenys. D'aquesta manera l'Ajuntament encara va poder sol·licitar la subvenció de l'Estat prevista per la Llei a raó de 10.000 pessetes per cada secció graduada, és a dir, un total de 80.000.

El 16 de juliol de 1931 va sortir l'ordre de creació provisional de les escoles nacionals. El 30 de juny de 1932 l'Ajuntament va aprovar una proposició relacionada amb la construcció de les escoles. L'1 de juliol del mateix any la comissió d'hisenda va donar el vist-i-plau a la construcció i es van encarregar els plànols de l'edifici a l'arquitecte Sala Pibernat. El 25 d'abril de 1933 el contractista Carles Pasqual Soldevila va guanyar les obres en la segona convocatòria de la subhasta, en base a 140.000 pessetes. Un mes abans l'Ajuntament comunicava públicament l'inici de la construcció de l'escola formada per dos edificis nens/henes d'ensenyament primari, que incloïa quatre graus per cada sexe.

El cost total dels edificis i dels materials previst per l'Ajuntament fou de 310.000 pessetes, no obstant, el cost resultant fou de 373.507'48 pessetes. Com que el municipi no podia fer-se càrrec d'aquesta augment de les despeses, va emetre un préstec d'àmbit local amb obligacions del deute municipal de 100, 250 i 500 pessetes cada una amb una amortització de 25 anys i un interès anual del 5% lliure d'impostos. Per tal d'alleugerir la càrrega del préstec Emili Carles-Tolrà va traspasar a favor de l'Ajuntament el servei de proveïment d'aigua a particulars i l'ús del manantial de Turell. D'aquesta manera, l'Ajuntament de Castellar del Vallès podia augmentar els ingressos generals per l'explotació d'aquests serveis.

El 18 de juliol i el 25 d'agost de 1934 el Ministeri d'Instrucció Pública va ratificar les escoles i aquestes foren inaugurades el 23 de setembre de 1934 amb el nom de Grup Escolar Emili Carles-Tolrà, com a agraïment a la seva desinteressada col·laboració. Van assistir a la inauguració el President de la Generalitat, Lluís Companys acompanyat d'altres autoritats nacionals i local; després de la inauguració oficial es va oferir un dinar per a 200 comensals a l'Hostal de Les Arenes.

A finals de setembre de 1934 consten inscrits a les noves Escoles Nacionals un total de 240 alumnes. A mitjans de novembre del

7786

mateix any es coneix el nomenament de mestres per a les escoles que foren un total de 4 mestres masculins per a l'escola de nois i 5 mestres femenines per a l'escola de noies. A primers de desembre de 1934 es designen els directors: els càrrecs van recaure en Josep Pasqual Beltran per a l'Escola de Nois i, per a l'Escola de Noies la direcció va anar a càrrec de Carme Julià Riqué.

Durant la Guerra Civil van ser les úniques escoles que van continuar el seu funcionament: hi havia menys alumnes i menys mestres i per aquest motiu es va decidir agrupar tots els nens en les mateixes aules. En el curs 1937-1938 es van impartir moltes classes a Puigverd per por d'algun possible bombardeig sobre el nucli urbà. Quan va acabar el conflicte civil les escoles es van tancar un temps per por del pillatge; tot i així, quan es van tornar a obrir havien estat expoliades. Amb el retorn de la normalitat l'escola va continuar la seva tasca, però amb el nom canviat: es denominaren Escuela Nacional Graduada de Niñas i Escuela Nacional Graduada de Niños. En el nostre cas fou l'Escuela Nacional Graduada de Niñas.

Aquest edifici té annexat, des de setembre de 1996, una ala disposada per a parvulari. En el cas d'aquest edifici en destaca el gran pati que dona als carrers Francesc Layret, Dr. Portabella i Dr. Pujol.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Escrita:

AMC. Plànols

La Farga, setmanari castellarenc. Anys 1936 a 1938.

GALLART, ERNEST; RUIZ, GALDRIC; SÀIZ, SÍLVIA. 2007. "El cau de la Gloriosa. Una proposta educativa per al refugi antiaeri i l'aeròdrom de la FARE al Pla de la Bruguera, Castellar del Vallès". *Piecs de Recerca*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

MARQUÈS, SALOMÓ. 2007. "Carme Julià i Riqué, mestra republicana a Castellar del Vallès i exiliada". *Recerca*. Núm. 6. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

SÀIZ, SÍLVIA. 2010. "Castellar a començament dels anys trenta: El dia a dia de la Segona República a través del setmanari *La Farga*". *Recerca*. Núm. 7. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

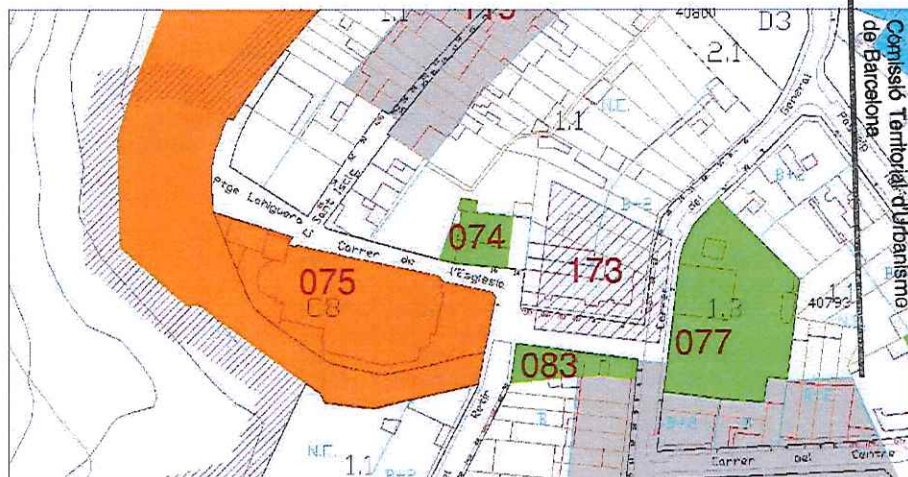
Oral:

-

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

NÚM. REF.:	ARU-28 / 074
DENOMINACIÓ:	Rectoria
Altres denominacions:	-
SITUACIÓ:	Carrer de l'Església, núm. 16.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	1860; restauració de la façana el 1987.
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial urbana. Habitatge entre mitgeres.
CONTEXT:	Al vessant nord del carrer de l'església, vora el temple que dona nom al carrer.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.
Classificació:	Sòl urbà.
Qualificació:	Residencial en poble vell, nucli antic (Clau 1.1).
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 65.
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Bisbat de Barcelona.
Condicions/servituds:	No es coneixen.
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 2000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

L'edifici entre mitgeres de planta baixa, dos pisos i golfes, amb coberta de terrat. Al pati posterior s'hi ha construïts altres volums. Façana principal a carrer de composició simètrica, amb baixos amb portal d'entrada en arc escarser, amb marxapeu, brancals i arc de pedra tallada; finestres ampitadores laterals. Planta primera amb balcó central de llosana de pedra i dues balconeres laterals. Planta segona amb balcó central i dues balconeres laterals. Remat amb petita cornisa i barana de balustres. Fusteries de fusta; baranes i reixes d'acer treballat. Façana interior de composició similar a la principal, amb portal als baixos, balconada correguda a la primera planta i tres finestres balconeres la segona. Entre la rectoria i l'església existeix una gruta que travessa el carrer per sota i comunica els dos edificis.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Habitatge del rector, del sagristà i del vicari.
Actual: Habitatge del rector.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo.**VALORACIÓ:**

Es tracta d'un edifici que manté l'aparença de la construcció original, si bé ha estat parcialment modificada.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.
 Mantenir la categoria de BPU.
 Nivell de protecció 2: Conservació. Nivell de protecció 6: AEA.
 En properes actuacions caldria:
 - Mantenir el cromatisme i textura dels arrebossats de les façanes.
 - Excavació arqueològica en actuacions al subsòl de les construccions o a les zones no edificades de la parcel·la.

DADES HISTÓRIQUES:

La clau de volta de la porta d'entrada hi ha tallada la data de 1860. En un quadre pintat per Lluís Mateu de l'antiga església parroquial barroca, es veu aquest edifici construït, encara que llavors no era pas la rectoria, ja que aquesta estava adossada a l'església per la part del darrera. El 24 d'abril de 1885 la senyora Emília Carles Tolrà sabent de la necessitat d'una casa digne per al rector del poble, va comprar la casa al seu antic propietari, Francisco Vergés i Mirassó, tot donant-la al Bisbat de Barcelona. A la façana tenia uns esgrafiats que representaven les quatre virtuts teològals i que eren de grans dimensions, malgrat estar molt malmesos. En la última restauració que s'hi va realitzar, aproximadament l'any 1987, es va arrebossar la façana i els esgrafiats es van perdre. A la planta baixa de l'edifici es van realitzar diferents obres de remodelació per habilitar-ho com a sales de reunió i petits despatxos. En el primer pis sempre s'ha fixat la residència del rector, mentre que en la segona planta hi vivien, separatament, el sagristà i el vicari, si aquest tenia família; si no era així, el vicari vivia en el primer pis amb el rector.

Té un pas subterrani que travessant el carrer de l'Església per sota, comunica directament amb l'interior de l'església parroquial de Sant Esteve de Castellar. Tot sembla indicar que es tractava d'una antiga gruta que, amb la construcció del nou temple, s'aprofità allargant-la i modificant-la per enllaçar i comunicar per sota terra els dos edificis.

Durant la Guerra Civil, més concretament el 21 de juliol de 1936, la casa fou saquejada; els mobles i l'arxiu parroquial foren cremats. La rectoria fou reconvertida en tres habitatges sota control del Consell Municipal.

BIBLIOGRAFIA

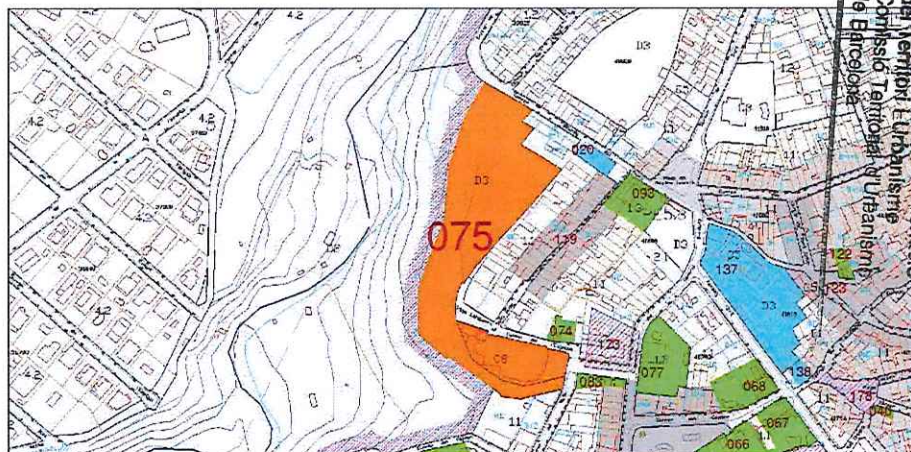
Gràfica:
Escrita:

Prat Paz, Esteve. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
 Vergés i Mirassó, Antoni Mn. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers.
 Vergés Vernis, Pedro. 1895. *Topografía médica de Castellar (San Esteban) o del Vallès*. Barcelona. La Hormiga de Oro.
Oral: JOAN FERNÁNDEZ SIDÓN (Castellar del Vallès, 1942), ERNEST GALLART VIVÉ (Sabadell, 1964).

NÚM. REF.:	AR-06 / 075
DENOMINACIÓ:	Església Parroquial de Sant Esteve de Castellar, cripta dels Marquesos de Castellar i entorn arbrat
Altres denominacions:	La Catedral del Vallès
SITUACIÓ:	Carrer de l'Església, s/n
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Entre 1884 i 1892. Inaugurada el 1892. Remodelació interior durant la dècada de 1950; reformes al campanar i al rellotge l'any 1984; restauració de la part exterior l'any 1993; recol·locació dels àngels del creuer l'any 2004.
AUTORS:	Arquitecte: Joan Martorell Montells; direcció d'Emili Sala Cortés.
PROMOTOR:	Emília Carles - Tolrà
TIPOLOGIA:	Arquitectura religiosa. Edifici aïllat, planta de creu llatina
CONTEXT:	Situada al bell mig del municipi, sobre una explanada a nivell del carrer Sant Iscle, per sobre l'antic cementiri i penjada per la part sud oest.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Equipaments comunitaris, dotacions comunitàries privades. (Clau C8)
Protecció existent:	BCIL. Inclòs al Catàleg del PG de la comarca de Sabadell, com a element núm. 17 Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 62
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Pública
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 5000

DESCRIPCIÓ:

Església neogòtica de planta de creu llatina i capelles laterals comunicades pel pas d'entre els contraforts. Capella lateral adossada al mur de llevant i sagristia a ponent. Coberta a dues aigües excepte en el presbiteri, absis i capelles laterals, que ho són amb volta.

En tota l'església domina un ritme vertical, sobretot en el campanar (de 57m. d'alçada), de base quadrada, rematat per una agulla de ferro forjat d'11m. d'alçada.

Les façanes mostren els elements de reforç i nervats de pedra escairada, mentre que els paraments són de obra de maó, amb acabat d'estuc imitant carreus. Façana principal simètrica amb arquivolta, timpà (amb grup escultòric que representa la visita i adoració del poble a la Verge), gablet superior i arcuacions cegues laterals. Rossassa de grans dimensions, amb pilastres laterals amb pinacles i florons, i remat de capcer amb onze fornícules i cornisa decorada amb fris i acabat amb creu de pedra.

A l'interior, el basament de les parets i de les columnes és de pedra de Castellar, per sobre el basament un fris ornamental de tema floral, i a les columnes cintes brunyides a les arestes. Destaquen la riquesa dels vitralls, la taula de l'altar de grans dimensions de marbre esculatrat, el sostre de la nau central cobert amb un ric artesanat daurat i policromat, les arcades de fusta del creuer que aguantaven quatre aranyes de bronze daurat. I en general tots els treballs de fusta, les trones de confessionaris, els treballs més recents del baldaquí de l'altar, la llàntia de ferro forjat de l'altar major i tots els elements decoratius.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Religió
Actual: Religió

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Bo.

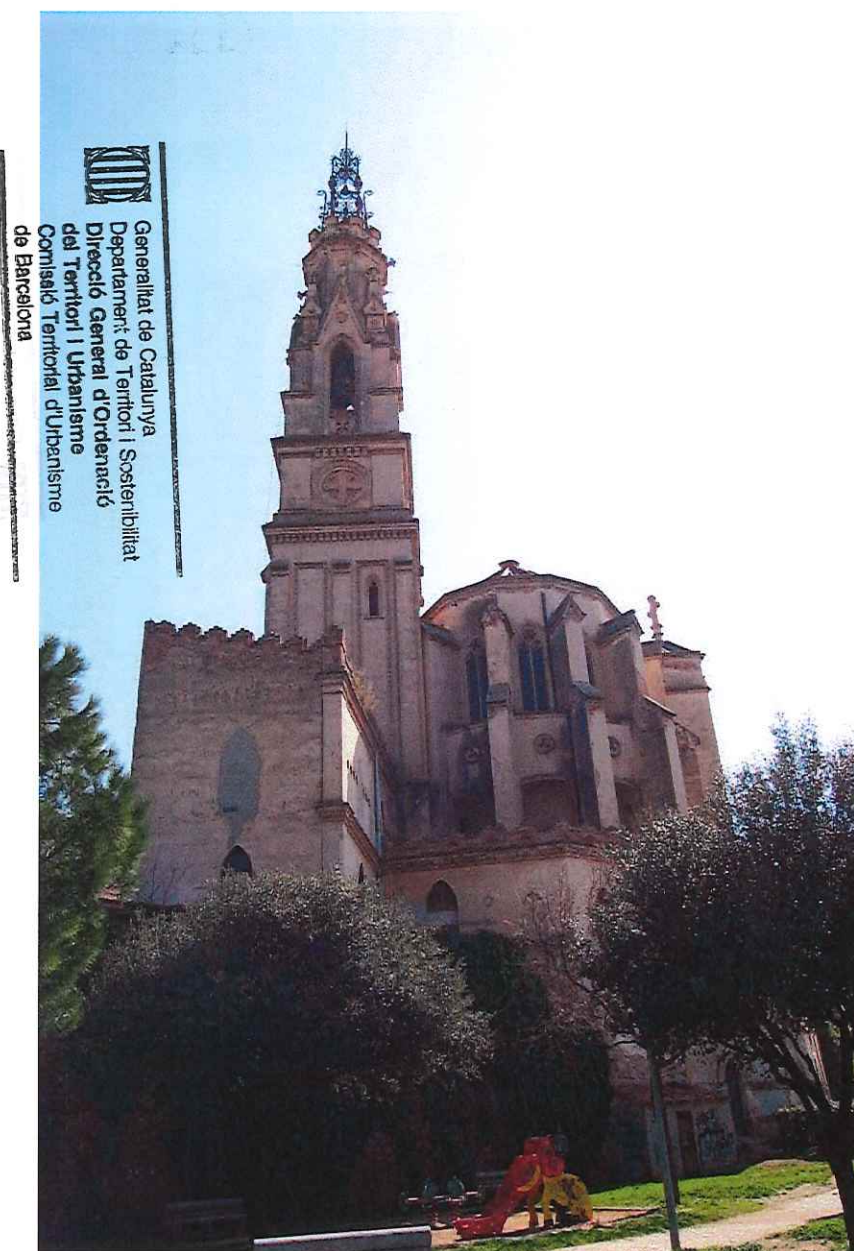
A la guerra civil perd el mobiliari, l'orgue, la pintura i l'escultura dels millors artistes de l'època. Al 1954 s'inaugura el baldaquí de l'altar major, de F. Folguera, nou mobiliari i ornamentació. El grup escultòric del timpà de la portalada d'entrada, no va ser destruït durant la guerra perquè Pere Costa el va protegir amb un envà. Del tancament del pati davanter destaquen el treball de forja de la reixa i els dos fanals de la porta d'entrada. En una estança, es conserven fragments de vitralls emplomats destruïts durant la guerra, i dibuixos originals de finestres, ornaments, i de la creu del carener de la façana principal. El 1985 es restaura el cloquer del campanar.

VALORACIÓ:

Exemple notable de l'arquitectura neogòtica Castellarenca. Àrea d'expectativa arqueològica (AEA)

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.
Mantenir la categoria de BCIL.
Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui:

- els espais susceptibles de contenir restes arqueològiques
  - els espais al voltant de tota l'església, pati amb l'arbrat de l'accés principal, etc.
- Nivell de protecció 1: Integral.
Nivell de protecció 4: Ambiental.
Nivell de protecció 6: AEA.
Conservació de volumetria exterior, interior, estructura, façanes i acabats cromàtics.

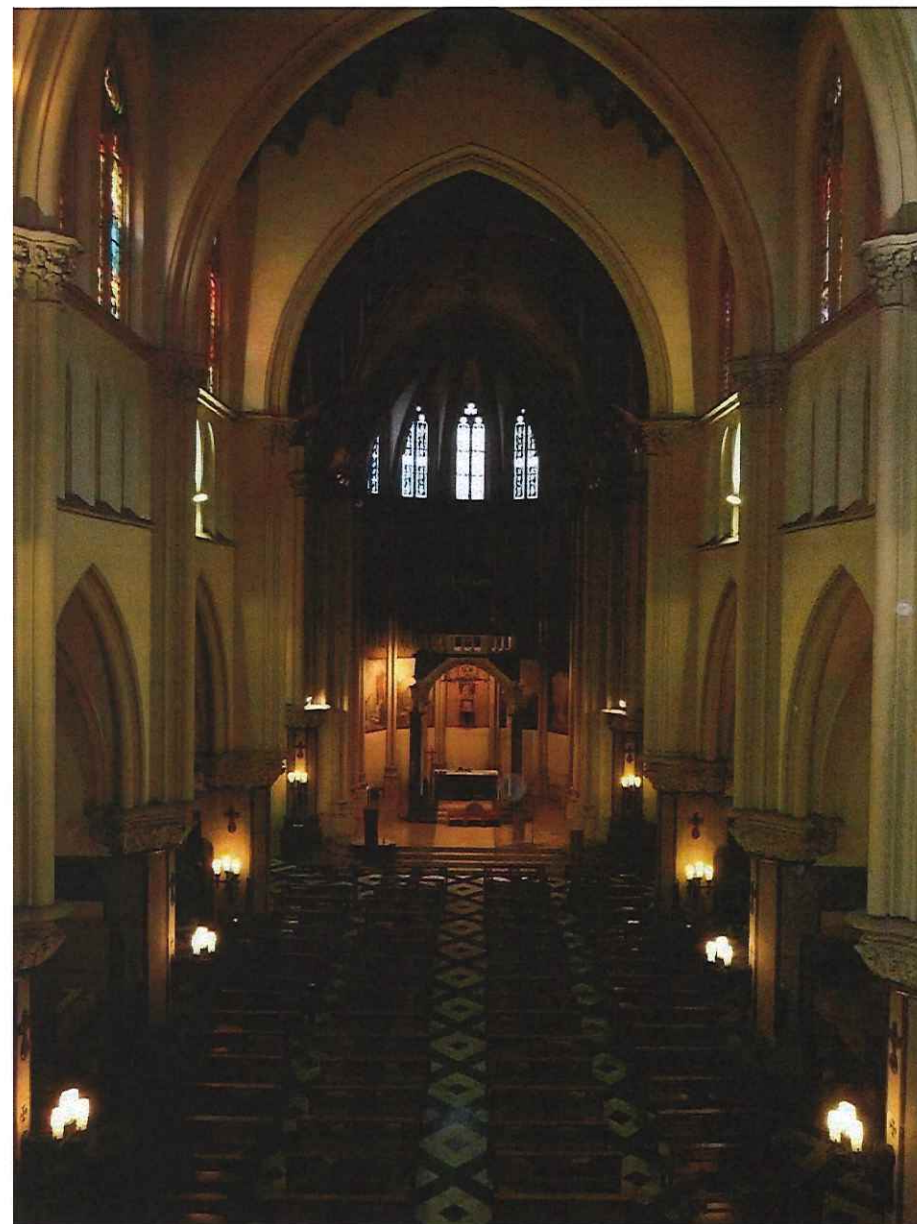
DADES HISTÒRIQUES:

Cap a mitjans del segle XVIII es planteja el problema que representa haver-se de traslladar a l'església parroquial de Castellar Vell des del nucli més poblat de Tolosa, que és com s'anomenava llavors el poble, per la distància que els separava. En aquells moments el poblament de Tolosa era de 177 cases distribuïdes per la zona que avui coneixem com a casc antic. Malgrat que Tolosa disposava de l'església de Sant Iscle i de Santa Victòria la parroquial era la de Sant Esteve, és a dir, Castellar Vell. Cap a l'any 1771 es va decidir construir una nova església parroquial d'estil barroc a Tolosa. Aquesta església aviat es va fer petita per una població en creixement que, a finals del segle XIX ratllava ja el 3400 habitants. Per aquest motiu entre 1884 i 1892 es va aixecar l'església parroquial de Sant Esteve de Castellar sobre els fonaments de l'església d'estil barroc construïda a finals del segle XVIII.

Abans que es construís aquesta església, feia molt temps que els castellarencs demanaven que l'antiga església barroca s'ampliés, però no hi havia diners per fer-ho. Als voltants de 1884 la casa Tolrà es va comprometre a encarregar-se de les despeses de la construcció d'una nova església per la localitat i, d'aquesta manera la senyora Emília Carles, vídua de Tolrà va costejar l'obra l'import total de la qual fou de més de 700.000 pessetes. L'església que s'havia de construir estaria dedicada a Sant Esteve, el protomàrtir dels *Fets dels Apòstols*. Amb els anys, l'església parroquial de Sant Esteve ha esdevingut un dels símbols de la vila.

El 10 de maig de 1885 es col·locava la primera pedra en la construcció de la nova església parroquial i el 25 de juny de 1892 es celebrava la seva consagració, fent la benedicció el bisbe Jaume Català i Albosa. Es diu que la senyora Emília Carles Tolrà, un cop acabades les obres va voler escombrar, ella sola, tot l'interior de l'església.

La construcció de l'església parroquial és obra de Joan Martorell Montells, que va comptar amb el suport de l'arquitecte de la casa Tolrà, Emili Sala i Cortés en la direcció de les obres. Un cop construïda l'església, aquesta va ser coneguda com la *catedral del Vallès*, essent un dels exemples més emblemàtics del neogòtic català, amb aires afrancesats.

2292

Entre els detalls més característics de la façana destaquen els escuts de la part alta, un d'ells amb les armes de la població i un altre amb les armes de la família Tolrà. L'església es va anar aixecant en dos temps per tal que els feligresos poguessin continuar assistint al temple per al culte; en un primer moment es va construir una primera secció de l'església que correspondria a la sagristia, el campanar, el presbiteri, el creuer i la capella de Santíssim, mentre que més endavant es va acabar la resta. Durant la construcció de l'església, es van col·locar dues làpides commemoratives que avui han desaparegut: una d'aquestes làpides estava situada a la part de l'epístola i l'altra a la part de l'evangeli, que dona al corredor lateral. Ambdues làpides es van col·locar per acord de l'Ajuntament el 12 de maig de 1889 per recordar el fet de la construcció de l'església així com reconeixent a totes aquelles persones que hi van prendre part, especialment a la senyora Emília Carles Tolrà. L'any de la seva inauguració, el 1892, per al servei del culte hi assistien un capellà, dos coadjutors, dos beneficiats i un organista seglar. En el cor hi havia un petit orgue situat dins un bastiment de fusta de noguera; al mig, i sota el rosetó de la façana, hi havia diversos seients per al clergat. En referència a l'orgue la senyora Emília Carles Tolrà crea una fundació per tal de sufragar un ofici d'organista. És nomenat organista de Sant Esteve de Castellar Casimiro Ballester que cobrava 250 pessetes cada trimestre; més endavant la senyora Emília afegeix 6.000 pessetes a aquest sou. També, per al manteniment de l'església, crea una pia-fundació per a la conservació de l'Església de Castellar, donant 32.000 pessetes i per al culte 16.000 pessetes més.

En les obres de decoració de l'església parroquial hi van treballar gran quantitat de fusters, ebenistes, pintors, dauradors, estucadors, ferrers, escultors, pintors... que procedien, bàsicament, de Barcelona. Durant el temps que van durar les obres molts d'ells es van establir en diferents punts del poble obrint tallers per treballar només per a l'església. Un dels fusters locals que hi va treballar fou Josep Girbau Arderius, a qui se li atribueixen el planells dels altars que van desaparèixer durant el conflicte civil. La riquesa artesanal i ornamental en la decoració interior de l'església és ben palesa en diferents escrits: la trona, el confessionari, els marbres, els daurats, els embigats de fusta, els mosaics de fusta obra dels taller del mestre Rosell, les pintures de l'altar major obra d'Enric Moncerdà Vidal, diversa obra pictòrica de Pere Borrell del Caso i del seu fill Juli Borrell, més concretament nou pintures a l'altar de Sant Josep. També cal destacar una escultura de Rossend Nobas, un descendent de la creu, obra tallada en fusta datada el 1888.

El timpà de la façana de l'església és obra de l'escultor Rossend Nobas i Ballbé (1838-1891); l'escultor també va tallar una Pietat i les imatges de Sant Iscle i Santa Victòria pels altars de l'església de Sant Esteve de Castellar. El preu d'aquestes obres fou de 10.174 pessetes. El timpà de l'església, realitzat el 1889, és una baix relleu de pedra d'Alacant que representa la devoció mariana del poble de Castellar. Segons la veu popular d'aquells temps, l'escultor Nobas va representar, a més del poble, moltes autoritats i

2793

personatges de l'època en la seva obra. Durant la Guerra Civil (1936-1939) els paletes Pere Costa Galceran i el seu fill Antoni Costa Romeu tapien el timpà per evitar possibles destrosses per part d'elements incontrolats.

La cripta es troba situada sota el creuer de l'església, en l'accés al parc de Canyelles. En destaquen les portes de ferro i les lletres escrites, alfa i omega, la primera i la darrera lletres de l'alfabet grec que simbolitzen el principi i la fi. En el panteó trobem enterrats a Josep Tolrà Abellà, el fundador de l'empresa Tolrà que havia nascut a Santa Fe de Cabrils l'11 d'abril de 1817, fill de pagesos. Tot i que la seva vocació era seguir els estudis sacerdotals, als 28 anys es llicencia en medicina i el 1846 arriba a Sant Esteve de Castellar per exercir la medicina i la cirurgia. A part de fer de metge també fou secretari a l'Ajuntament, jutge de pau, alcalde des de 1863 a 1871 menys entre els anys 1867 i 1868 que va exercir de jutge. El 12 d'abril de 1878 mort la seva primera esposa Antònia Prims i Castells i el 16 de març de 1882 es casa amb la seva neboda Emília Carles Tolrà. Josep Tolrà però, mort el 21 de juliol de 1882, als 64 anys. A petició de l'Ajuntament i dels propis castellarencs es sol·licita del Govern la concessió del títol de Marquesa a la senyora Emília Carles Tolrà li és concedit per la Reina-regent Maria Cristina d'Àustria per Reial Decret de 22 de juliol de 1896. La Marquesa de Castellar mort el 24 de febrer de 1915 a Cabrils però fou enterrada al panteó que la família Tolrà té a l'església parroquial. També estan enterrats a la cripta la seva primera esposa Antonia Prims, el seu nebot, Emili Carles-Tolrà i la seva esposa, Rosa Coll. També hi ha enterrat el capellà de la casa Tolrà, el reverend Joaquim Pujol Rosés, confident i impulsor de totes les obres de caire social i benèfic que va dur a terme la família Tolrà a Castellar; l'Ajuntament de Sant Esteve de Castellar el va declarar fill adoptiu de la vila i li va dedicar un carrer, el carrer del Dr. Pujol.

A finals del segle XIX el cementiri es trobava situat darrera l'església, en la zona que avui coneixem com el Parc de Canyelles; en aquesta època fou clausurat per qüestions sanitàries i per la seva proximitat a les vivendes del carrer del Retir. El cementiri fou traslladat a la zona coneguda com el Serrat del Vent, en el sector més oriental del terme i fou costejat per l'Església i per la casa Tolrà. A finals dels anys '80 tot aquest espai va quedar definitivament adequat com a zona verda amb el Parc de Canyelles.

Abans de la guerra, la part de l'altar estava separada de la zona on hi havia els fidels amb una reixa de ferro. Amb motiu de l'esclat de la Guerra Civil, el Comitè de Defensa Local va intentar salvar l'església posant-la sota control de la Conselleria de Cultura que encapçalava Ventura Gassol, però no va ser possible; el 21 de juliol de 1936, un grup de revolucionaris provinents de Terrassa van exigir les claus de l'església amb l'amenaça de destruir-la si algú obria les portes i tocava les campanes. Van treure tots els ornaments del seu interior i els van cremar a la plaça Major: tot l'aixovar litúrgic, trenta imatges, 13 altars, l'orgue, un harmòni i quatre campanes es van perdre. Tot i així, en previsió d'un possible saqueig prèviament s'havia ocultat la creu parroquial, els bordons

A. T. V. — 2568 - S. ESTEVE DE CASTELLAR
Iglesia Parroquial

7794

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

de la Custòdia, la Custòdia, el calze, el copó, l'encenser i altres objectes menors de culte. També van ser abatudes les creus de pedra de la façana principal i de les portes del creuer i els vitralls i es van obrir finestres a les capelles dels altars laterals. També es va malmetre el paviment i l'estucat de les parets. El 1937 el recinte parroquial fou habilitat com a mercadal (la parada de peix era a l'altar major) i a finals de 1938 fou un dels llocs del poble on es van instal·lar les cinc casernes del Centro de Reclutamiento e Instrucción Militar (CRIM) número 15.

Es creu també que durant la guerra civil va desaparèixer el retaule gòtic de Castellar del Vallès dedicat a Sant Esteve. Es creu que la senyora Emília Carles Tolrà va adquirir aquest retaule per a la nova església que havia finançat ja que el retaule que, antigament es trobava situat al castell de Clasquerí, estava dedicat a Sant Esteve, patró de la vila i de la nova església. Es creu que el pany de paret on es va emplaçar el retaule de Sant Esteve és el que ocupa actualment el Sant Crist crucificat.

Un cop acabat el conflicte civil, més concretament el 23 de maig de 1939, a la façana principal, concretament a la banda esquerra es van gravar els noms dels màrtirs de la localitat: Rvd. José Torras Vergés, Rvd. Enrique Oliver Turull, Rvd. Esteban Portell Oller, Rvd. Martín Roca Casarramona, Rvd. Juan Germà Umbert, Juan Puig Darnier, Ricardo Benasco Argemí i Juan Bonamusa Montserrat. El dia en que es va descobrir la làpida es van celebrar uns solemnes funerals.

El 1952 i després de la feina de diferents comissions que es van encarregar de recaptar diners, es va consagrar el nou Altar Major, amb la construcció d'aquest baldaquí obra de l'arquitecte Francesc Folguera. D'aquesta època també són els bancs de fusta ja que abans, només hi havia cadires. L'arquitecte que va dirigir les obres fou Josep M. Massagué.

Durant el franquisme i per iniciativa popular promoguda per la Junta de l'Obra de la Parròquia, es va restaurar l'interior de l'església i l'altar major. El dia de Corpus Christi de 1942 el rector, Mn. Josep M. Esteve, va comunicar la constitució de dues comissions per recaptar diners per a poder restaurar la seu parroquial. La dels "Caballeros" es va encarregar de recaptar les 50.000 pessetes necessàries per a l'altar i l'ornament de la capella del Santíssim, amb la subscripció popular amb butllaries i la comissió de les "Señoritas" formada per la Junta de la Joventut Femenina d'Acció Catòlica i les Filles de Maria, els diners necessaris per al sagrari. El 5 de gener de 1952 es va consagrar el nou altar major en un ofici solemne oficiat pel bisbe de Barcelona, Gregorio Modrego. El 1984 es van restaurar el rellotge i el campanar. Aquestes obres de restauració es van continuar al llarg de la celebració del seu centenari, el 1993 i que va consistir en una restauració en la part exterior, recuperant elements decoratius que des de la Guerra Civil no havien estat a lloc, així com del seu aspecte general. En aquesta restauració es van trobar a les golfes dibuixos originals dels detalls d'ornamentació de l'església que la passada primavera foren portats a l'Arxiu Municipal per a la seva digitalització.

També durant la guerra van desaparèixer els quatre àngels del creuer que sostenien els lampadaris i que l'any 2004 es van tornar

a introduir gràcies al treball de l'escultura castellanca Maria del Mar Hernández que, seguint els plànols i la informació del moment de la seva construcció, els va tornar a construir i col·locar en el seu lloc habitual.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Fons municipal d'imatges

Vergés Vernis, Pedro. 1895. *Topografía médica de Castellar (San Esteban) o del Vallès*. Barcelona. La Hormiga de Oro.

Escrita:

ALCOY, ROSA. 1989. "El retaule gòtic de Castellar del Vallès. Sant Esteve i els jueus". *Plaça Vella*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 26.

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellanenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

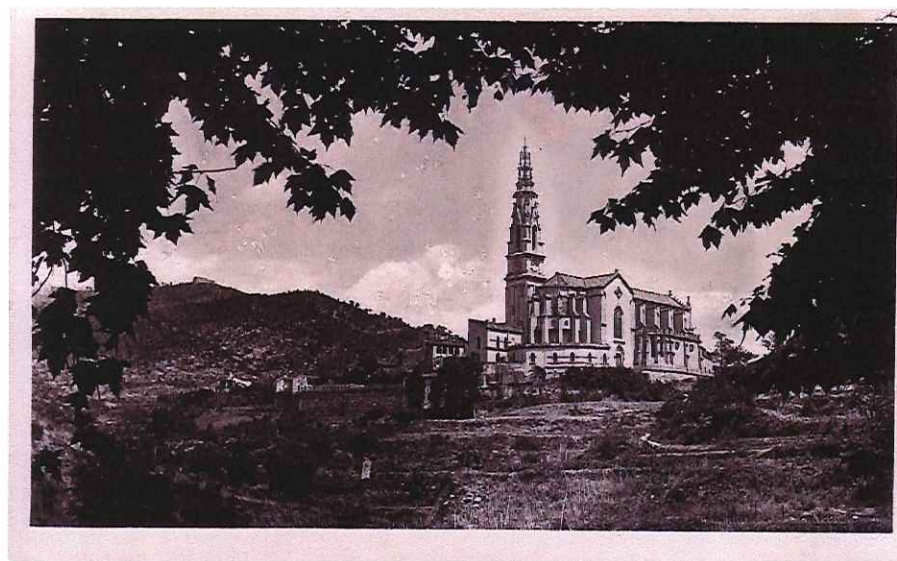
VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-

Martín. Granollers.

VERGÉS VERNIS, PEDRO. 1895. *Topografía médica de Castellar (San Esteban) o del Vallès*. Barcelona. La Hormiga de Oro.

Oral:

ANTONI COSTA ROMEU (Castellar del Vallès, 1928), ERNEST GALLART VIVÉ (Sabadell, 1964), RAMON VILLARINO PÉREZ (Silleda, 1936)

 Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació
 del Territori i Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

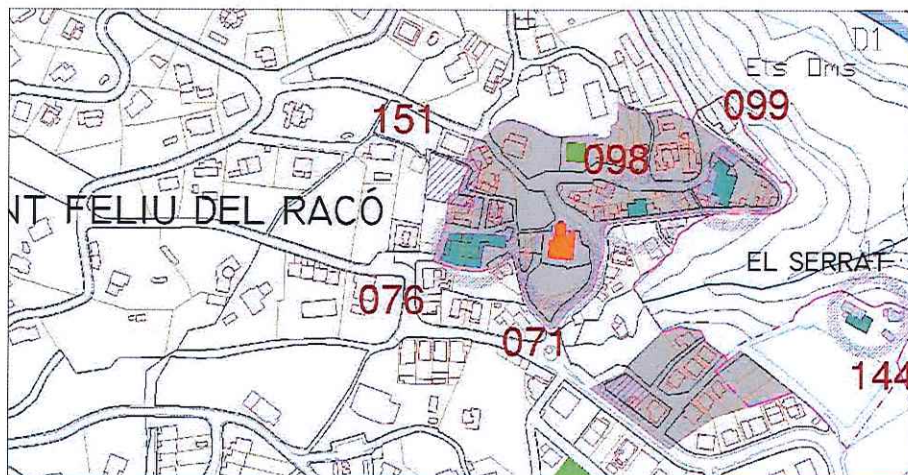

7796

NÚM. REF.:	ARR-08 / 076
DENOMINACIÓ:	Can Busqueta
Altres denominacions:	Mas Lledó
SITUACIÓ:	Passatge de la Font del Darrere núm. 8.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Edifici fundacional segle XI. Reformes durant els segles XV-XI Reformes l'any 1962
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial rural.
CONTEXT:	Darrera l'església del nucli de Sant Feliu del Racó, absorbida pel teixit urbà, on encara conserva el pati d'entrada.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Residencial en poble vell, nucli antic . (Clau 1.1)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 104
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 5000

DESCRIPCIÓ:

Masia absorbida per la trama urbana on encara conserva el pati d'entrada orientat a llevant. De planta baixa, pis i golfes amb coberta -amb ràfecs prominents de teula- a dues vessants amb carener perpendicular a façana principal. De l'estat original només en resten els murs de càrrega, el tros de façana principal amb portal d'accés amb arc de mig punt i blasó de pedra a la clau, cantonades, dintells i brancals de finestres amb pedra treballada, amb elements ornamentals esculpits, un d'ells amb la inscripció ihs. En una façana lateral té un rellotge de sol. A un costat del portal d'entrada hi ha una roda de molí amb la inscripció "Can Busqueta".

Té una mina d'aigua.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Habitatge, agrícola i ramader.

Actual:

Habitatge. Actualment restaurant

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo**VALORACIÓ:**

Masia molt alterada amb obres de transformació de l'any 1962.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Mantenir la categoria de BPU.

Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:

-els espais susceptibles de mantenir restes arqueològiques

-la font llistada pel centre excursionista castellarenc amb el núm. 21 "font del Darrera"

Nivell de protecció 2: Conservació

Nivell de protecció 4: Ambiental

Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

DADES HISTÒRIQUES:

En una llista de pedra a l'interior de Can Busqueta es troba gravada la datada 1016, que situaria aquesta masia com una de les més antigues del terme municipal. Malgrat això, es creu que la masia actual es correspon al segle XV- XVI i, tot i així, d'aquesta masia tan sols en quedarien els murs de càrrega.

Coneguda com a Mas Lledó durant els segles XIV i XV, es té constància documental de l'existència d'una Francesca Lledó. El nom de la masia canvià per maridatge l'any 1516, quan es casà Antònia Lledó amb el pubill Gaspar Busqueta, fill del mas Busqueta de Matadepera. Matheu Busqueta fou el Batlle de Castellar entre 1612 i 1613 i entre 1617 i 1618 i també fou escollit com a coronel per dirigir els somatents contra els bandolers i lladres de l'època.

El mas és també esmentat en el Reial Cadastre de 1716 com a propietat de Magí Busqueta *"consisteix sa capacitat baix lo primer sostre en quatre aposentos, y en lo segon sostre en sis aposentos, estimada sa propietat en lo estat ques troba en tres centas lliuras"* La propietat de Magí Busqueta incloïa 32 quarteres de terra, 12 dedicades al cultiu de cereals (blat, civada i espelta) i de la vinya i 20 quarteres de bosc.

Maig 1999

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

Es té constància d'importantes reformes sobre entre els segles XV i XVI.

La masia de Can Busqueta deuria formar part del veïnatge al voltant de l'església de Sant Feliu del Racó, però des de finals del segle XIX fins a l'actualitat ha quedat envoltada de nous habitatges, alguns adossats.

La masia va tenir les obres de transformació més importants l'any 1962, quan es va separar amb dos habitatges, desvirtuant l'estructura de la masia.

Les reformes de l'any 1962 i posteriors han habilitat dos habitatges: un ocupa la planta inferior i té l'accés per la façana principal i, l'altre, s'hi accedeix a través d'una escala pel costat de llevant. D'altra banda, el costat dret de la masia l'ocupa actualment un restaurant.

La casa disposa d'una mina d'aigua que neix dins de la mateixa masia, que canalitzada omple un safareig a l'horta de la masia.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:
Escrita:

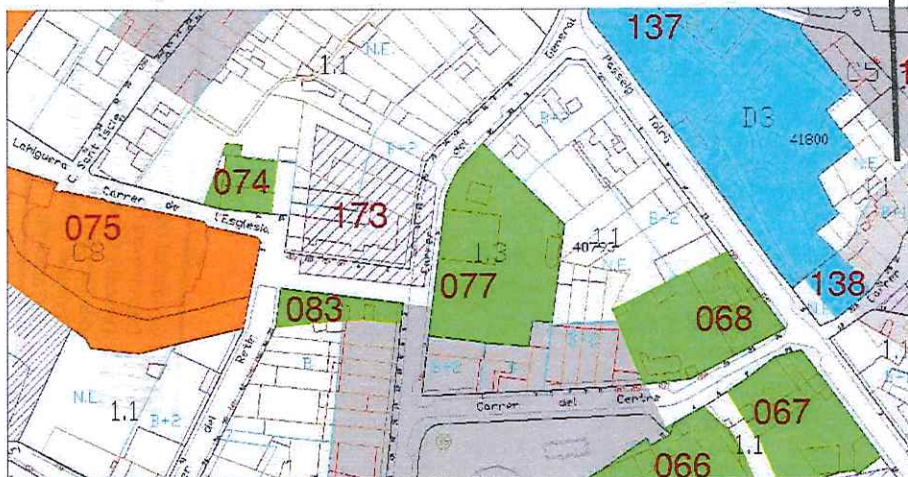
Fons Jordi Garrós
CENTRE EXCURSIONISTA DE CASTELLAR. 2004. *Fonts, mines i punts d'aigua*. Castellar del Vallès.
PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
CANYAMERES I RAMONEDA, ESTEVE . 1991. *Canvis de nom i maridatge a les masies de Castellar als ss. XV –XV*. Plaça Vella. Castellar del Vallès.
VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers.
VERGÉS I SOLÀ, LLUÍS. 1972. *El llibre de Castellar. Història i vida d'un poble del Vallès i dels seus agregats, Sant Feliu del Racó i Les Arenes*. Sant Llorenç Savall. Emegé.
VERGÉS VERNIS, PEDRO. 1895. *Topografia mèdica de Castellar (San Esteban) o del Vallès*. Barcelona. La Hormiga de Oro.

Oral:

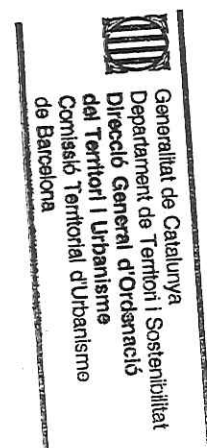
NÚM. REF.:	ARU-04 / 077
DENOMINACIÓ:	Cal Don Pedro
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	Carrer del General Boadella, núm. 5.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	entorn 1875
AUTORS:	-
PROMOTOR:	Pedro Masaveu Rovira
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial urbana. Habitatge unifamiliar aïllat.
CONTEXT:	Al vessant est del carrer General Boadella, per sobre de la plaça Major, entre l'Església i l'Ajuntament.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.
Classificació:	Sòl urbà.
Qualificació:	Residencial en poble vell, ordenació singular. (Clau 1.3)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 74.
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions/servituds:	No es coneixen.

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 2000

Departament de Territori i Urbanisme
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Habitatge unifamiliar aïllat de planta baixa, pis i golfes, cobert amb teulada a quatre vessants. L'edifici es situa dins una gran parcel·la amb jardins i horts, amb una de les façanes alineada al carrer.

Façana a carrer simètrica, amb basament de pedra vista, planta baixa amb portal central i finestres laterals i planta primera amb tres finestres. Planta golfes amb tres respiralls dels mateix ample que les finestres. Totes les obertures amb brancals i llindes (en arcs lleugerament rebaixats) de pedra vista, així com imposta a nivell de forjats, modulant les façanes. Cantoners també de pedra. Petit acroteri de remat amb quatre merlets esglaonats. Fusteries i persianes de fusta.

Façana sud també simètrica, amb tres balconeres per planta i balconada correguda a planta primera. Obertures amb brancals i llindes remarcades; també tres respiralls i remat amb petit acroteri i quatre merlets. Façana posterior a nord sense composició simètrica, amb balconera i balcó i finestra de composició vertical. També dos respiralls i merlets.

Destaca l'arbrat dels jardins perimetrals, especialment dues palmeres de grans dimensions situades a nord de l'edifici principal. En aquest sector es disposa també una construcció de planta baixa amb un dipòsit d'obra vista, de planta octogonal, rematat verticalment per cornisa i tram superior de planta retirada i una altra cornisa amb petits pinacles als angles de l'octògon.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Habitatge.

Actual:

Habitatge.

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Bo.

VALORACIÓ:

Es tracta d'un dels pocs habitatges aïllats de grans dimensions que encara resten al centre de Castellar. L'edifici destaca per la senzillesa compositiva del volum dins la seva parcel·la.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Mantenir la categoria de BPU.

Nivell de protecció 2: Conservació del volum.

Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui tota la parcel·la de la propietat, amb especial menció del dipòsit i de l'arbrat dels jardins.

En properes actuacions a les façanes de l'edifici principal caldrà mantenir la fusteria de fusta i la textura i cromatisme dels panys d'obra.

DADES HISTÒRIQUES:

Casa pairal de la família Masaveu. Pere Masaveu Rovira, nascut a Castellar del Vallès l'any 1828, va emigrar a Astúries, amb tan sols tretze anys, per embarcar a Covadonga i emigrar cap a Cuba. Però a Oviedo va conèixer el propietari d'una botiga de teixits i s'hi quedà a treballar, esdevenint el fundador d'un llinatge d'empresaris industrials i financers.

Pedro Masaveu es va casà amb la vídua del propietari de la botiga, Carolina González Arias-Cachero, i aportà a la botiga una gestió innovadora, convertint-se en un pròsper i respectat comerciant que començà a guardar els diners d'altres famílies adinerades, per convertir-se, amb el temps, amb la Banca Masaveu.

Pedro Masaveu va comprar els terrenys de la Baixada de la Plaça Nova, actualment carrer General Boadella, per construir la gran casa amb jardí, davant de la nova església de Castellar.

Aquesta casa, utilitzada com a residència d'estiu, ha viscut la prosperitat de la família Masaveu des de que Pedro Masaveu la promogué fins a la recent mort, l'any 2006, de la seva darrera propietària Cristina Masaveu.

Pedro Masaveu Rovira va morir a Barcelona l'any 1885. En tant sols quaranta anys, el jove emigrant castellarenc arribat a Oviedo havia creat una companyia amb un capital social de 1,5 milions de pessetes.

Masaveu Rovira va tenir set fills, però fou el seu nebot Elías, nascut a Castellar del Vallès l'any 1828, el que es va posar al capdavant del negoci després de la seva mort. L'any 1898, Elías creà l'empresa S.A Tudela Veguín, pionera a Espanya en la fabricació de ciments, convertint el grup Masaveu en un dels imperis empresarials de l'estat espanyol.

Elías Masaveu Rivel no tant sols deixà al seu fill, Pedro Masaveu Masaveu, un imperi que tenia la seva pròpia banca, així com nombroses empreses industrials (ciment, electricitat, mines, vidre, fils i teixits, metal·lúrgia, drassanes...) però també de servis (ferrocarrils, navilieres i tramvies), sinó que li va transmetre el gust per l'art, la música i, especialment, pel piano.

Pedro Masaveu Masaveu fou un consumat pianista, un important col·leccionista d'art, i un destacat mecenes musical, que aprofità les estades a Castellar per mantenir el contacte amb artistes catalans, com demostra la carta que li envià Federic Mompou agraïnt-li l'estada a la casa familiar de Castellar: *Barcelona 4 Enero 1949 - Sr. D. Pedro Masaveu "Muy distinguido amigo. Solo estas pocas líneas para desearle muchas felicidades .para todo lo que resta del año 1949 ! Mi intención primera fué escribirle seguidamente después de mi visita a Castellar pero mi pereza que obliga mi pluma a lentitudes extremas, me convence ahora que la pequeña eternidad entre aquel domingo y este martes ha conservado el buen recuerdo de aquel día, que bajo el cielo de Castellar del Vallés - auténtica luz de mi música - se trazó junto con los simpáticos amigos Olasagasti un nuevo círculo de amistad Reciba pues en estos días, el afecto de su amigo. F. Mompou.*

Des d'aleshores la casa de Castellar també ha acollit la col·lecció artística de la família, iniciada per Elías Masaveu, continuada per Pedro Masaveu i pels seus fills, Pedro i Cristina Masaveu Peterson. Cristina Masaveu Peterson, nascuda a Oviedo l'any 1937, passà llargues temporades entre Madrid, Marbella i Castellar del Vallès acompanyant al seu pare en una llarga malaltia fins al moment de la seva mort, l'any 1969.

7802

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

La mort prematura mort de Pedro Masaveu Peterson , amb tan sols 53 anys, convertí a Cristina Masaveu en hereva universal dels seu patrimoni i lliura al Principat d'Asturies la col·lecció d'art del seu germà com a pagament de l'herència. Actualment, la col·lecció forma part del Museu de Belles Arts d'Asturies com a Col·lecció Pedro Masaveu. Cristina Masaveu es va reservar per a si mateixa la col·lecció privada del seu pare, integrada per més de 200 obres de pintura antiga, creada sota l'assessorament de l'historiador Enrique Lafuente Ferrari.

Cristina Masaveu donà a l'Ajuntament de Castellar del Vallès, la casa del carrer Major, número 2, per a ser utilitzada com a equipament municipal.

La mort de Cristina Masaveu, el 14 de novembre de 1996, ha suposat el tancament de l'immoble, en mans de la seva pròpia Fundació.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Escrita:

Fons municipal d'imatges

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

www.fundacioncristinamasaveu.com

Oral:

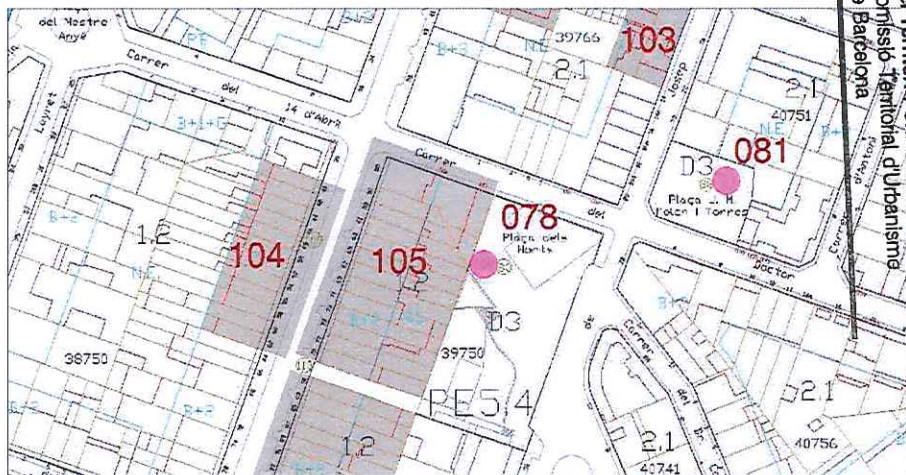
-

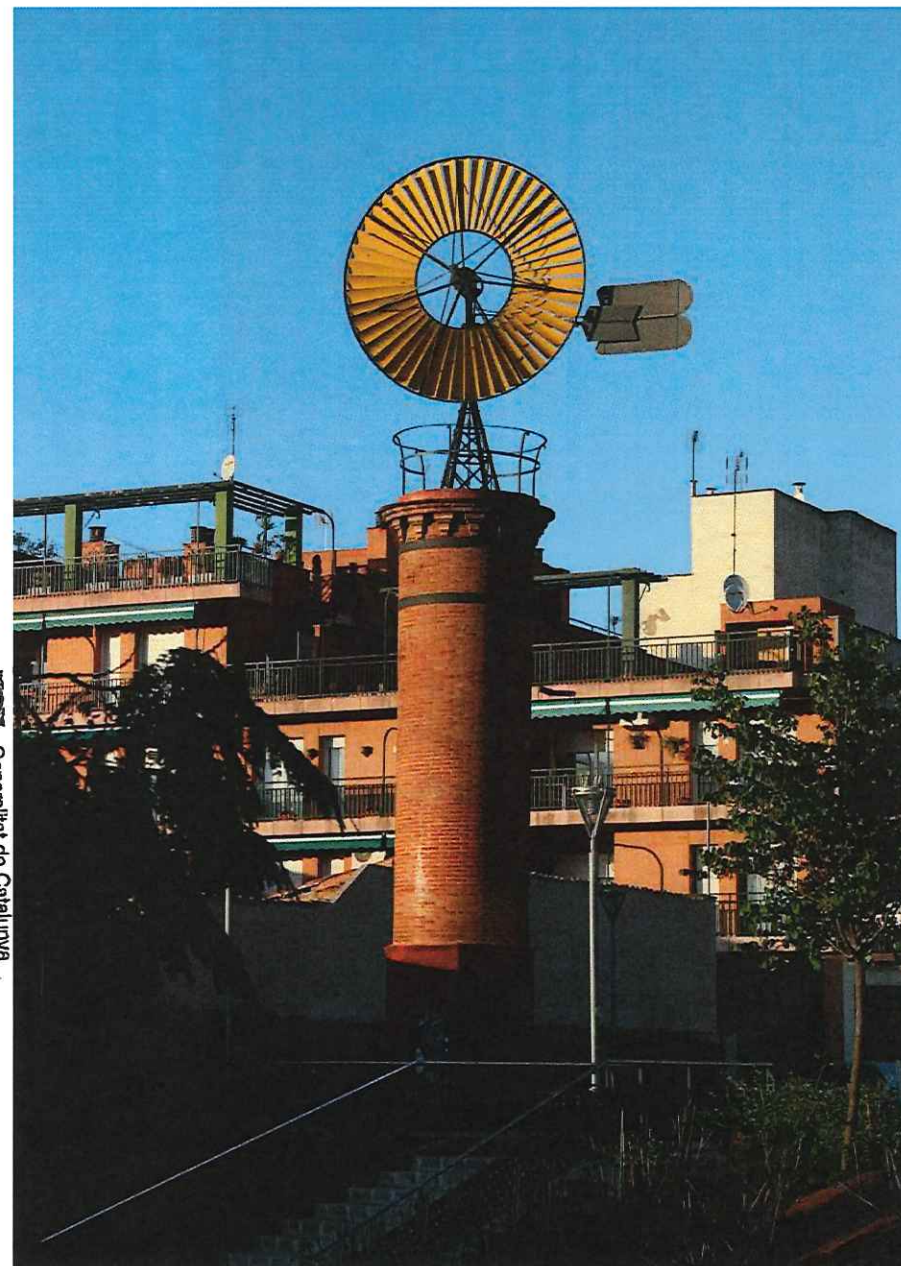
Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

NÚM. REF.:	AI-14 / 078
DENOMINACIÓ:	Molí dels Horts de Cal Baldiri. Els Horts del Jardiner o l'Alemanys.
Altres denominacions:	Molí de vent de Cal Mustela
SITUACIÓ:	Carrer Josep Anselm Clavé cantonada amb el carrer del Dr. Rovira. Reixa situada al Passeig, 81. A la Plaça dels Horts del Jardiner.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	1880, aproximadament; obres de remodelació per la plaça entre 2003 i 2004.
AUTORS:	-
PROMOTOR:	J. Homet
TIPOLOGIA:	Arquitectura industrial.
CONTEXT:	Al nucli urbà, als darreres de les cases del Passeig, com a element dins de la Plaça dels Horts de Cal Baldiri.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005 Pla Especial 5.4
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Espais lliures, places i jardins. (Clau D3)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 83
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Pública
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 2000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7804

DESCRIPCIÓ:

Molí de vent per a l'extracció d'aigua per al rec dels horts. La base del molí és un cos de forma octogonal de maó vist. Superposat al basament, un cilindre de perímetre inscrit en el primer, i també de maó d'uns 6m d'alçària. Presenta una decoració amb mènsules de forma esglaonada a l'acabament superior amb un perfil convex que es correspon amb la part on aniria subjectada la ferramenta. Al costat dret, i adossat a aquest, es trobava un petit edifici amb la maquinària antiga emprada en l'extracció d'aigua. L'aigua extreta s'emmagatzemava en una bassa situada al cantó esquerra del molí.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Extracció d'aigua de rec.
Actual: Espai de lleure

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Bo. El desembre de 2007 es va donar per finalitzada la restauració del molí de vent de la plaça dels Horts de l'Alemanys consistent en la instal·lació del mecanisme metàl·lic de les aspes que corona la torre. També, i degut al deteriorament dels maons de la torre, es va col·locar una abraçadora metàl·lica per evitar esquerdes que afectessin l'estructura cilíndrica de la torre.

VALORACIÓ:

Exemple d'element industrial eòlic castellarenc.

PROPOSTES:

Inclusió en el catàleg.
 Mantenir la categoria de BPU.
 Nivell de protecció 1: Integral

DADES HISTÒRIQUES:

Aquest molí de vent té una mina que li aporta aigua d'uns 50 metres de llargada en direcció al carrer Clavé. Era conegut amb el nom de Molí de vent de cal Mustela; en realitat, la propietat de cal Mustela, tancada, tenia dos pous amb dos molins de vent, el que hem esmentat i un altre situat al camí Fondo, l'actual Avinguda Sant Esteve, cruïlla amb el carrer Barcelona, aproximadament en el lloc ocupat avui en dia per la Gestoria Alemanys; en aquesta zona també hi havia un molí de vent, una bassa i una barraca i quan hi havia perill de pedregada, des d'aquest indret tiraven uns petards a les boires, l'obrien i així no pedregava i no es feia malbé els conreus. Aquesta tècnica s'emprava durant la dècada dels anys quaranta i cinquanta del segle XX. La propietat va quedar partida en dos trossos al produir-se la perllongació del carrer Clavé; antigament, aquest carrer quedava tallat a l'arribar al carrer Barcelona.

Del molí de vent dels horts del Jardiner, conegut també amb el nom dels Horts de cal Baldri es conserva l'estructura principal tot i que avui en dia es troba en desús i s'ha substituït per maquinària moderna; aquesta maquinària es troba en un petit edifici situat al costat dret del molí. La ferramenta superior, que estava en molt mal estat de conservació, va ésser baixada l'any 1989 i en l'actualitat es troba en una casa particular de Sant Llorenç Savall.

L'entrada dels horts del jardiner era pel Passeig on encara es conserva la reixa on en destaca la data, 1882, i les inicials del

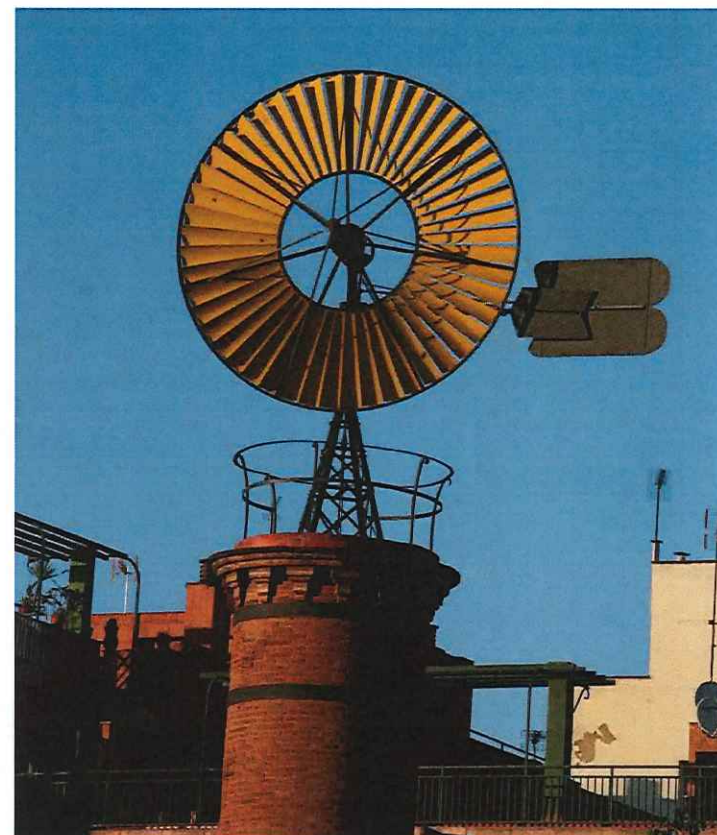
propietari, J.H., J. Homet. Els horts estaven envoltats per un mur de maó vist.

El juny de 2003 van començar les obres per tal de convertir els horts en una plaça i en blocs de pisos amb un total de 45 habitatges. La plaça fou inaugurada el gener de 2004. El projecte d'urbanització d'aquest nou espai públic, de 2.200 m², ha mantingut els elements representatius com la torre d'aigua de l'antic molí de vent i la bassa i que servien per regar els horts. La plaça es va desenvolupar a dos nivells, amb una duna que forma un petit amfiteatre.

BIBLIOGRAFIA**Gràfica:****Escrita:**

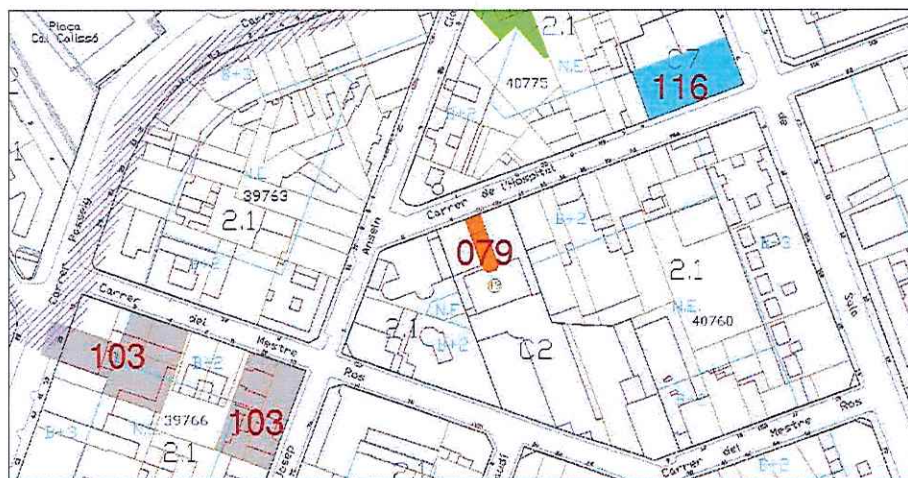
-

PLAÇA VELLA. 2005. *L'aigua a Castellar del Vallès. Una història a través de la hidràulica*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 50.
 Josep Ma. Sáiz Solanes (Torregrossa, 1936)

Oral:

NÚM. REF.:	AR-02 / 079
DENOMINACIÓ:	Capella de l' Hospital
Altres denominacions:	Capella de l' Obra Social Benèfica
SITUACIÓ:	Carrer de l'Hospital, núm. 4
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	1930
AUTORS:	Josep Sala
PROMOTOR:	Obra Social Benèfica
TIPOLOGIA:	Arquitectura religiosa. Capella entre mitgeres
CONTEXT:	Al primer eixample. A sud de l'inici de la carretera de Sentmenat, donant nom al carrer on es troba ubicada.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Equipament comunitari. Equipament sanitari-assistencial (Clau C2)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 49
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:2000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7806

DESCRIPCIÓ: Edifici entre mitgeres, estret i de planta rectangular, amb pati d'entrada tancat. Capella interior amb absis poligonal a l'altre.

Antiga capella del que fou convent de les monges de l'hospital, volum retrassat respecte al carrer i tancat per un reixat de ferro. Destaca la seva façana simètrica amb pilastres laterals, la porta emmarcada amb ràfec motllurat i òcul circular, el remat amb cornisa sostinguda per pilastres laterals, i el fris motllurat sobre el qual s'aixequen dues pilastres rematades amb un acroteri de formes sinuoses.

A l'interior, sobri, destaquen els bancs de fusta amb relleu, així com alguns elements ornamentals litúrgics de primers i finals de segle passat, degudament catalogats i conservats per l'entitat que la gestiona actualment, l'obra social i benèfica.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Religió
Actual: Religió

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo

VALORACIÓ: Exemple notable de l'arquitectura eclèctica (amb reminiscències neoclàssiques) Castellarenca.

PROPOSTES: Incloure en el catàleg.
Mantenir la categoria de BPU.
Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:
-el pati d'entrada i el pati posterior.
Nivell de protecció 1: Integral.
Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).
Conservació integral de volumetria exterior i façanes.

DADES HISTÒRIQUES: L'Obra Social Benèfica va quedar legalment constituïda el 26 de gener de 1928. El seu primer reglament la defineix com una institució parroquial de caràcter social benèfic, amb personalitat jurídica pròpia. Amb anterioritat a aquesta data, l'any 1922 havien arribat a la població la Comunitat de Germanes de Sant Josep Vetlladores de Malalts. En un primer moment les germanes van anar a viure a una casa del carrer Nou però les condicions no eren les més apropiades. Per aquest motiu l'any 1926 es va creure convenient exposar la necessitat de facilitar a la comunitat una residència més digna i que aquesta també pogués acollir algun malalt, avi o nen.

El 15 d'abril de 1928 es dona compte d'unes ofertes de terreny per construir el local de l'Obra Social Benèfica, situats entre el carrer Doctor Portabella, actualment de l'Hospital, i el carrer del Doctor Robert, actualment del Mestre Ros. El 10 de maig del mateix any es signen les corresponents escriptures de venda per un import total de 10.145 pessetes. El novembre, l'arquitecte Josep Sala, presentava el seu projecte d'aixecar dos cossos d'edifici amb una

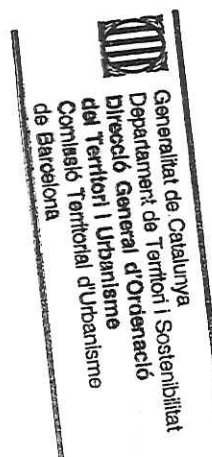
petita i senzilla capella entremig. Un dels cossos era per a residència de les monges i l'altre, per als serveis que proposava l'Obra.

El contractista Joan Castellet s'encarrega de la construcció de l'ala esquerra; quan aquestes han acabat segueix les obres Isidre Rusiñol. L'Associació Filles de Maria va fer un donatiu de més de 500 pessetes destinades a la construcció del presbiteri de la capella. El febrer de 1930, i a proposta de l'arquitecte, es va acordar construir un passadís per sota de la projectada capella per unir els dos soterranis laterals, amb l'objectiu de facilitar la comunicació entre els diferents serveis. Les monges es van instal·lar als nous locals el 23 de setembre de 1930 i el diumenge 27 es va fer la inauguració oficial amb una missa solemne. La campana del petit campanar de la façana de la capella va costar 287 pessetes.

Amb l'esclat de la Guerra Civil els dirigents de la nova situació política van decidir que les monges continuessin vivint en el seu domicili per seguir prestant els seus serveis als castellarencs. Una de les germanes que va viure aquests moments, la germana Alberta, recorda que només les van obligar a treure's l'hàbit i els hi van portar refugiats, que van instal·lar a la capella. La capella de l'Obra Social no fa ser destruïda ni s'hi va produir cap destrossa i, un cop acabat el conflicte bèl·lic s'hi va tornar a celebrar missa setmanal. L'any 1937 del control i la direcció de l'establiment se'n va fer càrrec la Conselleria d'Assistència Social del Consell Municipal, que exercia les funcions d'Ajuntament. En les actes del Consell Municipal l'establiment fou considerat de propietat municipal i li van donar el nom de "Casal d'Assistència". El juny de 1937 s'hi estableix un dispensari municipal per a casos d'urgència on es poguessin portar a terme intervencions quirúrgiques. Avui encara es guarden els principals elements al soterrani de l'establiment.

El març de 1958 s'exposa la idea d'ampliar i millorar l'edifici actual. A començaments de novembre del mateix any comencen les obres, gràcies a les donacions de la major part de les famílies i empreses de Castellar del Vallès. L'11 de juny de 1961 s'inaugura el nou edifici de l'Obra Social Benèfica que presenta una gran entrada pel carrer del Mestre Ros, a l'alçada dels números 7 i 9.

El 30 de juny de 1974, coincidint amb la celebració del centenari de la Comunitat de Germanes de Sant Josep Vetlladores de Malalts, el bisbe del Vallès, Mossèn Daumal, va consagrar el nou altar adaptat a les noves normes litúrgiques emanades del Concili Vaticà II. Per realitzar aquesta transformació es va rebre algun donatiu. El projecte i l'execució es va encarregar a les Escuelas Profesionales Salesianas de Barcelona i el seu cost va ser de 160.048 pessetes. Anteriorment a la construcció d'aquest nou altar s'havien construït els bancs, que encara es poden veure avui en dia, els quals van substituir les cadires que hi havia en un principi, i també s'havia

dotat la capella d'un confessional, una obra d'artesanía obra de Joaquim Girbau.

La Comunitat de Germanes de San Josep de Girona Vetlladores de Malalts van posar fi a la seva estada a Castellar el 31 de març de 1985.

BIBLIOGRAFIA

- Gràfica:** ARDERIUS CASANOVAS, JOSEP. 2006. *75 anys. Obra Social Benèfica 1928/2003*. Fundació Obra Social Benèfica. Castellar del Vallès
- Escrita:** ARDERIUS CASANOVAS, JOSEP. 2006. *75 anys. Obra Social Benèfica 1928/2003*. Fundació Obra Social Benèfica. Castellar del Vallès.
- SÀIZ, SÍLVIA. 2010. "Castellar a començament dels anys trenta: El dia a dia de la Segona República a través del setmanari *La Farga*". *Recerca*. Núm. 7. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
- Oral:** Josep Arderius Casanovas (Castellar del Vallès, 1925), Josep Gili Parés (Castellar del Vallès, 1933) i Josep Sors Badia (Castellar del Vallès, 1936).

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

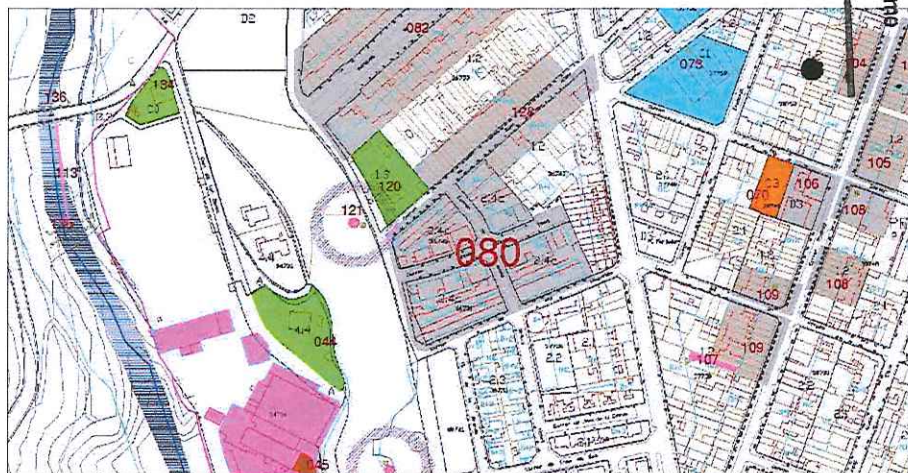
7808

NÚM. REF.:	CU-04 / 080
DENOMINACIÓ:	Conjunt de cases Tolrà
Altres denominacions:	-
SITUACIÓ:	Carrers Josep Girbau Homet, Emili Carles Tolrà, Sant Jaume i les Llagostes.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Principis de la dècada de 1960.
AUTORS:	-
PROMOTOR:	Vda. J. Tolrà
TIPOLOGIA:	Conjunts urbans.
CONTEXT:	Situat al vessant sud del carrer de Sant Jaume i a l'oest de la carretera, a l'oest del nucli urbà, a tocar del desnivell que condueix al riu Ripoll.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Residencial en eixample, volumetria específica. (Clau 2.4c)
Protecció existent:	Cap
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 5000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Conjunt d'habitatges entre mitgeres de planta i pis amb coberta de teula de dos vessants perpendiculars al carrer. Cada habitatge disposa de petit jardí d'entrada i jardí a la part posterior. que conforma quatre illes de cases.

A les cases dels carrer Sant Jaume i Llagostes la part de l'habitatge que dona a carrer és de dues plantes; la part posterior és d'una única alçada; el pendent de la coberta és continu, assolint una secció asimètrica. Les cases que donen al carrer d'Emili Carles Tolrà són d'una única planta baixa.

Façanes d'obra vista de maó rústic: la del carrer de dos pisos amb baixos amb porta central i dues finestres laterals i la del pis amb terrassa correguda, balconera i finestra. La coberta disposa de ràfec del mateix fons que la terrassa. Dos parets d'obra separen les terrasses de cada veí.

Les darreres ampliacions dels habitatges n'han desvirtuat greument la volumetria.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Habitatges.

Actual:

Habitatges.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo.**VALORACIÓ:**

Conjunt de línies racionalistes que combina els materials tradicionals amb senzillesa i correcció.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Elevat a la categoria de BPU.

Nivell de protecció 2: Conservació. Nivell de protecció 4: Ambiental.

En properes actuacions a les façanes caldria mantenir els materials originals, sense permetre modificacions de les alineacions dels panyals.

DADES HISTÒRIQUES:

El conjunt de cases de la Tolrà s'edificà sobre unes terres dedicades a la vinya.

Les cases d'aquests tres carrers, unes de planta baixa i les altres de planta i pis, guarden característiques similars a les cases de l'Avinguda Josep Maria Valls. Aquestes cases daten d'un període una mica posterior i foren construïdes també per l'empresa Vda. J. Tolrà com a obra social i destinades a habitatges per als seus treballadors. Les cases de planta baixa tenen un petit jardí al davant i eixida al darrera. De tot el conjunt cal destacar la pulcritud i la cura d'aquest espai. Des de 1945 l'empresa Vda. J. Tolrà va anar construint habitatges per als seus treballadors; el 1974 i repartides en els cinc grups d'habitatges, existien un total de 228 habitatges entre cases unifamiliars amb jardí i pisos.

Josep Girbau i Homet va néixer a Castellar l'any 1875 a la casa pairal situada al carrer Major i va morir a Barcelona l'any 1946. Quan tenia entre 12 i 13 anys va entrar a treballar a l'empresa Vda. J. Tolrà i a les hores lliures ajudava els jardiniers del palau Tolrà en l'horta i el jardí. Emília Carles Tolrà el va fer entrar a treballar al despatx de l'empresa; va fer estudis administratius i esdevingué el gerent.

7810

El carrer de Les Llagostes rep aquest nom per estar situat en l'antic camí conegut popularment com de les Llagostes. Anteriorment havia estat el carrer de Terrassa, però com es confonia amb la carretera de Terrassa l'Ajuntament acordà en el ple del mes d'agost de 1979 recuperar el nom antic i popular del carrer.

Emili Carles-Tolrà i Amat va néixer a Barcelona l'any 1864 i va morir a Gènova (Itàlia) el 1940. Nét d'una germana d'Emília Carles-Tolrà, es féu càrrec de la direcció de l'empresa a la mort del seu fundador Josep Tolrà el 1882. Va millorar les condicions de treball i els treballadors li feren un homenatge el 1932 amb motiu dels 50è aniversari com a director. Va col·laborar amb l'Ajuntament de Castellar del Vallès en el projecte de 1931 de construcció de les escoles nacionals catalanes cedint una part dels terrenys del Camp Senyor, aportant una quantitat de 80.000 pessetes i autoritzant l'Ajuntament perquè fes ús de la gestió del subministrament d'aigua a particulars; per aquest motiu les escoles porten el seu nom. Durant la Guerra Civil es va refugiar a Itàlia deixant la direcció a mans del senyor Ricard Benasco Argemí, però el nou règim el desterrà i morí a Gènova. El 5 de gener de 1949 les seves despulles arribaren a Castellar des de la localitat italiana i foren sepultades solemnement en el panteó de la família Tolrà a la cripta de l'església parroquial. Des del 14 de març de 1961 té aquest carrer dedicat.

Entre 1993 i 1994 les cases es van vendre i la primera opció fou per als treballadors que ja hi vivien; el cost de la compra fou de poc més de 12.000 euros.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Escrita:

Oral:

-
PLANAS, ESTER. 1994. *Castellar del Vallès. Entitats. Serveis. Carrers*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
Josep Maria Sáiz Solanes (Torregrossa, 1936)

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7811

Cases del carrer Emili Carles Tolrà.

Cases del carrer Emili Carles Tolrà.

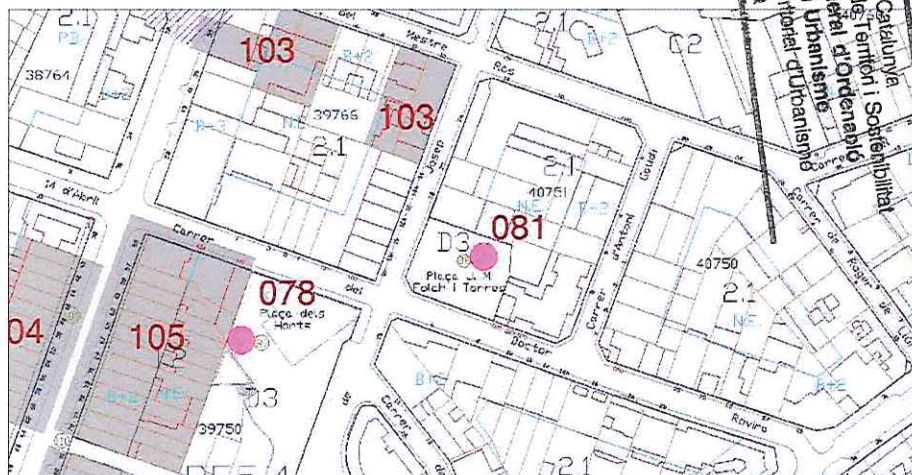

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

NÚM. REF.:	AI-11 / 081
DENOMINACIÓ:	Molí de vent de la Plaça Josep Mª Folch i Torres
Altres denominacions:	Plaça del Molí, Molí de vent de cal Borrellet
SITUACIÓ:	Carrer Josep Anselm Clavé cantonada amb el carrer del Dr. Rovira
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	-
AUTORS:	-
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura industrial.
CONTEXT:	Al nucli urbà, vora els darreres de les cases del Passeig, element incorporat a la Plaça Josep Maria Folch i Torres.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Espais lliures, places i jardins. (Clau D3)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 88
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Pública
Condicions/servituds:	No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 2000

DESCRIPCIÓ: Molí de vent per a l'extracció d'aigua per al rec dels horts. L'estructura és de forma quadrangular prismàtica i al quedar actualment dins d'una plaça pública, conserva tots els elements originals i està en funcionament.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Extracció d'aigua de rec.
Actual: Espai de lleure

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Suport precari, estructura metàl·lica en bon estat.

VALORACIÓ: Exemple d'element industrial eòlic castellarenc.

PROPOSTES: Inclusió en el catàleg.
Maintenir la categoria de BPU.
Nivell de protecció 1: Integral

DADES HISTÒRIQUES: Josep Ma. Folch i Torres fou novel·lista, narrador i autor teatral. Fou director des del 1909 del setmanari *El Patufet*. El germà de Josep Ma. Folch i Torres, Manuel, venia a estiuejar a Castellar i va estar molt vinculat a algunes entitats culturals del poble com ara l'Ateneu Castellarenc i l'Esbart Teatral. D'aquí el nom de la plaça. El molí de vent era conegut amb el nom de Molí de vent de cal Borrellet i també amb el nom de plaça del Molí. En l'actualitat el molí de vent conserva tots els elements originals i està en funcionament. Degut als desnivells del terreny els horts estaven distribuïts en feixes, i el recinte estava tancat per un mur.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica: -
Escrita: PLAÇA VELLA. 2005. *L'aigua a Castellar del Vallès. Una història a través de la hidràulica*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 50.
Oral: Cinta Calvó Serra (Castellar del Vallès, 1940)

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7814

NÚM. REF.:	CU-05 / 082
DENOMINACIÓ:	CONJUNT DE CASES DEL CARRER JOSEP M. VALLS
Altres denominacions:	-
SITUACIÓ:	Carrer Josep M. Valls, núm. 1-27, 2-36
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	1950
AUTORS:	-
PROMOTOR:	Empresa Vda. J. Tolrà
TIPOLOGIA:	Conjunt d'habitatges entre mitgeres.
CONTEXT:	A l'est del nucli, al límit del municipi.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Residencial el poble vell. Nucli antic (Clau 1.1)
Protecció existent:	Cap
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:5000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Conjunt d'habitatges en filera de planta i pis amb coberta de teula de dos vessants perpendiculars al carrer. Pati posterior. Façanes a carrer de composició simètrica per parelles: cada habitatge disposa de planta baixa amb porta sota petit cobert de teula amb graons, brancals i llindar d'obra vista i finestra. Planta segona amb dues finestres. Ràfec i teulada. El pany de la planta baixa és de paredat de pedra fins a la línia de dintells de finestres. La resta dels panys són arrebossats. Les fusteries originals són de fusta, amb molts habitatges que ja les han substituït per alumini molt dissonant.

van vendre i la primera opció fou per als treballadors que ja hi vivien; el cost de la compra fou de poc més de 12.000 euros.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Habitatges.
Actual: Habitatges.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bon estat.

VALORACIÓ:

Conjunt de gran nombre d'habitatges en una promoció unitària. L'amplada i el tractament de les voreres n'accentua la perspectiva.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.
Mantenir la categoria de BPU.
Nivell de protecció 2: Conservació. Nivell de protecció 4: Ambiental.

DADES HISTÒRIQUES:

Josep Ma. Valls Rusiñol va néixer a Barcelona el 1920 i va morir a Castellar del Vallès el 24 de març de 1948. Era conegut popularment amb el nom de Pepín Valls.

Josep Ma. era membre de la nissaga d'industrials Valls i Taberner: el seu pare era Josep Ma. Valls i Taberner i el seu oncle Domènec Valls i Taberner, amo i gerent de l'empresa Vda. J. Tolrà durant molts anys. Josep Ma. treballava per fer-se càrrec, en un futur, de la direcció de l'empresa fins al moment de la seva mort el 24 de març de 1948 quan fou assassinat juntament amb Josep Basora Arderiu, director de Can Barba, per un treballador, en Cándido Sidón. Els fets també comportaren tres ferits greus.

En el moment de la seva mort no feia gaire temps que l'empresa Vda. J. Tolrà havia acabat de construir com a obra social una avinguda de cases per als seus treballadors. L'avinguda, avui carrer, era un projecte de l'urbanista Nicolau Rubió i Tudurí, sota una concepció cubista. Per aquest motiu, el 1949, coincidint amb el primer aniversari de la mort de Josep Ma. Valls, l'Ajuntament va decidir inaugurar un monòlit amb un medalló de bronze amb el relleu de la seva fisonomia, en la placeta situada al capdavant del carrer així com donar, també, el seu nom al carrer, un dels més amples de la vila en el seu moment. Al cap d'un anys, també es va donar el nom amb què era conegut popularment, Pepín Valls, al camp de futbol mentre que el carrer de l'Hospital va rebre el nom de Josep Basora.

Les cases tenen dues plantes i un jardí d'uns 120m². A la planta baixa trobem un rebedor, cuina, rebost, un dormitori i un menjador, mentre que a la segona planta hi ha tres habitacions i un bany. Els primers treballadors que van ocupar aquestes cases van poder triar la casa que més els hi va agradar. Entre 1993 i 1994 les cases es

BIBLIOGRAFIA

Gràfica: Fons Municipal d'Imatges
Escrita: PLANAS, ESTER. 1994. *Castellar del Vallès. Entitats. Serveis. Carrers.* Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
Oral: Josep Ma. Sáiz Solanes (Torregrossa, 1936).

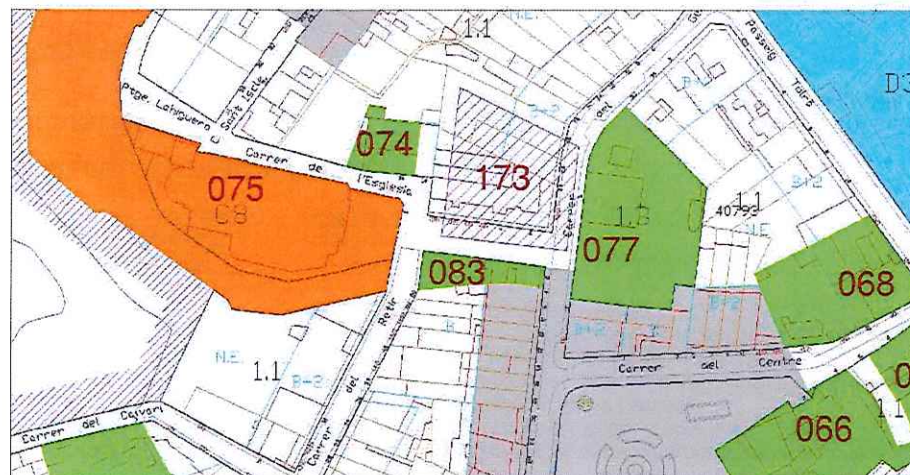

NÚM. REF.:	ARU-18 / 083
DENOMINACIÓ:	Cal Massaveu
Altres denominacions:	Cal Casimiro - Seu Regidoria Cultura
SITUACIÓ:	Carrer Major, núm. 2.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	entorn l'any 1850. Rehabilitació i reformes 2002
AUTORS:	Reformes de construccions Vallmitjana
PROMOTOR:	Reformes Ajuntament de Castellar del Vallès
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial urbana. Edifici en testera.
CONTEXT:	Al vessant oest del carrer Major, conformant el front sud del carrer de l'església, fins a la cantonada amb el carrer Retir.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Residencial en poble vell, nucli antic. (Clau 1.1)
Protecció existent:	Cap.
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Ajuntament de Castellar del Vallès.
Condicions/servituds:	No es coneixen.
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 2000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7817

DESCRIPCIÓ:

Edifici en testera de soterrani, planta baixa i dos pisos, amb coberta plana i badalot d'escala d'un pis més.

Façanes composades amb franges horitzontals a nivell de sòcol, motllures a forjats i pilastres remarcant cantoneres; remat amb important cornisa amb respiralls i barana de balustres amb pilastres a tot el perímetre de l'edifici. Destaca el massís sobre el buit de les obertures.

Façana a carrer de l'Església simètrica, amb dos finestres ampitadores centrades als baixos i balconada que lliga dos balconeres a cada planta superior, emfasitzant els panys massissos a cada costat.

Façana a carrer Major amb una obertura centrada per planta, amb porta als baixos i balcons a les superiors.

Façana posterior amb una pla més avançat amb panys dibuixats i un segon pla amb portal als baixos i balcó a cada planta. La part posterior de la parcel·la és tancada per paret d'obra i reixat superior fet al moment de la rehabilitació.

Obertures amb brancals i llindes remarcades. Fusteries de fusta. Baranes de brèndoles de ferro treballades.

Als interiors s'ha mantingut l'estructura (soterrani amb volta rebaixada de maó a sardinell) i l'escala originals, així com les fusteries i part dels paviments.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original:
Actual:

Habitatge.
Seu regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Castellar del Vallès.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo.**VALORACIÓ:**

Es tracta d'un edifici que manté l'estructura original de parets de càrrega i sostres de bigues de fusta. Si bé s'ha adaptat per a un ús públic s'ha mantingut, encertadament, l'aparença exterior original.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Eleva a la categoria de BPU.

Nivell de protecció 2: Conservació. Nivell de protecció 6: AEA.

Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui el jardí posterior i la tanca a carrer.

En properes actuacions caldria:

- Mantenir el cromatisme i textura dels arrebossats de les façanes i tanca.
- Excavació arqueològica en actuacions al subsòl de les construccions o a les zones no edificades de la parcel·la.

DADES HISTÒRIQUES:

Construïda entorn l'any 1850, aquesta casa també havia estat coneguda com a Cal Casimiro per haver estat varis anys la vivenda de Casimiro Pallàs i la seva esposa Maria Casé. Casimiro Pallàs, fill de la casa pairal situada a la plaça Mestre Gelonch, estava emparentat amb la família Masaveu, amb qui havia viscut algunes temporades a Oviedo. A través de Joan Blanquer sabem que Casimiro Pallàs i tres dels seus quatre germans vivien de les rendes de les propietats, sense cap activitat professional o negoci conegut. També és coneguda l'enemistat amb el seu germà Pepe i

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

la costum familiar de parlar en castellà, deguda a les llargues estades a Oviedo amb la família Masaveu i la creença que parlar en castellà feia més senyor. Casimiro Pallàs va ser el darrer dels germans Pallàs en morir, l'any 1954, i l'habitatge fou heretat per Pedro Masaveu Masaveu, pare de Maria Cristina Masaveu, i propietari de Cal Don Pedro, habitatge d'estiueig de la família Masaveu situat al carrer General Boadella, davant de Cal Casimiro o Casa Massaveu.

La casa va estar molts anys tancada, fins que l'any 2000 Maria Cristina Masaveu va donar-la gratuïtament a l'Ajuntament de Castellar.

El mes de maig de l'any 2002 es van iniciar les obres de remodelació per adaptar-lo com a nou equipament municipal. L'empresa encarregada dels treballs de rehabilitació fou Construccions Vallmitjana, i el cost de la intervenció fou de 174.000 euros, que finançà íntegrament l'Ajuntament.

Aquesta rehabilitació va mantenir l'estructura de l'edifici i les reformes es concentraren un canviar la distribució de l'espai, habilitar un ascensor i garantir l'accessibilitat a persones amb mobilitat reduïda. Alhora es va canviar l'accés principal de l'edifici que abans era pel carrer Major, per una entrada a través del pati posterior.

El desembre de l'any 2002 finalitzaren les obres de rehabilitació i l'edifici acollí les dependències de la Regidoria de Cultura, Lleure, Joventut, Ensenyament i del Servei Local de Català.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:
Escrita:

Fons Municipal d'Imatges

Casa de la Vila. 2002. n. 131.

Casa de la Vila. 2002. n. 133.

BLANQUER, JOAN. 1999. *Castellar en el meu record*. Castellar del Vallès.

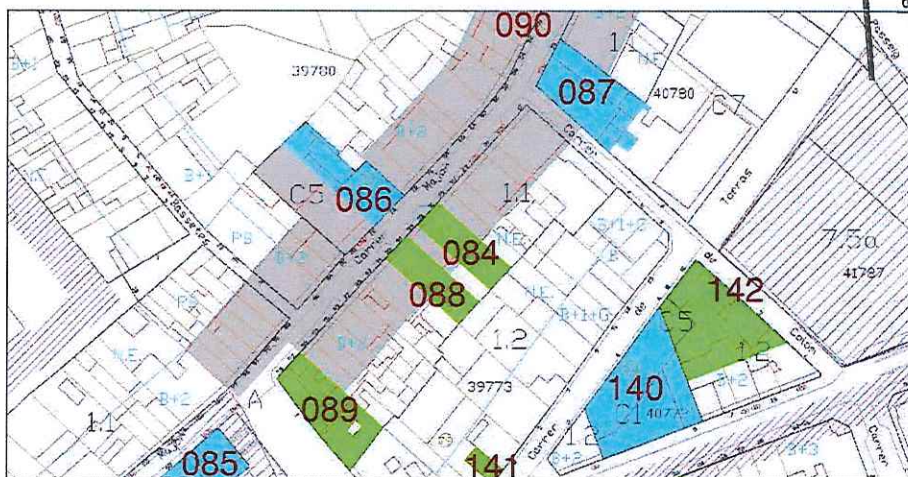
PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castelliarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

7818

NÚM. REF.:	ARU-07 / 084
DENOMINACIÓ:	Cal Pascuet
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	Carrer Major, núm. 31-33.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	1850 aprox. Reformes entre 1910 – 1960
AUTORS:	-
PROMOTOR:	Reformes promogudes per Emili Pascuet Marra
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial urbana. Habitatge unifamiliar entre mitgeres.
CONTEXT:	Al vessant sud-est del carrer Major, al cor del nucli antic.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Residencial en poble vell, nucli antic. (Clau 1.1)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 47
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions/servituds:	No es coneixen.
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 2000

 Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació
 del Territori i Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

7819

DESCRIPCIÓ:

Edifici de planta baixa i dos pisos entre mitgeres de façana principal amb planta baixa amb conjunt de dos aparadors, entre tres pilastres de pedra estriades, i planta primera amb balconada correguda, a mode de para-sol de l'aparador, amb artesonat al seu intradós, amb dos balconeres. Planta segona amb dos balcons. Remat de façana amb petit acroteri, amb merlets esglaonats. Destaca el treball de la fusteria de fusta de la planta baixa així com el treball de serralleria de barana de la balconada de la planta primera. El tractament dels panys de planta primera i segona és a base d'arrebossat amb carreus dibuixats i el remarcad de brancals i llindes de finestres amb una arrebossat de textura més rugosa.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Habitatge i comerç.

Actual: Habitatge i comerç.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo.

VALORACIÓ:

Element remarcable per la senzillesa de les línies de composició de la façana.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Mantenir la categoria de BPU.

Nivell de protecció 2: Conservació. Nivell de protecció 6: AEA.

En properes actuacions caldrà recuperar:

- la proporció de les obertures de la planta primera, eliminant els caixons de persiana vistos.
- el cromatisme dels paraments, amb la utilització de pintures als silicats.

DADES HISTÒRIQUES:

La casa Pascuet és la casa de roba més antiga del poble que continua dins la mateixa família després de quatre generacions. El fundador fou Josep Pascuet Subré, nascut a Tuixén. La botiga va començar com a merceria l'any 1868 en el carrer Major, 45, i de mica en mica es va convertir en una de les cases dedicades a la venda de peces de roba amb més renom del poble i de la comarca. A través del padró de contribució industrial de l'any 1906 sabem que a l'edifici del carrer Major 31, lloc que ocupa actualment el Pascuet, es trobava la fonda (en el text original de la contribució industrial, figura com a bodegón) propietat d'Antonia Prims Suari i la botiga d'ultramarins d'Antoni Datzira Coret.

L'any 1906 el negoci del senyor Pascuet s'havia traslladat del carrer Major 45 al número 66. Cal entendre aquests canvis de locals per la continua necessitat d'ampliar el negoci i perquè, des de ben aviat, la botiga va ser coneguda per la seva especialitat en puntes brodades i gènere de punt i va ser costum que moltes núvies de la comarca vinguessin a aquest establiment a preparar l'aixovar de la casa.

No va ser fins deu anys més tard que Josep Pascuet traslladà el negoci a l'adreça actual. L'antiga botiga havia tingut un aparador modernista.

L'aparador i el mobiliari de la botiga actual són obra de Joaquim Girbau Pujol, el Quimet, conegut com el fuster de Sant Feliu.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

El negoci ha continuat successivament amb el seu fill, Jaume Pascuet Soler, el seu nét, Emili Pascuet Marra, i el seu nebot, Jaume Daví Pascuet, que és la quarta generació que està al capdavant.

Escrita:

VERGÉS I SOLA, LLUIS. 1972. El llibre de Castellar. Història i vida d'un poble. Castellar del Vallès

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

SAIZ CALVO, SILVIA. 2007. "Vida econòmica local: la contribució industrial de fa cent anys a Sant Esteve de Castellar. La matrícula de l'any 1906". *Recerca*. Número 5.

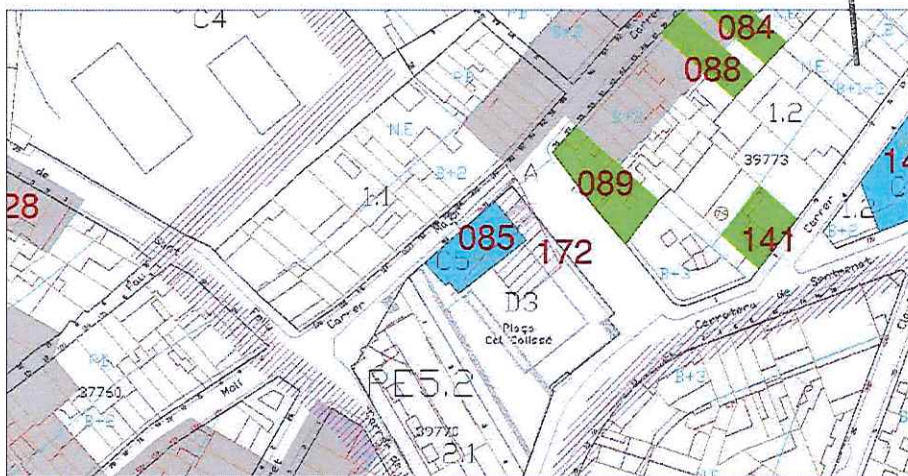
Medalla de la Vila. Publicació. 1994. Castellar del Vallès.

NÚM. REF.:	AP-04 / 085
DENOMINACIÓ:	Calissó Espai Plural
Altres denominacions:	Antics Safareigs de la Baixada de Cal Verge
SITUACIÓ:	C/ Major, 65
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	1897
AUTORS:	Emili Sala Cortés
PROMOTOR:	Emília Carles-Tolrà
TIPOLOGIA:	Arquitectura pública-equipaments
CONTEXT:	Al nucli antic, al final del carrer Major
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Equipament comunitari. Equipament administratiu i serveis (Clau C5)
Protecció existent:	BCIL. Inclòs al Catàleg del PG de la comarca de Sabadell element núm. 10 Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 67
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Municipal
Condicions/servituds:	No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 2000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Consorci Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Edifici de planta rectangular d'una sola planta alineat al carrer Major amb l'accés i façana principal originaris, mostrant la façana lateral testera de migdia, i amb accés per escala lateral exterior a la part posterior de l'actual plaça de Cal Calissó. Coberta a dues aigües amb carener paral·lel a carrer. Façana principal de composició simètrica amb porta centrada, i agrupació de dos finestrals a banda i banda. Tot decorat amb elements neoclàssics: pilastres, cornises i remat central amb gerro; el gran pendent del carrer es resol amb basament resseguit, només trencat per la porta d'entrada. A la façana lateral, abans de la reforma hi havien dues finestres, actualment cegades; a la façana posterior s'ha afegit un cos annex, conformant un gran porxo orientat a l'espai públic de la Plaça, i l'interior ha estat totalment remodelat per acollir el jutjat de pau.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Safareig, després Jutjat de Pau
Actual: Espai Cultural

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo**VALORACIÓ:**

Exemple notable juntament amb el Safareig de la Baixada del Palau de la tradició de safareigs urbans. A remarcar l'interès compositiu de la façana original principal, firma Emili Sala

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg
 Mantenir la categoria de BCIL
 Nivell de protecció 3: Parcial

DADES HISTÒRIQUES:

Els safareigs de la Baixada de cal Verge van ser una més de les obres socials que va portar a terme Emília Carles-Torlà vers el poble de Sant Esteve de Castellar.

A finals del segle XIX Sant Esteve de Castellar tenia uns 3.500 habitants però no tenia cap servei d'aquest tipus si exceptuem el Safareig del carrer de les Bassetes que estava situat a l'aire lliure. Aquest safareig a l'aire lliure es trobava situat al capdavant del carrer, sota la font del mateix nom, la qual té dues piques o bassetes que al sobreixir omplen aquest safareig que avui en dia s'utilitza com a bassa de reg pels horts del voltant.

Davant la creixent població Emília Carles-Torlà féu construir unes instal·lacions dignes i adequades. El terreny escollit fou l'actual parcel·la del carrer Major, propietat d'Antoni Massabeu Tries, Calissó, que el va cedir desinteressadament a la població per a la construcció dels safareigs. L'arquitecte dissenyat per a realitzar l'obra fou Emili Sala Cortés, l'arquitecte habitual de la casa Torlà. Per les seves característiques, l'edifici era més propi d'una ciutat que no pas d'un poble petit.

Algunes de les condicions prèvies a la realització de l'obra foren:

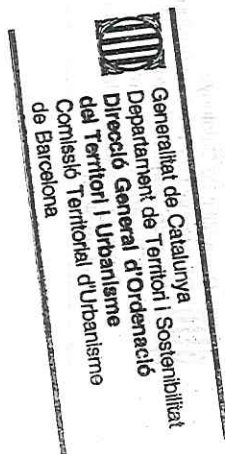
Edifici del Safareig públic de la Baixada

cal Calissó

7822

-Les rentadores serien de pedra de Tàrraga, amb pendents de 20cm i una canal per recollir l'aigua bruta.

-Els quadrats de l'encavallada de la coberta serien de fusta de flandes. Hi hauria gelosies a les finestres de les façanes principal, lateral i la del darrera, i vidrieres per col·locar a totes elles a l'hivern.

-Les portes serien de fusta i ferro i es pintarien a l'oli amb tres capes. Les parets interiors es pintarien al tremp i al fresc o amb calç.

-Es col·locaria un marxapeu al portal d'entrada amb pedra de Castellar.

Al concurs públic per a la realització de les obres s'hi van presentar tres pressupostos de tres constructors locals:

-Josep Umbert Llonch, 12.501'40 pessetes

-Josep Perich Fruitós, 7.900 pessetes

-Emili Puig Datsira, 6.800'80 pessetes

Aquests pressupostos van ser entregats el 20 d'abril de 1897 i, finalment, les obres es van encarregar a Emili Puig. L'espai que ocupava els antics safareigs formava una rectangle de 8'60 metres d'amplada per 15 metres de llargada.

Sobre la inscripció de la paraula "Lavaderos" una placa de marbre blanc diu: "Construido este edificio a expensas de la primera Marquesa de Castellar Dña. Emili Vda. De Tolrá e inaugurado el mes de junio de 1897, y el Ayuntamiento interpretando los sentimientos de gratitud del vecindario, acordó colocar esta conmemorativa lápida que perpetúa tan filantrópico acto".

El 22 d'abril de 1989 el president de la Generalitat, Jordi Pujol, va inaugurar les dependències del Jutjat de Pau a l'immoble que fins aquell moment havia estat els safareigs. Les obres de remodelació de l'edifici van durar cinc anys i van anar a càrrec dels arquitectes Manuel Requejo i Yague; el constructor fou Josep Ma. Manrique. Amb l'adequació dels safareigs com a Jutjat de Pau es va perdre l'espai obert en què sempre es sentia el soroll de l'aigua corrent. Les grosses lloses de pedra de Tàrraga de les rentadores amb canal per la recollida de l'aigua van ser destinades al colgament amb runa de l'antic abocador municipal de la pedrera de l'antic forn de calç, dalt l'Era d'en Petasques.

Posteriorment, el 3 d'abril de 2005, els antics safareigs es van convertir en un Piano-bar, augmentant l'oferta cultural i de lleure del municipi. Des d'aquest moment l'equipament ha acollit programacions musicals, exposicions, conferències... A partir del mes de setembre de 2009 l'espai funciona com a Calissó Espai Plural, remarcant el seu caràcter cultural.

BIBLIOGRAFIA

- Gràfica:** Fons Municipal d'Imatges
PLAÇA VELLA. 1990. *Jutjat de Pau de Castellar del Vallès (1871-1990)*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 29.
- Escrita:** PLAÇA VELLA. 1990. *Jutjat de Pau de Castellar del Vallès (1871-1990)*. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 29.
PLAÇA VELLA. 2005. L'aigua a Castellar del Vallès. Una història a través de la hidràulica. Castellar del Vallès. Barcelona. Núm. 50.
PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents. Castellar del Vallès.
- Oral:** -

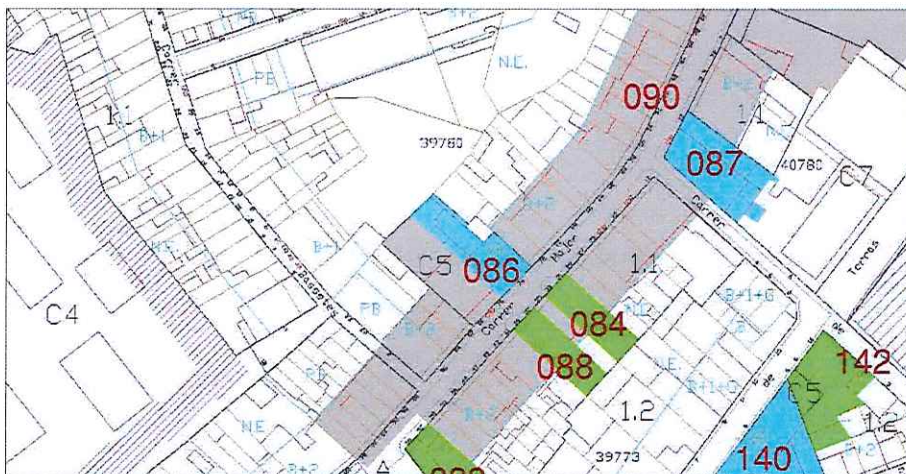

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7824

NÚM. REF.:	AP-05 / 086
DENOMINACIÓ:	Antiga Casa de la Vila
Altres denominacions:	Ajuntament vell; Ajuntament del carrer Major
SITUACIÓ:	Carrer Major, 74
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Cafè del Porvenir: 1878. Ajuntament: 1901-1902. Casal d'Entitats: 1994.
AUTORS:	Emili Sala Cortés, arquitecte; Emili Puig, mestre d'obres; Josep Girbau, fuster.
PROMOTOR:	Com a Ajuntament Emília Carles-Tolrà
TIPOLOGIA:	Arquitectura pública equipaments.
CONTEXT:	Al nucli antic, al mig del carrer Major
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Equipaments comunitaris, equipament administratiu i serveis urbans. (Clau C5)
Protecció existent:	BCIL. Inclòs al Catàleg del PG de la comarca de Sabadell, com a element núm. 6 Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 78
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Municipal
Condicions/servituds:	Propietat municipal condicionada a ús públic.
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 2000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Edifici entre mitgeres de planta baixa i pis, i remat molt destacat amb frontó, que conté un rellotge. Façana de composició simètrica amb tres portals amb arc rebaixat en planta baixa i tres balcons amb planta pis, fris i gran acroteri. Tota ella molt decorada a base de motllures i frisos florals en finestres balconeres, impostes i mènsules. Elements neoclàssics com les pilastres amb capitells corintis, els remats, etc. A les llindes dels balcons del primer pis hi ha esculpits els escuts de Catalunya, Castellar i Barcelona.

A l'interior, cal destacar l'escala d'accés al pis principal d'una sola tramada de baranes amb suports metàl·lics decorats, passamans de fusta i arrambadors. També cal destacar els treballs de fusteria, i artesonats en guix, així com l'antiga sala de ball, després sala de plens amb les pintures murals dels anys seixanta

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Originàriament, cafè i, després, adequat com a Ajuntament

Actual:

S'ha presentat el projecte per adequar l'edifici com a seu de l'Arxiu Municipal de Castellar del Vallès

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bó. Actualment es troba en fase de rehabilitació.

VALORACIÓ:

Mostra valuosa d'edifici civil entre mitgeres, tant per la seva qualitat arquitectònica de composició neoclàssica de façana, així com pel seu valor històric.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg

Mantenir la categoria de BCIL.

Nivell de protecció 2: Conservació

DADES HISTÒRIQUES:

Fins a mitjans del segle XIX el consistori municipal no va tenir cap espai concret on reunir-se. L'any 1854 el consistori pren la decisió de llogar una habitació de la casa propietat d'Isidre Torres, possiblement al carrer del Puig de la Creu. La primera Casa Consistorial de Sant Esteve de Castellar estava situada en el carrer Major i la primera referència de la seva existència és del 1878, quan era el Casino-Cafè del Porvenir, segons la redacció feta per l'Associació Catalana d'Excursions Científiques de Barcelona en la seva visita al poble, en la qual explicaven que després de sopar van passar la vetllada en aquest cafè. Testimoni de l'existència d'aquesta entitat són les lletres del rètol Cafè del Porvenir trobades durant les tasques de restauració de la façana el 1901.

Cap a finals del segle XIX el local era conegut com el cafè de cal Viñas, propietat o regentat per un germà del forner Isidre Viñas Cusidor. En aquest cafè, possiblement l'únic que existia al poble a part del cafè de cal Sardanet que estava situat al mateix carrer Major cantonada amb el carrer Colom, s'hi reunien una colla de caçadors afeccionats al cant, els mateixos que pocs anys després van constituir la Societat Coral La Llebre.

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

A.T.D. — 2564 — S. ESTEVE DE CASTELLAR Casa de la Vila

7826

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

A principis del segle XX Emília Carles Tolrà va adquirir l'edifici per cedir-lo al consistori per a ús públic; la clientela habitual del cafè es va traslladar al cafè de la Rabassada, inaugurat recentment. Aquest acte de compra es va protocol·litzar davant del notari Juan Sempán Roig el 28 de juliol de 1900, tal com ho recorda la inscripció de la placa de marbre col·locada sobre les escales d'accés al primer pis, i va costejar les despeses de restauració sota la direcció de l'arquitecte de la casa Tolrà Emili Sala Cortés. El text de la placa de marbre diu així: "La Excm. Marquesa de San Esteban de Castellar continuando sus generosos actos de desprendimiento a favor de esta población hizo donación de esta finca al Ayuntamiento haciendo así mismo construir a sus expensas la obras necesarias para convertirla en Casa Consistorial y el Ayuntamiento, en nombre del pueblo, agradecido, lo consigna en esta lápida". Les obres de restauració van tenir un cost de 79.417'38 pessetes i els honoraris de l'arquitecte foren de 3.500 pessetes. El paleta Emili Puig i el fuster Josep Girbau es van encarregar de les obres d'adequació de l'edifici i l'arquitecte Emili Sala de la restauració de la façana. L'edifici fou beneït el 15 de juny de 1902 pel cardenal bisbe de la Diòcesi de Barcelona, el Rnd. Salvador Casañas Pagès, però les obres van continuar fins 1917-1918 per culpa de diversos impediments.

Des de la seva inauguració fins al setembre de 1994 les oficines administratives municipals van estar situades en aquest edifici, excepte el període corresponent a la Guerra Civil: a començaments de desembre de 1936 el Comitè Antifeixista va traslladar el Consell Municipal i el Jutjat de Pau a la casa-torre de can Tolrà, el Palau Tolrà, després d'haver estat incautat mentre que en el carrer Major només hi van restar dues conselleries.

Un cop es va acabar el conflicte bèl·lic es van fer diverses remodelacions per al d'aprofitar al màxim l'espai disponible, i en els darrers setze anys de funcionament es van descentralitzar algunes regidories a causa de la necessitat d'ampliar algunes de les dependències per millorar el servei i l'atenció al ciutadà.

Durant la Festa Major de 1966 es van inaugurar tres pintures murals, pintades sobre tela, que decoraven l'interior de la Sala de Plens, corresponent a l'antiga sala de ball del Cafè. Els autors de les pintures foren tres pintors castellarencs i tracten temes propis de la realitat del poble a meitat dels anys seixanta:

-La pintura que ocupava la paret de la dreta era obra de Lluís Valls Areny i representa el procés d'industrialització i d'expansió del poble.

-La pintura que ocupava la paret esquerra era obra d'Alfons Gubern i representa el panorama desolador després de les inundacions de 1962 i el ressorgiment de la zona.

-La pintura que es trobava sobre la porta d'entrada era obra de Raimon Roca Ricart i representa la tasca de l'Obra Social Benèfica en l'atenció de les persones grans i l'activitat de la joventut castellarenca en les instal·lacions del gimnàs municipal.

Fins l'octubre de 1988 en la planta baixa d'aquest edifici hi va haver el Jutjat de Pau, tot i ser un servei no depenent del municipi. Durant

la Festa Major de 1994 es va produir el trasllat de les dependències municipals al Palau Tolrà; així, l'antiga Casa de la Vila es va remodelar per a ser la seu de 14 entitats del poble i del Punt d'Informació Juvenil.

El març de 2006 es va iniciar la restauració de la façana; a l'agost aquests treballs es van centrar en l'interior de l'edifici. L'any 2008, en una segona fase de restauració, es van iniciar els treballs d'impermeabilització de la coberta de l'edifici per tal de frenar les filtracions que patia l'estructura de l'immoble i dels elements ornamentals del seu interior com és el cas de les pintures de l'antiga Sala de Plens. A finals d'any les obres de reparació de la teulada van consistir en la impermeabilització de la coberta i en un aïllament tèrmic per tal de posar fre a la degradació de l'interior de l'antiga sala de plens.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Escrita:

Fons Municipal d'Imatges

PLANAS, ESTER. 1994. *Castellar del Vallès. Entitats, Serveis, Carrers*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

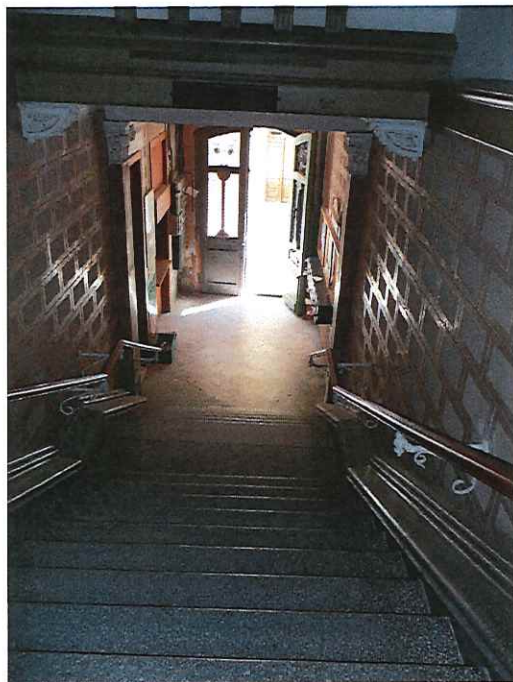
PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers.

Oral:

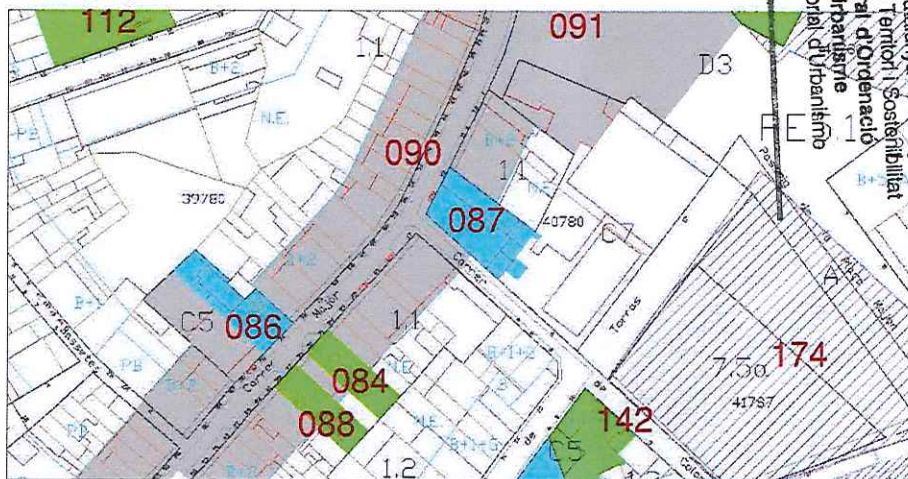

 Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació
 del Territori i Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

7828

NÚM. REF.:	AP-02 / 087
DENOMINACIÓ:	Ateneu
Altres denominacions:	Antic Cafè de cal Sardanet
SITUACIÓ:	Carrer Major, núm. 13-15, xamfrà amb el carrer Colom.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Final de s. XIX. Remodelat el 1953.
AUTORS:	Josep Soteras, arquitecte per a la remodelació de 1953.
PROMOTOR:	Domènech Valls i Taberner per a la remodelació de 1953.
TIPOLOGIA:	Edifici entre mitgeres en cantonada.
CONTEXT:	Situat al nucli antic, fent cantonada entre els carrers Major i Colom.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005. Pla Especial 5.1 Sòl Urbà
Classificació:	Equipament Comunitari. Equipament cultural (Clau C7).
Qualificació:	Escut de la cantonada: protegit pel Decret 571/63 de 14 de març de 1963 (BCIN)
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Municipal.
Condicions/servituds:	No es coneixen.
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:2000

DESCRIPCIÓ:

Edifici cantoner format per dos volums: una part de planta i dos pisos fent mitgera i una altra de planta i pis amb façana als dos carrers, disposades segons la direcció del carrer Colom. Les façanes són de composició irregular: la del carrer Major es compon segons els dos volums esmentats amb portal en planta baixa i dues plantes amb balcó central i finestra a cada costat. L'altre part de la façana amb portal i finestra als baixos i balconada amb dues balconeres. Les dues parts estan rematades conjuntament. El xamfrà és presidit per un escut de pedra. La façana al carrer de Colom presenta grans finestres als baixos i balconades a la planta primera. La façana posterior deixa veure la volumetria de l'edifici en dos parts.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:** Cafè**Actual:** Sala Cultural: Seu de l'Esbart Teatral de Castellar, l'ETC; seu de la Xarxa; audicions musicals, teatrals.**ESTAT DE CONSERVACIÓ:** Bo. Recentment reconstruït.**VALORACIÓ:**

Edifici públic de valor per la seva situació central i formant part del conjunt del mercat i la plaça Major.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg

Elevar a la categoria de BPU.

Nivell de protecció 3: Parcial

En properes actuacions caldria escollir per a les façanes un color més terrós i integrat al entorn urbà. Manteniment de l'estructura interior de pilars de fosa.

DADES HISTÒRIQUES:

L'edifici de l'Ateneu era l'antic cafè de cal Sardanet, cafè i centre de reunió per a molts castellarencs propietat de Ferran Pujol i Atxer, conegut com "el Sardanet". L'edifici del cafè estava situat en el carrer Major, 9, i també tenia entrada per l'actual carrer de Colom. L'edifici estava format per dos cossos separats per un jardí de 229'32 m2. El que tenia la façana pel carrer Major tenia dos pisos, amb un cafè, billars, cuina i menjador de la família del propietari, el senyor Pujol, en el primer pis, mentre que en el segon tenia dos salons. L'edifici que hi havia després del jardí tenia 2509 m2.

En el cafè hi hagué el Centre Castellarenc. L'objectiu de l'entitat era la de crear una associació de recreació, esbargiment, moral i instructiva, evitant qualsevol enfrontament ideològic entre els socis i el joc, no autoritzat en el Reglament, aprovat l'1 d'abril de 1889. Els seus socis, 210 en el moment de la seva creació, podien llegir els diaris i revistes a les quals estava subscripta l'associació. La primera junta estava presidida per Jeroni Benasco i formada per Vicenç Arús, Josep Girbau, Pere Vergés, Josep Comas, Feliu Homet, Isidre Rius i Josep Homet. Dins de l'entitat es van crear diversos grups: el dels afeccionats al teatre, l'Esbart Teatral, la coral Llaç d'Amor i un altre grup de teatre, format per nois, anomenat Teatre de Nois. Durant un temps devia actuar amb el nom de Centro Castellarenc perquè la revista *Laletània*, en un dels seus primers

números, més concretament el de gener de 1908, celebrava la catalanització del seu nom.

Juntament amb la Societat Coral La Llebre i el Patronat Obrer de Sant Josep, va constituir durant les primeres tres dècades del segle XX l'únic centre recreatiu del poble, organitzant totes les activitats culturals i populars; fins i tot un pianista amenitzava els balls. Tradicionalment, tant el Centre Castellarenc com posteriorment l'Ateneu, es considerava el centre de les famílies més benestants, els senyors i els estiuiejants mentre que La Societat Coral La Llebre era l'entitat dels treballadors.

El Centre Castellarenc fou convertit en Ateneu Castellarenc el 1915. L'Ateneu, com era conegut popularment, fou una de les entitats culturals de Sant Esteve de Castellar més dinàmiques de l'època, ja que s'hi aplegaven un bon nombre de vilatans. Una junta iniciadora formada per col·laboradors de la revista *Laletània* i Amadeu Casanovas, Ricard Benasco, Josep Casals i Emili Serra es van encarregar de la redacció dels estatuts el 7 de novembre de 1915. Els objectius de la nova entitat no variaven dels del Centre Castellarenc, però imperava la idea de crear un ateneu. Un dels nous al·licients eren les classes nocturnes destinades als treballadors i ja, cap als anys 30, les sessions de cinema sonor. El 29 de desembre de 1935 es van modificar i imprimir de nou els estatuts de l'entitat. Amb motiu de l'esclet de la Guerra Civil, la Junta Directiva es va reunir en sessió extraordinària per decidir la continuïtat o no al capdavant de l'entitat, i va acordar dissoldre la Junta. La Joventut Socialista es va encarregar de la nova direcció, però l'Ateneu deixa de funcionar com a entitat, cosa que comportarà l'estat d'abandó de l'edifici.

El 19 de juny de 1942 el Governador Civil autoritzava el funcionament de la Sociedad Ateneo Castellarenc, regida per la Falange. En aquesta nova etapa s'hi continuaren fent projeccions de cinema però l'entitat no va recuperar la seva activitat inicial.

L'abril d'1952 un grup de castellarencs firmaren un manifest dirigit al poble per a promoure la restauració de l'Ateneu, propietat de l'Empresa Vda. J. Tolrà, S.A., i la revitalització de l'entitat ateneística. Domènec Valls i Taberner, gerent en aquell moment de l'empresa, es va interessar en la proposta i va costejar les despeses de la restauració de l'edifici, cosa que va permetre la recuperació de l'entitat que mantenia l'objectiu de difondre la cultura, fomentar els interessos espirituals i materials dels associats i els del poble de Castellar del Vallès en general. El 31 de maig de 1953 es va inaugurar amb una sèrie d'actes programats amb aquest motiu el nou Ateneu remodelat. Amb la idea de fomentar i divulgar la cultura, el vestíbul va esdevenir sala d'exposicions, i la sala de billars i el saló-café, un mini-auditori. Un element característic de l'edifici és el gran escut de pedra de l'empresa Tolrà que es va col·locar a la cantonera de l'edifici. Importants obres d'art decoraven el nou edifici: un quadre obra de Joaquim Vancells, una còpia del Sant Jordi de Donatello, el medalló de Pompeu Fabra i pintures murals de Raimon Roca i d'Alfons Gubern n'eren les més representatives. La recuperació de l'activitat va estimular la creació de diferents seccions com la Secció Excursionista de l'Ateneu

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7830

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Consistòri Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

Castellarenc (S.E.A.C.), el Foment d'Estudis de l'Ateneu Castellarenc, i l'acostament d'altres ja existents, com l'Agrupació Sardanista de l'Ateneu Castellarenc (A.S.A.C.), el Club de Ajedez Castellar i l'Esbart Teatral. El 1958 una part de l'edifici, concretament la que tenia l'entrada pel carrer Major, fou habilitat per l'empresa Tolrà com a economat laboral per als seus treballadors.

En els darrers anys del franquisme l'Ateneu va tenir una vida cultural força activa gràcies a les entitats. La renovació de la junta de l'Ateneu amb la presència de gent jove va permetre que aquesta entitat tingués un paper dinàmic durant la transició política de 1975 i 1979, sobretot permetent la presentació pública dels partits polítics democràtics que la dictadura havia prohibit.

A finals de l'any 1980 va dimitir la Junta i es va constituir una Gestora formada per les entitats afiliades, amb l'objectiu de continuar les tasques. Però la manca de coordinació, l'estat d'abandó del local, l'incendi en l'escenari i la mort del mecenes, Domènec Valls i Taberner, foren els factors que provocaren la desaparició de l'entitat cultural, concebuda inicialment com a Ateneu. El 1981 l'edifici fou adquirit per l'Ajuntament de Castellar del Vallès i a partir de novembre de 1992 fou la seu de les regidories de Cultura i Lleure i de Joventut. En aquest equipament hi funcionaren una sala d'exposicions i una sala de petit format al primer pis, en l'espai que ocupava l'antic cafè. Actualment, és una sala cultural on hi tenen la seva seu diferents entitats i on es celebren audicions musicals, obres de teatre, cursos, conferències...

BIBLIOGRAFIA

- Gràfica:** ATENEU CASTELLARENC. 1954. *Memòria dels actes inaugurals de l'entitat Ateneu Castellarenc celebrats el dia 31 de maig de 1953*. Castellar del Vallès.
- Escrita:** ATENEU CASTELLARENC. 1954. *Memòria dels actes inaugurals de l'entitat Ateneu Castellarenc celebrats el dia 31 de maig de 1953*. Castellar del Vallès.
- BLANQUER, JOAN. 1999. *Castellar en el meu record*. Ajuntament de Castellar del Vallès.
- PLANAS, ESTER. 1994. *Castellar del Vallès. Entitats. Serveis. Carrers*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
- PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
- PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
- VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martín. Granollers.

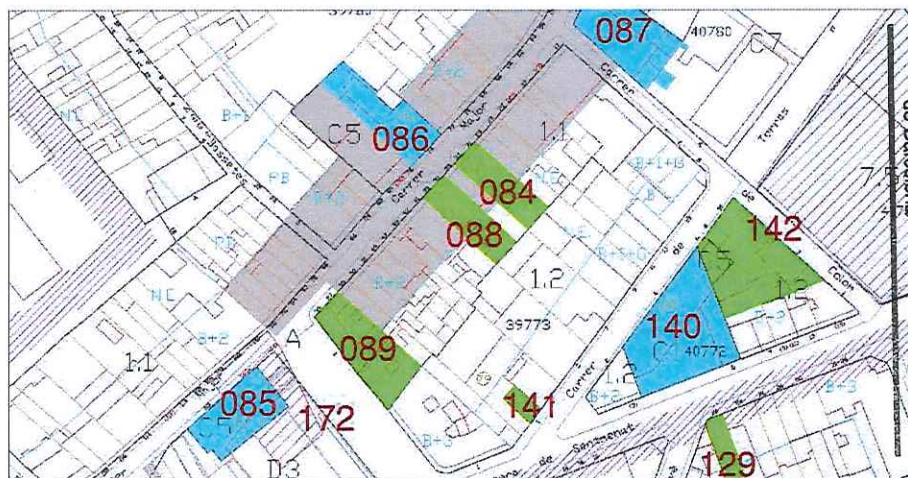
Oral: -

NÚM. REF.:	ARU-09 / 088
DENOMINACIÓ:	Cal Villaró
Altres denominacions:	Cal Mero – Pastisseria Villaró
SITUACIÓ:	Carrer Major, núm. 37-39.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Entorn l'any 1850. Reformes durant la dècada de 1920. Restauració de les façanes 1988.
AUTORS:	-
PROMOTOR:	Promotors de les reformes: Família Villaró
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial urbana. Habitatge unifamiliar entre mitgeres.
CONTEXT:	Al vessant sud-est del carrer major, a mig camí entre la plaça Major i l'Espai Calissó.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.
Classificació:	Sòl urbà.
Qualificació:	Residencial en poble vell, nucli antic. (Clau 1.1).
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 48.
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions/servituds:	No es coneixen.

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 2000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7832

DESCRIPCIÓ:

Edifici d'habitatges entre mitgeres de planta baixa i dos pisos, amb façana principal amb planta baixa amb portal i finestra amplitadora en arc rebaixat, i aparador, tot amb fusteria de fusta força treballada. Aplacat amb pedra natural amb juntes horitzontals remarcades.

Planta primera amb balconada correguda amb dues balconeres. Barana de brèndoles d'acer treballat. Planta segona amb dos balcons. Fusteries de fusta amb persianes de llibret. Llindes i brancals remarcats, també amb línia d'imposta a nivell de forjat. Cornisa amb dentellons. Paraments estucats amb entrepanys decorats.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Habitatges i comerç.

Actual:

Habitatges i comerç.

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Bo. Façana recentment restaurada.

VALORACIÓ:

Element d'interès per formar part del conjunt de façanes originals del carrer Major.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Mantenir la categoria de BPU.

Nivell de protecció 2: Conservació.

En properes actuacions caldrà alliberar l'aparador del condensador de l'aire condicionat del local.

DADES HISTÒRIQUES:

Entorn a l'any 1918 s'instal·la a la planta baixa d'aquest immoble Cal Mero, una botiga de queviures, que començà a servir un petit assortit de pastisseria gràcies a l'arribada de Pere Villarro Camprubí, nascut a Cardona, que hi exercia com a aprenent.

Pere Villarro es casà amb Maria Estadella i van comprar l'obrador de Cal Mero, especialitzant la botiga de queviures vers a la pastisseria. El fill de Pere Villarro i Maria Estadella, va aprendre l'ofici del seu pare i fent d'aprenent a tres pastisseries de Barcelona. Pere Villarro es va casar amb Enriqueta Genestós Canet i es va dedicar completament a la pastisseria. Va ser a partir d'aquest moment que la pastisseria va començar a prendre renom i prestigi. Era un període de prosperitat i Sant Feliu del Racó i Les Arenes acollien estiuers que contribuïren a donar a conèixer la pastisseria.

Actualment dirigeix el negoci Pere Villarro, la tercera generació de pastissers. Pere Villarro, nascut l'any 1948, també va seguir la tradició familiar, fent l'aprenentatge a Barcelona i treballant a l'obrador familiar. Seguint les receptes de l'avi i el pare, amb un to creatiu i incrementant l'assortiment de pastissos, mermelades, iogurts i gelats, ha contribuït a donar a conèixer el negoci arreu.

L'any 1988 es van restaurar les façanes de la pastisseria (C/ Major, 39) i la contigua, coneguda com a Cal Ramon Baster (C/ Major, 37) per formar una façana homogènia. La façana de Cal Villarro tenia un esgrafiats que representava un requadre, amb les cantoneres arrodonides, i a l'interior hi havia un gerro amb flors. En motiu de la restauració de les dues façanes es va voler donar un mateix

aspecte als dos immobles i es va reproduir l'esgrafiats de manera simètrica i es van arreglar els balcons.

BIBLIOGRAFIA**Gràfica:****Escrita:**

- BLANQUER, JOAN. 1999. *Castellar en el meu record*. Castellar del Vallès.

SAIZ CALVO, SILVIA. 2007. "Vida econòmica local: la contribució industrial de fa cent anys a Sant Esteve de Castellar. La matrícula de l'any 1906". *Recerca*. Núm. 5.

VERGÉS I SOLA, LLUIS. 1972. *El llibre de Castellar. Història i vida d'un poble*. Castellar del Vallès

Medalla de la Vila. Publicació. 1994. Castellar del Vallès.

Oral:

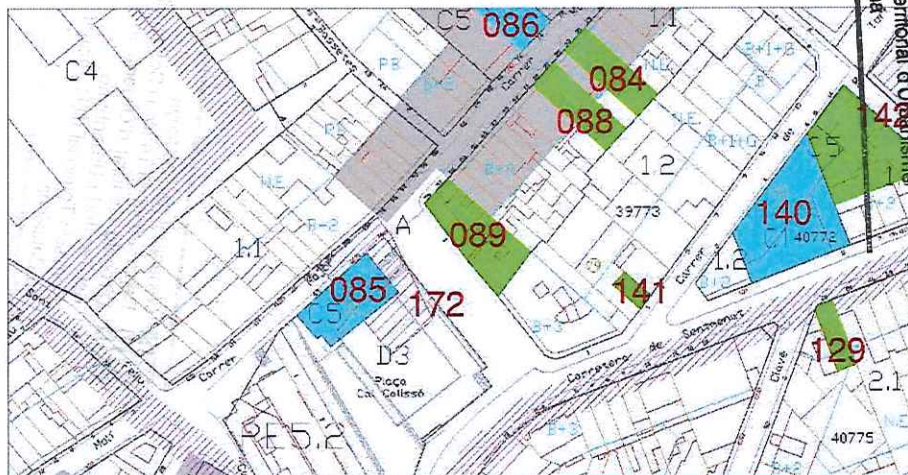
-

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

NÚM. REF.:	ARU-24 / 089
DENOMINACIÓ:	Edifici de la Caixa de Pensions
Altres denominacions:	Cal Manescal
SITUACIÓ:	Carrer Major, 57-59
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	1955. Reformes el 1995.
AUTORS:	Agustín Domingo Ferrer, arquitecte (títol 1945); Josep Baldó Casanovas, contractista.
PROMOTOR:	Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvi. Caixa General d'Estalvi Popular i Previsió Social.
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial urbana. Edifici d'habitatges i locals comercials en testera.
CONTEXT:	Situat a la cantonada del carrer Major amb el carrer del Passeig (actual plaça de Calissó) al sud-oest del nucli antic.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.
Classificació:	Sòl urbà.
Qualificació:	Residencial en poble vell, eixample antic. (Clau 1.2)
Protecció existent:	Cap.
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions/servituds:	No es coneixen.
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 2000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7834

DESCRIPCIÓ:

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

Edifici d'habitatges i locals comercials de planta i dos pisos amb miranda d'un pis més situat a la cantonada, amb coberta de teula d'un vessant amb el pendent cap al carrer. Els baixos ocupen tota la parcel·la. Els pisos superiors es disposen en planta en una gran U al voltant d'un pati de ventilació.

Façanes de composició historicista amb remarcats verticals de volums cantoners amb pilastres encoixinades a tota alçada. Tractament de la resta de façana a base de sòcol (tota la PB) fust (P1 i P2) i capitell (gran barbacana sobre mènsules).

Façana principal a Passeig amb dos portals a cada banda amb tres finestres, la central composta de tres lligades. Planes primera amb balcó amb barana de balustres i balconera amb frontó al cos cantoner, finestra amb frontó a l'altre banda i tres finestres al pany central. Planta segona amb cinc finestres. El cos cantoner s'aixeca un pis més amb tres finestres en arc de mig punt lligades, cornisa i barana de balustres d'un terrat.

Façana al carrer Major amb el mateix tractament del cos cantoner i dues obertures més a cada planta. Façana lateral amb planta primera amb dos tribunes amb una finestra a cada pany, la del frontal doblada. Planta segona amb terrasses amb barana de balustres i dues balconeres a cada terrassa.

Obertures amb brancals, llindes i emplits remarcats. Fusteries i persianes de fusta als pisos superiors, als baixos d'alumini fosc amb reixes.

El cos de planta baixa que ocupa el vessant sud-est de la parcel·la sembla posterior, té una alçada inferior als baixos de l'edifici principal, té façana a carrer amb quatre obertures, més estretes les dues centrals.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original:

Oficines i serveis d'una sucursal bancària i habitatges

Actual:

Oficines i serveis d'una sucursal bancària.

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Bo.

VALORACIÓ:

Edifici de grans dimensions situat al centre del nucli, en una posició actualment molt comercial.

PROPOSTES:

Incloure al Catàleg.

Elevat a la categoria de BPU.

Nivell de protecció 2: conservació. Nivell de protecció 6: AEA.

En properes actuacions a les façanes caldrà:

- Recuperar el cromatisme original de panys i fusteries prescindint de pintures. Unificar color persianes.
- Retirar les instal·lacions vistes de les façanes.

DADES HISTÒRIQUES:

La casa de cal Manescal estava situada a la cantonada del carrer Major amb el Passeig, antigament carrer General Primo de Rivera i era una de les ferreries que hi havia a Castellar. S'hi ferraven cavalls i alhora era un taller de construcció i de reparació de carros propietat d'Agustí Vives. En la part superior de l'antic edifici hi havia dues vivendes; la ferreria tenia dues entrades, una pel carrer Major i l'altra pel

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

Passeig i en els terrenys adjacents, propietat de cal Manescal, també hi havia el molí de vent de cal Manescal que estava situat on avui es localitza l'actual Banc de Sabadell. Durant la Festa Major des d'aquest molí de vent es feia el castell de focs.

"Caja de Pensiones para la Vejez y de Ahorros, Caja General de Ahorro Popular y Previsión Social", amb domicili social a Barcelona, Via Laietana, 56, demana permís d'obra a l'Ajuntament de Castellar del Vallès el 20 de setembre de 1955 per a la construcció, en un solar de la seva propietat, d'un edifici amb sòtans, planta baixa i dues plantes superiors, destinant-se el sòtans i la planta baixa per a la instal·lació d'oficines i serveis de la sucursal i la resta per a vivendes, així també una altra planta baixa que es destinarà a dues botigues amb els seus respectius habitatges. El cost aproximat de l'obra fou de 9.000 euros.

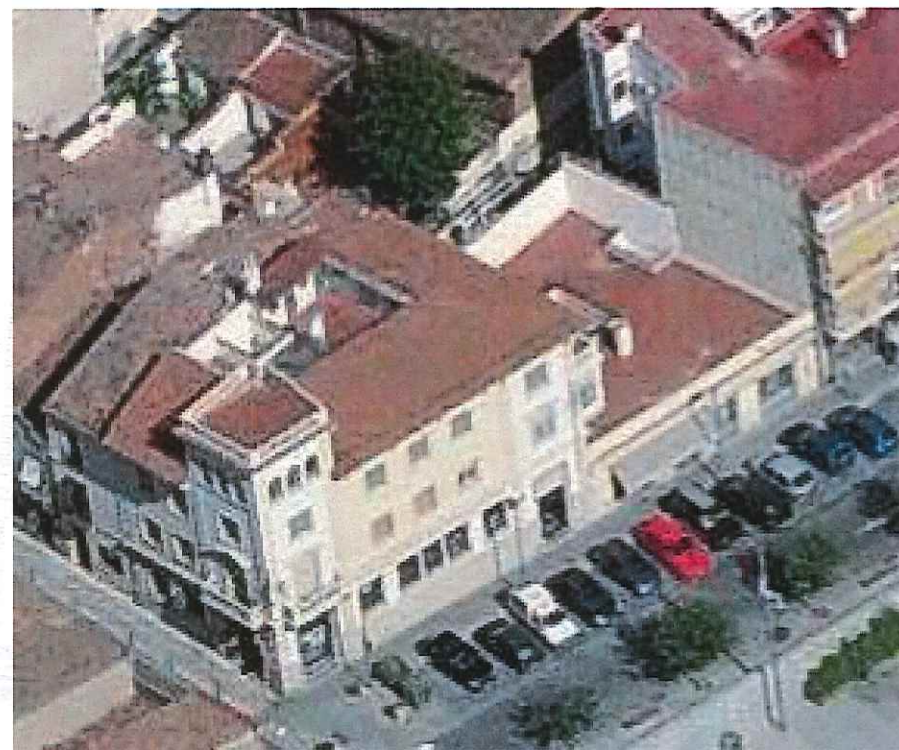
Els antecedents d'aquesta entitat d'estalvi cal buscar-los a la Caixa d'Estalvis de Castellar constituïda el 13 d'agost de 1913 i dissolta el 12 d'octubre de 1941. En aquest moment es va acordar la seva fusió amb la Caja de Pensiones para la Vejez y de Ahorros, acord que es va signar el 8 de novembre de 1941. En aquest moment el balanç era el següent: 676 llibretes d'estalvi, un actiu de 741.778,74 pessetes i un passiu de 493.169,98 pessetes, i un superàvit de 248.608,76 pessetes.

Durant els primers anys la nova entitat d'estalvi no tenia un local concret: els diumenges al matí s'improvisava una taula amb una post de fusta i uns cavallets en un racó de la sala d'actes del Patronat Obrer de Sant Josep, essent els seus encarregats els germans Llobet i Joaquim Abarcat Bosch. Amb la restauració d'aquesta sala per a la projecció de cinema es va habilitar un dels costats de la sala com a oficina.

Després de la fusió, la primera oficina de la sucursal de la Caja de Pensiones para la Vejez y de Ahorros estava situada en l'antic local de la farmàcia Alguer, en el carrer de Torras número 1. En aquest indret s'hi van estar fins que es va acabar la construcció de l'edifici on encara avui té la seva primera sucursal aquesta entitat d'estalvi, "La Caixa".

BIBLIOGRAFIA

- Gràfica:** PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès. Fons Municipal d'Imatges.
- Escrita:** Expedients d'Obres Majors, 1955.
PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
- Oral:** Ramon Rusiñol Serrabassa (Castellar del Vallès, 1940), Josep Ma. Sáiz Solanes (Torregrossa, 1936).

7836

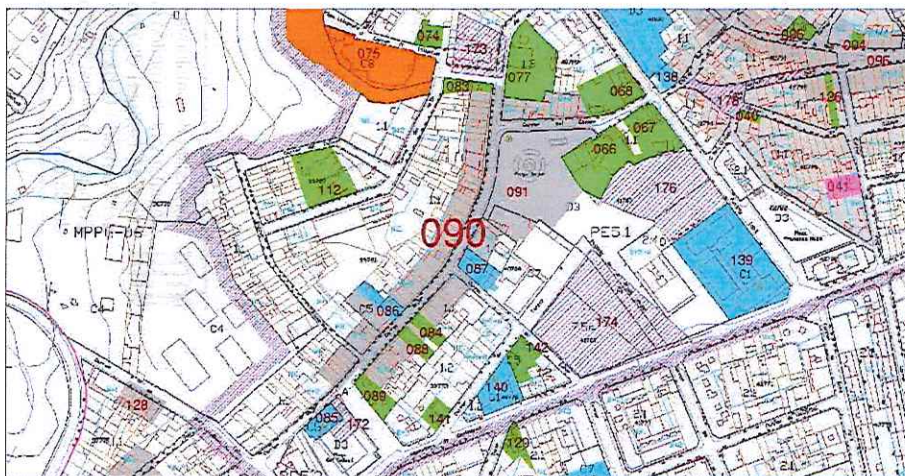
NÚM. REF.:	CU-06 / 090
DENOMINACIÓ:	Conjunt Carrer Major
Altres denominacions:	Carrer del Calvari; Calle de José Antonio Primo de Rivera
SITUACIÓ:	Carrer Major, núm. 2-98, 3-55
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	segle XIX
CONTEXT:	Al cor del nucli antic, formant uns del eixos principals de creixement urbà.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Residencial en poble vell, nucli antic. (Clau 1.1)
Protecció existent:	Cap
AMPLADA CARRER:	Vuit metres.
ALÇADA EDIFICABLE:	Planta baixa i dos pisos.
ELEMENTS INVENTRIATS:	al carrer Major Cal Masaveu (083) i Cal Don Pedro (077), Cal Pascuet (084), Casal d'Entitats (086), Ateneu (087), Cal Vilaró (088) i l'Edifici de la Caixa de Pensions (089)

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

0837

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 5000

DESCRIPCIÓ:

Carrer de secció homogènia en amplada (8m) i alçada edificada (PB+2P), urbanitzat amb calçada central i voreres a ambdós costats. En planta disposa de traçat sinuós, producte de l'evolució del propi carrer.
En l'actualitat ha esdevingut un dels eixos comercials més importants del centre.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Carrer històric vertebrador.

Actual:

Carrer comercial.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo.**VALORACIÓ:**

Es tracta d'un dels carrers més representatius del nucli antic de Castellar.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Elevar a la categoria de BPU.

Nivell de protecció 4: Ambiental. Nivell de protecció 6: AEA.

En actuacions a edificis del carrer caldria mantenir les façanes existents. En casos de nova planta caldrà modular les façanes amb predomini del ple sobre el buit, les obertures de composició vertical, balcons a plantes primeres i arrebossats de colors petris.

En actuacions al subsòl caldrà prospecció arqueològica.

DADES HISTÒRIQUES:

El carrer Major coincideix amb el traçat del Reial camí de Sant Llorenç Savall a Barcelona. Aquesta via, que unia el camí de Sant Llorenç amb el de Sant Feliu, Sabadell i Terrassa, travessava la població de Castellar de nord a sud. El traçat d'aquesta via comprèn actualment part dels carrers de Canyelles, Sant Llorenç, general Boadella, Major i Molí. Malgrat la coincidència amb aquest traçat, els habitatges al carrer Major havien de ser disseminats i tenir el caràcter de masies. El Cadastre de 1716 comptabilitza tan sols unes 77 cases, la majoria separades de les altres pels camps de les seves propietats a excepció de l'entorn de la plaça Vella.

No serà fins al segle XIX que el carrer Major es començarà a urbanitzar amb habitatges unifamiliars adossats. Segons mossèn Vergés entre 1828 i 1878 al carrer Major (antigament Baixada del Calvari) es construïren 28 cases noves i 20 van ser dividides.

Des de finals del segle XIX, el carrer Major és el carrer principal del poble per ser un dels carrers amb més activitat comercial del municipi. Segons el cens d'activitat econòmica de l'any 1906 aquest carrer acollia un total de 38 comerços que oferien tota mena de productes i serveis: merceria, comestibles, ultramarins, carnisseria, basters, barbers, llaners, forners, sastres, sabaters, fondes i hostals, veterinaris i constructors de carros.

7838

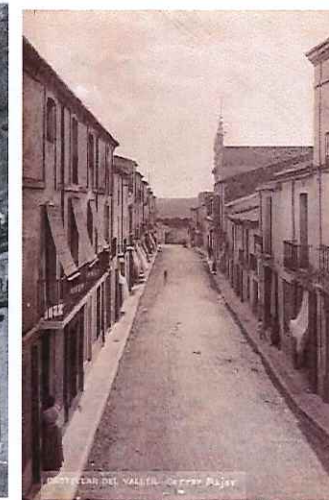
La vida social també ha presidit el carrer Major, no tan sols pel gran nombre de comerços establerts i serveis (fonda, safareigs), sinó també perquè hi havia tres cafès, llavors veritables centres socials de reunió: el cafè de cal Sardanet, seu del Centre Castellarenc i després de l'Ateneu Castellarenc; el cafè de la Ruixadora, després cafè Trinkhall i cafè de cal Tort, seu de diverses entitats formades en els anys 30, i el cafè del Porvenir, després de cal Viñas i posteriorment Casa de la Vila.

La primera referència de l'existència del cafè del Porvenir és del 1878, quan era el Casino-Cafè del Porvenir, segons la redacció feta per l'Associació Catalana d'Excursions Científiques de Barcelona en la seva visita al poble, en la qual explicaven que després de sopar van passar la vetllada en aquest cafè. Testimoni de l'existència d'aquesta entitat són les lletres del rètol Cafè del Porvenir trobades durant les tasques de restauració de la façana el 1901. Cap a finals del segle XIX el local era conegut com el cafè de cal Viñas, propietat o regentat per un germà del foner Isidre Viñas Cusidor. A principis del segle XX, Emília Carles Tolrà va adquirir l'edifici per cedir-lo al consistori per a ús públic; Les obres de restauració van tenir un cost de 79.417'38 pessetes i els honoraris de l'arquitecte foren de 3.500 pessetes. El paleta Emili Puig i el fuster Josep Girbau es van encarregar de les obres d'adequació de l'edifici i l'arquitecte Emili Sala de la restauració de la façana. L'edifici fou beneït l'any 1902 pel cardenal bisbe de la Diòcesi de Barcelona, però les obres van continuar fins 1917-1918 per culpa de diversos impediments. Des de la seva inauguració fins al setembre de 1994 les oficines administratives municipals van estar situades en aquest edifici, excepte el període corresponent a la Guerra Civil. L'any 1994, amb el trasllat de l'Ajuntament al Palau Tolrà, aquest edifici passà a ser la seu d'algunes de les entitats i associacions del municipi.

El carrer Major continua essent un dels eixos comercials de la vila i acull alguns dels comerços amb més anys al servei dels castellarencs. D'entre aquests establiments cal fer esment de les Begudes d'en Marc Datzira, situat al número 41, és una de les més populars de la vila però el 1993 va tancar la botiga però van obrir un magatzem a la part del darrera. La Casa Bernadet fou una de les primeres botigues de joguines i articles de basar de Castellar i estava situada al número 6 on encara es conserva la façana modernista. Cal Pascuet, situat al número 31 és la casa de roba més antiga del poble.

1839

La casa Torretas, situada al número 3 fou una de les primeres a vendre confecció i gèneres de roba amb peça. Els electrodomèstics de ca l'Arasa, situats als números 9-11 foren la primera botiga en vendre electrodomèstics. El forn de la Baixada, al número 10, fou un establiment on forn on el pa es feia de la manera tradicional. L'Estanc situat al número 36 incloïa la venda de tabac i timbres. L'Oficina Administrativa fou la primera gestoria de la vila i estava situada al número 72 del carrer Major. La pastisseria Andreví, situada al número 54 i la pastisseria Villaró al número 39 són de les més antigues de la població. La Pesca Salada era un dels altres establiments emblemàtics situat al número 68 del carrer Major i, finalment la rellotgeria-joieria Torrens, situada al número 43 fou un dels primers comerços dedicats a la reparació i venda de rellotges i joies de Castellar.

Les fotografies de principis de segle XX ens permeten reconèixer alguns dels diversos dels edificis que, encara avui, es conserven: l'Ateneu Castellarenc, edifici reformat l'any 1952, el Casal d'Entitats, antic Ajuntament, construït l'any 1902, la casa de Cal Tort (Carrer Major, 33), l'antiga Pesca Salada (carrer Major, 68).

Alguns dels habitatges del carrer Major han estat remodelats, però els seus interiors conserven testimonis del segle XIX. Per exemple, l'habitatge del carrer Major, número 53, amb una façana remodelada l'any 1926 per Ramon Alguer Pou, conserva una volta d'espiga al seu interior amb una inscripció que la data de l'any 1864.

Malgrat ser un carrer que conserva, en alguns trams, el caràcter imprès durant els primers anys del segle XX, el carrer Major ha sofert canvis que han trastornat la seva singularitat. Per exemple, la construcció l'any 1991 d'un edifici amb façana de vidre, obra de l'arquitecte Salvador Capella, al costat de l'Antic Ajuntament (Carrer Major, 80) va suposar la desaparició de dos habitatges unifamiliars de planta baixa i pis. Una altra pèrdua important del carrer Major fou la casa de cal Mustela, possiblement del 1897 (carrer Major, 84). Actualment, ocupa el solar un edifici plurifamiliar.

7840

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

També va ser enderrocada per construir-hi habitatges unifamiliars Cal Llorc (Carrer Major, 26-28). Aquest deuria ser un dels habitatges més antics del carrer Major. Segons s'explica, inicialment la casa estava orientada al revés i la façana principal no es trobava a l'actual carrer, sinó al darrera.

La remodelació del carrer Major l'any 1872 provocaria la pujada del nivell del carrer i a alguns dels habitatges més antics calgui accedir-hi baixant un parell d'esglaons (al desaparegut Cal Llorc (nº26-28), a l'antiga botiga de la Pesca Salada (nº 68), a la botiga petita de l'Stop (nº 56) o a l'habitatge del carrer Major, numero 66.

On actualment s'alça la seu de la Caixa de Pensions i Estalvis (carrer Major 57-59) hi havia Cal Menescal, una de les ferreries de Castellar. Ferraven els cavalls i alhora era un taller de construcció i reparació de carros, propietat d'Agustí Vives. L'any 1955 la "Caja de Pensiones para la Vejez y de Ahorros, Caja General de Ahorro Popular y Previsión Social", sol·licita el permís d'obra a l'Ajuntament per a la construcció, en un solar de la seva propietat, d'un edifici amb sòtans, planta baixa i dues plantes superiors, destinant-se el sòtans i la planta baixa per a la instal·lació d'oficines i serveis de la Sucursal i la resta per a vivendes, així també una altra planta baixa que es destinarà a dues botigues amb els seus respectius habitatges. El cost aproximat de l'obra fou de 9.000 euros.

A la vorera dreta del punt en què carrer Major comenta la pendent e Ca l'Arus, habitatge del poeta castellarenc Joan Arús, conserva una reixa de la finestra amb la inscripció de la data: 1895.

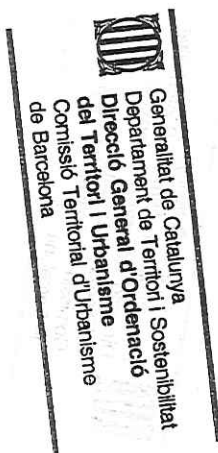
Baixada del Calvari, es trobava la masia de cal Calissó, una masia rural del segle XVII enderrocada l'any 2000, en motiu de les obres d'urbanització de la Plaça Calissó i la reforma dels antics safareigs.

L'any 1897 Emília Carles-Tolrà féu construir uns safareigs als terrenys, propietat d'Antoni Massabeu Tries, Calissó, que el va cedir desinteressadament a la població. L'arquitecte designat per a realitzar l'obra fou Emili Sala Cortés, l'arquitecte habitual de la casa Tolrà. L'any 1989 els antics safareigs s'inauguraven, un cop remodelats, com a Jutjat de Pau i finalment, l'any 2005 com a piano-bar.

Davant dels Safaretjos hi ha una habitatges que podrien datar-se de finals del segle XIX i que mantenen uns ràfecs similars (carrer Major, 104-108). 118-116.

7841

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Escrita:

Fons Municipal d'imatges

BLANQUER, JOAN. 1999. Castellar en el meu record. Castellar del Vallès.

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

SAIZ CALVO, SILVIA. 2007. Vida econòmia local: la contribució industrial de fa cent anys a Sant Esteve de Castellar. La matrícula de l'any 1906. Recerca.

VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Barcelona.

VERGÉS I SOLA, LLUIS. 1972. El llibre de Castellar. Història i vida d'un poble. Castellar del Vallès

Medalla de la Vila. Publicació. 1994. Castellar del Vallès.

2589 - S. ESTEVE DE CASTELLAR - Casa de la Vila

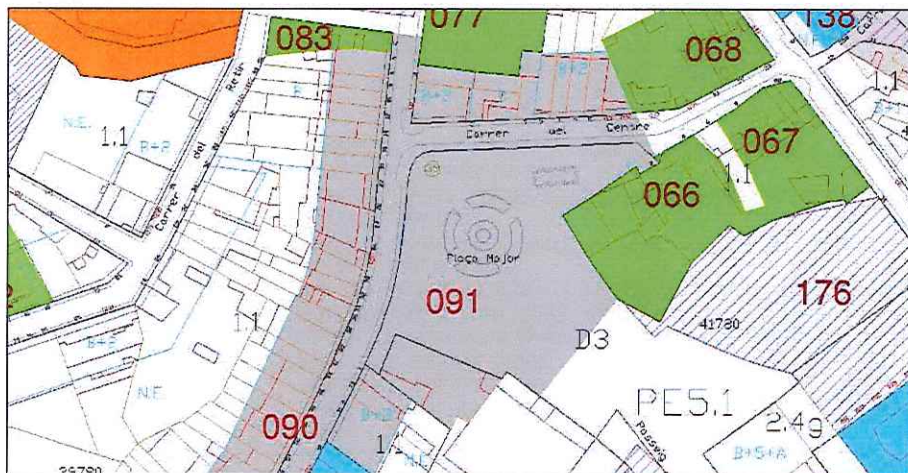

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7842

NÚM. REF.:	CU-07 / 091
DENOMINACIÓ:	Conjunt urbà de la plaça Major (inclou escalinates, baranes, jardineres, hidries, font pública i arbrat)
Altres denominacions:	Plaça de les Cols; Plaza del Caudillo
SITUACIÓ:	Plaça Major
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	Plaça Major 1931-1937. Casal d'avis, 1965 Antic Mercat 1972 (ampliat 1994). Projecte d'urbanització 2006-2010.
AUTORS:	Josep Perich, constructor. Josep Samper – Rogeli Clapés, autor del mur de la plaça. Fanal de la font d'Antoni Clavell. Urbanització nova plaça: Albert Ibáñez i Manuel Ruisánchez
CONTEXT:	Al nucli antic, conformant el punt central de més interès.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005 Pla Especial 5.1
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Espais lliures, places i jardins. (Clau D3)
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 39.
ALÇADA EDIFICABLE:	Planta baixa i dos pisos.
ELEMENTS INVENTRIATS:	Al carrer del Centre Can Torras (066) Cal Gorina (067) i Can Xirau (068), al carrer Major Cal Masaveu (083) i Cal Don Pedro (077).
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 2000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7843

DESCRIPCIÓ:

Espai públic d'uns 60 x 80 metres, envoltat d'edificis d'habitatges entre mitgeres de planta i dos pisos a nord i est (carrers Centre i Major), per edificis públics de planta baixa a sud i amb espais oberts cap a oest (zona plaça a coberta del nou Mercat).

L'espai de la Font Pública presideix la cruïlla les carrers Major i Centre, i s'integra amb el tractament de murs de pedra i maó vistos que formalitzen el desnivell entre la plaça i els esmentats carrers i que organitzen també les escales d'accés. Les pilastres dels murs suporten gerros decoratius i fanals. Tot el mur funciona de barana com a banc corregut, a nivell de plaça.

La font és de pedra esculpida amb pica sobre plinto de planta circular, base amb quatre brolladors de bronze (dos peixos i dos corns de l'abundància) i pilar de planta octogonal amb cornisa i lluminària de formes geomètriques.

La part de la plaça és pavimentada amb pedra, s'hi disposen jardineres i arbrat. La zona del sector cap a la plaça sobre el mercat s'ha obrat recentment i és tractada amb murs de gabions i paviments peces de formigó prefabricat.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Plaça pública.
Actual: Plaça pública.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo.**VALORACIÓ:**

Es tracta de l'espai central més característic de Castellar.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Mantenir la categoria de BPU.

Nivell de protecció 1: Integral. Nivell de protecció 4: Ambiental.

Cal preveure la continuació dels treballs de recerca arqueològica així que es facin qualsevol tipus d'obres d'urbanització.

En actuacions als habitatges caldrà mantenir les façanes existents.

En casos de nova planta caldrà modular les façanes amb predomini del ple sobre el buit, les obertures de composició vertical, balcons a plantes primeres i arrebossats de colors petris.

DADES HISTÒRIQUES:

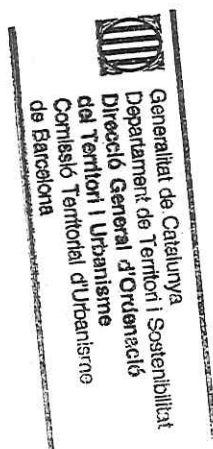
La Plaça Major fou edificada sobre el Camp de Can Codina, terrenys propietat llavors d'Antoni Torras i adquirits pel consistori republicà dels anys 30 presidit per Antoni Tort.

L'any 1931 es va iniciar la construcció de la paret que separa aquesta part antiga dels carrers del Centre i Major; per fer-la, es van utilitzar carreus pedra extrets de la pedrera del Comas, treballats per Josep Sampere, coneguda com "El Meima Picapedrer" i Rogeli Clapés, oficial escultor. L'empresari constructor d'aquest mur i dels bancs que recorren el mur fou Josep Perich. La font monumental, un dels elements més emblemàtics de la vila, situada al xamfrà entre els carrers Major i del Centre, és obra del picapedrer Joan Sampere. El fanal de la font i els llanternons de l'escala són obra de l'artista forjador Antoni Clavell.

7844

Tradicionalment i no sabem ben bé des de quan, el mercat es feia a l'aire lliure a la plaça Nova, actualment plaça del Mestre Gelonch.

Des de principis de segle en els camps de cal Codina hi havia el mercat de peix. El 1931 van començar les obres de redreçament d'aquests terrenys com a plaça Major, no obstant es va continuar celebrant aquest mercat a l'aire lliure. El 1935 era coneguda com a plaça Mercadal, perquè el diumenge al matí es feia mercat de venda de productes menors (fruita, hortalisses, roba, terrissa, peix, aus de corral, porcells).

Es coneix el projecte de construcció d'una plaça del Mercat, de l'any 1932 a la plaça Major, concretament, a la cantonera amb els carrers Major i Centre. Malgrat es va fer el replanteig de l'obra, el projecte no va tirar endavant i el mercat es va establir a l'església, durant la Guerra Civil, i a principis dels anys 40 a l'edifici del Coral (C/Torres).

A principis dels anys 70 l'Ajuntament va reemprendre el projecte de construir el Mercat Municipal a la Plaça Major, aleshores Plaça del Caudillo, entre el carrer de Torres i l'avenida de Franco. concretament, a la cantonada.

El primer conjunt de piscina municipal es va construir a la plaça Major el 1937 i fou inaugurada el juliol d'aquell mateix any. La piscina feia 25 metres de llargada per 12 metres d'amplada, amb una capacitat de 525 m3 i amb tres sectors de fondària diferents. Per les dimensions del terreny no tenia tots els requisits reglamentaris, però sí estava ajustada a la normativa per a piscines reglamentàries i s'hi podien fer curses. El subministrament d'aigua provenia de la deu de Turell, i s'havia previst que en cas d'escassetat s'ompliria durant la nit.

L'equipament va tenir una vida activa molt curta, perquè durant els anys 40 va ser reconvertida, primer, en una zona enjardinada i posteriorment fou colgada i tapada completament.

A mitjans dels anys 60 l'Ajuntament va plantejar-se la necessitat de construir un casal d'avis, partint d'una idea proposada sobre aquest tema per l'ex-secretari Josep Valls Janer. Es va escollir com a lloc idoni un dels costats de la plaça Major, llavors zona enjardinada, corresponent a una part de l'antiga piscina.

El 22 de desembre 1994 fou reinaugurat el Casal d'Avis de la plaça Major després d'un any d'obres de remodelació i ampliació. Les obres van augmentar el Casal d'avis en 200 m² i permeteren la integració de l'edifici en el marc de la plaça Major i del mercat municipal.

Actualment comparteixen espai el Casal d'Avis i el Punt d'Informació per a Persones amb Discapacitat.

Tot i que les intervencions fetes a la plaça al llarg del temps mai han tingut un caràcter unitari, des de sempre ha estat un punt de trobada dels castellarencs.

L'any 1988 es va fer una exposició d'urbanisme amb la presentació d'algun projecte com la remodelació de la plaça Major amb estudis dels arquitectes locals Albert Ibáñez i Pere Roca.

7845

L'Ajuntament va iniciar la transformació més important que ha sofert la Plaça Major des de la seva urbanització els anys 30. El gener de 2005 començaren les obres d'ampliació i remodelació de la plaça Major.

Aquest projecte va incloure una important intervenció arqueològica que va permetre localitzar restes d'una vil·la romana i d'un poblat visigot, datades entre els segles IV i VIII. Aquesta excavació va estar precedida per una intervenció, el 2003, a la zona dels horts de Can Torras, abans de l'habilitació de l'aparcament provisional del Passeig Tolrà, on ja es van documentar diverses estructures arqueològiques (veure fitxa pròpia).

El Ple Municipal del 27 de setembre de 2006 va aprovar l'adjudicació de les obres d'urbanització de la plaça Major i els acabats interiors d'arquitectura del mercat, aparcament i supermercat i l'accés a l'edifici cultural previst al projecte. El primer concurs va ser adjudicat a la Unió Temporal d'Empreses (UTE) integrada per Tiferca i Servial Obres i Serveis.

La urbanització d'aquest sector de la plaça Major tenia una extensió d'aproximadament 13.000 m², corresponents a la zona sud de la plaça.

Les antigues naus situades al passeig de la Plaça Major foren enderrocades per construir un aparcament soterrat de 260 places i un nou mercat municipal amb parades de fresc i supermercat.

Paral·lel a l'Auditori Miquel Pont, a l'antiga continuïtat del carrer Torras, s'està construint un equipament públic que acollirà dependències municipals i un centre de coneixement que també ocuparà el remodelat com a centre cívic. Aquest equipament municipal està previst que s'inauguri el proper mes de juny. El projecte és obra dels arquitectes Albert Ibáñez i Manuel Ruisánchez i l'ha portat a terme l'empresa Imaga Proyectos y Construcciones.

El projecte de remodelació i ampliació de la Plaça Major ha guanyat un nou espai situat sobre la coberta del Mercat Municipal. Aquesta nova plaça acull, cada dissabte, les parades del Mercat ambulant, algunes de les quals també se situen en la plaça d'accés al Mercat. Des d'aquest espai s'accedirà al nou edifici de la plaça Major que connecta amb l'Auditori i el Mercat Vell.

D'altra banda, aquesta transformació urbanística ha ampliat de Plaça Major. En els antics horts de Can Torras s'hi ha habilitat un vial perpendicular amb el passeig Tolrà i una zona d'esbarjo infantil. Actualment s'està portant a terme el projecte de remodelació de la part antiga de la plaça Major. Aquest projecte té per objectiu completar l'arranjament que s'està fent a la resta de l'espai exterior de la plaça. Els treballs, que afecten una superfície d'uns 1.000 metres quadrats, es divideixen en dos sectors. D'una banda, s'està pavimentant la part situada davant del mercat vell i del Casal d'Avis, per tal d'assolir una continuïtat en tot l'espai exterior, utilitzant el mateix tipus de llosa de color gris que ja s'ha col·locat en a la zona del passeig de la plaça Major.

L'espai de davant del Casal d'Avis queda delimitat per dos gabions de pedra i mitjançant un sistema de rampes es salvaran els desnivells d'aquesta zona, de manera que els accessos al Casal d'Avis i a la sortida d'emergència del futur Espai Cívic es podran fer tant a peu pla com a través d'unes escales.

La plaça del sortidor serà objecte d'una actuació molt lleu. Tan sols es proposa la reparació del paviment de pedra malmès i de la zona enjardinada del voltant del sortidor. Concretament, s'instal·larà el sistema de reg gota a gota i es retiraran els arbusts dels parterres circulars, que es convertiran en unes jardineres grans amb plantes herbàcies i flors de temporada. Pel que fa a l'arbrat, es renovaran els castanyers que no estiguin en bones condicions.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:
Escrita:

Fons Municipal d'Imatges

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

VERGÈS I SOLÀ, LLUÍS. 1972. *El llibre de Castellar. Història i vida d'un poble*. Castellar del Vallès.

Notes de premsa. Dept. de Comunicació i premsa de l'Ajuntament de Castellar del Vallès.

Pla d'Acció Municipal 2009. Ajuntament de Castellar del Vallès.

Pla d'Actuació Municipal 2008-2011. Ajuntament de Castellar del Vallès.

7846

NÚM. REF.:	ARU-17 / 092
DENOMINACIÓ:	Casa del C. de la Mare de Déu de Meritxell
Altres denominacions:	-
SITUACIÓ:	Carrer de la Mare de Deu de Meritxell, núm. 6.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	1988
AUTORS:	Arquitecte: Beatriu Llobet Sans. Construtor: Rigoberto Payá
PROMOTOR:	Josep Martínez i Armonia Edo.
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial urbana. Habitatge unifamiliar aïllat.
CONTEXT:	Al vessant sud del carrer de la Mare de Deu de Meritxell, a les primeres urbanitzacions al nord del nucli, concretament a l'Altres B.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.
Classificació:	Sòl urbà.
Qualificació:	Residencial en edificació aïllada, parcel·la 400m2. (Clau 4.2)
Protecció existent:	Cap.
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions/servituds:	No es coneixen.
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 2000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Habitatge unifamiliar aïllat de planta baixa i pis, amb coberta plana i una volumetria cúbica, amb façanes composades simètricament per diversos elements, combinant posició, buits i plens, i també jugant amb el color.

L'escala principal de l'habitatge, de planta circular i tancada totalment amb vidre, destaca sobre el fons del volums rectes.

Inclosa dins la mateixa propietat, a la parcel·la annexa, es disposa una construcció d'una sola planta, que inclou la piscina i la terrassa perimetral, així com sales d'instal·lacions i part d'una terrassa també coberta.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Habitatge.

Actual: Habitatge.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo.

VALORACIÓ:

Es tracta d'un dels pocs habitatges unifamiliars aïllats d'arquitectura moderna amb certs valors compositius.

PROPOSTES:

Eleva a la categoria de Bé Inventariat.

Nivell de protecció 5: documental.

Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui tota la parcel·la de la propietat, amb la construcció que sustenta la piscina lateral.

En properes actuacions a les façanes de l'edifici principal caldrà mantenir la fusteria d'alumini existent i la textura i cromatisme dels panys d'obra.

DADES HISTÒRIQUES:

El matrimoni format per Josep Martínez i Armonia Edo van comprar, el 1984, un solar al carrer de la Mare de Déu de Montserrat, a la urbanització Airesol B; amb el temps el carrer va canviar de nom i actualment és el carrer de la Mare de Déu de Meritxell. Posteriorment, al cap d'uns quatre anys comencen la construcció de la casa, un habitatge unifamiliar aïllat que utilitzen com a segona residència als terrenys de la parcel·la número 6.

Un cop la casa estava edificada van construir la piscina en els terrenys de la parcel·la número 4 mentre que els terrenys de la parcel·la número 2 es mantenen com a conreu i zona d'esbarjo.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

-

Escrita:

-

Oral:

Josep Martínez Tena (Sète, 1936)

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

NÚM. REF.: ARU-33_093

DENOMINACIÓ: Torre Sagalés
Altres denominacions: Cal Pallàs

SITUACIÓ: Plaça del Mestre Gelonch, núm. 2, cantonada amb el carrer del General Boadella, 2-4.

DATA DE CONSTRUCCIÓ: Aproximadament el 1905

AUTORS: -

PROMOTOR: Melcior Pallàs Vilar

TIPOLOGIA: Arquitectura residencial urbana. Habitatge unifamiliar aïllat.

CONTEXT: Al sud de la plaça de Palau, fent cantonada als carrers de Sant Iscle, Baixada de Palau i General Boadella.

RÈGIM URBANÍSTIC
Planejament Vigent: PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
 Pla Especial de Protecció 5.3.
Classificació: Sòl urbà
Qualificació: Residencial en poble vell, ordenació singular. (Clau 1.3)
Protecció existent: BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 71

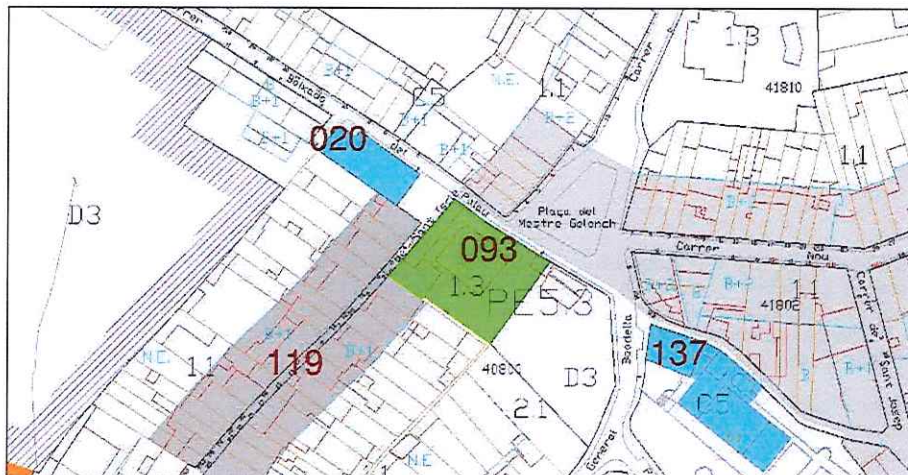
Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació
 del Territori i Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

7849

RÈGIM JURÍDIC
Titularitat: Privada
Condicions/servituds: No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 2000

DESCRIPCIÓ:

Habitatge unifamiliar aïllat de planta baixa i dos pisos amb coberta a quatre vessants. Construcció principal al mig de gran parcel·la enjardinada amb important arbrat. Altres construccions de dues plantes es situen adossades a la tanca al carrer Sant Iscle. La zona sud-est de la parcel·la es dedica a hort.

Façanes de gran sobrietat encintades amb cornisa amb ceràmica vidriada a nivell de sostre de planta baixa, lligant també les llosanes dels balcons i emmarcant l'arc carpanell de la finestra de l'escala a la façana posterior. Cornisa de remat a tot vol que suporta teulada. Façanes principals orientades a sud-oest i nord-est amb terrassa cantonera a totes les plantes, obertes a baixos i planta segona. La de la planta primera és tancada com a galeria envitrada amb fusteria de fusta.

Façana lateral a sud-est a jardí lateral amb portal d'entrada i dues finestres, dos balcons a planta primera. Planta segona amb dues finestres. La façana a nord-est es compon simètricament respecte l'anterior.

Façana posterior (a plaça) simètrica, amb finestres a mig nivell (dels replans de les escales) i dues finestres a planta segona.

Panys arrebossats llisos amb totes les cantoneres arrodonides, inclosos els brancals de finestres. Escopidors de ceràmica esmaltada. Fusteries de fusta, amb persianes de llibret.

La tanca a carrer, d'obra arrebossada, que incorpora dos portals de ferro amb pilastres a cada costat.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Habitatge.
Actual: Habitatge.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo.**VALORACIÓ:**

Es tracta d'un dels edificis més importants de Castellar per la seva situació, dimensió de l'habitatge i mida de la parcel·la.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Mantenir la categoria de BPU.

Nivell de protecció 2: Conservació.

Incorporació d'entorn de protecció que inclogui tot el jardí i l'hort a sud-oest.

En properes actuacions a les façanes caldrà netejar els panys i recuperar el cromatisme original.

DADES HISTÒRIQUES:

Durant el segle XIX els terrenys de l'actual Torre Sagalés o can Pallàs eren ocupats per una masia, una casa de pagès que tenia sortida pel carrer de Sant Iscle. A començaments del segle XX aquesta antiga masia va ser enderrocada i es va construir l'actual casa per part de Melcior Pallàs Vilar que es va casar amb Maria Massaveu Oriach. Serà a partir d'aquest moment quan la torre es coneix amb el nom del seu propietari, can Pallàs. El matrimoni va tenir quatre fills: Joan, l'hereu, Josep Maria i Catalina.

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7850

En Joan Pallàs Massaveu, l'hereu de can Pallàs es va casar amb Anna Fatjó Sanahuja i el matrimoni va tenir sis fills: Melcior que era l'hereu, Casimir, Josep, Joan, Zoila i Consuelo. Entre tots els germans fan una societat per esdevenir propietaris de la casa però el germà gran, Melcior, al ser l'hereu té un percentatge més elevat. Melcior Pallàs Fatjó era corresponsal de banca, concretament del Banc Hispano-Americà i els altres germans no exercien cap activitat professional i vivien de les rendes de diferents propietats. Melcior conduïa una tartrana per a realitzar els desplaçaments derivats de la seva condició de corresponsal de banca; popularment es comentava que no exercia aquesta feina per necessitats pecuniàries. Zoila es va casar amb Joan Puig Darner, farmacèutic que va ser assassinat durant la Guerra Civil i Casimiro va casar-se també amb la castellanera Maria Casé Martí; cap dels dos matrimonis no va tenir descendència.

Popularment es diu que entre els cinc germans no existia un clima massa afectuós de relació fraterna, sobretot entre Don Pepe i Casimiro. Entre els castellarencs dels anys vint i trenta del segle XX eren considerats dos "senyors" malgrat es cobrissin el cap amb una boina, el que duïa la quasis totalitat dels immigrants que començaven a instal·lar-se a Castellar i no pas un barret com els correspondria per estatus social. També es diu que parlaven en castellà; tots dos havien anat a treballar a Oviedo, ja que eren parents del banquer Massaveu.

Les dues germanes, Consuelo i Zoila, a més de ser mestresses de casa tenien una intervenció força activa en una associació parroquial denominada "Conferències de Sant Vicenç de Paül" que, fonamentalment, es preocupava d'ajudar econòmicament i moralment a famílies del poble que ho necessitaven i també a aquelles persones que patien malalties inguaribles a les quals es visitava cada setmana, concretament els dilluns a la tarda, que era el dia de la reunió reglamentària de la branca femenina. Aquesta associació la integraven totes les senyores dels castellarencs la condició socioeconòmica dels quals podia ser considerada de sòlidament estable.

Durant la Guerra Civil (1936-1939) la torre de can Pallàs, situada davant del Palau Tolrà, era propietat dels germans Pallàs però va ser confiscat. Els germans Pallàs foren desplaçats a un pis contigu i l'immoble fou ocupat per aviadors soviètics que el van convertir en residència; durant tot el conflicte bèl·lic la casa fou tractada curosament i no va patir cap desperfecte; fins i tot es va establir una relació amable amb els propietaris als quals foren autoritzats a gaudir del jardí.

La torre passarà a mans del pare de la informant, Melcior Sagalés Monell i d'aquí el nom amb que actualment es coneix la casa, torre Sagalés. Avui la seva propietària, Pepita Sagalés alterna la residència entre la torre Sagalés i la seva casa a Sabadell.

7851

BIBLIOGRAFIA

Gràfica: -

Escrita: BLANQUER, JOAN. 1999. *Castellar en el meu record*. Ajuntament de Castellar del Vallès.

GALLART, ERNEST; RUIZ, GALDRIC; SÁIZ, SÍLVIA. 2007. "El cau de la Gloriosa. Una proposta educativa per al refugi antiaeri i l'aeròdrom de la FARE al Pla de la Bruguera, Castellar del Vallès". *Plecs de Recerca*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

GALLART, ERNEST. 2004. "La guerra aèria a la rereguarda republicana a Catalunya (1938-1939) a Castellar del Vallès". *Recerca*. Núm. 3. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.

Oral: Pepita Sagalés Soler (Sabadell, 1924) i Ernest Gallart Vivé (Sabadell, 1964).

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

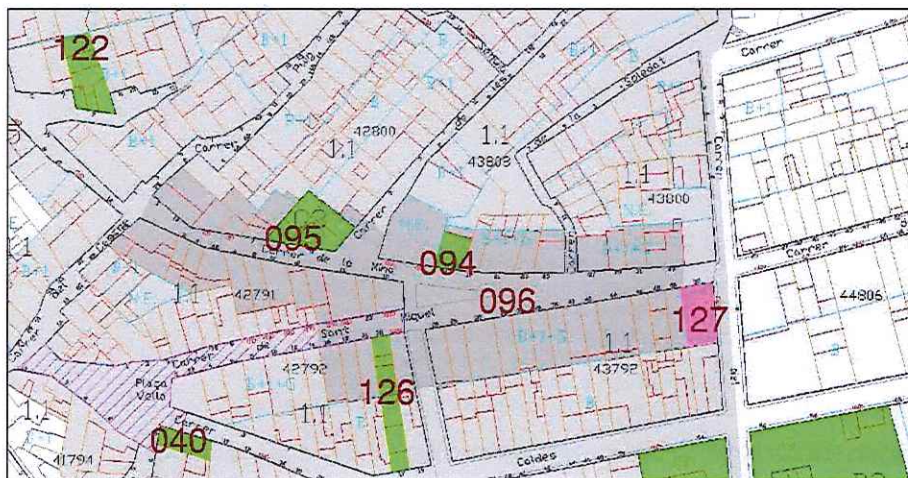

NÚM. REF.:	ARU-26 / 094
DENOMINACIÓ:	Garatge de Cal Pifarré
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	Carrer de la Mina, núm. 17.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	1923
AUTORS:	Isidre Rusiñol – Ramon Soler Gomi
PROMOTOR:	Antoni Pifarré
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial urbana. Habitatge unifamiliar mitgeres.
CONTEXT:	Al vessant nord del carrer de la Mina, al cor del nucli antic.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.
Classificació:	Sòl urbà.
Qualificació:	Residencial en poble vell, nucli antic. (Clau 1.1).
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 76.
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions/servituds:	No es coneixen.

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 2000

7853

DESCRIPCIÓ:

Edifici de planta baixa amb coberta plana (antigament a dos vessants perpendiculars al carrer), amb façana principal de composició simètrica, amb alguns trets del modernisme. Portal central en arc escarser, lligat pels sardinells de maó amb finestres laterals, en arcs també escarsers. Escopidors ceràmics. Guardacantons de pedra treballada. Detall central a base de majòlica de ceràmica amb el dibuix d'un vaixell de vela. Panys arrebossats en mal estat. Remat de façana a base de cornisa de dues filades de maó formant acroteri de línies esglaonades, amb esferes decoratives esmaltades, al centre i als laterals.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Garatge.
Actual: Garatge.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Dolent.

VALORACIÓ: Es tracta d'un element que dins la senzillesa de línies mostra algun aspecte modernistes.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.
Mantenir la categoria de BPU.
Nivell de protecció 3: Parcial façana. Nivell de protecció 6: AEA.
En properes actuacions a la façana caldrà netejar-la i utilitzar morters que recuperin el cromatisme dels panys, així com neteja del maó vist.

DADES HISTÒRIQUES:

Garatge promogut per Antoni Pifarré, propietari de la casa del carrer Sant Miquel, número 22, coneguda com a Cal Pifarré. La construcció d'aquest garatge va ser possible gràcies a la remodelació realitzada pel consistori municipal del desnivell existent entre els carrers de la Mina i Sant Miquel. Es pot atorgar l'autoria d'aquest garatge al mestre d'obres Isidre Rusiñol, veí del carrer de la Mina, i la col·locació de la ceràmica al paleta Ramon Soler Gomi.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica: —
Escrita:

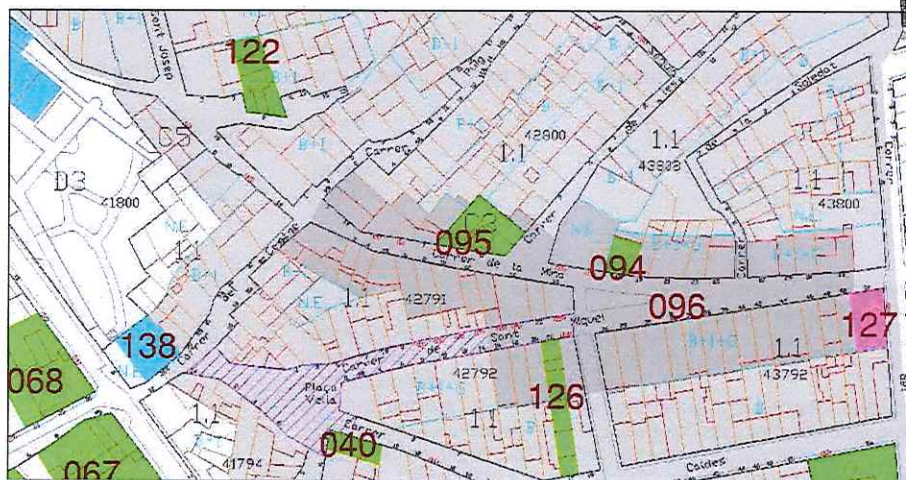
PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.

7854

NÚM. REF.:	ARU-19 / 095
DENOMINACIÓ:	Casa Ribas
Altres denominacions:	Ca l'Illa
SITUACIÓ:	Carrer de la Mina, 9-11
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	inicis del segle XX
AUTORS:	-
PROMOTOR:	Joan Ribas
TIPOLOGIA:	Arquitectura residencial urbana. Habitatge unifamiliar aïllat.
CONTEXT:	Al vessant nord del carrer de la Mina, a la cruïlla del carrer de les Roques.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.
Classificació:	Sòl urbà.
Qualificació:	Equipament comunitari, equipament associatiu. (Clau C3).
Protecció existent:	BPU. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 77.
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Pública
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 2000

Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació
 del Territori i Urbanisme
 Consell Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Edifici d'habitatges entre mitgeres formant tota la cantonada dels dos carrers, de planta baixa que ocupa tota la parcel·la i dos volums alineats a les mitgeres de la finca, formant 90 graus, de dos pisos més d'alçada, amb coberta plana i una petita construcció d'una planta més. L'espai central és format per terrassa a nivell de planta primera.

Façanes amb obertures de proporció vertical, amb remarcats de brancals i llindes. L'emmotllurat modula les alçades i lliga els cossos horitzontalment.

La façana a carrer la Mina disposa de baixos amb portal en arc rebaixat i finestra ampitadora i balcó i finestra a cadascuna de les dues plantes superiors. La resta del cos de planta baixa amb un portal amb guarda-rodes de pedra, i un altre portal cec, i dues finestres. Remat superior amb cornisa alineada amb la del cos elevat i barana d'acer treballat. La cantonada és de pedra lligada vista.

Façana al carrer de les Roques amb porta per vehicles i finestra als baixos i balcons a cadascuna de les plantes superiors.

Les façanes interiors dels volums compostes de manera simètrica amb balcó central i finestres a cada costat.

Destaca el treball de fusta dels portals de planta baixa així com les fusteries i persianes de llibret del conjunt. També cal remarcar el treball de serralleria de reixes i baranes.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Habitatge i taller
Actual: Arxiu d'història

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Relatiu. Cal neteja de façanes.

VALORACIÓ:

Es tracta d'un habitatge de grans dimensions dins el nucli antic de Castellar, amb una terrassa en planta primera que aprofita les alineacions de les parts de l'edificació a cada carrer de la cantonada.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Mantenir la categoria de BPU.

Nivell de protecció 2: Conservació. Nivell de protecció 6: AEA.

En properes actuacions a les façanes caldrà netejar-les i utilitzar morters que recuperin el cromatisme dels panys. Caldrà solucionar la humitat per capil·laritat que ha tacat tots els baixos.

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7856

DADES HISTÒRIQUES:

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

La família Ribas vivia i treballava al Molí d'en Busquets; el pare fou un dels directors de can Barba i el fill gran, en Joan, també hi treballava. La família Ribas compra la casa que lloguen al senyor Rovira, que era corredor d'assegurances. Quan la família Ribas i els seus dos fills deixen la vivenda del Molí d'en Busquets es traslladen a viure a la casa, a les dues plantes de la casa i els dos germans, en Joan i en Jaume instal·len un petit taller de manyeria a l'actual garatge de la casa. En Joan, amb anterioritat, havia treballat al taller mecànic de cal Picanyol, a Sabadell. Amb el temps, aquest taller de manyans es trasllada a ca l'Arasa, al començament del carrer del Serrat del Vent. Tant les portes del garatge com les portes d'entrada són de melis i provenen del Molí d'en Busquets. A l'entrada de la casa, a la banda dreta, hi havia uns petits safareigs on la família rentava la roba.

Joan Ribas i la seva esposa Rosita Canet esdevenen els propietaris de la casa però degut a la mort en accident del seu fill Esteve i del seu espòs, la senyora Rosita no es pot fer càrrec de les despeses de la casa, ha d'hipotecar i vendre el seu patrimoni i, finalment, es trasllada a viure a València.

Una de les finques que Rosa Canet ven a l'Ajuntament és un retalló de terreny que tenia la família a l'altre cantó del carrer de Les Roques, just davant la porta d'entrada del garatge de la Casa Ribas; finalment, aquest tros de finca esdevé una petita plaça que dona amplitud a l'entrada del carrer.

En l'actualitat la casa és la seu de l'Arxiu d'Història, una entitat que es crea amb la finalitat de recollir i conservar el material i la documentació amb interès arqueològic i històric. Un grup de persones que s'estimaven el poble i volien recuperar la història presenten el projecte de constitució de l'entitat a l'alcalde, Emili Altimira Alsina, qui va respondre positivament a la iniciativa i va posar a la seva disposició el local de propietat municipal que estava situat al carrer Nou, número 23, per tal que esdevingués la seu de l'arxiu. El 30 de juliol de 1982 l'entitat fou legalitzada i el 4 de febrer de 1983 s'estableix un conveni amb l'Ajuntament de Castellar del Vallès que assegurava el funcionament econòmic del servei que gestiona aquesta entitat.

La casa del carrer Nou aviat va quedar sense espai i l'Ajuntament va adquirir la casa Ribas, coneguda com ca l'Illa, tot adequant-la amb la col·laboració de la Diputació de Barcelona. L'Arxiu d'Història de Castellar fou inaugurat el 13 de setembre de 1987.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:

Escrita:

Oral:

Planas, Ester. 1994. *Castellar del Vallès. Entitats. Serveis. Carrers*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
Antònia Junyent Trulls (Castellvell i el Vilar, 1926), Maria Gili Rusiñol (Castellar del Vallès, 1940), Albert Antonell Ribatallada (Castellar del Vallès, 1936).

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7858

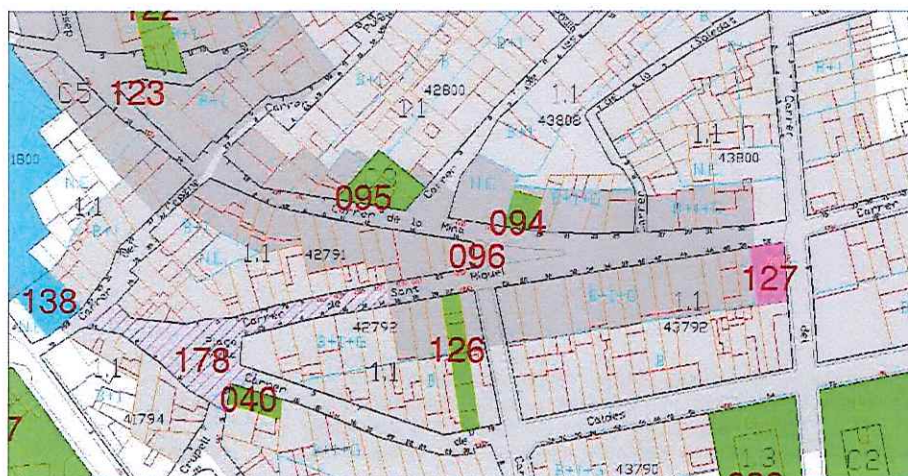

NÚM. REF.:	CU-08 / 096
DENOMINACIÓ:	Conjunt Carrers Mina i Sant Miquel
Altres denominacions:	
SITUACIÓ:	Carrers de la Mina i Sant Miquel.
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	1828
TIPOLOGIA:	Conjunts urbans.
CONTEXT:	Al centre del nucli antic, entre el carrer del Centre i el carrer Racó.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Residencial en poble vell, nucli antic, Equipaments comunitaris, equipament associatiu. (Clau 1.1, C3)
Protecció existent:	Cap
AMPLADA CARRER:	Sis metres.
ALÇADA EDIFICABLE:	Planta baixa, pis i golfes.
ELEMENTS INVENTRIATS:	Al carrer de la Mina hi ha dos edificis inventariats Casa l'Illa (095) i el Garatge de Cal Pifarrer (094). Al carrer Sant Miquel hi ha inventariat Cal Pifarrer (126) i el Molí de vent de Cal Músic (127).
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1: 2000

 Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació del Territori i Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme de Barcelona

1828

DESCRIPCIÓ:

Conjunt de dos carrers amb habitatges entre mitgeres, la majoria de planta i pis. Carrers urbanitzats amb calçada i voreres al mateix nivell, amb acabat d'asfalt i llambordí.

La traça del carrer Sant Miquel és recta. La del carrer de la Mina fa una corba suau que s'adapta a l'antic camí original. L'amplada és de 6 metres. El tram inicial de la Mina és uns 50 cm més estret. La majoria de parcel·les són d'uns 5 metres d'ample (un cos).

En casa número 52 del carrer Sant Miquel, a la cruïlla amb el carrer del Racó, es disposa una cantonada de grans carreus de pedra vista de traçat cilíndric.

Les façanes del vessant sud del carrer Sant Miquel són força homogènies (tant en composició com en amplada). Al vessant nord són més diferents, amb amplitud de parcel·la diversos.

Un important mur de contenció resol el desnivell entre els dos carrers, amb un remar de sardinells de maó de secció semicircular.

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo.**VALORACIÓ:**

Es tracta de dos carrers que exemplifiquen una bona continuïtat entre les traces del nucli històric i els primers eixamples. Cal destacar la uniformitat de les façanes dels edificis existents, sobretot al vessant sud de Sant Miquel i al principi de la Mina.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Elevat a la categoria de BPU.

Nivell de protecció 4: Ambiental. Nivell de protecció 6: AEA.

En actuacions als habitatges caldrà mantenir les façanes existents.

En casos de nova planta caldrà modular les façanes amb predomini del ple sobre el buit, les obertures de composició vertical, balcons a plantes primeres i arrebossats de colors petris.

En actuacions al subsòl caldrà prospecció arqueològica.

DADES HISTÒRIQUES:

El carrer Sant Miquel és paral·lel al carrer de Caldes, antic camí que comunicava ambdues poblacions. Aquest carrer té un traçat rectilini amb un eix est-oest que desemboca, en el seu extrem de ponent a l'actual espai de la plaça Vella. Les excavacions preventives realitzades l'any 2002 van posar al descobert una alineació de pedres davant la vorera del costat nord del carrer Sant Miquel: tres grans pedres o còdols amb la cara superior aplanada i molt allisada pel fregament, indicant una possible cara d'ús i circulació, col·locats en filera creuant l'amplada del carrer en sentit nord-sud. Aquesta estructura podria correspondre a les restes d'un enllosat parcial o restes d'una antiga passera de pedres que serviria per creuar el carrer de Sant Miquel, més estret en l'antiguitat.

El carrer Sant Miquel ja existia al segle XIX però va ser alineat, amb el traçat actual cap a l'any 1828, i fins l'any 1878 tan sols s'hi van construir dues cases noves.

7860

El carrer de la Mina rep aquest nom per la deu d'aigua situada a prop del carrer Bonavista i que subministrava aigua a un safareig públic desaparegut l'any 1991. En aquest carrer i a prop d'aquesta desapareguda deu d'aigua, es va trobar de forma casual una pedra polida de petites dimensions del neolític.

El carrer de la Mina va créixer amb el traçat actual entre 1828 i 1878 quan s'hi construïren un total de 14 cases. El carrer de la Mina comença al carrer del racó on existia l'antiga masia de Cal Gurri, documentada ja en el segle XVIII i va créixer, durant el segle XIX, en la seva vorera esquerra.

El desnivell existent entre el carrer de la Mina i el carrer Sant Miquel constituïa un perill per a vianants i cavalleries. Per aquest motiu, el consistori presidit per Isidre Rius Rovira va acordar, el 3 de març de 1894, la construcció de la paret que separa els carrers de la Mina i de Sant Miquel, i l'escala d'accés entre ambdós carrers, alhora que es reomplia el desnivell existent entre aquests carrers. L'ajuntament va acceptar el tros de terreny ofertat pel veí Joan Rusiñol Fabrès i la seva aportació econòmica de 70 pessetes. El Mestre paleta Joan Umbert Llloch es va encarregar de la construcció de la paret i de l'escala, i de l'eixamplament del carrer de la Mina, amb un pressupost de 1.750 pessetes.

Sota les escales, conegudes com les escales de Ca la Pona, es va construir una petita placeta al carrer Sant Miquel, amb dos bancs d'obra i una font monumental de ferro de fosa, una de les fonts més antigues del municipi juntament amb les fonts de la plaça Mestre Gelonch i la font de la cantonada del carrer Torres i carretera de Sentmenat.

Del carrer de la Mina cal destacar dos establiments tradicionals i de més renom al poble: la Fonda-Bar del Pi i els Queviures de Camil Alsina, botiga coneguda popularment com a Cal Camilo. La Fonda-Bar del Pi fou fundada els anys vint del segle XX: Josep Ventura va traslladar el bar que tenia a Sabadell al carrer de la Mina i el va ampliar com a fonda. Aviat es feu popular entre la població i era tradicional anar-hi a fer el ressopó consistent en tres plats: tarregada, cap i pota i cargols a la vinegreta, amb pa i vi tant com es volia, i tot per 1'20 pessetes. L'especialitat de la casa sempre fou la cuina tradicional, la cuina de l'àvia, en concret l'escudella i la carn d'olla. Al soterrani del bar era el lloc d'assaig de l'Esbart Teatral, del Cor Castellarenc i del Cor de Sants. En la dècada dels anys seixanta nombrosos castellarencs van celebrar els seus banquets de noces en aquest establiment.

La botiga de queviures de Camil Alsina, coneguda popularment com a Cal Camilo, estava especialitzada en l'elaboració pròpia de carn de porc. El seu fundador fou Camil Gibert Lloch va obrir la botiga el 1885. Antigament la gent comprava d'un dia per l'altre i menjava el que hi havia de temporada. El botiguer només matava el porc pel maig amb la previsió de vendre fins a finals de setembre. Es comerciava directament amb els pagesos de les masies que tenien porcs i a la botiga acabaven de desfer la peça i elaboraven els diferents tipus de carn i embotits.

7861

BIBLIOGRAFIA

- Gràfica:** Fons Municipal d'Imatges
- Escrita:** COLL, JOSEP-MANEL. 1990. *Inventari del patrimoni arqueològic*
- BLANQUER, JOAN. 1999. *Castellar en el meu record*. Castellar del Vallès.
- PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
- PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
- VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Barcelona.
- VERGÉS I SOLA, LLUIS. 1972. *El llibre de Castellar. Història i vida d'un poble*. Castellar del Vallès
- Medalla de la Vila*. Publicació. 1994. Castellar del Vallès.

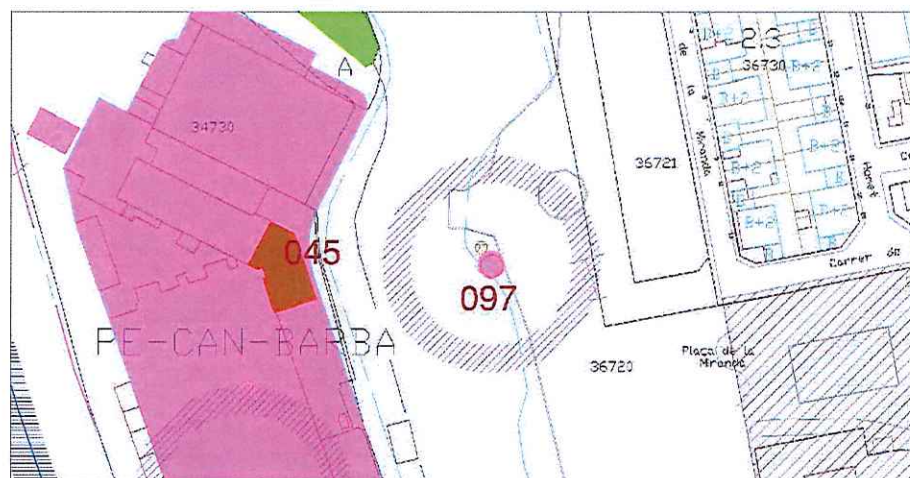
7862

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

NÚM. REF.:	AI-21 / 097
DENOMINACIÓ:	Xemeneia del Pito de Can Barba
Altres denominacions:	La Miranda; Xemeneia de la Fogaina; Xemeneia del Bram de can Barba
SITUACIÓ:	Plaça de la Miranda
DATA DE CONSTRUCCIÓ:	-
AUTORS:	Josep Sala i Comas
PROMOTOR:	-
TIPOLOGIA:	Arquitectura industrial
CONTEXT:	A est de la fàbrica de Can Barba.
RÈGIM URBANÍSTIC	
Planejament Vigent:	PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació:	Sòl urbà
Qualificació:	Espais lliures. Àrea verda (Clau D2)
Protecció existent:	BPU-AEA. Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 99
RÈGIM JURÍDIC	
Titularitat:	Privada.
Condicions/servituds:	No es coneixen
PLÀNOL DE SITUACIÓ	e. 1:2000

 Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació
 del Territori i Urbanisme
 Consell Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

7863

DESCRIPCIÓ:

Xemeneia d'uns 6m. d'alçària d'on sortia el fum de la màquina de vapor de Can Barba. Encara avui hi ha un túnel que uneix la fàbrica la Farga i la xemeneia, i que es coneix amb el nom del fumeral. A dintre de la xemeneia i ha una escala.

Realitzada tota ella amb maó vist. El basament el forma un bloc de base quadrada. Sobre els esglaons s'inscriuen uns graons que serveixen d'arrancada de la columna de la xemeneia, aquesta presenta una forma octogonal. La boca està decorada amb motlures també de forma octogonal.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original: Industrial
Actual: Decorativa i testimonial

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo.

VALORACIÓ:

Mostra del diàleg funcional i estètic de l'arquitectura industrial catalana del segle XIX. Destaca per la seva esveltesa. Interès de la memòria històrica castellarenca.

PROPOSTES:

Inclusió en el catàleg.
Mantenir la categoria de BPU
Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:
- els espais sota la xemeneia susceptibles de contenir restes arqueològiques (túnel)
- espai al voltant de la pròpia xemeneia
Nivell de protecció 1: Integral.
Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

DADES HISTÒRIQUES:

Aquesta xemeneia que pertany a l'empresa Vda. J. Tolrà, més concretament a la fàbrica de can Barba, és una de les més populars de la població. Al costat de la xemeneia trobem el "pito" o el bram de can Barba. El "pito" de Can Barba sonava 20 minuts, 15 minuts i 5 minuts abans que cada torn comencés a treballar per tal de cridar als treballadors a la feina i es sentia des de qualsevol punt de la població. Va sonar fins a començaments del anys '70. D'aquí el nom de la xemeneia que a l'estar al costat va prendre el seu nom.

D'aquesta xemeneia sortia el fum de les fogaines de can Barba (calefacció, màquines de parar... de tota aquella maquinària que necessitava calor); primer aquestes màquines funcionaven i cremaven carbó i després fuel.

En l'actualitat és propietat de Construccions Ribas o Associats.

BIBLIOGRAFIA

Gràfica:
Escrita:

-
PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
VERGÉS I MIRASSÓ, ANTONI MN. 1974. *Història de Castellar del Vallès*. Ed. Montblanch-Martin. Granollers.
Josep Maria Sáiz Solanes (Torregrossa, 1936).

Oral:

7864

NÚM. REF.: ARR-04 / 098

DENOMINACIÓ: Cal Ros

Altres denominacions: -

SITUACIÓ: Carrer Mossèn Martí Roca, 5

DATA DE CONSTRUCCIÓ: entorn de 1850

AUTORS: -

PROMOTOR: -

TIPOLOGIA: Arquitectura residencial rural.

CONTEXT: Dins del teixit del nucli del vessant de llevant del nucli del Racó, al vessant nord del carrer que du al Mas Umbert.

RÈGIM URBANÍSTIC

Planejament Vigent: PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005

Classificació: Sòl urbà

Qualificació: Residencial en edificació aïllada, parcel·la de 400m2. (Clau 4.2)

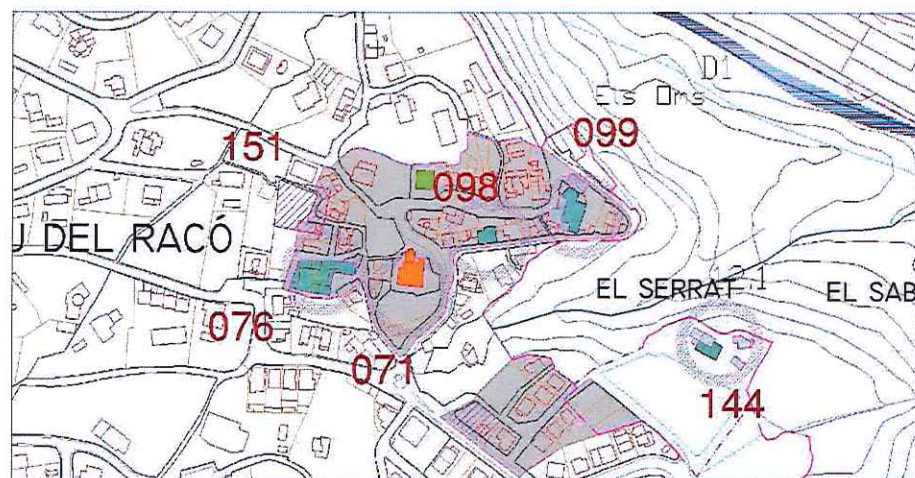
Protecció existent: Cap

RÈGIM JURÍDIC

Titularitat: Privada

Condicions/servituds: No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 5000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

DESCRIPCIÓ:

Masia de dimensions modestes absorbida pel teixit urbà, sense terres de conreu ni espais lliures d'accessos. De planta baixa i dues plantes amb coberta a dues vessants amb carener paral·lel a la façana (confrontada al propi carrer) a migdia. Presenta un cos adossat lleugerament més alt i orientat a ponent, també de planta baixa, planta primera i planta de golfes amb vuit obertures de balconeres amb arc de mig punt amb imposta i baranes de balustres.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Habitatge, agrícola i ramader

Actual:

Habitatge

ESTAT DE CONSERVACIÓ: Bo**VALORACIÓ:**

El retranqueig de la casa confrontant, permet que des del centre de Sant Feliu es mostri la part de la façana de ponent de la masia.

PROPOSTES:

Incloure en el catàleg.

Elevat a la categoria de BPU.

Incorporació d'un àmbit de protecció que inclogui:

- els espais susceptibles de contenir restes arqueològiques, que no podrà excedir la pròpia parcel·la.

Nivell de protecció 3: Parcial.

Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

DADES HISTÒRIQUES:

Josep Umbert Garriga, nascut a Sant Feliu del Racó tenia nombroses terres tant al poble de Sant Feliu com a les rodalies. En vida, Josep Umbert Garriga dona al seu fill Josep Umbert Sors, l'hereu, la majoria de les terres i a l'altre fill Vicenç la casa que avui en dia es coneix com a "Cal Ros"; el motiu prové que Vicenç Umbert tenia els cabells rossos i al poble li van posar aquest sobrenom.

La casa de cal Ros tenia una pallissa a l'altre cantó del carrer on hi guardaven diferents objectes, com els estris de llaurar i totes les eines del camp, i en la part inferior de la pallissa s'hi criaven porcs i conills. L'avi Josep Umbert Garriga va venir a morir a casa del seu fill Vicenç; era el 1914. La casa tenia dos pisos: la planta baixa i el primer pis servien de vivenda per a la família i la segona planta es llogava; a l'estiu arribaven molts estiuejants a Sant Feliu del Racó i a ells se'ls llogava l'habitació amb dret a cuina i taula.

Durant la Guerra Civil Vicenç Umbert és perseguit ja que havia amagat diferents ornaments de l'església parroquial de Sant Feliu del Racó i li van prendre els horts que regentava. Superat el conflicte bèl·lic, el mateix any 1939 la família comença a vendre pa i, seguidament, van anar ampliant la botiga amb diferents queviures fins que al 1981 va tancar les seves portes. Durant molt de temps la seva fou la única botiga que hi havia a Sant Feliu. Tot i així, el pare feia de pagès i també treballava al molí d'en Busquets per acabar d'arrodonar l'economia familiar.

Un cop la botiga va tancar les portes aquest espai es va convertir en una vivenda i les obres van tenir lloc al llarg de l'any 1982. Al 1953 i al costat, on hi havia el pati, es va construir un altre habitatge on hi va anar a viure un familiar. A tocar de la casona es van fer tres petits apartaments que es llogaven i on també es tenien animals; finalment, ja al 1989 es construeix la casa que hi ha al costat de cal Ros on hi viu la Ma. Carme, la filla gran de la senyora Maria Teresa.

BIBLIOGRAFIA**Gràfica:**

Fons Municipal d'imatges

Escrita:

-

Oral:

M. Teresa Umbert Valls (Sant Feliu del Racó, 1922), Montse Pont Umbert (Sant Feliu del Racó, 1959)

Departament de Territori i Sostenibilitat
Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Generalitat de Catalunya

7866

NÚM. REF.: ARR-29 / 099

DENOMINACIÓ: Mas Umbert
Altres denominacions: Mas Humbert

SITUACIÓ: Carrer Mossèn Martí Roca, núm. 19

DATA DE CONSTRUCCIÓ: Edifici fundacional segle XV. Ampliació i reformes segle XVII.
 Reformes i restauracions segle XX

AUTORS: -

PROMOTOR: -

TIPOLOGIA: Arquitectura residencial rural.

CONTEXT: A l'extrem nord est del nucli de Sant Feliu del Racó. Engolida per la trama urbana.

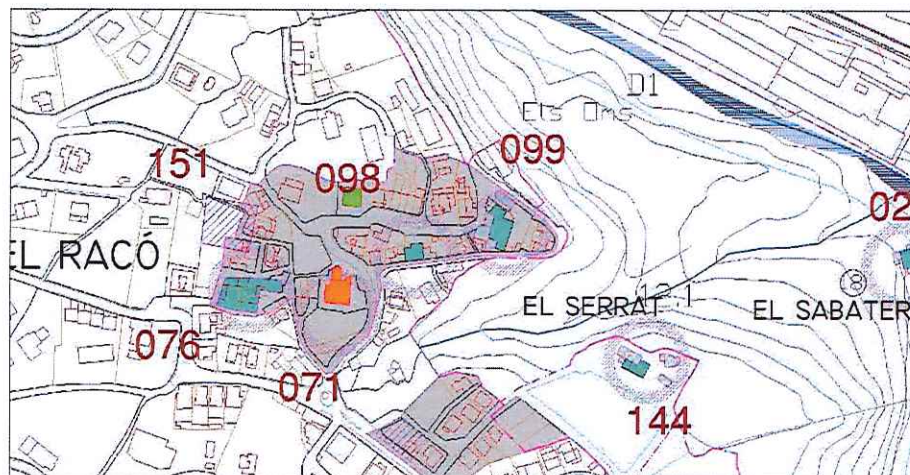
RÈGIM URBANÍSTIC

Planejament Vigent: PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005
Classificació: Sòl urbà
Qualificació: Residencial en poble vell, nucli antic . (Clau 1.1)
Protecció existent: BCIL. Inclòs al Catàleg del PG de la comarca de Sabadell, com a element núm. 36
 Inclòs al Catàleg del PGO com a element núm. 80

RÈGIM JURÍDIC

Titularitat: Privada
Condicions/servituds: No es coneixen

PLÀNOL DE SITUACIÓ e.1:5000

DESCRIPCIÓ:

Mas ordenat linealment amb cos principal de masia, torre adossada a ponent i cossos adossats a llevant formant un pati clos, conformant originàriament un balcó orientat a les terres de conreu i al riu Ripoll. Presenta dues portalades, la propera a la torre per cota inferior del carrer Mossèn Martí Roca, i la posterior per passatge a rasant de pati d'entrada. Dependències annexes posteriors i coberts.

Masia de planta baixa, pis i golfes i coberta a dues vessants amb carener perpendicular a migdia amb ràfecs motllurats i prominents de teula. Façana simètrica amb porta d'entrada amb arc de mig punt, amb grans dovelles de pedra sorrenca, i finestres de planta pis amb brancals i llindes també de pedra. Blasó orlat a la clau de l'arc i a la part central de les llindes.

Torre quadrangular de caire defensiu, adossada de planta baixa i dues plantes més, amb coberta plana i arestes marcades de pedra sorrenca tallada.

Actualment la planta baixa de la masia i la torre, estan habilitades com a restaurant. L'accés a les golfes es resol amb escala de cargol d'obra. Conserva nombrosos elements originals restaurats, voltes, llindes, arcs, paviments de cairons, rajoleria. També cal destacar el mobiliari, sobretot un moble encastat de fusta tallada a modus d'oratori.

EVOLUCIÓ D'USOS**Original:**

Habitatge, agrícola i ramader

Actual:

Restaurant i habitatge

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Bo. Els actuals propietaris han restaurat gradual i fidelment els elements originals deteriorats (trespols, coberta, façanes)

VALORACIÓ:

Cal destacar els elements constructius i ornamentals interiors força ben restaurats.

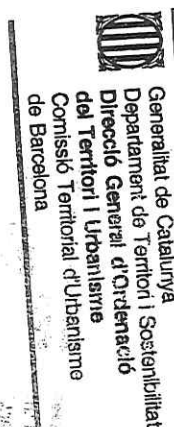
PROPOSTES:

Inclusió en el catàleg.
 Mantenir la categoria de BCIL.
 Incorporació d'un entorn de protecció que inclogui:
 -els espais al voltant de la masia susceptibles de contenir restes arqueològiques.
 Nivell de protecció 2: Conservació
 Nivell de protecció 4: Ambiental
 Nivell de protecció 6: Àrea d'expectativa arqueològica (AEA).

DADES HISTÒRIQUES:

Malgrat la inscripció en el dintell d'una finestra indica l'any 1628, el mas Umbert és una masia més antiga que conserva els noms dels seus antics propietaris.

Fills del mas Umbert van ser algunes de les personalitats polítiques del municipi: Joan Umbert, va ser alcalde l'any 1510, Damià Umbert, entre l'any 1650 i 1658, i durant el segle XIX trobem Josep i Jaume Umbert, com a regidors. Entre 1877 i 1879 Pere Umbert

BIBLIOGRAFIA**Gràfica:****Escrita:****Oral:**

Blanchart fou el representant de Sant Feliu del Racó al Consistori municipal.

El mas és també esmentat en el Reial Cadastre de 1716 com a propietat de Bonaventura Humbert "consisteix sa capacitat baix lo primer sostre en quatre aposentos, y en lo segon sostre en sis aposentos" en el qual vivia amb el primogènit, dos fills menors i una criada. La propietat de Bonaventura Humbert incloïa 13 quarteres i nou quartans de terra dedicades a l'horta, la vinya i el blat.

Mas Umbert i Can Busqueta, ambdues del nucli de Sant Feliu del Racó, tenien una estructura similar, pel fet de pertànyer a dos germans. La veu popular explica que els dos germans discutiren pel descobriment de la mina d'aigua de Can Busqueta i l'enfrontament acabà amb la mort d'un dels germans i amb la caiguda d'un llamp sobre el Mas Umbert, a forma de càstig diví.

Després de la Guerra Civil Marcel·lí Ubach Valls, hereu de mas Olivet, i la seva esposa, Josepa Cardona adquiriren el mas Umbert i la convertiren en una fonda amb dispesers. Una de les seves filles, Teresa Ubach Cardona, seguí la tradició de les dones de la família i va fer de cuinera del restaurant ajudada en el menjador pel seu marit, Ramon Calsina. Els tres fills del matrimoni també ajudaren des de petits en el negoci familiar i l'any 1980 Teresa Ubach va traspasar-lo a un dels seus fills, Lluís Calsina Cardona, que actualment porta endavant el restaurant amb la seva esposa.

Actualment la planta baixa de la masia està destinada a la restauració, mentre la resta de la masia serveix d'habitatge per la família.

Aquest restaurant, un dels més antics del terme, continua dins de la mateixa família després de quatre generacions. Per aquest motiu l'establiment va ser premiat amb la Medalla de la Vila l'any 1994.

El bon estat actual de la masia es deu a la restauració progressiva dels elements deteriorats (bigues de fusta, cobertes, llindes de pedra) realitzada amb una actitud respectuosa dels seus actuals propietaris.

PLANAS, ESTER; PORTOLÉS, ÀLEX. 1995. *Castellar del Vallès, Recull històric*. Ajuntament de Castellar del Vallès. Castellar del Vallès.
 PRAT PAZ, ESTEVE. 1992. *L'art castellarenc. Arts plàstiques i visuals. Del Neolític als temps presents*. Castellar del Vallès.
 PINYOT I GARRÓS, JOAN. 1985. *El Reial Cadastre de Castellar del Vallès 1716*. Arxiu d'Història de Castellar.
 Medalla de la Vila. Publicació. 1994. Castellar del Vallès.
 Lluís Calsina Ubach (Castellar del Vallès, 1962)

 Generalitat de Catalunya
 Departament de Territori i Sostenibilitat
 Direcció General d'Ordenació
 del Territori i Urbanisme
 Comissió Territorial d'Urbanisme
 de Barcelona

7869

NÚM. REF.: ARU-27 / 100

DENOMINACIÓ: Hostal del Cim

Altres denominacions:

SITUACIÓ: Plaça del Munt, s/n, Sant Feliu del Racó.

DATA DE CONSTRUCCIÓ: entorn 1968 – rehabilitació i ampliació 2005-2007

AUTORS: -

PROMOTOR: -

TIPOLOGIA: Arquitectura residencial urbana. Edifici hotel·ler aïllat.

CONTEXT: Situat a la part alta de la urbanització de Sant Feliu del Racó, la zona PEIN, just per sobre de l'edifici de l'associació de veïns.

RÈGIM URBANÍSTIC

Planejament Vigent: PGO Castellar del Vallès 1999. Text refós 2005.

Classificació: Sòl urbà.

Qualificació: Residencial en edificació aïllada, parcel·la 800m2. (Clau 4.3).

Protecció existent: Cap.

RÈGIM JURÍDIC

Titularitat: Privada.

Condicions/servituds: No es coneixen.

PLÀNOL DE SITUACIÓ e. 1: 5000

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Consell Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

7870

DESCRIPCIÓ:

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
Direcció General d'Ordenació
del Territori i Urbanisme
Comissió Territorial d'Urbanisme
de Barcelona

Edifici aïllat en parcel·la de grans dimensions, compost per volum central destacat de planta baixa i dos pisos i tres volums annexos disposants radialment dos de planta baixa i el posterior de dues plantes. Façanes de pedra aplacada, llindes de fusta vista i cobertes de pissarra amb importants ràfecs, tot plegat inspirat per imatges d'arquitectures alpines.

Edifici principal de planta quadrada, amb façana amb baixos amb gran portal d'entrada en arc rebaixat, cobert per ràfec sobre dues columnes i plantes superiors amb tres finestres per planta. Coberta a quatre vessants amb element central amb quatre llucanes igualment de pissarra.

Cossos laterals amb façanes també aplacades, amb finestres de proporció horitzontal i coberta a dos vessants, amb llucanes disposades rítmicament.

Rere el cos situat a est es disposa un cos similar construït posteriorment, amb el mateix tipus de façanes, però amb coberta a dos vessants més senzilla.

EVOLUCIÓ D'USOS

Original:

Hostal-restaurant.

Actual:

Hostal-restaurant.

ESTAT DE CONSERVACIÓ:

Bo.

VALORACIÓ:

Es tracta de l'únic hostal de la urbanització de Sant Feliu del Racó. Si bé es tracta d'una composició de referents aliens destaca per la importància de l'edifici.

PROPOSTES:

Incloure al Catàleg.

Elevat a la categoria de BPU.

Nivell de protecció 3: Parcial. Nivell de protecció 4: ambiental.

DADES HISTÒRIQUES:

Malgrat rebre el nom d'Hostal del Cim, aquest edifici ha estat sempre un restaurant reconegut per l'organització de banquets de casaments i grans celebracions. L'Hostal del Cim va ser especialment popular durant els anys 80, sent l'escenari de molts dels casaments dels castellarencs. L'èxit de l'establiment portà als seus propietaris a construir una ermita propera, al carrer Carena, per celebrar-hi les noces. El fet que el Bisbat de Barcelona no consagrés el temple, va impedir la celebració de casaments religiosos. Això va fer enrere la propietat que acabà cedint l'ús a l'associació de Veïns del Racó. Actualment l'ermita és la seu d'aquesta entitat veïnal, la qual hi organitza reunions i activitats.

Actualment, l'Hostal de Cim és gestionat per la família Forrellat, procedent de Sabadell, on mantenen un reconegut restaurant.

7871